

Ky publikim përkrahet financiarisht nga Departamenti Federal i Punëve të Jashtme të Zvicrës përmes projektit “*Avancimi i procesit të pajtimit përmes qasjes përfshirëse dhe holistike ndaj ballafaqimit me të kaluarën në Kosovë*” dhe nga organizata National Endowment for Democracy përmes projektit “*Promovimi i dialogut dhe të kuptuarit historik*”

Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi ekskluzive e Fondit për të Drejtën Humanitarë Kosovë dhe ai nuk pasqyron pikëpamjet e Departamenti Federal i Punëve të Jashtme të Zvicrës dhe National Endowment for Democracy (NED).

Ova publikacija je podržana od strane Saveznog ministarstva spoljnih poslova Švajcarske kroz projekat “*Unapređenje procesa pomirenja kroz inkluzivan i holistički pristup suočavanju sa prošlošću na Kosovu*” i National Endowment for Democracy preko projekata “*Promovisanje dijaloga i istorijskog razumevanja*”.

Isključivu odgovornost za sadržaj ove publikacije snosi Fond za humanitarno pravo Kosovo. Sadržaj ni na koji način ne izražava stavove Saveznog ministarstva spoljnih poslova Švajcarske, niti National Endowment for Democracy (NED).

This publication is funded by Swiss Federal Department of Foreign Affairs through the project “*Enhancing the reconciliation process through inclusive and holistic approach to Dealing with the Past in Kosovo*” and by the National Endowment for Democracy (NED) through the Project called “*Promoting Dialogue and Historical Understanding*”

The contents of this publication are the sole responsibility of the Humanitarian Law Center Kosovo and do not necessarily reflect the views of the Swiss Federal Department of Foreign Affairs or the National Endowment for Democracy (NED)

Gjykimet për krimet e luftës: pa përparim të dukshëm

PËRMBAJTJA

Lista e akronimeve të përdorura	7
Përmbledhje	9
GJYKIMET PËR KRIMET E LUFTËS NË KOSOVË	21
1. Procedura parapake	23
1.1. Lënda: <i>Prokurori kundër Millorad Gjokoviqit</i>	23
1.2. Lënda: <i>Prokurori kundër Ekrem Bajrovqiqit</i>	25
1.3. Lënda: <i>Prokurori kundër Gavrillo Millosavleviqit</i>	27
1.4. Lënda: <i>Prokurori kundër Sllagjan Trajkoviqit</i>	29
2. Procedura në shkallën e parë	32
2.1. Lënda: <i>Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit</i>	32
2.2. Lënda: <i>Prokurori kundër Muhamet Alidemajt</i>	36
2.3. Lënda: <i>Prokurori kundër Dushko Arsiqit</i>	39
2.4. Lënda: <i>Prokurori kundër Çasllav Jolliqit</i>	42
3. Rigjykimet	45
3.1. Lënda: <i>Prokurori kundër Remzi Shalës</i>	45
3.2. Lënda: <i>Prokurori kundër Zoran Vukotiqit – Vukotiqi IV</i>	54
4. Procedura ankimore	63
4.1. Lënda: <i>Prokurori kundër Goran Stanishiqit</i>	63
5. Mjetet e jashtëzakonshme	74
5.1. Lënda: <i>Prokurori kundër Zoran Gjokiqit</i>	74
5.2. Lënda: <i>Prokurori kundër Zllatan Krstiqit dhe Destan Shabanajt</i>	91
Rekomandimet e raportit të FDHK për vitin 2022	107

Lista e akronimeve të përdorura

- DHKR** - Drejtoria për Hetimin e Krimeve të Rënda
- EULEX** - Misioni i Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë
- FDHK** - Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
- KFOR** - Forcat e sigurisë së Aleancës Veri atlantike (NATO), të cilët ndodhen në Kosovë që nga 12 qershori i vitit 1999
- KGJK** - Këshilli Gjyqësor të Kosovës
- KPPRK** - Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Kosovës, i cili ka hyrë në fuqi me datë 1 janar, 2013
- KPRK** - Kodi Penal i Republikës së Kosovës, i cili ka hyrë në fuqi me datë 1 janar, 2013, si dhe kodi i cili ka hyrë në fuqi me datë 15 mars 2019
- LP RSFJ** - Ligji Penal i Republikës Socialiste Federative Jugosllave, i cili ka hyrë në fuqi në vitin 1977. Me rregulloren 1999/24 të UNMIK-ut, e cila ka hyrë në fuqi me 12 dhjetor të vitit 1999. Sipas kësaj rregulloreje, “ligji i aplikueshëm në Kosovë do të jetë ai i cili ka qenë në fuqi me 22 mars të vitit 1989” apo ligjet të cilat ishin në fuqi para amendamentimit të Kushtetutës Jugosllave në atë vit
- MPB** - Ministria punëve të brendshme
- NATO** - Organizata e traktatit të Atlantikut Verior
- NJHKL** - Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës
- OSBE** - Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
- PK** - Policia e Kosovës
- PP** - Padia penale
- PPS** - Padia penale e Prokurorisë Speciale
- PSRK** - Prokuroria Speciale e Republikës së Kosovës
- TPNJ** - Tribunali Penal Ndërkombëtar për ish Jugosllavinë
- UÇK** - Ushtria Çlirimtare e Kosovës
- UNMIK** - Misioni i Kombeve të Bashkuara në Kosovë

Përmbledhje

Në kuadër të projektit mbi monitorimin e gjyqimeve, Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë (FDHK) edhe gjatë vitit 2022 ka vazhduar që rregullisht të monitorojë dhe të analizojë gjykimet për krimet e luftës të kryera ndaj popullatës civile, të cilat janë zhvilluar para gjykatave në Kosovë.

Krahas gjyqimeve për krimet e luftës, FDHK gjatë vitit 2022 i ka përcjellë edhe procedurat penale në disa lëndë të caktuara, në të cilat aktakuzat në një mënyrë të caktuar janë të ndërlidhura me konfliktin e armatosur në Kosovë 1998-1999 ose me pasojat e këtij konflikti me prapavijë etnike dhe politike. Por, në këtë raport përfshihen vetëm analizat e lëndëve gjyqësore të krimeve të luftës në Kosovës.

Falë monitorimit të rregullt të procedurave gjyqësore, të cilat janë zhvilluar gjatë vitit 2022, FDHK ka qenë në gjendje për të analizuar edhe dokumentacionin gjyqësor, që ka të bëjë me këto procedura gjyqësore e ndaj të cilave ka pasur qasje falë bashkëpunimit të mirë shumëvjeçar me Këshillin Gjyqësor të Kosovës (KGJK), të bazuar në memorandumimin mbi bashkëpunim me këtë institucion.

Qasja në dokumentacion të lëndëve, të cilat janë monitoruar gjatë vitit 2022, i ka mundësuar FDHK-së që të bëjë analizën profesionale të procedurave gjyqësore dhe që, aty ku e ka konsideruar të domosdoshme, duke iu referuar dispozitave ligjore, të bëjë sugjerime eventuale, vërejtje dhe rekomandime ose, aty ku ka pasur vend për këtë, të shpreh lëndë, duke e pasur parasysh se bartësit e funksioneve të gjyqësorit në Kosovë në mesin e muajit qershor të vitit 2018 i kanë marrë kompetencat ekskluzive në hetimin dhe në procesimin e lëndëve me akuza për krimet e luftës.

Në kuadër të këtij raporti vjetor, FDHK ka përgatitur një varg rekomandimesh për tejkalimin e dobësive të vërejtura dhe për përparimin e punës së institucioneve të gjyqësorit, me qëllim të arritjes së rezultateve sa më të mira në të ardhmen në këtë fushë.

Në këtë raport vjetor janë përfshirë vetëm proceset gjyqësore për krimet e luftës pranë gjykatave të Kosovës, jo edhe ato pranë Dhomave të Specializuara të Kosovës.

Monitorimi i seancave gjyqësore

Monitoruesit e FDHK në periudhën e raportimit (1 janar–31 dhjetor të vitit 2022) i kanë monitoruar:

–dyzetë (40) seanca gjyqësore pranë gjykatave të Kosovës në njëmbëdhjetë (11) lëndë lidhur me aktakuzat për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

–njëzetë e një (21) seanca gjyqësore pranë gjykatave të Kosovës që ndërlidhen me veprat penale me prapavijë politike apo etnike, në dy (2) lëndë[1].

–gjashtëdhjetë e gjashtë (66) seanca gjyqësore pranë Dhomave të Specializuara të Kosovës me seli në Hagë, në katër (4) lëndë[2].

Gjykimet për krimet e luftës pranë gjykatave të Kosovës

Në raportin e vitit 2022 janë përfshirë analizat e procedurave penale, të cilat në periudhën e raportimit janë zhvilluar para gjyqtarëve për procedurën paraprake ose trupave gjykues para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, si dhe para trupit gjykues të Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren[3].

Pjesë përbërëse e raportit janë edhe analizat e procedurave dhe të vendimeve në lëndët në të cilat, lidhur me mjetet e rregullta apo mjetet e jashtëzakonshme juridike, kanë vendosur kolegjet ankimore të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit të Kosovës apo edhe kolegjet pranë Gjykatës Supreme të Kosovës.

Gjatë vitit 2022 kanë filluar ose në faza të ndryshme janë zhvilluar procedurat penale në trembëdhjetë (13) lëndë kundër dhjetë (10) serbëve, tre (3) shqiptarëve dhe një (1) boshnjaku, për shkak të ekzistimit të dyshimit se kanë kryer *krim të luftës kundër popullatës civile*.

---

[1] Prokurori kundër Nedeljko Spasojeviqit dhe të tjerëve; si dhe Prokurori kundër Ivan Todosi-jeviqit.

[2] Prokurori kundër Hashim Thaçit dhe të tjerëve; Prokurori kundër Salih Mustafës; Prokurori kundër Pjetër Shalës; dhe Prokurori kundër Hysni Gucatit dhe Nasim Haradinajt.

[3] Sipas Ligjit mbi Gjykatat, i cili ka hyrë në fuqi në datën 2 janar të vitit 2019, me nenin 13 është paraparë që Departamenti Special pranë Gjykatës Themelore, aso kohe i formuar, të jetë kompetent për të vepruar në lëndët lidhur me aktakuzat e PSRK, në të cilat, deri në hyrjen në fuqi të këtij ligji, nuk ka përfunduar procedura e vlerësimit të aktakuzës. Lëndët, në të cilat procedura e vlerësimit të aktakuzës nuk ka përfunduar, do të shqyrtohen nga ana e gjykatave kompetente (kryesisht sipas kompetencës territoriale) ose nga gjykatat, të cilat të parat e kanë filluar procedurën penale, deri në përfundimin e tyre në të gjitha fazat e procedurave.

Në dyzet (40) seanca gjyqësore që ndërliidhen me veprat penale të krimeve të luftës, që janë zhvilluar gjatë vitit raportues, janë dëgjuar njëzet e katër (24) dëshmitarë. Njëzet (20) dëshmitarë janë dëgjuar sipas propozimit të prokurorisë dhe katër (4) dëshmitarë sipas propozimit të palës së dëmtuar.

1. Procedurat penale lidhur me aktakuzat për krime të luftës

1.1. Procedura paraprake/arrestimet

Gjatë periudhës së raportimit, pesë (5) persona janë arrestuar nga Policia e Kosovës (PK) nën dyshimin e kryerjes së veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*. Pas arrestimit, të dyshuarve iu është caktuar masa e paraburgimit. Personat, të cilat janë arrestuar gjatë vitit raportues, janë: Çasllav Jolliqi, i arrestuar në datën 2 qershor të vitit 2022, Millorad Gjokoviqi, i arrestuar në datën 27 qershor të vitit 2022, Ekrem Bajroviqi, i arrestuar në datën 19 tetor të vitit 2022, Gavrillo Millosavleviqi, i arrestuar në datën 1 dhjetor të vitit 2022, dhe Sllagjan Trajkoviqi, i arrestuar në datën 15 dhjetor të vitit 2022.

1.2. Aktakuzat e ngritura

Zyra e PSRK-së, në periudhën e raportimit i ka ngritur tre (3) aktakuza në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile* në lëndët: *Prokurori kundër Muhamet Alidemajt*[4], *Prokurori kundër Dushko Arsiqit*[5] dhe *Prokurori kundër Çasllav Jolliqit*[6].

1.3. Gjykimet e shkallës së parë

Monitoruesit e FDHK në periudhën e raportimit kanë vazhduar për t'i monitoruar shqyrtimet kryesore, të cilat gjatë vitit 2021 nuk kanë qenë të përfunduara si dhe ato të cilat janë të hapura gjatë vitit të raportimit. Gjatë vitit 2022, FDHK ka përcjellë zhvillimin e shqyrtimeve kryesore në gjashtë (6) lëndë.

Në lëndën *Prokurori kundër Remzi Shalës*, para trupit gjykues të Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren ka vazhduar shqyrtimi kryesor në rigjykim, i cili ka filluar në datën 24 qershor të vitit 2020. Gjatë periudhës së raportimit,

[4] Aktakuza është ngritur në datën 29 mars të vitit 2022.

[5] Aktakuza është ngritur në datën 2 nëntor të vitit 2022

[6] Aktakuza është ngritur në datën 18 nëntor të vitit 2022.

dhës së raportimit janë mbajtur gjashtëmbëdhjetë (16) seanca gjyqësore.

Në lëndën *Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit*, para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština ka vazhduar shqyrtimi kryesor, i cili ka filluar në datën 9 shkurt të vitit 2022. Gjatë periudhës së raportimit janë mbajtur gjashtë (6) seanca gjyqësore dhe në datën 8 shtator të vitit 2022 është bërë shpallja e aktgjykimit.

Në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit–(Vukotiq IV)*, para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 25 tetor të vitit 2022, është hapur shqyrtimi kryesor në rigjykim. Gjatë periudhës së raportimit janë mbajtur dy (2) seanca gjyqësore dhe në datën 11 nëntor të vitit 2022 është bërë shpallja e aktgjykimit.

Në lëndën *Prokurori kundër Muhamet Alidemajt*, para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština ka vazhduar shqyrtimi kryesor, i cili ka filluar në datën 28 dhjetor të vitit 2022.

Në lëndën *Prokurori kundër Dushko Arsiqit*, para kryetarit të trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 10 nëntor të vitit 2022, është mbajtur shqyrtimi fillestar. Deri në fund të vitit raportues nuk ka filluar shqyrtimi kryesor.

Në lëndën *Prokurori kundër Çasllav Jolliqit*, para kryetarit të trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 14 dhjetor të vitit 2022 është mbajtur shqyrtimi fillestar. Deri në fund të vitit raportues nuk ka filluar shqyrtimi kryesor.

1.4. Procedura lidhur me ankesat

Departamenti Special i Gjykatës së Apelit, në periudhën e raportimit ka vendosur në një (1) lëndë pas ankesave të palëve në procedurë.

Në lëndën *Prokurori kundër Goran Stanishiqit*, duke vendosur lidhur me ankesën e mbrojtësit të akuzuarit kundër aktgjykimit të shkallës së parë, Gjykata e Apelit, në datën 27 shtator të vitit 2022, e ka nxjerrë aktgjykimin, përmes të cilit pjesërisht e ka aprovuar ankesën e mbrojtësit, duke e ndryshuar vetëm vendimin mbi dënimin.

1.5. Rigjykimet

Para trupit gjykues të Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren, në datën 24 qershor të vitit 2020 është hapur shqyrtimi kryesor i rigjykimit në lëndën *Prokurori kundër Remzi Shalës*.

Me aktgjykimin e Gjykatës Supreme të Kosovës të datës 2 mars të vitit 2020, procedura penale, pas vendimit të plotfuqishëm, është kthyer në rigjykim. Gjykata Supreme në këtë lëndë ka vendosur lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik – kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë të parashtruar nga mbrojtësi i të dënuarit.

Shqyrtimi kryesor nuk ka përfunduar deri në fund të periudhës së raportimit. Në periudhën e raportimit, trupi gjykues ka mbajtur gjashtëmbëdhjetë (16) seanca, gjatë të cilave janë dëgjuar shtatëmbëdhjetë (17) dëshmitarë, po ashtu edhe i pandehuri është dëgjuar përgjatë dy seancave.

Para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/ Prishtina, në datën 25 tetor të vitit 2022 është hapur shqyrtimi kryesor në rigjykim në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit–(Vukotiq IV)*.

Me aktvendimin e Gjykatës së Apelit të datës 21 dhjetor të vitit 2021 është aprovuar ankesa e mbrojtjes dhe lënda është kthyer në rigjykim në shkallën e parë.

Gjatë periudhës së raportimit janë mbajtur dy (2) seanca gjyqësore dhe në datën 11 nëntor të vitit 2022 është bërë shpallja e aktgjykimit.

1.6. Procedurat para Gjykatës Supreme të Kosovës

Gjykata Supreme e Kosovës, në periudhën e raportimit, ka vendosur në dy (2) lëndë lidhur me akuzat për krime të luftës në lëndët *Prokurori kundër Zoran Gjokiqit* dhe *Prokurori kundër Zllatan Krstiqit dhe Destan Shabanajt*.

Gjykata Supreme e Kosovës, në lëndën *Prokurori kundër Zoran Gjokiqit*, në datën 15 shkurt të vitit 2022 ka vendosur lidhur me kërkesën për mbrojtje të ligjshmërisë të parashtruar nga mbrojtësi i të dënuarit, duke e refuzuar si të pabazuar kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë.

Në lëndën *Prokurori kundër Zllatan Krstiqit dhe Destan Shabanajt*, Gjykata Supreme e Kosovës, në datën 23 qershor të vitit 2022 ka vendosur lidhur me kërkesën për mbrojtje të ligjshmërisë të parashtruar nga pala mbrojtëse, duke e aprovuar

kërkesën e mbrojtjes së Shabanajt dhe duke e refuzuar si të pabazuar kërkesën e mbrojtjes së Krstiqit.

2. (Jo) Funkcionaliteti i Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica

Me Ligjin mbi Gjykatat, i cili ka hyrë në fuqi në datën 2 janar të vitit 2019, katër (4) lëndë lidhur me aktakuzat për krime të luftës kanë mbetur nën kompetencë të Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica.

Kjo gjykatë, as gjatë vitit 2022 nuk e ka ndër marrë asnjë veprim në lëndën *Prokurori kundër Sylejman Selimit*. Kjo lëndë, me aktgjykimin e Gjykatës Supreme të Kosovës, të datës 11 qershor të vitit 2018, është kthyer në rigjykim. Gjykata Supreme e ka sjellë aktgjykimin e cekur duke vendosur lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik–kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë të parashtruar nga mbrojtja e të dënuarit Selimi.

Gjatë vitit 2022, para Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica nuk janë hapur shqyrtimet kryesore lidhur me aktakuzat e datës 20 prill, 16 maj dhe 23 qershor të vitit 2017, me të cilat i akuzuari Zoran Vukotiq (*Vukotiq I, II, III*) ngarkohet me akuzat për *krim të luftës kundër popullatës civile*.

Sipas aktakuzës së datës 20 prill të vitit 2017, me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të datës 30 janar të vitit 2019, lënda (*Vukotiq I*) lidhur me **pikën 1** të aktakuzës është kthyer në gjykatën e shkallës së parë në rigjykim.

Në lëndën *Vukotiq II*, për aktakuzën e datës 16 maj të vitit 2017, Gjykata e Apelit, duke vepruar lidhur me ankesën e prokurorit në aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica të datës 16 maj të vitit 2018, e ka anuluar aktgjykimin e shkallës së parë dhe lëndën e ka kthyer në rigjykim.

Lidhur me aktakuzën e ngritur në datën 23 qershor të vitit 2017–(*Vukotiq III*), me vendim të Gjykatës së Apelit, të datës 1 shkurt të vitit 2018, ka përfunduar procedura e vlerësimit të aktakuzës. Gjykata e Apelit, me këtë vendim, e ka konfirmuar vendimin e Gjykatës Themelore të Mitrovicës/Mitrovica, me të cilin janë refuzuar kërkesat e të akuzuarit dhe të mbrojtjes për hedhje të aktakuzës.

Sipas informacioneve të marra nga gjykata, të gjitha këto lëndë iu janë caktuar gjyqtarëve.

I akuzuari Vukotiq momentalisht ndodhet në vuajtjen e dënimit me burgosje në kohëzgjatje prej gjashtë (6) vitesh dhe gjashtë (6) muaj, i cili i është shqiptuar atij me aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica të datës 25 maj të vitit 2018 në lidhje me **pikën 3** të aktakuzës së datës 20 prill të vitit 2017. Kjo pjesë e aktgjykimit të shkallës së parë është konfirmuar me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të datës 30 janar të vitit 2019.

I pandehuri Vukotiq është privuar nga liria sipas fletëarrestit ndërkombëtar të muajit mars të vitit 2016, kurse, pas procedurës së ekstradimit, ai iu është dorëzuar organeve të ndjekjes të Kosovës në datën 10 nëntor të vitit 2016.

Po ashtu, ndaj Vukotiqit, në datën 11 nëntor të vitit 2022, Gjykata Themelore në Prishtinë/Priština, edhe një herë në rigjykim e ka shpallur aktgjykimin dënues për *dhunim seksual si krim i luftës kundër popullatës civile*, dhe e ka dënuar me dhjetë (10) vite burgim. Ky vendim ende nuk është i plotfuqishëm, pasi që palët janë ankuar në shkallën e dytë.

Aktualisht, kundër Zoran Vukotiqit janë duke u zhvilluar katër (4) procese gjyqësore, tri (3) lëndë gjenden pranë Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica dhe një (1) është zhvilluar pranë Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, ku tani procedura është në apel.

2.1 Bojkotimi i punës në Gjykatën Themelore të Mitrovicës/Mitrovica

Këshilli Gjyqësor i Kosovës (KGJK), në takimin e datës 24 mars të vitit 2022, ka vendosur që ta suspendojë nga puna Kryetaren e Gjykatës Themelore të Mitrovicës/Mitrovica deri në marrjen e vendimit të radhës, pasi që Kryetari i Gjykatës Supreme të Kosovës do të hetojë përgjegjësinë disiplinore të kryetares së Gjykatës Themelore të Mitrovicës/Mitrovica.

Në datën 25 mars të vitit 2022, gjyqtarët e komunitetit serb të Gjykatës Themelore të Mitrovicës/Mitrovica kanë filluar bojkotimin e punës, pas suspendimit të Kryetares së kësaj gjykate, Liljana Stevanoviqit.

Procedura disiplinore dhe suspendimi ndaj Kryetares së Gjykatës Themelore të Mitrovicës/Mitrovica ka filluar pas raportimeve në media se ajo ka marrë pjesë në një takim me qeverinë e Serbisë.

Në datën 12 maj të vitit 2022, KGJK njoftoi se vendimi për suspendimin e Kryetares

së Gjykatës Themelore të Mitrovicës/Mitrovica, Liljana Stevanoviq, është revokuar nga KGJK, pasi që Këshilli e ka miratuar marrëveshjen e arritur në mes të Kryetares Stevanoviq dhe Panelit Hetimor, me të cilin është mbyllur çështja disiplinore. Pas këtij njoftimi, gjyqtarët e komunitetit serbë janë kthyer në punë në Gjykatën Themelore të Mitrovicës/Mitrovica.

2.2 Dorëheqjet

Pas tensioneve politike mes qeverisë së Kosovës dhe të Serbisë, gjatë muajit nëntor të vitit 2022 kanë dhënë dorëheqje gjyqtarët serbë të Gjykatës Themelore të Mitrovicës/Mitrovica, prokurorët serbë të Prokurorisë Themelore të Mitrovicës/Mitrovica, policët serbë dhe kryetarët e komunave serbe në veri. Deri në fund të vitit 2022, asnjë prej të lartpërmendurve nuk është kthyer në vendin e punës.

3. Krijimi i Departamenteve Speciale

Në bazë të Ligjit për Gjykatat (06/L-054), i cili ka hyrë në fuqi në datën 2 janar të vitit 2019, është paraparë krijimi i Departamentit Special në kuadër të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina dhe Gjykatës së Apelit. Këto departamente kanë kompetencë të gjykojnë dhe të vendosin për lëndët që janë në kompetencë të Prokurorisë Speciale të Republikës së Kosovës (PSRK).

Zyra e PSRK-së, me seli në Prishtinë/Priştina, ka kompetencë të veprojë pranë gjykatave Themelore dhe pranë Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina-Departamenti Special, për veprat penale: krimet e luftës, krim të organizuar, terrorizëm, korrupsion dhe krim financiar. Juridiksioni i kësaj prokurorie shtrihet në tërë territorin e Republikës së Kosovës.

Lëndët, në të cilat gjykimi ka filluar në gjykatat e tjera themelore, para hyrjes në fuqi të Ligjit për Gjykatat (06/L-054), do të vazhdojë procedurat pranë atyre gjykatave. Kurse të gjitha aktakuzat e PSRK-së, që lidhen me krimet e luftës e që ngriten pas muajit janar të vitit 2019, do të gjykojnë nga Departamenti Special i Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina.

3.1 Departamenti Special–Gjykata Themelore në Prishtinë/Priştina

Që nga krijimi i Departamentit Special pranë Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, në janar të vitit 2019, janë hapur nëntë (9) procedura gjyqësore lidhur

me lëndët e krimeve të luftës në Kosovë. Deri në fund të vitit 2022, katër (4) prej këtyre lëndëve janë gjykuar me vendime të plotfuqishme.

Monitoruesit e FDHK e kanë vërejtur se proceset gjyqësore për krimet e luftës pranë Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina dhe Departamentit Special në Gjykatën e Apelit janë duke u zhvilluar me mjaft efikasitet dhe profesionalizëm nga gjyqtarët e këtyre departamenteve, ku procedurat gjyqësore kryhen brenda një afati të arsyeshëm.

4. Strategjia e Prokurorisë së Shtetit për ndjekjen e krimeve të luftës

Këshilli Prokurorial i Kosovës dhe Prokuroria e Shtetit të Kosovës, gjatë muajit shkurt të vitit 2019, në një bashkëpunim të ngushtë me institucionet e tjera dhe me partnerët ndërkombëtar, e kanë miratuar *Strategjinë për krimet e luftës*, me qëllim të ndjekjes më të lehtë e më profesionale të rreth 900 lëndëve të krimeve të luftës, të cilat në kompetenca ua ka lënë EULEX-i deri në fund të vitit 2018, si dhe lëndëve të cilat kanë të bëjnë me personat e zhdukur. Për zbatimin e strategjisë, kompetent është Këshilli Prokurorial i Kosovës.

Me qëllim të realizimit të planeve të parapara me strategji, gjatë vitit 2021, Ministria e Drejtësisë ka ndarë buxhet për rekrutimin e katër (4) prokurorëve pranë Departamentit për Krime të Luftës, megjithëse gjatë vitit 2022 ky departament nuk është përforcuar me prokurorë shtesë, por ka vazhduar punën vetëm me katër (4) prokurorë.

Është formuar grupi i brendshëm operues, i cili është i caktuar për evidencimin e të gjitha lëndëve në punë dhe është bërë harmonizimi i rasteve sipas rajonit. Lëndët janë ndarë sipas rajoneve dhe me to janë të caktuar prokurorët, të cilët punojnë nëpër rajone.

Gjatë muajit tetor të vitit 2022, me organizim të FDHK-së dhe Akademisë së Drejtësisë, është mbajtur trajnimi dy ditor për gjyqtarë, prokurorë dhe bashkëpunëtorë që merren me hetimin dhe me gjykimin e krimeve të luftës. Përveç trajnuesve vendor, FDHK e ka sjellë si trajnuese prokuroren e Shtetit të Kroacisë, e cila punon në lëndët e krimeve të luftës, për të shkëmbyer përvojat e shtetit të Kroacisë në hetimin dhe gjykimin e krimeve të luftës në mungesë.

Ky trajnim është organizuar me qëllim të ngritjes së kapaciteteve, shkëmbimit të përvojave dhe krijimit të bashkëpunimit mes gjyqësorit kosovar dhe gjyqësorit në rajon, ashtu siç është parashikuar edhe në *Strategjinë për krimet e luftës*.

5. Gjykimi në mungesë

Në datën 17 gusht të vitit 2022 në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës” është publikuar Kodi i Procedurës Penale (08/L-032), i cili do të hyjë në fuqi gjashtë (6) muaj pas publikimit në gazetën zyrtare. Me nenin 303 të këtij Kodi është parashikuar edhe mundësia për mbajtjen e gjykimeve në mungesë.

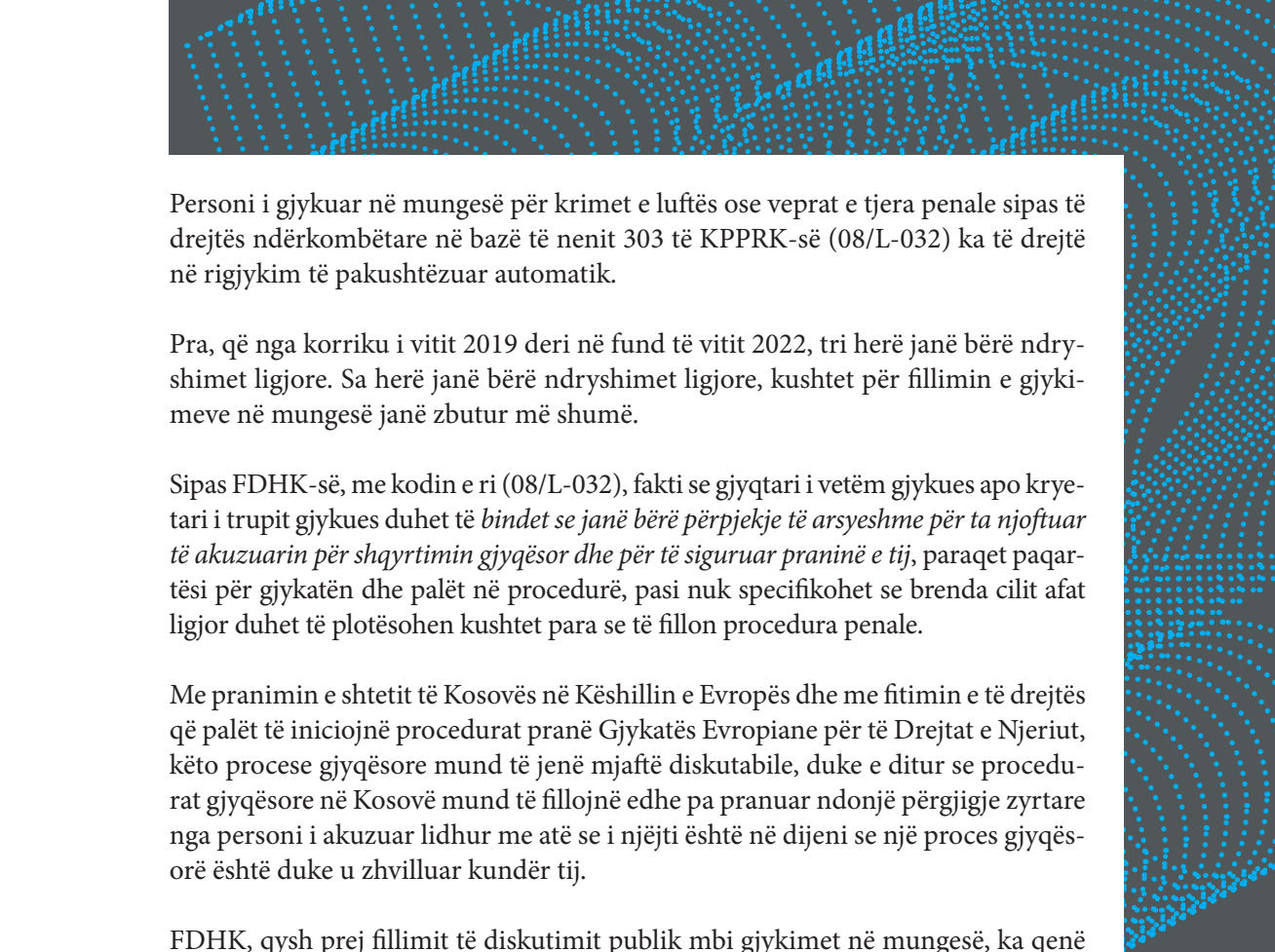
Ndryshimet e KPPRK-së janë bërë edhe në korrik të vitit 2019 me Ligjin (06/L-091) dhe me anë të këtyre ndryshimeve, është mundësuar për herë të parë gjykimi në mungesë për veprat penale kundër të drejtës ndërkombëtare humanitare dhe të drejtës ndërkombëtare penale, të kryera në periudhën prej muajit janar të vitit 1990 deri në muajin qershor të vitit 1999.

Në qershor të vitit 2021, në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës”, është publikuar Ligji (08/L-002) për Plotësimin dhe Ndryshimin e Kodit të Procedurës Penale. Ky ligj pjesërisht e ka ndryshuar dhe plotësuar Ligjin e parë (06/L-091) për gjykimet në mungesë, i cili ishte publikuar në muajin korrik të vitit 2019.

Me hyrjen në fuqi të KPPRK-së (08/L-032) është paraparë zbatimi i gjykimeve në mungesë edhe për veprat e tjera penale.

Sa i përket veprave penale të krimeve të luftës ose veprave të tjera penale sipas të drejtës ndërkombëtare, gjykimi në mungesë mund të fillojë atëherë kur gjyqtari i vetëm gjykues apo kryetari i trupit gjykues *bindet se janë bërë përpjekje të arsyeshme për ta njoftuar të akuzuarin për shqyrtimin gjyqësor dhe për të siguruar praninë e tij*. Në këtë rast, i akuzuari përfaqësohet nga mbrojtësi gjatë tërë procedurës penale, derisa aktgjykimi të marrë formën e prerë.

Përpjekjet e arsyeshme të parashikuara në nenin 303 të KPPRK-së (08/L-032) janë: thirrja për t’u paraqitur në gjykatë, lëshimi i urdhërarrestit nga ana e gjykatës, dhe fushata informative duke e thirrur të akuzuarin të dorëzohet në juridiksionin e gjykatës. Po ashtu, ftesa, së bashku me aktakuzën, do të publikohen në ueb faqen e Prokurorit të Shtetit, gjykatës që zhvillon procedurën dhe në gazetën zyrtare, duke i bërë thirrje të akuzuarit të dorëzohet.

Personi i gjykuar në mungesë për krimet e luftës ose veprat e tjera penale sipas të drejtës ndërkombëtare në bazë të nenit 303 të KPPRK-së (08/L-032) ka të drejtë në rigjykim të pakushtëzuar automatik.

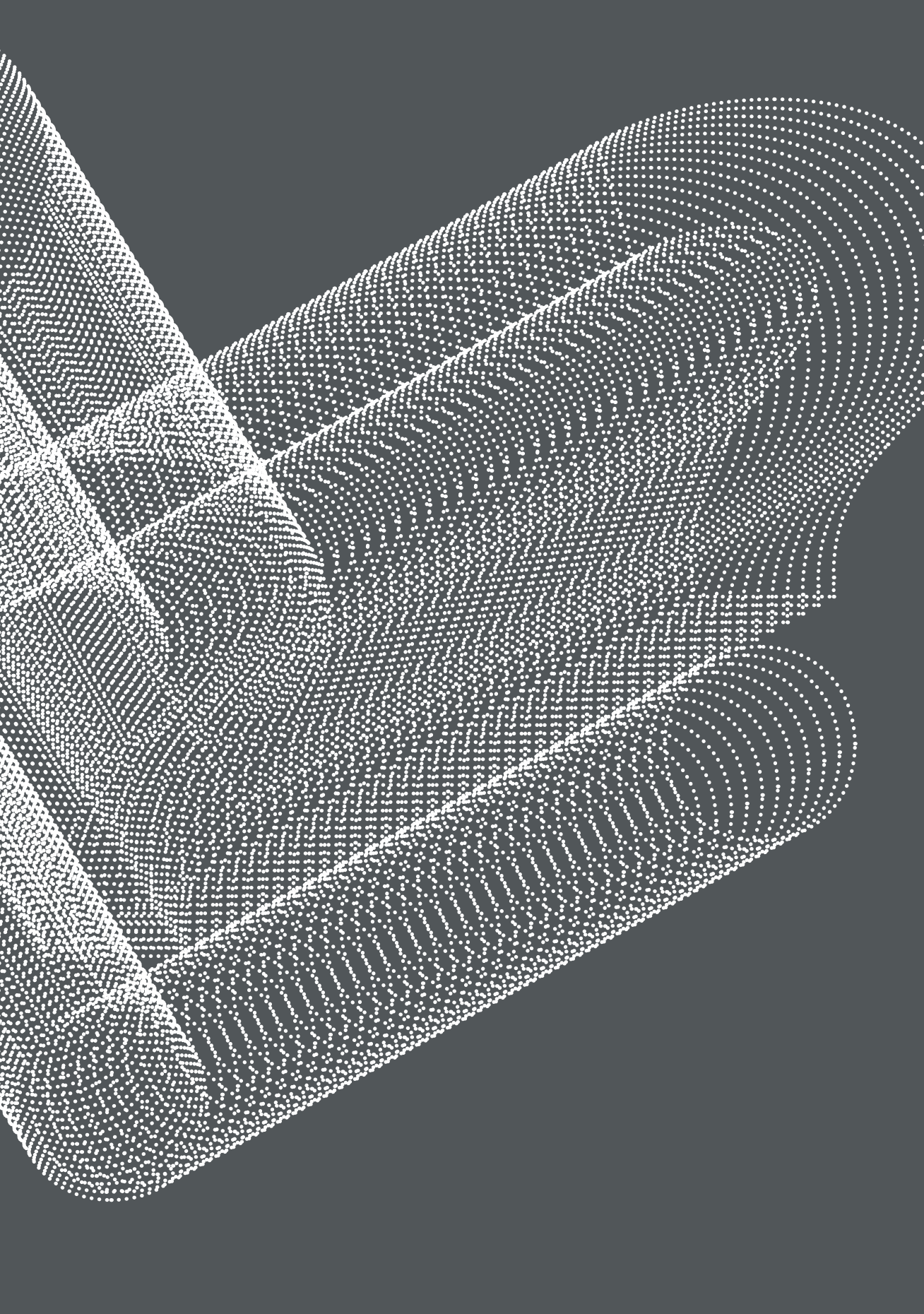
Pra, që nga korriku i vitit 2019 deri në fund të vitit 2022, tri herë janë bërë ndryshimet ligjore. Sa herë janë bërë ndryshimet ligjore, kushtet për fillimin e gjyqimeve në mungesë janë zbutur më shumë.

Sipas FDHK-së, me kodin e ri (08/L-032), fakti se gjyqtari i vetëm gjykues apo kryetari i trupit gjykues duhet të *bindet se janë bërë përpjekje të arsyeshme për ta njoftuar të akuzuarin për shqyrtimin gjyqësor dhe për të siguruar praninë e tij*, paraqet paqartësi për gjykatën dhe palët në procedurë, pasi nuk specifikohet se brenda cilit afat ligjor duhet të plotësohen kushtet para se të fillon procedura penale.

Me pranimin e shtetit të Kosovës në Këshillin e Evropës dhe me fitimin e të drejtës që palët të iniciojnë procedurat pranë Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, këto procese gjyqësore mund të jenë mjaftë diskutabile, duke e ditur se procedurat gjyqësore në Kosovë mund të fillojnë edhe pa pranuar ndonjë përgjigje zyrtare nga personi i akuzuar lidhur me atë se i njëjti është në dijeni se një proces gjyqësorë është duke u zhvilluar kundër tij.

FDHK, qysh prej fillimit të diskutimit publik mbi gjykimet në mungesë, ka qenë kundër zbatimit të këtij instituti në dispozitat ligjore. FDHK, më tutje, qëndron në pikëpamjen se me gjykimet në mungesë shkelen të drejtat themelore të të akuzuarve, të cilat janë të garantuara me Kushtetutën e Kosovës si dhe me shumë rregulla dhe konventa ndërkombëtare.

Deri në fund të vitit 2022, asnjë proces gjyqësor nuk ka filluar në mungesë të të akuzuarit.

GJYKIMET PËR KRIMET E LUFTËS NË KOSOVË

1.1. Lënda: **Prokurori kundër Millorad Gjokoviqit**

Gjyqtari i procedurës paraprake i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, Kujtim Krasniqi, në datën 28 qershor të vitit 2022 e ka sjellë vendimin, me të cilin të dyshuarit Gjokoviq i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji deri në datën 26 korrik të vitit 2022, për shkak të dyshimit të bazuar se gjatë periudhës kohore 1998-1999, në fshatin Ozrim/Ozdrim të Komunës së Pejës/Peć, dhe në fshatrat përreth rajonit të Pejës/Peć, individualisht dhe/apo me persona të tjerë, si pjesëtar i forcave policore serbe e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Gjyqtari i procedurës paraprake e ka sjellë vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit pas seancës dëgjimore të mbajtur sipas kërkesës së Zyrës së PSR-K-së të datës 28 qershor të vitit 2022 (PPS. nr. 47/2022) për caktimin e masës së paraburgimit.

Procedura përgatitore ndaj të pandehurit deri në fund të vitit 2022 nuk ka përfunduar, pra ndaj tij ende janë duke vazhduar hetimet.

Rrjedha e procedurës paraprake

I dyshuari, Millorad Gjokoviq, serb me prejardhje nga Mali i Zi, tani shtetas i Republikës së Kosovës dhe të Serbisë, në datën 27 qershor të vitit 2022, rreth orës 14:00, është arrestuar nga Policia e Kosovës në qytetin e Pejës/Peć nën dyshimin se e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës e Policisë së Kosovës, në datën 28 qershor të vitit 2022, ka paraqitur kallëzim penal në PSRK kundër të dyshuarit Millorad Gjokoviq, R.V, A.Ç dhe M.V, së bashku me provat e mbledhura deri në atë fazë.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Pas analizimit të kallëzimit penal dhe shkresave të lëndës, prokurori special i

PSRK-së, Ilir Morina, në datën 28 qershor të vitit 2022 e ka nxjerrë aktvendimin për fillimin e hetimeve kundër Millorad Gjokoviqit, R.V, A.Ç dhe M.V, për shkak të dyshimit të arsyeshëm se të dyshuarit, në bashkëkryerje, si pjesëtarë të forcave policore serbe dhe ushtarake të RFJ-së, në datën 7 maj të vitit 1999, kanë marrë pjesë në sulmin ndaj popullatës civile shqiptare në fshatin Ozrim/Ozdrim, duke vrarë 9 civilë shqiptarë dhe duke zhdukur 5 civilë të tjerë shqiptarë, duke arrestuar, burgosur dhe maltretuar dhjetëra meshkuj shqiptarë e të cilët janë liruar pas përfundimit të luftës në Kosovë me ndërmjetësimin e Kryqit të Kuq Ndërkombëtarë. Në të njëjtën ditë, forcat serbe i kanë dëbuar për në Shqipëri edhe pjesën tjetër të banorëve, kryesisht banorë të familjes Shala, Gashi dhe Krasniqi, të cilët jetonin në fshatin Ozrim/Ozdrim, ku më pas i kanë plaçkitur dhe djegur mbi 62 shtëpi dhe objekte të tjera.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK, në datën 28 qershor të vitit 2022, i ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, kërkesën për caktimin e masës së paraburgimit kundër të pandehurit Gjokoviq, për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* si dhe për shkak të rrezikut të arratisjes, nëse i dyshuari do të gjendej në liri.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK-së, gjyqtari i procedurës paraprake, në datën 28 qershor të vitit 2022 e ka mbajtur seancën e dëgjimit lidhur me caktimin e masës së sigurisë.

Gjatë seancës së dëgjimit, prokurori special në tërësi ka qëndruar pranë kërkesës me shkrim për caktimin e masës së paraburgimit për arsye se ekzistojnë prova të mjaftueshme që tregojnë veprimet inkriminuese të të pandehurit.

Në lidhje me kërkesën e PSRK-së për caktimin e paraburgimit, i pandehuri ka deklaruar se pretendimet e PSRK-së se ai mund të arratiset, nuk qëndrojnë, pasi që nga viti 2004 ai ka ardhur rregullisht në Kosovë dhe se prej vitit 2010 ai jeton në Kosovë si person i kthyer nga Mali i Zi. Kurse, sa i përket aktvendimit për fillimin e hetimeve, aty përmendet se krimet i kanë kryer policia dhe ushtria dhe se emri i tij nuk është përmendur askund.

Në këtë seancë i pandehuri është përfaqësuar nga avokati Vasillije Arsiq, i cili ka deklaruar se pretendimet e prokurorisë nuk qëndrojnë, pasi që nuk është vërtetuar se i pandehuri e ka kryer veprën penale, për të cilën dyshohet. Deklaratat e tre dëshmitarëve të siguruar nga prokuroria deri në këtë moment nuk e kanë

bërë ndërlidhjen direkte të të pandehurit si kryerës i veprës penale për të cilën dyshohet. Fakti që i dyshuari është kthyer të jetojë në Kosovë e demanton dyshimin e prokurorisë se ai e ka kryer krimin, për të cilin dyshohet, prandaj mbrojtja kërkon që të pandehurit t'i caktohet masa e arrestit shtëpiak dhe se ai rregullisht do të paraqitet në procedurën hetimore dhe nuk do ta pengojë rrjedhën e procedurës penale. Këtë propozim e ka përkrahur edhe i dyshuari, i cili ishte i gatshëm të ofrojë si dorëzani gjithë pasurinë e vetë.

Në pyetjet e gjyqtarit të procedurës paraprake, i dyshuari ka deklaruar se deri në qershor 1999 ka jetuar në qytetin e Pejës/Peć dhe ka qenë i angazhuar si polic rezervë në policinë e Serbisë. Diku në datën 25 apo 26 qershor të vitit 1999, pasi kanë hyrë trupat e KFOR-it në Kosovë, ai është larguar në Serbi për shkak të sigurisë dhe për arsye se shtëpia e tij ishte e djegur.

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas mbajtjes së seancës dëgjimore, e ka sjellë vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, deri në datën 26 korrik të vitit 2022, për shkak të dyshimit të bazuar se i dyshuari e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Në datën 25 nëntor të vitit 2022, sipas kërkesës së PSRK-së, gjyqtari i procedurës paraprake, të pandehurit Millorad Gjaković ia ka vazhduar paraburgimin edhe për dy (2) muaj, deri në datën 26 janar të vitit 2023.

1.2. Lënda: **Prokurori kundër Ekrem Bajroviqit**

Gjyqtari i procedurës paraprake i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, Valon Kurtaj, e ka sjellë në datën 21 tetor të vitit 2022 vendimin, me të cilin të dyshuarit Bajroviq i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, përkatësisht deri në datën 19 nëntor të vitit 2022, për shkak të dyshimit të bazuar se gjatë periudhës kohore 1998 – 1999 e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Gjyqtari i procedurës paraprake e ka sjellë vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit prej një (1) muaji pas seancës dëgjimore, të mbajtur sipas kërkesës së Zyrës së PSRK të datës 20 tetor të vitit 2022 (PPS. nr. 87/2022) për caktimin e masës së paraburgimit.

Në datën 17 nëntor të vitit 2022, të dyshuarit i është vazhduar masa e paraburgimit edhe për dy (2) muaj, deri në datën 19 janar të vitit 2023.

Rrjedha e procedurës paraprake

I dyshuari Ekrem Bajrovic, i nacionalitetit boshnjak, shtetas i Kosovës dhe Malit të Zi, në datën 19 tetor të vitit 2022, rreth orës 16:15, është arrestuar nga Policia e Kosovës në qytetin e Pejës/Peć nën dyshimin se e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës e Policisë së Kosovës, në datën 19 tetor të vitit 2022, ka paraqitur kallëzimin penal në PSRK kundër të dyshuarit Ekrem Bajrovic, së bashku me provat e mbledhura deri në atë fazë.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Pas analizimit të kallëzimit penal dhe shkresave të lëndës, prokurori special i PSRK-së, Ilir Morina, në datën 20 tetor të vitit 2022 ka nxjerrë aktvendimin për fillimin e hetimeve kundër të pandehurit Ekrem Bajrovic për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri Bajrovic, në bashkëkryerje me persona të tjerë, në cilësinë e policit në Stacionin Policor në Gjurakoc/Đurakovac, në datën 8 maj të vitit 1999, në fshatin Staradran/Starodvorane të Komunës së Istogut/Istok ka marrë pjesë në sulmin ndaj popullatës civile shqiptare, e cila ishte duke lëvizur në kolonë nga qyteti i Istogut/Istok në drejtim të qytetit të Klinës/Klina. Kur kolona me civilë kishte arritur në fshatin Staradran/Starodvorane, ajo është ndaluar nga forcat policore serbe dhe ushtarake të RFJ-së, ku në mesin e tyre ishte edhe i dyshuari Bajrovic në cilësinë e policit. Civilët shqiptarë fillimisht janë plaçkitur e më pas i janë ndarë burrat nga gratë, ku më pas i kanë vrarë 18 civilë shqiptarë të cilët nuk kanë marrë pjesë në konfliktin e armatosur. Sipas dëshmimeve të dëshmitarëve, i pandehuri Bajrovic ishte parë i armatosur dhe i uniformuar në vendin e masakrës.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK-së, në datën 20 tetor të vitit 2022, i ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e paraburgimit si masë të sigurimit të pranisë së pandehurit në gjykatë, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se ai e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* si dhe për shkak të rrezikut të arratisjes, nëse i dyshuari do të gjendej në liri.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK-së, gjyqtari i procedurës paraprake, në datën 21 tetor të vitit 2022 e ka mbajtur seancën e dëgjimit lidhur me caktimin e masës së paraburgimit.

Gjatë seancës së dëgjimit, prokurori special në tërësi ka qëndruar pranë kërkesës me shkrim për caktimin e masës së paraburgimit për arsye se ekzistojnë prova të mjaftueshme që i tregojnë veprimet inkriminuese të të pandehurit.

I pandehuri në këtë seancë deklaroi se në ditën kritike ka qenë me detyrë dhe i kujtohet rasti lidhur me kolonën me civilët shqiptarë. Ai nuk e mohoi prezencën e tij, por mohoi se ai ka marrë pjesë në vrasjen e civilëve shqiptarë duke theksuar se i njëjti iu ka ndihmuar të kalojnë disa civilëve shqiptarë të cilat i ka njohur, se pas një kohe është larguar nga vendi i ngjarjes me veturë dhe se i njëjti nuk ka dijeni se çfarë ka ndodhur më pas.

Mbrojtësi i të pandehurit, avokati Millosh Delleviq i ka konsideruar të pabazuara arsyet e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit dhe ka thënë se i pandehuri që nga viti 2001 rregullisht ka ardhur në Kosovë, dhe se i njëjti po ashtu i ka edhe disa konteste pronësore pranë Gjykatës Themelore të Pejës/Peć. I pandehuri është shtetas i Kosovës dhe i Malit të Zi dhe nuk ka arsye të arratisjes, pasi që edhe Mali i Zi ka bashkëpunim me Kosovën dhe ka pas raste në të kaluarën kur Mali i Zi i ka ekstraduar personat e dyshuar në Kosovë dhe se i pandehuri nuk ka kurrfarë lidhje me Republikën e Serbisë.

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas mbajtjes së seancës dëgjimore, e ka sjellë vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, deri në datën 19 nëntor të vitit 2022, për shkak të dyshimit të bazuar se i dyshuari e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Në datën 17 nëntor të vitit 2022, duke u bazuar në kërkesën e PSRK-së, gjyqtari i procedurës paraprake e ka vazhduar masën e paraburgimit kundër të pandehurit edhe për dy (2) muaj të tjerë, deri në datën 19 janar të vitit 2022.

1.3. Lënda: *Prokurori kundër Gavrillo Millosavleviqit*

Gjyqtarja e procedurës paraprake e Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, Violeta Namani-Hajra e ka sjellë në datën 2 dhjetor të vitit 2022 vendimin, me të cilin të dyshuarit Millosavleviq i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji deri në datën 1 janar të vitit 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se gjatë muajit maj të vitit 1999 e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Gjyqtarja e procedurës paraprake e ka sjellë vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit prej (1) muaji pas seancës dëgjimore të mbajtur sipas kërkesës së Zyrës së PSRK-së të datës 2 dhjetor të vitit 2022 (PPS. nr. 20/2011) për caktimin e masës së paraburgimit.

Rrjedha e procedurës paraprake

I dyshuari Gavrillo Millosavleviq, i nacionalitetit serb, shtetas i Serbisë, në datën 1 dhjetor të vitit 2022, rreth orës 17:20, është arrestuar nga Policia e Kosovës në qytetin e Istogut/Istok nën dyshimin se e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës të Policisë së Kosovës, në datën 1 dhjetor të vitit 2022, ka paraqitur kallëzim penal në PSRK kundër të dyshuarit Gavrillo Millosavleviq, së bashku me provat e mbledhura deri në atë fazë.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Pas analizimit të kallëzimit penal dhe shkresave të lëndës, prokurorja e PSRK-së, Drita Hajdari, në datën 2 dhjetor të vitit 2022 ka nxjerrë aktvendimin për zgjerimin e hetimeve^[1] kundër të pandehurit Gavrillo Millosavleviq për shkak të dyshimit të bazuar se gjatë luftës në Kosovë, në kohën e bombardimeve të NATO-s, i pandehuri, si pjesëtarë i mbrojtjes territoriale të ushtrisë jugosllave, i cili ka punuar si gardian në burgun e Dubravës, gjatë muajit maj të vitit 1999, ka vepruar në mënyrë jonjerëzore, duke i shkaktuar vuajtje të mëdha dhe lëndime trupore të dëmtuarit N.K, i cili ka qenë i burgosur në burgun e Dubravës.

Po ashtu, në seancën dëgjimore për caktimin e masës së sigurisë, të datës 2 dhjetor të vitit 2022, prokuroria, pos të tjerash, ka deklaruar se sot, gjatë ditës, policia, duke e intervistuar një dëshmitar, i njëjti e ka inkriminuar të dyshuarin si pjesëmarrës direkt në masakrën e Dubravës të datës 22 maj të vitit 1999.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK-së, në datën 2 dhjetor të vitit 2022, ia ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e paraburgimit si masë të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* si dhe për shkak të rrezikut të arratisjes, nëse i dyshuari do të gjendej në liri.

---

[1] Zyra e PSRK në datën 31 tetor të vitit 2013 ka hapur hetimet kundër të dyshuarit A.R ish drejtorin e burgut të Dubravës, për shkak të dyshimit se ka kryer krime lufte, në këtë vendim janë përfshirë edhe disa të dyshuar të tjerë.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK-së, gjyqtari i procedurës paraprake, në datën 2 dhjetor të viti 2022 e ka mbajtur seancën e dëgjimit lidhur me caktimin e masës së paraburgimit.

Gjatë seancës së dëgjimit, prokurori special në tërësi ka qëndruar pranë kërkesës me shkrim për caktimin e masës së paraburgimit për arsye se ekzistojnë prova të mjaftueshme që tregojnë veprimet inkrimiuuese të të pandehurit. Nga deklaratat e siguruara nga policia e Kosovës dhe nga prokuroria, i pandehuri dyshohet të ketë marrë pjesë në maltretimin dhe vrasjen e të burgosurve të burgut të Dubravës.

Lidhur me pretendimet e prokurorisë, mbrojtja ka deklaruar se i pandehuri, deri në fillim të luftës, ka punuar në burgun e Dubravës, por me të filluar lufta apo pas datës 27 mars të vitit 1999 ai është veshur me rroba të ushtrisë dhe, gjatë periudhës kohore për të cilën akuzohet, i pandehuri nuk ka qenë duke punuar në burgun e Dubravës. Gjithashtu, i pandehuri deklaroi se pas përfundimit të luftës ka ardhur shpesh në Kosovë për arsye të shqyrtimit të trashëgimisë pasurore dhe asnjëherë nuk është ndaluar nga policia.

Gjyqtarja e procedurës paraprake, pas mbajtjes së seancës dëgjimore, e ka sjellë vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, deri në datën 1 janar të vitit 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se i dyshuari e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*

1.4. Lënda: **Prokurori kundër Sllagjan Trajkoviqit**

Gjyqtari i procedurës paraprake i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, Kujtim Krasniqi e ka sjellë në datën 18 dhjetor të vitit 2022 vendimin, me të cilin të dyshuarit Trajkoviq i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji deri në datën 15 janar të vitit 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se gjatë periudhës kohore 1998 – 1999 i ka kryer veprat penale *krim i luftës kundër popullatës civile dhe organizim i grupeve për kryerjen e gjenoçidit, krimeve kundër njerëzimit dhe krimeve të luftës*.

Gjyqtari i procedurës paraprake e ka sjellë vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit prej një (1) muaji pas seancës dëgjimore të mbajtur sipas kërkesës së Zyrës së PSRK-së të datës 16 dhjetor të vitit 2022 për caktimin e masës së paraburgimit.

Rrjedha e procedurës paraprake

I dyshuari Sllagjan Trajković, i nacionalitetit serb, shtetas i Serbisë dhe i Kosovës, me vendbanim në Mitrovicë/Mitrovica, ish polic në stacionin policor në Mitrovicë/Mitrovica, në datën 15 dhjetor të vitit 2022, rreth orës 18:00, është arrestuar nga Policia e Kosovës në qytetin e Mitrovicës/Mitrovica.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Në datën 16 dhjetor të vitit 2022, prokurorja speciale e PSRK-së, Florije Salihu-Shamolli, ka nxjerrë aktvendim për fillimin e hetimeve (PPS. nr. 208/09) kundër të pandehurit Sllagjan Trajković për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri Trajković, në bashkëkryerje me persona të tjerë, si pjesëtarë të forcave policore dhe ushtarake serbe, në datën 6 prill të vitit 1999 ka marrë pjesë në ofensivën ushtarake në fshatin Reznik/Resnik të Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn, si dhe në ofensivën në qytetin e Vushtrrisë/Vučitrn në datën 2 maj të vitit 1999.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK, në datën 16 dhjetor të vitit 2022, i ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e paraburgimit të Sllagjan Trajkovićit si masë të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se i pandehuri i ka kryer veprat penale *krim i luftës kundër popullatës civile dhe organizimi i grupeve për kryerjen e gjenocidit, krimeve kundër njerëzimit dhe krimeve të luftës* si dhe për shkak të rrezikut të arratisjes, nëse i dyshuari do të gjendej në liri.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK-së, gjyqtari i procedurës paraprake, në datën 17 dhjetor të vitit 2022, e ka mbajtur seancën e dëgjimit lidhur me caktimin e masës së paraburgimit.

Gjatë seancës së dëgjimit, prokurori special në tërësi ka qëndruar pranë kërkesës me shkrim për caktimin e masës së paraburgimit për arsye se ekzistojnë prova të mjaftueshme që i tregojnë veprimet inkriminuese të të pandehurit.

Mbrojtësi i të pandehurit, avokati Dejan Vasiq ngriti dyshimin e tij sa i përket vitit të fillimit të hetimeve kundër të pandehurit, pasi nga numri i vendimit mbi fillimin e hetimeve mund të shihet se hetimet kanë filluar në vitin 2009 dhe jo në vitin 2022, dhe, nëse në vitin 2009 kanë filluar hetimet, atëherë, me rastin e pranimit të të pandehurit në policinë e Kosovës, ai ka dorëzuar vërtetimin se ndaj tij nuk janë duke u zhvilluar procedurat penale. I pandehuri, nga viti 2013 deri në datën 6 nëntor të vitit 2022 ka punuar si polic në policinë e Kosovës.

I pandehuri ka deklaruar se me vendbanim është në lagjen e “Boshnjakëve” në Mitrovicë/Mitovica dhe se i njëjti për nëntë (9) vite ka punuar si polic dhe asnjëherë nuk është larguar nga Kosova, po ashtu ai nuk ka as shtëpi në Serbi, për këtë arsye mbrojtja kërkon që ndaj tij të vendoset masa e arrestit shtëpiak dhe se i njëjti do të paraqitet në gjykatë sa herë të ftohet.

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas mbajtjes së seancës dëgjimore, në datën 18 dhjetor të vitit 2022, e ka sjell vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, deri në datën 15 janar të vitit 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se i dyshuari i ka kryer veprat penale *krim i luftës kundër popullatës civile dhe organizimi i grupeve për kryerjen e gjeno-cidit, krimeve kundër njerëzimit dhe krimeve të luftës.*

2.1. Lënda: **Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit**

Trupi gjykues^[2] i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, i kryesuar nga gjyqtari Musa Konxheli, në datën 8 shtator të vitit 2022, të pandehurin Svetomir Baçeviq e ka shpallur fajtor për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*. I pandehuri është dënuar me pesë (5) vite burgim, sepse në periudhën kohore korrik – gusht të vitit 1998 në fshatin Bellopojë/Belo Polje të Komunës së Pejës/Peć e kishte marr peng të dëmtuarën Tigjë Kadrija.

Mbrojtja dhe prokuroria kanë parashtruar ankesat kundër aktgjykimit të shkallës së parë dhe deri në fund të vitit raportues Gjykata e Apelit nuk ka vendosur.

Rrjedha e procedurës penale

Stacioni policor në Pejë/Peć, në datën 22 dhjetor të vitit 2020 është informuar nga qytetari S.Ç., se në zyrën e një noteri në Pejë/Peć gjendet personi, i cili dyshohet se gjatë konfliktit të armatosur në Kosovë e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, duke marrë pjesë në keqtrajtimin e anëtarëve të familjes Kadrijaj nga fshati Bellopojë/Belo Polje, komuna e Pejës/Peć.

I dyshuari Svetomir Baçeviq është privuar nga liria nga ana e Njësisë për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL) e policisë së Kosovës dhe në të njëjtën ditë i është caktuar masa e ndalimit prej dyzetetë (48) orëve. Zyra e PSRK-së, në datën 23 dhjetor të vitit 2020, ka parashtruar kërkesë për caktimin e paraburgimit.

Gjyqtarja e procedurës paraprake e Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, Albina Shabani-Rama, në datën 24 dhjetor të vitit 2020 e ka sjellë vendimin në lëndën *Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit*, me të cilin të dyshuarit Baçeviq i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej tridhjetë (30) ditësh, deri në datën 22 janar të vitit 2021, për shkak të dyshimit të bazuar

[2] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarë Valon Kurtaj dhe Mentor Bajraktari.

se gjatë viteve 1998-1999 e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*^[3].

Gjyqtarja e procedurës paraprake e ka sjellë vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit pas seancës dëgjimore të mbajtur sipas kërkesës së Zyrës së PSRK-së të datës 23 dhjetor të vitit 2020 (PPS.nr 108/20) për caktimin e masës së paraburgimit.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK me vendimin e datës 23 dhjetor të vitit 2020 i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Svetomir Baçeviq për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar: se, në periudhën kohore të viteve 1998-1999, në fshatin Bellopojë/Belo Polje, komuna e Pejës/Peć, vet ose në bashkëkryerje me persona të panjohur, si pjesëtar i forcave policore dhe të armatosura të RFJ, i ka shkelur rregullat e të drejtës ndërkombëtare gjatë kohës së luftës duke vepruar kundër personave civilë dhe pronës, më konkretisht e ka shkelur nenin e përbashkët 3, paragrafët a), b) dhe c) të Konventave të Gjenevës të datës 12 gusht të vitit 1949, në atë mënyrë që, i armatosur, ka shkuar në shtëpinë e familjes së Rexhep Kadrijajt, ku në mënyrë psikike dhe fizike i ka keqtrajtuar anëtarët e familjes së tij. Pas kësaj, e ka rrëmbyer bashkëshorten e Rexhepit, Tigjën (në atë kohë në moshën rreth 60 vjeçare) dhe e ka dërguar deri te shitorja e fshatit, ku në praninë e personave të tjerë tash për tash të panjohur e ka keqtrajtuar fizikisht. E dëmtuara është liruar po atë ditë me anë të ndërmjetësimit të fqinjit të tij M.S.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas seancës së dëgjimit dhe analizës së shkresave të lëndës, me vendimin e datës 24 dhjetor të vitit 2020, ka gjetur se kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit është e bazuar. Sipas gjyqtares, ekziston dyshimi i bazuar se në veprimet e të dyshuarit ka elemente të veprës penale, për të cilën ai dyshohet dhe se me hetimet e mëtejme mund të vërtetohet përfshirja e tij në kryerjen e veprës penale.

Sipas gjetjeve të gjykatës, në rastin konkret ka elemente për caktimin e masës më të rreptë për të dyshuarin.

Sipas gjetjeve të gjykatës, sikur ai të ndodhej në liri, do të mund të largohej nga Kosova me qëllim të shmangies nga përgjegjësia penale, sepse dyshohet për kryerjen e një vepre të rëndë penale. I dyshuari, që nga viti 1999 nuk jeton në

---

[3] E paraparë dhe e dënueshme me anë të nenit 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, po ashtu e paraparë dhe e dënueshme me nenin 146 të KPRK (nr. 06/L-074).

Kosovë, nuk është i regjistruar pranë Agjencisë së Regjistrimit Civil të Kosovës, nuk i posedon dokumentet personale të Kosovës dhe mungesa e tij do ta vështirësojë zhvillimin normal të procedurës penale, e cila është e hapur kundër tij. Sipas gjetjeve të gjykatës, ekziston mundësia e ndikimit në dëshmitarët, sepse i dyshuari vet para gjykatës ka deklaruar se i njeh mirë, për arsye se janë nga i njëjti fshat.

Gjykata, me rastin e shqyrtimit të kërkesës së prokurorisë, ka marrë parasysh edhe kërkesën e mbrojtjes që të dyshuarit t'i shqiptohet një masë më e butë, por në rastin konkret, si edhe për shkak të fazës në të cilën ndodhet procedura, është e domosdoshme masa e paraburgimit me qëllim të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë dhe për zhvillimin e suksesshëm të procedurës.

Që nga koha e arrestimit deri në fund të vitit raportues, i pandehuri ka qenë në paraburgim.

Aktakuza

Zyra e PSRK-së (prokurori i shtetit, Ilir Morina) aktakuzën^[4] kundër Svetomir Baçeviqit e ka ngritur për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, e ndëshkuar sipas nenit 142 të LP të RSFJ-së, si ligj në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale dhe aktualisht e ndëshkueshme sipas nenit 146 të KPRK.

I pandehuri Baçeviq akuzohet se gjatë periudhës kohore në mes të muajve korrik – gusht të vitit 1998, në fshatin Bellopojë/Belo Polje, Komuna e Pejës/Peć, gjatë një konfliktit me karakter jo-ndërkombëtar të zhvilluar në mes të pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK) dhe forcave ushtarake të Republikës Federative të Jugosllavisë (RFJ) dhe forcave policore të Serbisë, me dashje i ka shkelur rregullat e së drejtës ndërkombëtare kundër personave civil, konkretisht nenin 3, paragrafi 1, pikat (b) dhe (c) të përbashkëta për katër *Konventat e Gjenevës* të datës 12 gusht 1949, dhe nenin 4, paragrafi 2, pika (c) dhe (e) të *Protokollit II*, duke e kryer veprën: *marrja e njerëzve peng*, ku e merr peng të dëmtuarën Tigjë Kadrija nga shtëpia e saj nën kërcënim të armës dhe në prani të burrit të saj, Rexhepit. I akuzuari i kishte thënë të dëmtuarit, Rexhepit, se gruan e tij do ta dërgonte në shtabin e ushtrisë dhe policisë serbe në qendër të fshatit dhe se të njëjtën mund të vij për ta marrë vetëm pasi që t'i sjell pjesëtarët e UÇK-së dhe, kështu, nën kanosjen e armës, të dëmtuarën Tigjë e ka dërguar në qendër të fshatit pranë një shitoreje në prani të shumë personave të tjerë dhe e ka mbështetur për murë me qëllim të poshtërimit. Në ato momente, pas ardhjes së fqinjët të së dëmtuarës, dëshmitarit M.S., i cili, pas një përlëshje fizike me të akuzuarin, ka arritur që ta

[4] Aktakuza (PPS.nr.108/2020) është ngritur në datën 9 nëntor të vitit 2021.

shpëtojë të dëmtuarën, ai të njëjtën e ka kthyer në shtëpinë e saj. Të nesërmen, të dëmtuarit Kadrijaj janë larguar nga fshati Bellopojë/Belo Polje, ku edhe kanë shkuar në qytetin e Pejës/Peć.

Shqyrtimi kryesor

Shqyrtimi kryesor është hapur me leximin e aktakuzës, në datën 9 shkurt të vitit 2022, pranë Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština. Lidhur me aktakuzën, i pandehuri është deklaruar i pafajshëm. Deri në përfundim të shqyrtimit gjyqësor janë dëgjuar gjashtë (6) dëshmitarë të propozuar nga prokuroria, kurse e dëmtuara Tigjë Kadrija është dëgjuar në seancën e mundësisë së hetuesisë së veçantë para fillimit të shqyrtimit kryesor. I pandehuri Baçeviq, në fund të shqyrtimit kryesor, nuk është deklaruar, por e ka shfrytëzuar të drejtën ligjore që të mbrohet në heshtje. Mbrojtja nuk ka propozuar asnjë dëshmitarë që të dëgjohet gjatë shqyrtimit kryesor.

Deri në marrjen e aktgjykimit të shkallës së parë, trupi gjykues i ka mbajtur gjithsej gjashtë (6) seanca të shqyrtimit kryesor.

Aktgjykimi i shkallës së parë

Trupi gjykues i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 8 shtator të vitit 2022 e ka shpallur aktgjykimin dënues kundër të pandehurit Svetomir Baçeviq. I pandehuri është dënuar me pesë (5) vite burgim, për arsye se në periudhën kohore korrik – gusht të vitit 1998, në fshatin Bellopojë/Belo Polje të Komunës së Pejës/Peć, në kohën e konfliktit të armatosur në Kosovë, e ka marrë peng të dëmtuarën Tigjë Kadrijaj, në atë mënyrë që i pandehuri, i armatosur, ka shkuar në shtëpinë e fqinjëve të tij (Rexhep dhe Tigjë Kadrijaj), që të dy të moshës rreth 60 vjeçare, me ç’rast fillimisht gjuan me armë automatike, së pari në drejtim të kulmit dhe dritareve të shtëpisë e pastaj hynë në shtëpi me qëllim që ta kontrollonte atë për njerëz të tjerë. Të dëmtuarit i nxjerrë në oborr duke i detyruar disa herë që të ulen dhe çohen e më pas, të dëmtuarën Tigjë e nxjerrë në rrugë duke i thënë se do ta dërgojë në shtab të ushtrisë dhe policisë serbe dhe se ajo do të lirohej vetëm pasi që ajo t’i sjell ushtarët e UÇK-së, kurse i dëmtuari Rexhep ka mbetur në oborrin e shtëpisë së tij. Duke ecur përgjatë rrugës në fshat, në kohë nate, i pandehuri, së bashku me të dëmtuarën Tigjë, u ndaluan tek një shitore e fshatit dhe, në prani të të tjerëve, nën kërcënim të armës, e mbështet të dëmtuarën për murin. Në atë moment, ka ardhur fqinji M.S., i cili është fjalosur dhe e ka goditur me grusht të pandehurin Baçeviq. Dëshmitari M.S. e ka marrë të dëmtuarën Tigjë dhe e ka kthyer në shtëpinë e saj, kurse të nesërmen të dy të dëmtuarit (Rexhepin dhe Tigjën) i ka larguar nga fshati Bellopojë/Belo Polje në drejtim të qytetit të Pejës/Peć.

Gjykata ka vlerësuar se në rastin konkret, provat kryesore për veprimet inkriminuese të të akuzuarit janë dëshmitë e Tigjës Kadrijaj dhe të dëshmitarit okular M.S. Gjykata i ka pas parasysh edhe dëshmitë e dëshmitarëve të tjerë, të cilët kanë dëgjuar për ngjarjen, por të cilët nuk kanë qenë dëshmitarë okular.

Gjetjet e FDHK

– Në rastin konkret, e dëmtuara Tigjës Kadrijaj nuk ka arritur që ta identifikojë personin e akuzuar si person i cili e ka kidnapuar gjatë kohës së luftës. Dëshmitari okular M.S, fqinjë i të dëmtuarës, është personi i cili e ka identifikuar të pandehurin si person përgjegjës dhe i njëjti ka arritur që ta shpëtojë të dëmtuarën.

– Në bazë të monitorimit të shqyrtimit kryesor, FDHK gjen se trupi gjykues në mënyrë profesionale e ka udhëhequr shqyrtimin gjyqësor. Gjykata i ka respektuar të drejtat e palëve në procedurë. Trupi gjykues ka qenë aktiv në parashtrimin e pyetjeve për dëshmitarët në qartësimin e rrethanave specifike.

2.2. Lënda: *Prokurori kundër Muhamet Alidemajt*

Para trupit gjykues^[5] të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, me të cilin ka kryesuar gjyqtari Vesel Ismaili, në lëndën *Prokurori kundër Muhamet Alidemajt*, ka filluar shqyrtimi kryesor. Në seancën e datës 28 dhjetor të vitit 2022, palët në procedurë i kanë parashtruar fjalët hyrëse.

Shqyrtimi kryesor do të vazhdojë në datën 18 janar të vitit 2023 me dëgjimin e dëshmitarëve të propozuar nga prokuroria.

Rrjedha e procedurës penale

Në datën 30 mars të vitit 2021, në qytetin e Skënderajt/Srbica, Policia e Kosovës e ka ndaluar të dyshuarin Muhamet Alidemaj, i cili ka hyrë në Kosovë një ditë më parë, duke u bazuar në informatat e një dëshmitari, se i dyshuari gjatë periudhës kohore 1998-1999 ka qenë pjesëtar i forcave serbe dhe se i njëjti ka marrë pjesë në masakrën e Izbicës/Izbica të komunës së Skënderajt/Srbica, e cila ka ndodhur në datën 28 mars të vitit 1999.

Zyra e PSRK-së, në datën 30 mars të vitit 2021, e ka pranuar kallëzimin penal nga Policia e Kosovës – Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës, dhe provat e tjera të mbledhura deri në atë fazë. Pas analizës së këtyre shkrësave, prokuroria e kishte

---

[5] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtaret Suzana Çerkini dhe Violeta Namani-Hajra.

parë të arsyeshme që kundër të pandehurit të zhvillohen hetimet me qëllim të grumbullimit të provave dhe të dhënave të tjera të nevojshme për të vërtetuar pretendimet dhe gjendjen faktike si në kallëzim penal.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK-së me vendimin e datës 31 mars të vitit 2021 i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Muhamet Alidemaj për shkak të dyshimit të bazuar se gjatë periudhës kohore 1998-1999, në territorin e komunës së Skenderajt/Srbica, individualisht dhe/apo së bashku me persona të tjerë ende të pa identifikuar si pjesëtarë të forcave policore dhe ushtarake serbe, në datën 28 mars të vitit 1999, një grup i përbërë me mbi 50 pjesëtarë të forcave ushtarake dhe policore serbe, në të cilën gjendej edhe i pandehuri, kanë hyrë në fshatin Izbicë/Izbica, ku fillimisht e kanë bombarduar fshatin duke i shkatërruar shtëpitë dhe pasurinë e civilëve dhe në këtë mënyrë, i kanë detyruar ata të dalin nga shtëpitë e tyre, pastaj i kanë grumbulluar në një vend, me ç'rast i kanë ndarë burrat nga gratë dhe fëmijët, dhe me forcë i kanë detyruar gratë dhe fëmijët që të largohen, duke i dërguar në drejtim të Klinës/Klina. Ndërsa mbi 140 burra i kanë grumbulluar në një vend të quajtur "Kodra e Zallit" dhe i kanë vrarë.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas seancës së dëgjimit dhe analizës së shkresave të lëndës, me vendimin e datës 1 prill të vitit 2021 ka gjetur se kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit është e bazuar.

Sipas gjyqtarit, ekziston dyshimi i bazuar se i pandehuri ka kryer veprat penale, të cilat i vihen në barrë në bazë të aktvendimit mbi fillimin e hetimeve dhe lidhur me përfshirjen e tij në masakrën e Izbicës/Izbica kanë dëshmuar dy dëshmitarë se të dyshuarin e kanë parë në vendin e ngjarjes. Është fakt se i pandehuri është larguar nga Kosova që nga viti 1999 dhe asnjëherë nuk është kthyer dhe se i njëjti nuk ka adresë banimi. Agjencioni i regjistrimit civil nuk ka ndonjë informacion zyrtar për këtë person. Duke marr parasysh edhe faktin se Serbia nuk ka treguar gatishmëri që të bashkëpunojë në çështjet e kësaj natyre, gjykata vlerëson se ka gjasa reale që i pandehuri, po të gjendej në liri, do ta pengonte rrjedhën normale të kësaj procedure penale, duke u arratisur nga territori i Kosovës, duke qenë, kështu, i paarritshëm për organet e rendit. Prandaj, sipas mendimit të Gjykatës, caktimi i paraburgimit ndaj të pandehurit në këtë fazë të procedurës penale është më se i arsyeshëm dhe i domosdoshëm për zbatimin me sukses dhe efektiv të kësaj procedure penale.

Që nga momenti i arrestimit deri në fund të vitit raportues, i pandehuri gjendet në paraburgim.

Aktakuza

Prokurori i shtetit, Ilir Morina, në datën 29 mars të vitit 2022, ia ka dorëzuar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, aktakuzën (PPS. nr.42/2021) kundër Muhamet Alidemajt për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri akuzohet se gjatë periudhës kohore në mes të datës 24 mars dhe 11 qershorit të vitit 1999, gjatë konfliktit të armatosur në Kosovë, si pjesëtarë i forcave policore dhe ushtarake serbe, ka shkelur rëndë rregullat e së drejtës ndërkombëtare kundër popullsisë civile dhe pasurisë së tyre, në atë mënyrë që:

– në datën 28 mars të vitit 1999, në fshatin Izbicë/Izbica të Komunës së Skënderajt/Srbica, dyshohet se i pandehuri, në bashkëkryerje me pjesëtarë tjerë të forcave ushtarake dhe policore serbe, ka marrë pjesë dhe ka kontribuar në vrasjen e 130 civilëve shqiptarë të cilët fillimisht janë ndarë prej grave dhe fëmijëve;

– në datën 28 mars të vitit 1999, i pandehuri, së bashku me pjesëtarë të tjerë të forcave policore dhe ushtarake serbe, ka marrë pjesë në trajtimin ç'njerëzor, në cenimin e integritetit trupor dhe të shëndetit, në grabitjen dhe shkatërrimin e pasurisë së popullsisë civile të fshatit Izbicë/Izbica dhe të fshatrave përreth, fillimisht duke i detyruar me dhunë civilët shqiptarë që të largoheshin nga shtëpitë e tyre, duke i kërcënuar me armë dhe duke i grumbulluar në një livadh në mes të fshatit, dhe

– në vendin e njëjtë ku janë ekzekutuar civilët shqiptarë, pas dy (2) muajve, i pandehuri, së bashku me pjesëtarë të tjerë të forcave policore dhe ushtarake serbe, është kthyer sërish në fshat për t'i zhvarrosur kufomat me ekskavator me qëllim të largimit të tyre në drejtim të panjohur. Pas përfundimit të luftës, shumica e këtyre kufomave janë gjetur në varrezat masive në Batajnicë të Serbisë, në fshatin Suhodoll/Suvi Do të Mitrovicës/Mitrovica dhe në fshatin Novolan/Nevoljane të Vushtrrisë/Vučitrn.

Prokuroria, në aktakuzë, ka propozuar që në shqyrtimin kryesor të dëgjoen 19 dëshmitarë dhe të administrohen si prova materiale 103 deklarata të dëshmitarëve të dhëna në polici dhe në prokurori, së bashku me provat e tjera materiale.

Gjetjet e FDHK

I pandehuri në procedurën paraprake ka deklaruar se e kupton gjuhën shqipe dhe se nuk është e nevojshme që dokumentacioni të përkthehet në gjuhën serbe pasi që ai dhe mbrojtësi i tij Veton Rrecaj e kuptojnë gjuhën shqipe. Kurse pas ngritjes së aktakuzës i pandehuri e ka zëvendësuar avokatin Rrecaj dhe i ka autorizuar dy avokatë të tjerë, Millosh Delleviqin dhe Dejan Vasiqin, që t'a përfaqësojnë gjatë shqyrtimit kryesor. Dy avokatët e ri kanë kërkuar prej gjykatës që i tërë dokumentacioni gjyqësor, deri në ngritjen e aktakuzës, të përkthehet në gjuhën serbe, por gjykata e ka refuzuar këtë kërkesë. Mbrojtja është ankuar në disa instanca gjyqësore kundër vendimit mbi refuzimin e përkthimit të dokumentacionit gjyqësor, por të gjitha ankesat janë hedhur poshtë. Për këtë arsye, fillimi i shqyrtimit kryesor është shtyrë për disa muaj.

Edhe pse vendimi i gjykatës lidhur me refuzimin e përkthimit të dokumentacionit gjyqësor nga procedura paraprake mund të jetë i ligjshëm, por në qoftë se se ky rast ndonjëherë do të iniciohet pranë GJEDNJ, ky vendim mund të jetë mjaftë diskutabil pasi që gjykata duhet të kujdeset për barazinë e armëve në procedurë. Shqyrtimi kryesor ka vazhduar përkundër faktit se avokatët mbrojtës të të pandehurit nuk i kanë përkthyer shkresat e procedurës paraprake në gjuhën serbe.

2.3. Lënda: *Prokurori kundër Dushko Arsiqit*

Para kryetarit të trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, Vesel Ismaili, në datën 10 nëntor të vitit 2022 është mbajtur seanca fillestare në lëndën *Prokurori kundër Dushko Arsiqit*. I pandehuri Arsiq, sipas aktakuzës së PSRK-së të datës 2 nëntor të vitit 2022, akuzohet për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, të cilat kanë ndodhur gjatë periudhës kohore janar – qershor të vitit 1999 në rrethinën e Prishtinës/Priştina.

Pas mbajtjes së seancës fillestare, mbrojtësi i të pandehurit, brenda afatit ligjor ka parashtruar kundërshtimet e provave dhe kërkesën për hedhjen e aktakuzës.

Gjykata e shkallës së parë i ka refuzuar kundërshtimet e provave dhe kërkesën për hedhjen e aktakuzës. Deri në fund të vitit raportues, mbrojtja nuk ka parashtruar ankesë kundër këtij vendimi në Gjykatën e Apelit.

Rrjedha e procedurës penale

I dyshuari Dushko Arsiq, në datën 8 dhjetor të vitit 2021, rreth orës 23:00, është

arrestuar nga Policia e Kosovës në vendkalimin kufitar Jarinje, nën dyshimin se e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, përderisa nga Kosova ishte duke u kthyer për në Serbi.

PSRK, në datën 25 nëntor të vitit 2021, ka pranuar kallëzim penal nga Policia e Kosovës – Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës, si dhe prova të tjera të mbledhura deri në atë fazë. Pas analizimit të këtyre shkresave, PSRK e kishte parë të arsyeshme që kundër të pandehurit të zhvillohen hetimet me qëllim të grumbullimit të provave dhe të dhënave të tjera të nevojshme për të vërtetuar pretendimet dhe gjendjen faktike si në kallëzim penal.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK-së, me vendimin e datës 9 dhjetor të vitit 2021, i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Dushko Arsiq për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se i pandehuri, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të policisë serbe, iu ka prirë forcave të rregullta policore dhe paramilitare serb në periudhën e luftës në Kosovë, saktësisht në fshatin Butovc/Butovac, Komuna e Prishtinës/Priština, prej muajit janar deri në muajin qershor të vitit 1999 në atë mënyrë që i njëjti, fillimisht, ka marrë pjesë në dëbimin dhe në shpërnguljen me dhunë të qytetarëve të Prishtinës/Priština me rrethinë, pastaj kanë filluar të bëjnë plaçkitjen e shtëpive, kur edhe, pas plaçkitjes së shtëpive, të njëjtave, me qëllim të dëmtimit të pronës së qytetarëve shqiptarë, ua ka vënë zjarrin, pastaj i pandehuri ka marrë pjesë në keqtrajtimin e civilëve shqiptarë të pambrojtur, me ç'rast disa nga ta i kanë plagosur dhe vrarë vetëm për faktin se ishin shqiptarë.

Po ashtu, ekziston dyshimi i arsyeshëm se i pandehuri Arsiq, në datën 20 prill të vitit 1999 në fshatin Butovc/Butovac, Komuna e Prishtinës/Priština, në vendin e quajtur “varrezat e Maqedoncve”, fillimisht e ka ndaluar A.K, në atë kohë i mitur, i moshës pesëmbëdhjetë (15) vjeçare, në atë mënyrë që, pasi i dëmtuari është ndaluar, i pandehuri Arsiq me paramilitarë të tjerë serb kanë filluar ta maltretojnë, torturojnë dhe keqtrajtojnë deri në atë masë sa që edhe sot e kësaj dite i dëmtuari vuan nga këto pasoja të shkaktuara.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK-së, në datën 9 dhjetor të vitit 2021, ia ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e paraburgimit për të dyshuarin, si masë të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se e ka kryer veprën penale të përshkruar si më lartë, si edhe për shkak të rrezikut të arratisjes, nëse i dyshuari do të gjendej

në liri. Po ashtu, i njëjti është me vendbanim në Serbi dhe, duke u bazuar në faktin se Republika e Serbisë nuk bashkëpunon me Republikën e Kosovës sa i përket procedimeve të krimeve të luftës, rezulton se, nëse i pandehuri do të shkonte në Serbi, organet e drejtësisë së Kosovës do ta kenë të pamundur ta sigurojnë prezencën e tij.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK-së, gjyqtari i procedurës paraprake Mentor Bajraktari, në datën 9 dhjetor të vitit 2021, e ka mbajtur seancën e dëgjimit të të pandehurit për caktimin e masës së paraburgimit.

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas seancës dëgjimore, ka sjellë vendimin me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar paraburgimi në kohëzgjatje prej një (1) muaji dhe që nga momenti i arrestimit deri në fund të vitit raportues, i pandehuri gjendej në paraburgim. Me vendimin e datës 4 nëntor të vitit 2022, të pandehurit i është vazhduar masa e paraburgimit edhe për dy (2) muaj të tjerë.

Aktakuza

Zyra e PSRK-së, aktakuzën^[6] kundër Dushko Arsiqit e ka ngritur për veprën penale *krime të luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri Arsiq akuzohet se në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të policisë serbe dhe grupeve paramilitare, gjatë periudhës së luftës në Kosovë, konkretisht prej muajit janar deri në muajin qershor të vitit 1999, ka marrë pjesë në dëbimin, plaçkitjen, dëmtimin e pronës dhe në keqtrajtimin e civilëve shqiptarë të Prishtinës/Priştina me rrethinë.

I pandehuri dyshohet se në datën 20 prill të vitit 1999, në fshatin Butovc/Butovac ka marrë pjesë në ekzekutimin e Brahim Shalës, në vendin e quajtur “varrezat e Maqedoncve”.

Po atë ditë, në të njëjtin vend, i pandehuri e ka maltretuar fizikisht dhe psikikisht të dëmtuarin A.K (në atë kohë 15 vjeçar), duke e goditur me tytën e automatikut në pjesën e shpinës. Në momentin derisa ishin duke e maltretuar A.K, kishte shtënë me armë zjarri në drejtim të Brahim Shala nga fshati Trudë/Trudna.

Prokuroria, në aktakuzë ka propozuar që para trupit gjykues të dëgjohen njëmbëdhjetë (11) dëshmitarë.

---

[6] Aktakuza (PPS.nr.118/2021) është ngritur në datën 2 nëntor të vitit 2022, nga prokurori i shtetit Atdhe Dema.

2.4. Lënda: **Prokurori kundër Çasllav Jolliqit**

Para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, në datën 14 dhjetor të vitit 2022 është mbajtur seanca fillestare, të cilën e ka udhëhequr kryetari i trupit gjykues, Musa Konxheli, në lëndën *Prokurori kundër Çasllav Jolliqit*. Në seancën fillestare, të pandehurit i është lexuar aktakuza, lidhur me të cilën është deklaruar i pafajshëm. Mbrojtja ka paralajmëruar se në afatin ligjor do t'i kundërshtojë provat dhe do të paraqet kërkesën për hedhjen e aktakuzës.

Deri në fund të vitit raportues, gjykata nuk ka marrë vendimin lidhur me kundërshtimin e provave dhe kërkesën për hedhjen e aktakuzës.

Rrjedha e procedurës penale

Në datën 2 qershor të vitit 2022, rreth orës 11:30, në qytetin e Istogut/Istok, Policia e Kosovës, nën dyshimin se gjatë muajit mars dhe maj të vitit 1998 ka marrë pjesë në rrahjen e Zef Malsijës, e ka ndaluar të dyshuarin Çasllav Jolliqin, me nacionalitet serb, i cili në momentin e ndalimit gjendej në Qendrën e Regjistrimit Civil.

PSRK, në datën 2 qershor të vitit 2022, e ka pranuar kallëzimin penal nga Policia e Kosovës – Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës, dhe provat e tjera të mbledhura deri në atë fazë. Pas analizimit të këtyre shkresave, prokuroria e kishte parë të arsyeshme që kundër të pandehurit të zhvillohen hetimet me qëllim të grumbullimit të provave dhe të dhënave të tjera të nevojshme për të vërtetuar pretendimet dhe gjendjen faktike si në kallëzim penal.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK-së, me vendimin e datës 3 qershor të vitit 2022, i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Çasllav Jolliq për shkak të ekzistimit të dyshimit se gjatë muajve mars dhe maj të vitit 1998, në fshatin Gjurakoc/Đurakovac, Komuna e Istogut/Istok, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të policisë serbe, e kanë rrahur të dëmtuarin Zef Malsijën, fillimisht në muajin mars të vitit 1998 në korridorin e stacionit të policisë e më pas në muajin maj të vitit 1998 në lagjen “Bllagaq”, po ashtu në fshatin Gjurakoc/Đurakovac.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Gjyqtari i procedurës paraprake, Valon Kurtaj, pas seancës së dëgjimit dhe analizës së shkresave të lëndës, me vendimin e datës 3 qershor të vitit 2022, ka gjetur se kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit është e bazuar.

Sipas gjyqtarit, ekziston dyshimi i bazuar se i pandehuri ka kryer veprat penale, të cilat i vihen në barrë në bazë të aktvendimit mbi fillimin e hetimeve. Gjithashtu, duke e konsideruar faktin se i pandehuri është shtetas edhe i Serbisë dhe ka vendbanim edhe jashtë Kosovës, ekziston rreziku real se i njëjti mund t'i shmanget ndjekjes penale.

Andaj, sipas mendimit të Gjykatës, caktimi i paraburgimit ndaj të pandehurit në këtë fazë të procedurës penale është më se i arsyeshëm dhe i domosdoshëm për zbatimin me sukses dhe efektiv të kësaj procedure penale.

Që nga momenti i arrestimit e deri në fund të vitit raportues, i pandehuri gjendej në paraburgim. Me aktvendimin e fundit të datës 30 dhjetor të vitit 2022, të pandehurit i është vazhduar masa e paraburgimit edhe për dy (2) muaj, deri në datën 1 mars të vitit 2023.

Aktakuza

Prokurori i shtetit, Ilir Morina, në datën 18 nëntor të vitit 2022, ia ka dorëzuar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, aktakuzën (PPS. nr. 42/2022) kundër Çasllav Jolliqit për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri akuzohet se gjatë periudhës janar 1998 e deri në datën 21 qershor të vitit 1999, në territorin e Komunës së Istogut/Istok, në bashkëkryerje me persona të tjerë, duke i shkelur rregullat e së drejtës ndërkombëtare, ka aplikuar masat e torturimit dhe shkaktimit të vuajtjeve të mëdha apo cenimit të integritetit trupor ose shëndetit kundër popullatës civile, në atë mënyrë që:

-në muajin maj të vitit 1998, në lagjen “Bllagaq” të fshatit Gjurakoc/Đurakovac, pasi ishte rrëzuar një helikopter i forcave policore dhe ushtarake serbe, i dëmtuari Zef Malsija ishte duke i shoqëruar dy gazetarë ndërkombëtarë për tek vendi i ngjarjes, së bashku me një përkthyes shqiptarë. Rrugës, duke shkuar tek vendi i ngjarjes nga shtëpia e familjes R.P, kanë dalë pesë persona të veshur me uniformë të policisë serbe, në mesin e tyre edhe i pandehuri Çasllav Jolliq. Këta policë kanë filluar që ta rrahin të dëmtuarin Zef Malsija me grushte dhe shkelma për një periudhë prej 20 minutave, derisa ai e ka humbur vetëdijen. Pastaj, ashtu të gjakosur, gazetarët e kishin larguar nga vendi i ngjarjes dhe e kanë kthyer në shtëpinë e vet. Arsyeya e rrahjes ishte sepse i dëmtuari Zef Malsija i ka sjellë dy gazetarë ndërkombëtarë në vendin e ngjarjes;

-rreth datës 15 mars të vitit 1998, derisa i dëmtuari Naim Ferati ishte duke pirë kafe në restorantin “Shija” në Gjurakoc/Đurakovac, së bashku me katër shokë të tjerë, kanë ardhur pesë policë serbë, të cilët e kanë kapur të dëmtuarin Naim Ferati dhe e kanë tërhequr zvarrë jashtë lokalit dhe që të pestit e sulmojnë fizikisht duke e goditur në pjesë të ndryshme të trupit, ku në mesin e tyre ishte edhe polici me emrin R.P dhe më pas e kanë dërguar në stacionin policor në Gjurakoc/Đurakovac dhe brenda ditës e kanë liruar. Këtë ngjarje e ka parë edhe i dëmtuari Nexhmedin Curri, i cili po ashtu atë ditë ishte rrahur nga i njëjti grup i policëve.

-rreth datës 15 mars të vitit 1998, i dëmtuari Nexhmedin Curri, duke shkuar nga fshati Gjurakoc/Đurakovac në drejtim të fshatit Vrellë/Vrelo të Komunës së Istogut/Istok, është ndaluar në pikën e kontrollit policor në fshatin Gjurakoc/Đurakovac, ku në këtë pikë dy policë serbë kanë hyrë në veturën e tij dhe kanë kërkuar prej tij që t’i vozisë fillimisht tek shtëpia e personit “Mala” e më pas tek shitorja në të cilën kishte punuar “Sllavisha”. Me të arritur para shitores, personi me pseudonim “Jolliqi” e ka nxjerrë nga vetura të dëmtuarin Nexhmedin Curri duke e goditur me kondak të armës dhe nga aty e tërheq zvarrë duke e dërguar në një lokal aty afër, duke vazhduar me rrahje deri në momentin sa nuk kanë ndërhyrë policë të tjerë dhe e kishin nxjerrë të dëmtuarin nga lokali, i cili më pas e merr veturën dhe largohet nga fshati Gjurakoc/Đurakovac. Gjatë largimit, ai e ka parë se si policët serbë e rrihnin të dëmtuarin Naim Ferati.

Prokuroria në aktakuzë ka propozuar që në shqyrtimin kryesor të dëgjohen 17 dëshmitarë dhe të administrohen prova të tjera materiale.

3.1. Lënda: *Prokurori kundër Remzi Shalës*

Para trupit gjykues të Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren^[7], me të cilin ka kryesuar gjyqtarja Raime Elezi^[8], në datën 24 qershor të vitit 2020 është hapur shqyrtimi kryesor në gjykimin e përsëritur në lëndën *Prokurori kundër Remzi Shalës*.

Me aktgjykimin e Gjykatës Supreme të Kosovës, të datës 20 mars të vitit 2020, kjo lëndë është kthyer në rigjykim dhe rivendosje.

Rigjykimi është hapur lidhur me aktakuzën e Zyrës së PSRK-së të datës 19 tetor të vitit 2016, e cila në fillim të shqyrtimit të saj është saktësuar nga ana e prokurorit të PSRK-së.

Kolegji i Gjykatës Supreme të Kosovës, me të cilin ka kryesuar gjyqtarja Nesrin Lushta^[9], në seancën e mbajtur në datën 2 mars të vitit 2020, duke vepruar në lidhje me mjetin e jashtëzakonshëm juridik – kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë së mbrojtësit të akuzuarit Remzi Shala, e ka sjellë aktgjykimin, me të cilin është anuluar aktgjykimi i plotfuqishëm i Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren (P. nr. 181/2016) i datës 3 korrik të vitit 2019, si dhe aktgjykimi i Departamentit Special të Gjykatës së Apelit (APS nr.14/2019), i datës 26 nëntor i vitit 2019, dhe lëndën e ka kthyer në rigjykim.

[7] Sipas Ligjit mbi Gjykatat, i cili ka hyrë në fuqi në datën 2 janar të vitit 2019, me nenin 13 është paraparë që Departamenti Special aso kohe i formuar të jetë kompetent për veprim në lëndët lidhur me aktakuzat e Prokurorisë Speciale të Kosovës (PSRK), të ngritura pas formimit të këtij departamenti, si dhe me aktakuzat e PSRK-së, në të cilat nuk ka përfunduar procedura e vlerësimit të aktakuzës. Lëndët, në të cilat procedura e vlerësimit të aktakuzës ka përfunduar, do të shqyrtohen nga ana e gjykatave kompetente (kryesisht sipas përkatësisë territoriale), ose gjykatave të cilat të parat e kanë filluar procedurën penale, deri në përfundimin e tyre.

[8] Anëtarët e trupit gjykues të rigjykimit, gjyqtarët Luan Berisha dhe Fatmir Krasniqi. Rigjykimi zhvillohet para të njëjtit trup gjykues, i cili ka vendosur edhe në gjykimin e parë të shkallës së parë.

[9] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët e Gjykatës Supreme të Kosovës, Agim Maliqi dhe Rasim Rasimi.

Rigjykimi nuk ka përfunduar deri në fund të vitit raportues. Vazhdimi i shqyrtimit kryesor është paralajmëruar për datën 20 janar të vitit 2023.

Rrjedha e procedurës penale^[10]

Procedura paraprake hetimore lidhur me marrjen me dhunë të Haxhi Përteshit nga shtëpia e tij në fshatin Duhël/Dulje nga ana e pjesëtarëve të armatosur dhe në uniformë të UÇK-së në datën 26 qershor të vitit 1998, si dhe në lidhje me vdekjen e tij të paqartë pas disa ditësh (trupi i tij i pajetë është gjetur në datën 1 korrik të vitit 1998 pranë rrugës në qendër të fshatit), është inicuar me dëshmitë e anëtarëve të familjes së tij të dhëna hetuesve të policisë së UNMIK-ut gjatë vitit 2002.

Hetimi i këtij krimi dhe i kryerësve të mundshëm ka vazhduar edhe nga ana e hetuesve të EULEX-it, pasi që ky mision për sundimin e ligjit i ka marrë përsipër kompetencat në vitin 2009 në Kosovë. Me vendim të prokurorit ndërkombëtar të EULEX-it, të datës 24 prill të vitit 2014, janë ngritur hetimet kundër ish pjesëtarëve të UÇK-së, Remzi Shala dhe B.Q.^[11]

Marrje me dhunë nga shtëpia, përkatësisht privimi nga liria dhe vdekja e Haxhi Përteshit kanë ndodhur për shkak të dyshimit të pretenduar se ai ka bashkëpunuar me organet serbe.

Pas reduktimit të mandatit të EULEX-it në Kosovë, lënda në verën e vitit 2015 është lëshuar në kompetencë të prokurorëve vendor të Zyrës së PSRK-së, të cilët i kanë vazhduar hetimet kundër Shalës dhe B.Q. Hetimet kundër të dyshuarit B.Q. në mungesë të provave, së shpejti janë ndërprerë.

Aktakuza

Zyra e PSRK-së (prokurori Haki Gecaj), në datën 19 tetor të vitit 2016^[12], e ka ngritur aktakuzën kundër të akuzuarit Remzi Shala në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*^[13] të kryer në bashkëkryerje me kryerës të

[10] Procedura penale në lëndën *Prokurori kundër Remzi Shalës* ka qenë objekt i analizave, të cilat janë publikuar në raportet vjetore të FDHK për vitet 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 dhe 2021. Ato mund të gjenden në faqen zyrtare të internetit të FDHK: www.hlc-kosovo.org.

[11] Procedura hetimore kundër të dyshuarit B.Q. më vonë është ndërprerë në mungesë të provave.

[12] Kjo është aktakuza e parë për krime të luftës nga ana e prokurorëve vendor të Zyrës së PSRK, pas reduktimit të mandatit të EULEX-it në datën 15 qershor të vitit 2014.

[13] E paraparë me nenin 142 në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, në lidhje me nenin 3 (1a) të Konventës së Katërtë të Gjenevës të vitit 1949, po ashtu e dënueshme me nenin 152 në lidhje me nenin 32 të LPRK.

panjohur gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë. I akuzuari ngarkohet se në datën 26 qershor të vitit 1998, në fshatin Duhël/Dulje, komuna e Suharekës/Suva Reka, me përdorimin e dhunës e ka marrë nga shtëpia Haxhi Përteshin, trupi i të cilit pas disa ditësh (1 korrik i vitit 1998) është gjetur në afërsi të rrugës rajonale në fshatin Duhël/Dulje, komuna e Suharekës/Suva Reka.

Shqyrtimi kryesor

Procedura e vlerësimit të aktakuzës para Gjykatës Themelore në Prizren ka përfunduar me vendimin mbi refuzimin e kërkesës për hedhjen e aktakuzës të datës 6 mars të vitit 2017. Gjykata e Apelit, me vendim të datës 23 mars të vitit 2017, e ka konfirmuar këtë vendim të Gjykatës Themelore.

Shqyrtimi kryesor i shkallës së parë është hapur në datën 12 maj të vitit 2017 me leximin e aktakuzës. Lidhur me te, i akuzuari Shala është deklaruar se nuk është fajtor. Janë kryer edhe fjalët hyrëse të palëve në procedurë. Trupi gjykues, deri në shpalljen e aktgjykimit, në datën 2 korrik të vitit 2019, ka mbajtur seanca gjatë tridhjetë e shtatë (37)^[14] ditëve gjyqësore, në kuadër të të cilave janë dëgjuar tridhjetë (30) dëshmitarë të propozuar nga palët në procedurë si dhe sipas detyrës zyrtare nga ana e trupit gjykues [njëzet e tre (23) me propozim të prokurorit, katër (4) me propozim të palës së dëmtuar, kurse tre (3) sipas detyrës zyrtare nga ana e gjykatës]. Janë paraqitur provat materiale. I akuzuari^[15] është përgjigjur në pyetjet e mbrojtësit. Ai ka refuzuar të përgjigjet në pyetjet e prokurorit dhe të trupit gjykues, duke e shfrytëzuar të drejtën për t'u mbrojtur në heshtje. Palët në procedurë i kanë sjellë argumentet e tyre përfundimtare.

Aktgjykimi i shkallës së parë

I akuzuari, me anë të aktgjykimit, i cili është shpallur në datën 3 korrik të vitit 2019, është shpallur fajtor për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës*

---

[14] Në ditë të gjykimit nuk janë llogaritur seancat e dëgjimit lidhur me aktakuzën.

[15] I akuzuari gjatë gjykimit të parë të shkallës së parë deri në fund të vitit 2018 është mbrojtur në liri. Ai, edhe pse është lajmëruar në mënyrë të rregullt, nuk i është përgjigjur ftesës së gjykatës për vazhdimin e shqyrtimit kryesor, i cili ka qenë i caktuar për datën 9 janar të vitit 2019. Me anë të fletarrestit është privuar nga liria në datën 24 maj të vitit 2019 në orët e mëngjesit. Ai, pas sjelljes së aktgjykimit të Gjykatës së Apelit të datës 26 nëntor të vitit 2019, e cila ka vendosur lidhur me ankesën e aktgjykimit të shkallës së parë, është gjendur në vuajtje të dënimit me burgosje. Me heqjen e aktgjykimit të gjykatave më të ulëta nga ana e Gjykatës Supreme të Kosovës me anë të aktgjykimit të datës 20 mars të vitit 2020 si dhe me kthimin e lëndës në rishqyrtim dhe rivendosje, të akuzuarit në datën 30 prill prapë i është caktuar paraburgimi njëmuor, i cili më vonë është vazhduar. I akuzuari ka qenë në paraburgim deri në fund të vitit raportues.

civile^[16], për arsye se gjatë kohës së konfliktit të armatosur, në cilësinë e pjesëtarit të UÇK-së, në uniformë dhe i armatosur, në datën 26 qershor të vitit 1998, rreth orës 23:00, në fshatin Duhël/Dulje, komuna e Suharekës/Suva Reka, në bashkëkryerje edhe me pesë (5) ose gjashtë (6) pjesëtarë të UÇK-së, e ka privuar nga liria civilin Haxhi Përteshi, për të cilin është dyshuar se po bashkëpunonte me forcat e armatosura serbe. Trupi i tij i pajetë është gjetur pranë rrugës në qendër të fshatit, pas disa ditësh.

Me aktgjykimin e gjykatës së shkallës së parë, të akuzuarit i është shqiptuar dënimi me burgosje në kohëzgjatje prej katërmëdhjetë (14) vitesh, në të cilin i është llogaritur koha e kaluar në paraburgim, i cili i është vazhduar deri në plotfuqishmërinë e aktgjykimit.

Procedura ankimore

I akuzuari dhe mbrojtësi i tij, avokati nga Suhareka/Suva Reka, Natal Bullakaj, e kanë kundërshtuar aktgjykimin e shkallës së parë me anë të ankesës për shkak të shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës penale, shkeljes së ligjit penal, gjendjes faktike të konstatuar në mënyrë të gabuar dhe jo të plotë, si dhe vendimit mbi sanksionin penal. I autorizuari i të dëmtuarve e ka kundërshtuar aktgjykimin e shkallës së parë për shkak të lartësisë së dënimit të shqiptuar.

Aktgjykimi i Gjykatës së Apelit

Kolegji ankimor i Departamentit Special të Gjykatës së Apelit, me të cilin ka kryesuar gjyqtari, Vaton Durguti^[17], në lëndën *Prokurori kundër Remzi Shalës*, në datën 26 nëntor të vitit 2019 e ka mbajtur seancën, gjatë të cilës janë shqyrtuar ankesat e palëve në aktgjykimin e Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren, të shpallur në datën 3 korrik të vitit 2019 (P.nr. 181/2016).

Kolegji ankimor, me aktgjykimin e tij të datës 26 nëntor të vitit 2019, pjesërisht i ka pranuar pretendimet ankimore të të akuzuarit, në atë mënyrë që aktgjykimin e Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren sipas detyrës zyrtare e ka ndryshuar në pikëpamje të kualifikimit juridik të veprës penale dhe të lartësisë së dënimit të shqiptuar. Gjykata e Apelit me anë të aktgjykimit ka gjetur se në veprimet e të akuzuarit Remzi Shala ka elemente të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga neni 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së (i cili ka

---

[16] E kryer në bashkëkryerje, e paraparë dhe e dënueshme me anë të nenit 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, në lidhje me nenin 3 (a) të Konventës së Katërtë të Gjenevës, po ashtu e dënueshme me nenin 152, paragrafët 1 dhe 2, në lidhje me nenin 31 të KPRK (2012).

[17] Anëtarët e kolegjit ankimor, gjyqtarët Kreshnik Radoniqi (gjyqtarë raportues) dhe Burim Ademi.

qenë në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale), si dhe në lidhje me nenin 3 (1a) të Konventës së Katërt të Gjenevës të vitit 1949, për të cilën ia ka shqiptuar dënimin me burgosje në kohëzgjatje prej dhjetë (10) vitesh.

Me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit është refuzuar si e pabazuar ankesa e përfaqësuesit të palës së dëmtuar, avokatit Asdren Hoxha.

Kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë

Mbrojtësi i të akuzuarit Shala, avokati Natal Bullakaj, kundër aktgjykimit të plotfuqishëm të Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren të datës 3 korrik të vitit 2020 (P nr. 181/2016) dhe aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit (APS. nr.14/2019) të datës 26 nëntor të vitit 2019, ia ka parashtruar Gjykatës Supreme të Kosovës në datën 20 janar të vitit 2020 mjetin e jashtëzakonshëm juridik – kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë për shkak të shkeljes së ligjit penal nga neni 432, paragrafi 1, pika 1.2 e KPPRK-së dhe shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës penale nga neni 382 i KPPRK-së.

Sipas pretendimeve të kërkesës për mbrojtje të ligjshmërisë, gjykata e shkallës së parë e ka shkelë ligjin penal në dëm të të dënuarit, sepse ai është shpallur fajtor për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile* (nga neni 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, si dhe në lidhje me nenin 3 (1a) të Konventës së Katërt të Gjenevës të vitit 1949, e dënueshme edhe me nenin 152, në lidhje me nenin 31 të KPRK-së), edhe pse, në bazë të provave të paraqitura të cilat gjenden në shkresat e lëndës, rezulton se në veprimet e të akuzuarit nuk ka elemente të veprës penale, për të cilën është i akuzuar dhe është shpallur fajtor. Më tutje thuhet se gjykata e shkallës së parë me rastin e shpalljes së aktgjykimit, nuk i ka arsyetuar faktet vendimtare, të cilat e përbëjnë tiparin e veprës penale si dhe faktet, të cilat kanë të bëjnë me kualifikimin ligjor të veprës penale.

Sipas pretendimeve të kërkesës, gjykata e shkallës së parë, me rastin e shpalljes së aktgjykimit, me të cilin të akuzuarin e ka shpallur fajtor, nuk i ka vlerësuar në mënyrë të rregullt të gjitha rrethanat dhe faktet, të cilat kanë ndikuar në fajësinë, përkatësisht pafajësinë e të akuzuarit. Dënimi është caktuar pa vërtetimin e fajësisë. Gjatë marrjes së vendimit, gjykata e shkallës së parë nuk i ka marrë parasysh rrethanat, të cilat shkojnë në favor të të akuzuarit. Lloji dhe lartësia e dënimit të caktuar janë në kundërshtim të plotë me ligjin, sepse nuk janë vërtetuar të gjitha rrethanat, të cilat do të ndikonin në sjelljen e vendimit të drejtë dhe të ligjshëm.

Mbrojtësi, me anë të kërkesës pohon se gjykata e shkallës së parë nuk ka dhënë

arsyetim të qartë për faktorët vendimtar në lidhje me kryerjen e veprës penale, me të cilën i akuzuari Shala ngarkohet. Po ashtu, ekziston mospërputhja midis dispozitivit dhe arsyesimit të aktgjykimit.

Sipas pretendimeve të mbrojtësit, gjykata e shkallës së dytë i ka përsëritur lëshimet e gjykatës së shkallës së parë në pikëpamje të kualifikimit të veprës penale. Gjukata e Apelit, sipas detyrës zyrtare, e ka bërë rikualifikimin, duke e kualifikuar si vepër penale të *krimit të luftës kundër popullatës civile* nga neni 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, si dhe në lidhje me nenin 3 (1a) të Konventës së Katërtë të Gjenesës të vitit 1949. Gjukata e shkallës së dytë e ka ndryshuar aktgjykimin e Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren vetëm në pikëpamje të vendimit mbi dënimin, duke ia shqiptuar të akuzuarit dënimin me burgosje në kohëzgjatje prej dhjetë (10) vitesh, në të cilin është e llogaritur koha e kaluar në paraburgim prej datës 14 maj të vitit 2019.

Sipas gjetjeve të mbrojtësit, gjykata e shkallës së dytë me vendimin e saj nuk ia ka dalë të eliminojë lëshimet dhe shkeljet e gjykatës së shkallës së parë, gjë që ka qenë e mundur me anë të anulimit të aktgjykimit të shkallës së parë dhe me kthimin e lëndës në gjykim të shkallës së parë.

Sipas gjetjeve të kërkesës, Gjukata e Apelit, gjatë rikualifikimit, ka gjetur se i akuzuari e ka kryer veprën penale si urdhërdhënës, përkatësisht se i akuzuari në mbrëmjen kritike ka udhëhequr me grupin, i cili ka qenë në shtëpinë e të dëmtuarit. Gjukata e shkallës së dytë nuk i ka paraqitur provat, me të cilat i ka arsyetuar gjetjet e saj. Sipas pretendimeve të mbrojtjes, i dënuari ka qenë vetëm një ushtar i thjeshtë. Pohimet se i dënuari në mbrëmjen kritike e ka udhëhequr ekipin, i cili ka qenë në shtëpinë e të dëmtuarve, sipas mendimit të mbrojtjes janë një trillim i të dëmtuarve si dhe pasojë e përshkrimit të gabuar të këtij veprimi nga ana e organeve të ndjekjes.

Mbrojtësi, me anë të kërkesës, i ka cekur edhe shembujt e shkeljeve: rrethanat e caktuara, përkatësisht disa pjesë shumë të rëndësishme të deklaratave të dëshmitarëve, nuk janë konstatuar nga ana e gjykatës në procesverbal; janë dëgjuar disa dëshmitarë, të cilët nga arsye të caktuara nuk janë dëgjuar; disa propozime të mbrojtjes nuk janë propozuar.

Mbrojtësi i ka propozuar Gjykatës Supreme për të pranuar kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë së të akuzuarit dhe që ta lirojë atë nga akuzat, me të cilat ngarkohet ose që ta anulon aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Prizren të datës 3 korrik të

vitit 2019 dhe që, së këndejmi, lëndën ta kthejë në gjykatën e shkallës së parë në rivendosi ose që, nëse Gjykata Supreme nuk i gjen shkeljet e cekura me kërkesë, t'i ndryshojë aktgjykimet e cekura dhe të akuzuarit Shala t'ia zbus dënimin nën minimumin ligjor.

Zyra e prokurorit të shtetit, me anë të shkresës së datës 14 shkurt të vitit 2020, ka propozuar që kërkesa për mbrojtje të ligjshmërisë e të dënuarit të refuzohet si e pabazuar.

Aktgjykimi i Gjykatës Supreme të Kosovës

Gjykata Supreme, në seancën e trupit gjykues, i ka shqyrtuar shkresat e lëndës në pajtim me dispozitat ligjore (neni 435, paragrafi 1, në lidhje me nenin 436, paragrafi 1 i KPPRK-së), duke gjetur në fund se kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë është e bazuar.

Gjykata Supreme ka gjetur se janë të bazuara pretendimet e mbrojtjes së të pandehurit se aktgjykimi i shkallës së parë përmban shkelje thelbësore të procedurës penale. Aktgjykimi i shkallës së dytë nuk përmban arsytim në lidhje me ekzistimin e veprës penale dhe përgjegjësinë penale të të pandehurit. Shkeljet e cekura të gjykatës së shkallës së parë nuk janë hequr me aktgjykimin e gjykatës së shkallës së dytë, e cila, po ashtu, përmban shkelje thelbësore të dispozitave të procedurës penale të parapara me nenin 384, paragrafi 1, pika 12, në lidhje me nenin 370, paragrafi 7 i KPPRK-së.

Sipas gjetjeve të Gjykatës Supreme, me anë të aktgjykimeve të cekura nuk janë dhënë arsyetimet në pikëpamje të ekzistimit të veprës penale dhe të përgjegjësisë penale së të gjykuarit, posaçërisht kur është fjala për të gjykuarin në pikëpamje të dhënies ose të zbatimit të urdhrave, përkatësisht zbatimit të urdhrit ndaj popullatës civile. Nuk është vërtetuar se ai ka vepruar në kundërshtim me dispozitat e nenit 142 të LP të RSFJ-së, përkatësisht në marrjen e civilëve si pengje.

Po ashtu, gjykata e shkallës së parë nuk e ka arsyetuar se në çfarë mënyre janë manifestuar elementet e veprës penale nga neni 142 i LP të RSFJ-së: „Kushdo që i shkel rregullat e të drejtës ndërkombëtare gjatë luftës, konfliktit të armatosur, okupimit, urdhëron që të kryhen vrasje ndaj popullatës civile, terror [...], marrje të pengjeve [...], ose kushdo kryen ndonjë vepër penale të cekur më lartë...”

Gjykata Supreme ka vlerësuar se gjykata e shkallës së parë me aktgjykimin e saj nuk e ka arsyetuar nëse i dënuari ka pasur ndonjë pozitë në hierarkinë ushta-

rake në kohën kur ka vepruar, si dhe as se cilin rol konkret e ka pasur në ditën kritike, edhe pse nuk është e kontestueshme se ka qenë pjesëtar i UÇK-së. Por, sipas Gjykatës Supreme, që të mund të vërtetohen elementet e veprës penale, me të cilën i dënuari ngarkohet, është e nevojshme të plotësohen dy kushte: si e para, që në mënyrë të qartë të vërtetohet se ai si kryerës ka dhënë urdhrë (që e vërteton ekzistimin e pozitës së tij të rangut të lartë në raport me personat që e zbatojnë urdhrin), përkatësisht që në këtë rast të vërtetohet saktësisht urdhërdhënësi për veprim kundër popullatës civile, konkretisht në këtë rast ndaj të dëmtuarve, dhe, si e dyta, të vërtetohet nëse i pandehuri e ka zbatuar urdhrin të cilin e ka marrë nga eprorët e tij. Në rastin konkret, këto dy elemente thelbësore të kësaj vepre penale në vendimet gjyqësore të sjella kanë mbetur të pavërtetuara.

Sipas Gjykatës Supreme, me aktgjykim nuk është përshkruar mënyra e veprimit të të pandehurit, me çka nuk janë plotësuar elementet themelore të veprës penale, për të cilën i pandehuri është shpallur fajtor. Fakti se me të gjykuarin në mbrëmjen kritike kanë qenë edhe pesë (5) ose gjashtë (6) pjesëtarë të panjohur të UÇK-së nuk do të thotë se i pandehuri me çdo kusht ka qenë udhëheqës i grupit, e posaçërisht nuk është vërtetuar se ai ka qenë personi i cili iu ka dhënë urdhra të tjerëve, siç është konstatuar në aktgjykimin e gjykatës së shkallës së parë, që është pranuar dhe mbështetur me vendim të gjykatës së shkallës së dytë.

Sipas gjetjeve të Gjykatës Supreme, arsyetimi i gjykatës së shkallës së parë është në kundërshtim me vetveten. Gjykata e shkallës së parë në aktgjykim ka konstatuar se mënyra e kryerjes së veprës penale *krim i luftës*, për të cilën i akuzuari është shpallur fajtor, „përbëhet nga dhënia e urdhrin për kryerjen e veprimeve të palejueshme ose kryerja e të njëjtave”, edhe pse asnjë pasazh i aktgjykimit të shkallës së parë nuk e zgjidh dilemën nëse është vërtetuar ekzistimi i elementeve të cekura më lartë. Nga kjo rezulton se arsyetimi është në kundërshtim me dispozitivin e aktgjykimit të gjykatës së shkallës së parë mbi ekzistimin e veprës penale dhe përgjegjësinë e të gjykuarit.

Me aktgjykimin e shkallës së parë nuk janë vërtetuar elementet e veprës penale, siç është, për shembull, mënyra e veprimit të personit të akuzuar, me fjalë të tjera nëse ai ka vepruar si dikush i cili ka dhënë ose ka zbatuar urdhra ndaj të dëmtuarve. Për këto arsye, aktgjykimi i shkallës së parë është hartuar me anë të shkeljeve thelbësore të procedurës penale, të cilat nuk janë eliminuar me vendimin e gjykatës së shkallës së dytë.

Gjykata e shkallës së parë gjatë procedurës duhet të veprojë në pajtim me aktgjykimin e Gjykatës Supreme, të paraqes provat ekzistuese, sipas nevojës të sigurojë dhe

të paraqes edhe prova të tjera, dhe të sjellë vendim të ligjshëm dhe të rregullt në këtë lëndë. Para së gjithash, duhet të eliminohen paqartësitë në lidhje me zhvillimin e ngjarjeve si dhe të precizohet mënyra e veprimit të të pandehurit. Në këtë mënyrë do të vërtetohet plotësisht nëse ai ka dhënë urdhra ose ka vepruar sipas urdhrave që në atë mënyrë të veprojë ndaj popullatës civile, në rastin konkret ndaj të dëmtuarve.

Rigjykimi

Shqyrtimi kryesor në rigjykim është hapur në datën 24 qershor të vitit 2020 para trupit gjykues në të njëjtën përbërje, i cili ka vendosur në gjykimin e parë të shkallës së parë.

Gjatë vitit 2022 janë mbajtur gjithsej gjashtëmbëdhjetë (16) seanca gjyqësore. Brenda kësaj periudhe janë dëgjuar shtatëmbëdhjetë (17) dëshmitarë, ku gjatë dy seancave ka pasur edhe ballafaqime mes disa prej dëshmitarëve.

Po ashtu, i pandehuri Shala në rigjykim ka dhënë deklaratë para trupit gjykues dhe është marrë në pyetje nga mbrojtësi i tij Blerim Mazreku, nga palët në procedurë dhe nga anëtarët e trupit gjykues.

Seanca e radhës është caktuar për datën 20 janar të vitit 2023, kur do të vazhdohet me dëgjimin e dëshmitarëve.

Gjetjet e FDHK

– Gjykimi në këtë rast është duke zgjatur shumë dhe, në këtë mënyrë, është duke u shkelur edhe neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ) ku çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet brenda afatit të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme. Seanca fillestare në këtë rast ka filluar në nëntor të vitit 2016 dhe afër shtatë (7) vite është duke u gjykuar i pandehuri dhe procedura ende gjendet në rigjykim në shkallën e parë.

– Gjatë shqyrtimit kryesor, është duke u shfaqur shpesh mungesa e rendit në gjykatore, ku palët e marrin fjalën pa rend dhe pa leje nga kryetari i trupit gjykues. Disa dëshmitarë kanë shprehur frustrimin duke u ftuar disa herë për të dëshmuar në këtë proces, ku edhe shpesh bëhen ballafaqimet mes dëshmitarëve. Po ashtu, edhe gjatë këtij viti raportues, pala e dëmtuar dhe familjarët e të akuzuarit, së bashku me të akuzuarin janë përfshirë në përlëshjen fizike brenda gjykatores dhe një ngjarje e këtillë reflekton nivel të ulët të sigurisë në gjykatore dhe lëshime nga trupi gjykues në mbajtjen e rendit, pasi që edhe në të kaluarën ka pasur përlëshje të ngjashme mes tyre.

– Që nga fillimi i procesit gjyqësor prej vitit 2016, monitoruesit e FDHK janë duke e monitoruar rregullisht këtë proces gjyqësor. Në mënyrë më të hollësishme, lidhur me analizën e rastit dhe të gjeturat e FDHK mund të lexoni në raportet vjetore mbi monitorimin e gjykimeve për krimet e luftës dhe veprat penale me prapavijë politike dhe etnike, të publikuara në faqen elektronike të FDHK: www.hlc-kosovo.org.

3.2. Lënda: **Prokurori kundër Zoran Vukotiqit – Vukotiqi IV**

Trupi gjykues i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština (me të cilin ka kryesuar gjyqtarja, Valbona Musliu Selimaj^[18]), në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit-Vukotiq IV*, në datën 11 nëntor të vitit 2022, në rigjykim e ka shpallur aktgjykimin, me të cilin të akuzuarin Vukotiq e ka shpallur fajtor për kryerjen e veprës penale *krime të luftës kundër popullatës civile*^[19]. I akuzuari, si pjesëtar i forcave policore të njësisë rezervë të MPB të Serbisë, në datën 22 maj të vitit 1999, gjatë luftës në Kosovë, në komunën e Vushtrrisë/Vučitrn, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të këtij njësi, ka marrë pjesë në dëbimin e popullatës civile shqiptare, në kryerjen e dhunës fizike dhe psikike ndaj tyre si dhe me përdorimin e dhunës dhe veprimeve të tjera çnjerëzore, duke kryer dhunim seksual ndaj një gruaje të nacionalitetit shqiptar.

Të akuzuarit i është shqiptuar dënimi me burgosje në kohëzgjatje prej dhjetë (10) vitesh.

Ky aktgjykim është shpallur pas aprovimit të ankesës së mbrojtjes dhe kthimit të rastit në rigjykim nga Gjykata e Apelit.

Kjo ka qenë aktakuza e katërt e ngritur kundër të akuzuarit Zoran Vukotiq, ndërsa edhe tri aktakuza të tjera janë duke u shqyrtuar nga Gjykata Themelore në Mitrovicë.^[20]

Rrjedha e procedurës penale

Në lidhje me ekzistimin e dyshimit të bazuar se i akuzuari Zoran Vukotiq gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë e ka dhunuar dëshmitaren/të dëm-

---

[18] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarët, Valon Kurtaj dhe Suzana Çerkini.

[19] E paraparë dhe e dënueshme me nenin 142 lidhur me nenin 22 të LP të RSFJ-së.

[20] Më shumë lidhur me këto raste mund të lexoni në raportet vjetore të FDHK lidhur me gjykimet për krimet e luftës në Kosovë, të publikuara në faqen www.hlc-kosovo.org

tuarën D.1, Zyra e PSRK-së e ka angazhuar Drejtorinë për Hetimin e Krimeve të Rënda (DHKR) që të hetoj rrethanat, në të cilat ka ndodhur krimi i cekur dhe të sigurojë prova mbi përfshirjen eventuale të të akuzuarit Vukotiq në kryerjen e veprës penale, për të cilën ai dyshohet.

Pas hetimeve të kryera, DHKR, në datën 25 korrik të vitit 2018, ia ka dorëzuar Zyrës së PSRK-së kallëzimin penal. Kjo Zyrë, në datën 5 gusht të vitit 2019 e ka sjellë vendimin mbi hapjen e hetimeve kundër të akuzuarit Vukotiq në drejtim të veprës penale *dhunim si krim i luftës*.

Zyra e PSRK-së, gjatë hetimeve, krahas sigurimit të provave mbi përfshirjen e Vukotiqit në kryerjen e veprës penale, nga ana e organeve kompetente të Malit të Zi ka siguruar pëlqimin për zhvillimin e procedurës penale kundër të akuzuarit Vukotiq edhe në lidhje me këtë veprë^[21].

Aktakuza

Pas hetimeve të kryera kundër të akuzuarit Zoran Vukotiq në lidhje me dyshimin e bazuar se e ka kryer veprën penale *dhunim si krim i luftës kundër popullatës civile*, Zyra e PSRK-së (prokurorja e shtetit, Drita Hajdari) në datën 6 mars të vitit 2020 e ka ngritur aktakuzën kundër të akuzuarit.

Ai ngarkohet:

– se gjatë konfliktit të armatosur në Kosovë, në cilësinë e pjesëtarit të forcave rezervë të njërive të policisë së Ministrisë së Punëve të Brendshme (MPB) të Serbisë, në muajin maj të vitit 1999, ka vepruar në kundërshtim me rregullat e të drejtës ndërkombëtare humanitare, ka marrë pjesë në sulmin e gjerë dhe sistematik të forcave policore serbe ushtarake, policore dhe paramilitare kundër popullatës civile në territorin e komunës së Vushtrrisë/Vučitrn, si dhe në dëbimin e

---

[21] Kundër të akuzuarit Vukotiq në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile* më herët janë ngritur edhe tri aktakuza: në datën 20 prill të vitit 2017, në datën 16 maj të vitit 2017, dhe në datën 23 qershor të vitit 2017. I akuzuari, për momentin ndodhet në mbajtje lidhur me lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit – Vukotiqi I* në lidhje me pikën 3 të aktakuzës së datës 20 prill të vitit 2017, sipas të cilës ai, në datën 2 dhe 3 maj të vitit 1999, në bashkëkryerje me të tjerët, ka marrë pjesë në sjelljen çnjerëzore ndaj të paraburgosurve dhe shkaktimin e vujtjeve të rënda tek civilët e kombësisë shqiptare, të cilët janë mbajtur në burgun e Smrekovnicës/Smrekovnica. Për këtë veprë, me anë të aktgjykimit të datës 25 maj të vitit 2018, i është shqiptuar dënimi në kohëzgjatje prej gjashtë (6) vitesh e gjashtë (6) muajsh, i cili është konfirmuar me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të datës 30 janar të vitit 2019. Procedura lidhur me pikën 1 të kësaj aktakuze është kthyer në rigjykim. Që nga përfundimi i mandatit ekzekutiv të EULEX-it, në qershor të vitit 2018 dhe transferimit të këtyre rasteve tek gjyqësori vendor, asnjë seancë gjyqësore nuk është mbajtur në këto tri raste pranë Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica.

popullatës civile shqiptare, duke ushtruar dhunë fizike, psikike dhe seksuale ndaj një gruaje të kombësisë shqiptare;

– se ka kryer dhunë fizike ndaj civilëve në atë mënyrë që në datën 22 maj të vitit 1999, tek varrezat e Vushtrrisë/Vučitrn, i ka rrahur me shkop të drurit civilët shqiptarë, të cilëve forcat ushtarake, policore dhe paramilitare serbe iu kishin urdhëruar të rrinin ulur në tokë;

– se gjatë këtyre ngjarjeve, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave të armatosura serbe, ka marrë pjesë në ndarjen e meshkujve të rinj, të cilët i kanë ngarkuar në kamionë dhe janë dërguar në drejtim të panjohur, derisa gratë, fëmijët dhe pleqtë i kanë detyruar të presin në kolonë para një shtëpie dykatëshe, gjoja se për t'i pajisur me karta të identitetit. Me qëllimin që seksualisht ta shfrytëzoj D.1, i akuzuari dhunshëm e ka ndarë të dëmtuarën D.1. dhe e ka çuar në një ambient në katin e dytë të shtëpisë, ku kanë qenë edhe pesë gra të tjera, të cilat kanë qenë pa rroba dhe seksualisht të shfrytëzuara nga disa policë. Me atë rast, i akuzuari, në prani të atyre grave dhe të policëve, e ka hedhur në dysheme të dëmtuarën D.1, ia ka shqyer rrobat dhe e ka dhunuar me ndihmën e tjetrit, deri tash një polici të pidentifikuar. Në momentin kur e dëmtuara është përpjekur që të kthehet në anën tjetër nga dhembjet e forta, i akuzuari e ka goditur me këmbë në pjesën e kurrizit, goditje prej së cilës ajo është alivanosur. Në kohën kur e dëmtuara i është shtruar aktit të dhunimit, ajo ka qenë në muajin e tretë të shtatzënisë. Si pasojë e dhunimit dhe e rrahjeve, pas një kohe të caktuar, ajo i ka humbur binjakët e gjinisë mashkullore. Veprimet e të akuzuarit kanë lënë mbi te trauma të rënda fizike dhe psikike.

Prokuroria i ka kualifikuar veprimet e të akuzuarit si vepër penale *krim i luftës kundër popullatës civile* e kryer në bashkëkryerje dhe e paraparë dhe e dënueshme me nenin 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, aktualisht e dënueshme si *krim kundër njerëzimit* nga neni 143, paragraf 1, pika 1.4 dhe 1.6, në lidhje me nenin 31 të KPRK-së.

Shqyrtimi gjyqësor

Shqyrtimi gjyqësor para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština zyrtarisht është hapur në datën 21 janar të vitit 2021.

Shqyrtimi kryesor ka qenë i mbyllur për publikun për shkak të ndjeshmërisë së rastit. Monitoruesit e FDHK-së, OSBE-së dhe EULEX-it, me leje të trupit gjykues janë lejuar që të marrin pjesë edhe në seancat të mbyllura për publikun.

Në këtë çështje gjyqësore janë mbajtur gjithsej shtatë (7) seanca gjyqësore, ku janë dëgjuar gjithsej shtatë (7) dëshmitarë të propozuar nga Zyra e PSRK-së, në mesin e tyre edhe e dëmtuara D.1. Po ashtu, me propozimin e prokurorisë, është lexuar edhe deklarata e një (1) dëshmitareje nga fazat e mëhershme të procedurës penale.

Pala mbrojtëse nuk ka propozuar asnjë dëshmitarë të alibisë. Pas dëgjimit të dëshmitarëve janë administruar edhe provat materiale, të cilat i kanë propozuar palët në procedurë.

I pandehuri Vukotiq e ka shfrytëzuar të drejtën e tij ligjore që të mbrohet në heshtje dhe i njëjti është deklaruar se e ndjen veten të pafajshëm.

Aktgjykimi i shkallës së parë

Trupi gjykues e ka shpallur aktgjykimin në lëndën Prokurori kundër Zoran Vukotiqit në datën 05 korrik të vitit 2021. I akuzuari Vukotiq, me anë të aktgjykimit, është shpallur fajtor për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* dhe është dënuar me dhjetë (10) vite burgim.

Gjykata, gjendjen e këtillë faktike e ka vërtetuar nga administrimi i provave të paraqitura në shqyrtimin gjyqësor, të atyre personale, dëshmisë së dëshmitarëve, si në vijim: nga dëshmitarja D.1, A.V, M.I, SH.G, M.XH, S.I.Ç dhe V.D.XH, kurse është lexuar dhe administruar edhe dëshmia e dëshmitares D.B.

Gjykata, gjatë shqyrtimit gjyqësor ka administruar si prova materiale: procesverbalin mbi identifikimin e personit përmes fotografisë nga dëshmitarja D.1 të datës 03 prill të vitit 2018; raportet mjekësore të së dëmtuarës – dëshmitares D.1; procesverbalin e marrjes në pyetje të dëshmitares D.B të datës 30 mars të vitit 2018; procesverbalin mbi identifikimin e personit përmes fotografisë nga dëshmitari M.XH, i datës 17 korrik të vitit 2018; fotoalbumin nga vendi i ngjarjes dhe skicimin e vendit të ngjarjes të datës 24 prill të vitit 2018; shkresat për dhënien e pëlqimit për ndjekje penale të datës 08 nëntor të vitit 2018; shkresat e Malit të Zi të datës 09 mars të vitit 2019; kërkesa e PSRK-së për dhënien e pëlqimit për ndjekje penale e datës 07 gusht të vitit 2019; urgjenca e PSRK-së për dhënien e pëlqimit për ndjekje penale të datës 25 shtator të vitit 2019; shkresa e Ministrisë së Drejtësisë me numër 04/2-2473-K/16 e datës 24 tetor të vitit 2019 si dhe shkresa me të cilën Komisioni Qeveritar për njohjen dhe Verifikimin e Statusit të personave të dhunuar gjatë Luftës Çlirimtare të Kosovës, të dëmtuarës-dëshmitare D.1 i është njohur statusi me datën 24 gusht të vitit 2018.

Nga Procesverbali mbi identifikimin e personit përmes fotografisë nga dëshmitarja D.1, i datës 03 prill të vitit 2018, gjykata ka vërtetuar se procesi i identifikimit është bërë në pajtim me dispozitat ligjore, ku e dëmtuara, në mesin e personave, gjatë procesit të identifikimit, e ka njohur të akuzuarin Zoran Vukotiq në mesin e fotografive të tjera dhe e ka bërë edhe përshkrimin fizik të personit që e ka kryer aktin e dhunimit.

Nga raportet mjekësore të së dëmtuarës D.1 është vërtetuar padiskutueshëm gjendja faktike se e dëmtuara në muajin shtator të vitit 1999, respektivisht se pas 4 muajve të dhunës seksuale, kishte qenë e shtrirë në Klinikën Obstetrike – Gjinekologjike në Prishtinë/Priština, nga data 22 – 29 shtator të viti 1999, si dhe se nga raportet mjekësore konstatohet se e njëjta ka dhimbje të shpinës dhe këmbës, kurse nga raporti i datës 03 mars të vitit 2016, është konstatimi se sëmundja i ka filluar para 15 viteve dhe se i është nënshtruar edhe intervenimit kirurgjik, e që kjo periudhë kohore lidhet me kohën e sulmit ndaj saj, të cilin fakt e dëmtuara D.1 e ka dëshmuar se gjatë aktit të dhunimit kishte marrë një goditje të fortë me shkelm nga i akuzuari në kurriz, nga e cila goditje kishte humbur vetëdijen, ku akoma ndien pasojat e asaj goditjeje.

Nga Procesverbali i marrjes në pyetje të dëshmitares D.B, i datës 30 mars të vitit 2018, është vërtetuar gjendja faktike e përshkruar në dispozitivin e aktgjykimit, ku dëshmia e saj ishte identike dhe në përputhshmëri të plotë me dëshminë e të dëmtuarës D.1 dhe të dëshmitarëve A.V, M.I dhe M.XH, si dhe me provat materiale.

Nga Procesverbali mbi identifikimin e personit përmes fotografisë nga dëshmitari M.XH, i datës 17 korrik të datës 2018, është vërtetuar se në mesin e personave të prezantuar përmes fotografive, dëshmitari ka identifikuar të akuzuarin Zoran Vukotiq, për të cilin ka thënë se e kishte njohur mirë dhe nuk e ka pasur problem identifikimin e tij.

Nga prova materiale, fotoalbumi nga vendi i ngjarjes dhe skicimi i vendit të ngjarjes, të datës 24 prill të vitit 2018, tregohet vendi ku ishte shtëpia e R dhe M.XH, ku ishin grumbulluar mijëra qytetar të Vushtrrisë/Vučitrn, të cilët paraprakisht janë dëbuar nga shtëpitë e tyre dhe ishin detyruar të pritnin në radhë për t'u regjistruar dhe për t'u pajisur me kartela të identifikimit, vendi ku e dëmtuara është dhunuar nga i akuzuari.

I akuzuari është ekstraduar në Kosovë, autoritetet e Malit të Zi janë njoftuar përmes rrugës zyrtare me Aktvendimin për fillimin e hetimeve për të akuzuarin dhe për veprën penale krime të luftës, respektivisht për veprën penale të kryer në datën 22 maj të vitit 1999 të varrezat e Vushtrrisë/Vučitrn ndaj të dëmtuarës D.1, për çka autoritetet e Malit të Zi kanë dhënë pëlqimin që mund të zhvillohet procedura penale edhe për këtë vepër penale, andaj me këto prova materiale, që kanë të bëjnë me procedurën e ekstradimit, gjykata vlerëson se është vepruar në pajtim me Ligjin për bashkëpunimin juridik ndërkombëtar.

Nga shkresa e siguruar nga Komisioni Qeveritar për njohjen dhe Verifikimin e Statusit të personave të dhunuar gjatë Luftës Çlirimtare të Kosovës, është vërtetuar se me datën 24 gusht të vitit 2018, të dëmtuarës D.1 zyrtarisht i është njohur statusi i personit të dhunuar.

Gjatë vendosjes për dënimin, gjykata e ka vlerësuar shkallën e përgjegjësisë penale të të akuzuarit dhe ka gjetur se i akuzuari, i cili ishte nëpunës i gjykatës në Vushtri/Vučitrn, gjatë periudhës së konfliktit të armatosur ishte rezervist i policisë serbe dhe se me dashje dhe vetëdije të plotë e ka kryer veprën penale në bashkëkryerje edhe me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe. Gjukata e ka vlerësuar motivin e kryerjes së veprës penale dhe cenimin e viktimës së mbrojtur, ku është vërtetuar se i akuzuari veprën penale e ka kryer ndaj gruas – viktimës së nacionalitetit shqiptar (person i mbrojtur), kurse rrethanat, në të cilat është kryer vepra penale, kanë qenë të lidhura qartë me situatën e krijuar nga konflikti i armatosur që ishte duke u zhvilluar. Sjelljen e të akuzuarit, para dhe pas kryerjes së veprës penale, e kanë vërtetuar e dëmtuara D.1 dhe dëshmitarët tjerë se i akuzuari kishte sjellje brutale ndaj popullatës civile shqiptare, duke i sulmuar fizikisht me shkop druri dhe sjelljet e tij janë vërtetuar edhe me aktgjykimin e plotfuqishëm të gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica, ku i akuzuari për shkak të trajtimit çnjerëzor dhe shkaktimit të vuajtjeve të pafundme përmes rrahjeve, shkeljeve të integritetit trupor dhe shëndetit tash gjendet në vuajtje të dënimit dhe se, mbështetur mbi këto arsye, gjykata nuk ka gjetur ndonjë rrethanë posaçërisht lehtësuese për të akuzuarin, por vetëm rrethana rënduese. Andaj, gjykata, në bazë të rrethanave të lartëtheksuara, të akuzuarit ia ka shqiptuar dënimin brenda kufijve të paraparë ligjor për këtë vepër penale, sikurse është theksuar në dispozitiv të këtij aktgjykimi, duke ardhur në përfundim se edhe me këtë dënim të shqiptuar ndaj tij do të arrihet efekti preventiv i dënimit, respektivisht që në të ardhmen të përmbahen nga këto veprime/kryerja e veprave penale.

Aktvendimi i Gjykatës së Apelit

Kolegji^[22] i Departamentit Special të Gjykatës së Apelit, i kryesuar nga gjyqtarja Afërdita Bytyqi, pas mbajtjes së seancës së kolegjit në datën 21 dhjetor të vitit 2021, morri vendimin me të cilin e aprovoi ankesën e avokatit Nebojsa Vllajiq, mbrojtës i të pandehurit Vukotiq, dhe lëndën e ka kthyer në rigjykim në shkallën e parë.

Gjykata e Apelit gjeti se dispozitivi i aktgjykimit të shkallës së parë ka qenë i pakuptueshëm dhe se nuk janë dhënë mjaftueshëm arsyet, në të cilat e ka bazuar vendimin në lidhje me përgjegjësinë e të pandehurit.

Po ashtu, kjo gjykatë ka gjetur se ka pasur mjaft kundërthënie në deklaratat e dëshmitarëve D.1, A.V, M.I, M.GJ, SH.K dhe D.B lidhur me deklaratat e dhëna në polici dhe më pas në shqyrtimin kryesor. Sipas Gjykatës së Apelit, aktgjykimi i shkallës së parë është bazuar në deklaratat e dhëna në shqyrtimin kryesor pa dhënë ndonjë argument apo arsyetim se pse gjykata nuk i ka marr parasysh deklaratat e dëshmitarëve, të cilat i kanë dhënë në polici dhe prokurori, e të cilat më së shumti ndërlidhen me identifikimin e të akuzuarit, sepse, sipas gjykatës, deklaratat e dhëna në procedurën paraprake në lidhje me identifikimin e të pandehurit kanë qenë më të freskëta.

Prandaj, Gjykata e Apelit ka gjetur se pretendimet ankimore janë të bazuara dhe se bazuar në të gjeturat dhe vërejtjet e kësaj gjykate, lënda kthehet në rigjykim në shkallën e parë dhe kërkohet nga gjykata e shkallës së parë që t'i eliminojë shkeljet ligjore, që t'i administrojë të gjitha provat dhe, varësisht prej vlerësimit të provave, të nxjerrë vendim të drejt dhe ligjor.

Rigjykimi

Shqyrtimi kryesor në rigjykim është hapur në datën 25 tetor të vitit 2022 para trupit gjykues në të njëjtën përbërje, që ka vendosur në gjykimin e parë.

Pas paraqitjes së fjalëve hyrëse të palëve në procedurë, të cilat kryesisht kanë qëndruar pranë fjalëve hyrëse të dhëna në gjykimin e parë, gjykata ka vazhduar me dëgjimin e dëshmitares/të dëmtuarës D.1.

Trupi gjykues e ka pranuar propozimin e prokurorisë që të merren si të lexuara të gjitha deklaratat e dëshmitarëve të dhëna në procedurat paraprake dhe në gjykimin e kaluar dhe me këtë propozim është pajtuar përfaqësuesja e palës së dëmtuar dhe mbrojtja.

---

[22] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarë Tomisllav Petroviq (gjyqtar raportues) dhe Bashkim Hyseni.

I pandehuri e ka shfrytëzuar të drejtën ligjore që të mbrohet në heshtje.

Në rigjykim, gjithsej janë mbajtur dy (2) seanca gjyqësore dhe, në seancën e dytë të datës 11 nëntor të vitit 2022, është shpallur edhe aktgjykimi, me të cilin i pandehuri Vukotiq është shpallur fajtor dhe është dënua me dhjetë (10) vite burgim.

Shqyrtimi kryesor ka qenë i mbyllur për publikun për shkak të ndjeshmërisë së rastit. Në seancat e mbyllura kanë marrë pjesë vetëm monitorues të FDHK, EU-LEX-it dhe OSBE-së.

Aktgjykimi i shkallës së parë (rigjykim)

Trupi gjykues e ka shpallur aktgjykimin në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiq* në datën 11 nëntor të vitit 2022. I akuzuari Vukotiq, me anë të aktgjykimit, është shpallur fajtor për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* dhe është dënua me dhjetë (10) vite burgim.

Gjykata e ka shpallur fajtor për arsye se i pandehuri Zoran Vukotiq, si pjesëtar i forcave policore të njësisë rezervë të MPB të Serbisë, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të këtij njësi, ka marrë pjesë në kryerjen e dhunës fizike dhe psikike ndaj popullatës civile shqiptare, ku me përdorimin e dhunës dhe me veprime të tjera çnjerëzore, në datën 22 maj të vitit 1999, gjatë konfliktit të armatosur në Kosovë, ka kryer dhunim seksual ndaj një gruaje të nacionalitetit shqiptar, në territorin e Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn. Në shtëpinë afër varrezave të qytetit të Vushtrrisë/Vučitrn janë dhunuar edhe gra të tjera nga policë serbë. E dhunuara në kohën e dhunimit ka qenë shtatzënë në muajin e tretë dhe disa muaj më vonë kishte pësuar abort, kur i ka humbur dy fëmijë binjakë.

Gjykata ka vërtetuar se i akuzuari në kohën e kryerjes së veprës penale ka qenë pjesëtarë i forcave policore të njësisë rezervë të MPB të Serbisë. Ky fakt, përveç që është vërtetuar nga dëshmitarë në këtë proces, është vërtetuar edhe nga Aktgjykimi i plotfuqishëm i Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica (P.nr.54/2017) i datës 25 qershor të vitit 2018.

Gjykata ka gjetur se e dëmtuara D.1, për herë të parë për emrin e të pandehurit ka dëgjuar në ditën kritike derisa ishte duke pritur në kolonë – për të ka dëgjuar prej njerëzve të tjerë se i pandehuri është një person agresiv. Përveç kësaj, e dëmtuara, të pandehurin e kishte parë edhe në datën 2 maj të vitit 1999 në kolonën e Studimes/Studimlje e më pas edhe tek Kooperativa Bujqësore dhe gjithmonë i pandehuri ka qenë i veshur me uniformë policore.

Gjykata i ka vlerësuar të gjitha provat e administruara gjatë shqyrtimit kryesor dhe e ka bërë ndërlidhjen e tyre me gjendjen faktike.

Gjetjet e FDHK

Vendimi i Gjykatës së Apelit, i cili e ka kthyer në rigjykim lëndën, ka qenë mjaft sipërfaqësor dhe jo mjaftueshëm i arsyetuar, duke mos i specifikuar se cilat janë ato mospërputhje midis deklaratave të dëshmitarëve, të cilat duhet të shqyrtohen në rigjykim. Por, edhe përkundër vërejtjeve të Gjykatës së Apelit që gjykata e shkallës së parë në rigjykim t'i zbardhë kundërthëniet e deklaratave të dëshmitarëve të dhëna në procedurën paraprake dhe në shqyrtimin kryesor, trupi gjykues nuk e ka dëgjuar asnjë dëshmitarë ashtu siç ka rekomanduar shkalla e dytë dhe rigjykimi i kësaj lënde ka shkuar në mënyrën shumë formale, ku vetëm është dëgjuar e dëmtuara D.1 dhe janë administruar provat materiale së bashku me deklaratat e dëshmitarëve.

4.1. Lënda: *Prokurori kundër Goran Stanishiqit*

Kolegji^[23] i Gjykatës së Apelit, i kryesuar nga gjyqtari Burim Ademi, në çështjen penale kundër të akuzuarit Goran Stanishiq, të akuzuar për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, pas mbajtjes së seancës së kolegjit, në datën 27 shtator të vitit 2022, duke vendosur lidhur me ankesën e avokatit Ljubomir Pantoviq, mbrojtës i të pandehurit, morri aktgjykimin, me të cilin pjesërisht e aprovoi ankesën e mbrojtësit të të pandehurit.

Aktgjykimi i Apelit e ka ndryshuar vetëm vendimin mbi dënimin, ashtu që kjo gjykatë të pandehurin Stanishiq për veprën penale, për të cilën është shpall fajtor, e gjykon me dënim me burgim në kohëzgjatje prej pesëmbëdhjetë (15) viteve.

Sipas gjykatave të shkallës së parë dhe të dytë, i akuzuari Goran Stanishiq, në cilësinë e pjesëtarit rezervë të forcave policore të MPB të Republikës së Serbisë, gjatë periudhës 15 dhe 16 prill të vitit 1999, gjatë një sulmi të gjerë dhe sistematik të forcave ushtarake, paramilitare dhe policore serbe kundër popullatës civile shqiptare në fshatrat Sllovi/Slovinje dhe Tërbovc/Trbovce të Komunës së Lipjanit/Lipljan, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të këtij njësi, ka marrë pjesë në dëbimin e popullatës civile shqiptare, në kryerjen e vrasjeve të trembëdhjetë (13) civilëve shqiptarë dhe në plagosjen e A1.

Rrjedha e procedurës penale

Lidhur me krimet, të cilat gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë janë kryer në muajin prill të vitit 1999 në fshatin Sllovi/Slovinje, komuna e Lipjanit/Lipljan, kur popullata e këtij fshati i është shtruar terrorizimit, keqtrajtimit, plaçkitjes dhe dëbimit nga shtëpitë e tyre, kur edhe janë vrarë dyzet e dy (42) persona, kurse shumë persona të tjerë janë plagosur, veprimet e para hetimore janë ndërmarrë menjëherë pas konfliktit të armatosur. Pak më vonë janë sjellë edhe disa vendime të caktuara mbi hapjen e hetimeve kundër të dyshuarve të

[23] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Afërdita Bytyqi dhe Tomislav Petroviq.

caktuar, janë dëgjuar shumë dëshmitarë, e madje janë ngritur edhe disa aktakuza të caktuara.^[24]

Zyra e PSRK-së, me qëllim të ndriçimit të rrethanave, në të cilat janë zhvilluar këto ngjarje, ka vazhduar me hetimin e këtij rasti në fshatin Sllovi/Slovinje dhe, së këndejmi, e ka autorizuar Policinë e Kosovës (PK), përkatësisht Drejtorinë për Hetimin e Krimeve të Rënda (DHKR), që këto rrethana të hetohen.

Hetuesit e DHKR, në datën 14 maj të vitit 2018, ia kanë dorëzuar PSRK-së kallëzimin penal kundër të dyshuarit Goran Stanishiq, M.M, S.M, si dhe kundër edhe njëzet e tetë (28) personave të dyshuar, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se e kanë kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* dhe vepra të tjera të përfshira me kapitullin XV të Kodit Penal të Kosovës të vitit 2012.

Lidhur me dyshimet e cekura, i dyshuari Stanishiq është privuar nga liria në datën 20 korrik të vitit 2019 në kalimin kufitar Jarinë/Jarinje, komuna e Leposaviqit/Leposavić, kur edhe i është caktuar masa e ndalimit prej dyzetë e tetë (48) orësh.

Pas shqyrtimi të kallëzimit penal dhe provave të bashkëngjitura, Zyra e PSRK-së në datën 22 korrik të vitit 2019, ka nxjerr aktvendim për fillimin e hetimeve kundër të pandehurit Goran Stanishiq për vepra penale të krimeve të luftës.

Zyra e PSRK-së, në të njëjtën ditë ia ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e masës së paraburgimit^[25], për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se aso kohe i dyshuari Stanishiq, në bashkëkryerje me persona të panjohur dhe me pjesëtarë të njërive të formacionit rezervë të ushtrisë dhe të policisë së Serbisë, ndaj të cilëve organet e ndjekjes së Kosovës nuk kanë qasje, ka kryer *krim të luftës kundër popullatës*

---

[24] Sipas informacioneve, të cilat i posedon FDHK, në bazë të përcjelljes së rregullt të gjykimeve për krimet e luftës, në datën 15 maj të vitit 2000, nga Zyra e Prokurorisë Publike të Qarkut në Prishtinë/Priština është ngritur aktakuza kundër Dragisha Pejiqit në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*. Procedura penale lidhur me këtë aktakuzë nuk ka vazhduar, pasi që i akuzuari, pas ngritjes së aktakuzës, ka ikur nga spitali i Mitrovicës/Mitrovica, ku ka qenë në shërim. Me anë të aktakuzës, atij i është vënë në barrë se vepra penale, në ditën kritike, në bashkëkryerje është kryer me më shumë persona, të cilët aso kohe nuk kanë qenë të qasshëm për organet e ndjekjes, në mesin e të cilëve ka qenë edhe tash i akuzuari Stanishiq. <https://www.hlc-kosovo.org/storage/app/media/HLC-Kosovo-An-overview-of-war-crime-trials-in-Kosovo-1999-2018.pdf>.

[25] Kërkesën e ka paraqitur prokurori i shtetit i Zyrës së PSRK, Enver Krasniqi.

civile. Sipas kërkesës, me këtë masë do të sigurohej prania e tij në gjykatë si dhe zhvillimi i suksesshëm i procedurës penale.

Pas seancës së dëgjimit, Departamenti Special i Gjykatës Themelore në Prishtinë/Prishtina, në datën 22 korrik të vitit 2019 e ka sjellë vendimin, me të cilin të dyshuarit i është caktuar paraburgimi në kohëzgjatje prej tridhjetë (30) ditësh, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se në bashkëkryerje e ka kryer veprën penale *krim të luftës kundër popullatës civile*, e me qëllim të vazhdimit të papen-guar të hetimeve, të dëgjimit të dëshmitarëve, të mbledhjes së provave si dhe për shkak të rrezikut nga arratisja e tij. Sipas gjetjeve të gjykatës, ndaj të dyshuarit, për shumë vite, organet e ndjekjes të Kosovës nuk kanë pasur qasje.

Zyra e PSRK-së (prokurorja e shtetit, Drita Hajdari) në datën 6 shkurt të vitit 2020 e ka ngritur aktakuzën kundër Stanishiqit në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, po ashtu e dënueshme edhe si krim i luftës si shkelje e nenit 3 të përbashkët të Konventave të Gjenevës, e kryer me anë të më shumë veprimeve të ndryshme.

Aktakuza

Të akuzuarit i është vënë në barrë se në muajin prill të vitit 1999, gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë, në cilësinë e pjesëtarit të njërive të formacionit rezervë të forcave policore të Ministrisë së Punëve të Brendshme (MPB) të Serbisë, në kundërshtim me rregullat e të drejtës ndërkombëtare humanitare, në kuadër të sulmit të gjerë dhe sistematik të forcave ushtarake, policore dhe paramilitare serbe në popullatën civile shqiptare në fshatin Sllovi/Slovinje dhe Tërbovc/Trbovac, komuna e Lipjanit/Lipljan, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë, ka marrë pjesë në dëbimin e popullatës civile shqiptare, me anë të vrasjeve dhe me veprime të tjera çnjerëzore, siç janë:

1. Në datën 15 prill të vitit 1999, në fshatin Sllovi/Slovinje, së bashku me persona ndaj të cilëve nuk kanë qasje organet e ndjekjes, ka hyrë në oborrin e shtëpisë familjare Gashi, iu ka urdhëruar anëtarëve të kësaj familjeje t'i lëshojnë shtëpitë, e pasi që ata kanë dalë në oborr, ai ka marrë pjesë në ndarjen e grave nga burrat si dhe në urdhërimin e grave që ta lëshojnë oborrin dhe të dalin në rrugë. Pasi që disa gra kanë dalë (në oborr kanë mbetur Z.G dhe Xh.H), në murin e oborrit i kanë rreshtuar Murat, Omer dhe Enver Gashin, si dhe nipat e tyre, Arben Gashin dhe Bekim Hazirin, dhe në ta kanë shtënë nga arma e zjarrit;
2. Në të njëjtën ditë, në të njëjtin fshat, në cilësinë e njëjtë dhe në bashkëkryerje

me të tjerët, ai ka shkuar me automjetin *Lada Samara* në oborrin e familjes Behrami. Pasi që kanë dalë nga automjeti, nga arma automatike kanë shtënë në drejtim të Fehim, Basri, Florim dhe Rexhep Behramit, të cilët kanë qenë në oborr, afër bunarit. Me atë rast e kanë privuar nga jeta Florim Behramin, derisa personat e tjerë, të cilët kanë qenë në oborr, ia kanë dalë të ikin;

3. Në të njëjtën ditë, në të njëjtin fshat, në afërsi të shkollës së vjetër dhe nga kolona e popullatës civile shqiptare, e cila ka qenë e detyruar të braktis shtëpitë e veta, ka marrë pjesë në ndarjen e Jakup Kryeziut, Bajram Gashit, Mejdi Pacollit, Ramadan Kryeziut, Agim Ibrahimit dhe Elmi Berishës. Atyre iu kanë urdhëruar që të rreshtohen pranë një muri, i cili ka qenë pranë rrugës dhe i kanë privuar nga jeta duke shtënë në ta nga arma automatike;

4. Në datën 16 prill të vitit 1999, në afërsi të fshatit Tërbovc/Trbovce, në vendin e quajtur Lugu i lakrave/Dolina kupusa, të akuzuarit, edhe me katër persona në uniformë dhe të armatosur, e kanë ndaluar të dëmtuarën A1 dhe Zylfije Gashin, të cilat kanë qenë duke lëvizur nëpër pyll me qëllim që t'iu bashkohen familjeve të tyre e të cilat e kishin braktisur fshatin. Iu kanë urdhëruar të ulen në tokë. E dëmtuara A1 e ka shfrytëzuar rastin dhe është përpjekur për të ikur kur nga ajo kanë kërkuar që t'ua jap një pako me cigare. I akuzuari Stanishiq dhe personat e tjerë të armatosur kanë shtënë në drejtim të saj dhe e kanë goditur në pjesën e kofshës së djathtë, kur edhe është rrëzuar dhe është rrokullisur deri te përroi. Fshatarët e kanë gjetur të njëjtën ditë në orët e mbrëmjes. Zylfijen e kanë gjetur të vdekur në vendin ku më herët atë ditë i ka ndaluar grupi i armatosur i personave, në të cilin ka qenë edhe i akuzuari.

Shqyrtimi kryesor

Pas procedurës së vlerësimit të aktakuzës, para trupit gjykues të cekur, në datën 25 qershor të vitit 2020, është hapur shqyrtimi kryesor.

Qysh në fillim të shqyrtimit kryesor është trajtuar çështja e karakterit publik të procedurës gjatë shqyrtimit kryesor. Trupi gjykues, në pajtim me vendimin e Këshillit Gjyqësor të Kosovës (KGJK) për parandalimin e zgjerimit të pandemisë së virusit Covid-19, e ka lejuar praninë në shqyrtimin kryesor vetëm të përfaqësuesve të mediave dhe vëzhguesve. Trupi gjykues, po ashtu, i ka njoftuar të pranishmit se është shqyrtuar dhe pranuar propozimi i prokurorit mbi dhënien e statusit të dëshmitarit anonim ndaj një dëshmitari të prokurorisë. Me pajtimin e palëve në procedurë, e me qëllim të mbrojtjes së identitetit të dëshmitarit anonim, trupi gjykues e ka sjellë vendimin që shqyrtimi kryesor të jetë i hapur për mediat dhe

vëzhguesit në pjesën e shqyrtimit kur trajtohen pikat e aktakuzës prej 1 deri 3, derisa në pjesën e shqyrtimit në kuadër të të cilit do të shqyrtohet pika 4 e aktakuzës do të lejohet vetëm prania e vëzhguesve. Pas vendimit, të gjithë të pranishmëve i'u është tërhequr vërejtja lidhur me obligimin e ruajtjes së fshehtësisë, kurse vëzhguesit janë obliguar që me rastin e raportimit të shërbehen me kodet gjyqësore për dëshmitarin anonim.

Edhe pas leximit të aktakuzës në hapjen e shqyrtimit kryesor, i akuzuari është deklaruar se nuk është fajtor për akuzat, me të cilat ngarkohet.

Pas fjalëve hyrëse, shqyrtimi kryesor ka vazhduar me paraqitjen e provave, përkatësisht me dëgjimin e dëshmitarëve. Trupi gjykues, gjatë shqyrtimit kryesor, i cili është zhvilluar gjatë vitit 2020 deri në fund të shtatorit 2021, ka mbajtur gjithsej nëntëmbëdhjetë (19) seanca gjyqësore (duke përfshirë këtu edhe seancën fillestare). Janë dëgjuar gjithsej njëzet e dy (22) dëshmitarë, prej tyre tetëmbëdhjetë (18) dëshmitarë të propozuar nga prokuroria, dhe katër (4) dëshmitarë të propozuar nga mbrojtja. Po ashtu, janë marrë si të lexuara deklaratat e dëshmitarëve të tjerë, të cilët kanë dhënë deklaratat në procedurat hetimore tek misionet ndërkombëtare, që i kanë hetuar ngjarjet në Sllovi/Slovinje. Pas dëgjimit të dëshmitarëve, është bërë edhe administrimi i provave materiale: procesverbalet mbi identifikimin e personit përmes fotoalbumit, dokumentacioni mjekësor, raportet e autopsisë dhe raportet tjera mjekoligjore, kontratat mbi shitblerjen e patundshmërisë etj.

Në fund të shqyrtimit kryesor, i pandehuri Goran Stanishiq është marrë në pyetje dhe është përgjigjur në pyetjet e palëve dhe të trupit gjykues.

I pandehuri Stanishiq ka deklaruar se gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë, deri në muajin qershor të vitit 1999, i njëjti ka jetuar në fshatin Sllovi/Slovinje. Gjatë periudhës së konfliktit të armatosur, ai ka qenë i angazhuar si polic rezervë në stacionin policor të Komunës së Lipjanit/Lipljan në kuadër të MPB të Serbisë. Në datën 15 prill të vitit 1999, dita kur është sulmuar fshati Sllovi/Slovinje, i pandehuri ka qenë në orar të punës duke e siguruar objektin e stacionit të policisë në Lipjan/Liplan. Lidhur me sulmin në fshatin Sllovi/Slovinje, i njëjti ka mohuar të ketë marrë pjesë në këtë sulm. Sipas fjalëve, që i ka dëgjuar i pandehuri, sulmi është kryer nga paramilitarë, të cilët kanë ardhur nga Serbia.

Lidhur me ngjarjen e datës 16 prill të vitit 1999, i pandehuri ka deklaruar se në këtë ditë ka qenë i pranishëm në varrimin e kumbarit të tij në fshatin Dobrotin/

Dobratin të Komunës së Lipjanit/Liplan. Sipas tij, që nga ora 8:00 e mëngjesit deri në orën 15:00 ka qenë në Dobrotin/Dobratin dhe atë ditë ka qenë i veshur me rroba civile. I njëjti e mohon të ketë qenë i pranishëm në vendin e quajtur Lugu i lakrave/Dolina kupus në ditën e 16 prillit të vitit 1999.

Në seancën e datës 30 shtator të vitit 2021, palët në procedurë i kanë paraqitur fjalët e tyre përfundimtare.

Në datën 5 tetor të vitit 2021, i pandehuri Stanishiq është shpallur fajtor për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga Departamenti Special i Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština për të gjitha pikat e aktakuzës dhe është dënua me dënim maksimal prej njëzet (20) vite burgim.

Aktgjykimi i shkallës së parë

Trupi gjykues i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, me të cilin ka kryesuar gjyqtari Valon Kurtaj^[26], në lëndën *Prokurori kundër Goran Stanishiqit*, në datën 05 tetor të vitit 2021 e ka shpallur aktgjykimin, me të cilin të akuzuarin Stanishiq e ka shpallur fajtor për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile* dhe ia ka shqiptuar dënimin me burgim prej njëzet (20) viteve.

Sipas gjykatës, i akuzuari Goran Stanishiq, në cilësinë e pjesëtarit rezervë të forcave policore të MPB të Republikës së Serbisë, gjatë periudhës 15 dhe 16 prill të vitit 1999, gjatë një sulmi të gjerë dhe sistematik të forcave ushtarake, paramilitare dhe policore serbe kundër popullatës civile shqiptare në fshatrat Sllovi/Slovinje dhe Tërbovc/Trbovce të Komunës së Lipjanit/Lipljan, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të këtij njësi, ka marrë pjesë në dëbimin e popullatës civile shqiptare, në kryerjen e vrasjeve të trembëdhjetë (13) civilëve shqiptarë dhe në plagosjen e A1.

Gjykata, në këtë çështje penale ka vërtetuar gjendjen faktike nga provat e administruara në këtë proces gjyqësor.

Fakte notore, të rëndësishme e të pakontestueshme, të cilat gjykata i ka vërtetuar në këtë çështje penale, janë se:

– I akuzuari Goran Stanishiq, ka qenë banor i fshatit Sllovi/Slovinje të Lipjanit/Lipljan deri me rastin e përfundimit të konfliktit të armatosur në Kosovë. Këtë fakt e vërtetojnë një sërë provash, deklarata të dëshmitarëve, por ndër më të rëndësishmet edhe vet deklarimi i të akuzuarit Stanishiq, i cili në deklaratimet e tij ka deklaruar se

[26] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarja, Valbona Musliu Selimaj, dhe gjyqtari, Musa Konxheli.

ai ka jetuar në fshatin Sllovi/Slovinje të Lipjanit/Lipljan së bashku me familjen e tij (prindërit, gruan dhe fëmijët) deri në momentin e lëshimit të fshatit pas përfundimit të konfliktit të armatosur dhe hyrjes së forcave të NATO në Kosovë;

– I akuzuari Goran Stanishiq është djali i Tomislav Stanishiqit, i njohur nga të gjithë banorët e fshatit Sllovi/Slovinje e më gjerë me shkurtesën ”Tomqi”. Këtë fakt, gjykata e ka vërtetuar si nga dokumentet shkresore në shkresat e lëndës, të cilat e vërtetojnë identitetin e të akuzuarit, ashtu edhe nga pohimi i të akuzuarit me rastin e konstatimit të shënimeve personale të tij;

– I akuzuari Goran Stanishiq ka qenë fqinjë i familjes Gashi, tek e cila ka ndodhur masakra, e për të cilën është i akuzuar Goran Stanishiqi. Goran Stanishiqi dhe familja Gashi kanë qenë afër me shtëpi e prona të tyre, ku shpesh herë ata e kanë ndihmuar edhe njëri-tjetrin. Këtë fakt e dëshmojnë dëshmitarët Z.G e XH.H, mirëpo gjithashtu faktin se kanë qenë fqinjë nuk e mohon edhe vet i akuzuari Goran Stanishiqi;

– I akuzuari Goran Stanishiq gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë ka qenë i angazhuar si polic rezervë i forcave policore të MPB të Serbisë, respektivisht i angazhuar në Stacionin Policor të Lipjanit/Lipljan. I akuzuari Stanishiq, në cilësi të policit rezervë në Stacionin Policor të Lipjanit, është angazhuar nga tetori i vitit 1998 e deri me përfundimin e luftës në Kosovë dhe hyrjen e forcave të NATO-s;

– Gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë, respektivisht në datën 15 prill të vitit 1999, ka ndodhur masakra në fshatin Sllovi të Lipjanit, ku në këtë masakër janë vrarë 46 civilë – banorë shqiptar të këtij fshati. Ndërsa me datën 16 prill të vitit 1999 ka ndodhur masakra në fshatin Tërbovc të Lipjanit, ku ndër civilët – banorët shqiptar të masakruar është edhe Zylfije Gashi;

– Para se të ndodhë masakra, ndërmjet banorëve të nacionalitetit shqiptar të fshatit Sllovi/Slovinje dhe policisë e forcave të armatosura serbe ka pasur diskutim për t’u takuar e biseduar lidhur me sigurinë e fshatit Sllovi/Slovinje dhe për garancinë, që po ua japin banorëve rreth sigurisë së tyre, duke iu premtuar atyre që të mos e lëshojnë fshatin pasi që nuk do të ndodhë asgjë e keqe, por, në të kundërtën, ka ndodhur e keqja, ku njëri nga policët që iu ka premtuar është edhe i akuzuari Goran Stanishiq. Këtë fakt e potencon dëshmitari Sh.S. në deklaratën e tij të dhënë në Policinë e UNMIK-ut në datën 4 shtator 2002.

Gjykata ka vërtetuar se në datën 15 prill të vitit 1999, rreth orës 13:00 – 14:00, në

fshatin Sllovi/Slovinje të Komunës së Lipjanit/Lipjan, në oborrin e shtëpisë së familjes Gashi, i akuzuari Goran Stanishiq në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave rezervë policore, forcave ushtarake, forcave paramilitare e policore serbe, fillimisht kanë shkuar në oborrin e familjes Gashi pa maska e pastaj i kanë vendosur ato, ku i kanë rreshtuar në oborrin e shtëpisë, tani të të ndjerët: Murat Gashin – kryefamiljar, dy djemtë e tij Omer e Enver Gashin, dy nipat e tij Arben Gashin e Bekim Hazirin, e më pas kanë shtënë në drejtim të tyre nga armët automatike dhe të gjithë i kanë vrarë.

Se i akuzuari Stanishiq ka marrë pjesë në masakrën e familjes Gashi, gjykata e ka vërtetuar nga deklaratat e dëshmitarëve Z.G. dhe Xh.H.

Gjykata, me këtë aktgjykim, e ka shpallur fajtor të pandehurin Stanishiq dhe ka vërtetuar se në datën 15 prill të vitit 1999 rreth orës 13:00 – 14:00 në fshatin Sllovi/Slovinje, i akuzuari, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë rezervë policor, forcave ushtarake, forcave paramilitare policore serbe, në afërsi të shkollës së vjetër të fshatit, ka ndarë nga kolona e popullatës civile shqiptare, të cilën popullatë e kishin detyruar t'i braktisin shtëpitë e tyre, Jakup Kryeziun, Bajram Gashin, Mejdin Pacollin, Ramadan Kryeziun, Agim Ibrahimin dhe Elmi Berishën dhe, pasi i kanë rreshtuar përballë murit të shtëpisë së një banori serbë të fshatit, kanë shtënë në drejtim të tyre me armë automatike duke i vrarë që të gjithë.

Se i akuzuari ka marrë pjesë në këtë masakër e vërteton dëshmitari D.B, i cili ishte në kolonë me popullatën civile dhe i cili i ka parë të ndaluarit e lartë përmendur afër shkollës së vjetër, ku në vendin e ngjarjes dhe në mesin e pjesëtarëve të uniformuar të forcave serbe ka qenë edhe Goran Stanishiq, i cili ka marrë pjesë në ndalimin e tyre. Lidhur me ndalimin e këtyre personave kanë dëshmuar edhe dëshmitarë të tjerë të propozuar nga prokuroria.

Gjykata ka vërtetuar se në datën 15 prill të vitit 1999 rreth orës 18:00 – 19:00, në fshatin Sllovi/Slovinje, i pandehuri Stanishiq, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, kanë shkuar në oborrin e shtëpisë së familjes Brahimi dhe, pasi kanë dalë nga vetura, kanë shtënë me armë automatike në drejtim të Florim Brahimit, F.G, B.B dhe R.B, të cilët ishin në oborr të shtëpisë së F.B., ku në atë rast e kanë vrarë Florim Ibrahimin, ndërsa tre persona të tjerë kanë shpëtuar, pasi kanë arritur që të ikin nga vendi i ngjarjes.

Se i akuzuari ka marrë pjesë në këtë vrasje e vërtetojnë dëshmitarët B.B, F.G dhe R.B, të cilët kanë qenë dëshmitarë okular të ngjarjes.

Po ashtu, gjykata ka vërtetuar se në datën 16 prill të vitit 1999, në afërsi të fshatit Tërbovc/Trbovce, në vendin e quajtur Lugu i lakrave/Dolina kupusa, e ndjera Zylfije Gashi, A1 dhe G.G, derisa ishin duke u kthyer nga shtëpitë e tyre në drejtim të malit ku ishin të strehuar, hasin në Goran Stanishiqin dhe katër pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, dhe G.G arrin që të ikë nga vendi i ngjarjes, ndërsa Zylfije Gashi dhe A1 janë ndaluar. Duke qëndruar të ndaluara e të rrethuara nga këta pjesëtarë, në një moment, A1 ka arritur të largohet dhe, në vrapim e sipër, nga të shtënat me armë nga i akuzuari Stanishiq dhe pjesëtarë të tjerë, plagoset në pjesën e pasme të këmbës, ndërsa e ndjera Zylfije, ngel aty dhe atë më pas e vrasin. E plagosura A1 është gjetur e plagosur pranë një përroi afër vendit të ngjarjes, kurse e ndjera Zylfije Gashi është gjetur e vrarë tek vendi ku ishin të ndaluar nga Stanishiqi dhe të tjerët.

Se i akuzuari ka marrë pjesë në këtë ngjarje e vërtetojnë dëshmitarët A1 dhe G.G.

Aktgjykimi i Gjykatës së Apelit

Kolegji i Gjykatës së Apelit, i kryesuar nga gjyqtari Burim Ademi, në çështjen penale kundër të akuzuarit Goran Stanishiq, të akuzuar për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, pas mbajtjes së seancës së kolegjit, në datën 27 shtator të vitit 2022, duke vendosur lidhur me ankesën e avokatit Ljubomir Pantoviq, mbrojtës i të pandehurit, morri aktgjykimin me të cilin pjesërisht e ka aprovuar ankesën e mbrojtësit të të pandehurit.

Aktgjykimi i Apelit e ka ndryshuar vetëm vendimin mbi dënimin, ashtu që kjo gjykatë, të pandehurin Stanishiq për veprën penale për të cilën është shpall fajtor, e gjykon me dënim me burgim në kohëzgjatje prej pesëmbëdhjetë (15) vitesh.

Gjykata e Apelit ka gjetur se nuk qëndrojnë pretendimet ankimore të mbrojtjes sa i përket shkeljeve esenciale të dispozitave të procedurës penale, pasi që gjykata e shkallës së parë ka dhënë arsyet e duhura mbi të gjitha faktet vendimtare dhe ka bërë vlerësimin e provave në pajtim me dispozitat e kodit të procedurës penale. Në rastin konkret, janë dhënë arsye të qarta për vendin, kohën dhe mënyrën e kryerjes së veprës penale nga i akuzuari.

Po ashtu, Gjykata e Apelit ka gjetur se pretendimet ankimore të mbrojtësit dhe të akuzuarit lidhur me vërtetimin e gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike nuk qëndrojnë, ngase, sipas shkresave të lëndës, gjendja faktike është vërtetuar drejtë dhe në mënyrë të plotë, se i akuzuari ka marrë pjesë në dëbimin, vrasjen dhe ushtrimin e dhunës ndaj popullatës civile shqiptare, ashtu siç është vërtetuar me aktgjykimin e shkallës së parë.

Sa i përket pretendimeve të avokatit mbrojtës lidhur me vendimin mbi dënimin, gjykata vlerëson se këto pretendimet janë të bazuara. Gjykata gjen se, sipas dispozitës së nenit 38 të LP të RSFJ-së, dënimi me burgim nuk mund të jetë më i shkurt se pesëmbëdhjetë (15) ditë dhe më i gjatë se pesëmbëdhjetë (15) vite burgim, kurse sipas paragrafit 2 të këtij neni vetëm për veprat penale për të cilët është parashikuar dënimi me vdekje gjykata mund të jap edhe dënim prej njëzet (20) vite burgim.

Me Rregulloren e UNMIK-ut, nr.1999/24, të datës 12 dhjetor të vitit 1999, që ka hyrë në fuqi nga 10 qershori i vitit 1999, vetëm është shfuqizuar dënimi kapital me vdekje (neni 1.5) dhe nuk është përcaktuar dënimi me burg afatgjatë prej dyzetë (40) viteve në vend të dënimit me vdekje.

Me ndryshimin e rregullores së lartë cekur me anë të Rregullores nr. 2000/59, të datës 27 tetor të vitit 2000, me nenin 1.5 të kësaj rregullore, dënimi me vdekje është hequr, kurse me dispozitën e nenit 1.6 të kësaj rregullore, është përcaktuar se për çdo vepër penale, për të cilën sipas ligjit në fuqi në Kosovë të datës 22 mars të viti 1989 parashihet dënimi me vdekje, dënimi do të jetë me burgim ndërmjet minimumit që parashihet për atë vepër penale dhe maksimumit prej dyzetë (40) viteve. Mirëpo, me dispozitat kalimtare, neni 4 i kësaj rregulloreje, është paraparë se kjo rregullore hynë në fuqi nga data 27 tetor të vitit 2000, kurse neni i ri 1.6 vlen vetëm për krimet e kryera pas kësaj date.

Rregullorja e dytë e UNMIK-ut (2000/59) nuk e ka krijuar legjislacionin e ri penal, por vetëm e ka ndryshuar dënimin me vdekje me dyzetë (40) vite burgim, meqë me rregulloren e parë (1999/24) vetëm është shfuqizuar dënimi me vdekje dhe nuk është përcaktuar dënimi afatgjatë me burgim deri me ndryshimin e saj që përfshinë periudhën prej datës 10 qershor të vitit 1999 deri në datën 27 tetor të vitit 2000, posaçërisht bazuar në nenin 1.6 të Rregullores së ndryshuar (2000/59), e cila qartë ka përcaktuar se dënimi me burgim afatgjatë vlen vetëm për krimet e kryera pas datës 27 tetor të vitit 2000, duke pasur parasysh edhe parimin e ndalimit të veprimit retroaktiv të ligjit penal. Fakti se nuk ka bazë ligjore për shqiptimin e dënimit me burgim afatgjatë gjatë kësaj periudhe si dhe parimin e zbatimit të ligjit më të favorshëm, Gjykata e Apelit konstatoi se për të gjitha veprat penale të krimeve të luftës dhe veprat e tjera penale, të cilat janë kryer deri në datën 27 tetor të vitit 2000, e për të cilat është i zbatueshëm LP i RSFJ-së, maksimumi i dënimit të shqiptuar me burgim është pesëmbëdhjetë (15) vite^[27].

---

[27] Aktgjykimi i Gjykatës Supreme, Pml.nr.138/2021, i datës 05 maj të vitit 2021.

Gjykata ka gjetur se me të drejtë theksohet në ankesën e të avokatit mbrojtës të të akuzuarit se maksimumi i dënimit me burg, i cili në këtë rast ka mundur t'i shqiptohet të akuzuarit, ka qenë dënimi me burg në kohëzgjatje prej pesëmbëdhjetë (15) viteve, andaj, edhe gjykata e shkallës së dytë e ka ndryshuar aktgjykimin e shkallës së parë lidhur me vendimin për dënimin prej njëzet (20) vitesh në pesëmbëdhjetë (15) vite, ngase ka gjetur se maksimumi i dënimit për këtë veprë penale është më i vogël se sa maksimumi i dënimit që ka gjetur gjykata e shkallës së parë.

Gjetjet e FDHK

– Kolegji i Gjykatës së Apelit me të drejtë e ka arsyetuar se, me rastin e shpalljes së aktgjykimit, duhej të përdorej LP i RSFJ-së dhe se duhet të merret parasysh edhe Rregullorja e UNMIK-ut me numër 1999/24 të datës 12 dhjetor të vitit 1999 dhe se Rregullorja e dytë e UNMIK-ut me numër 2000/59 e datës 27 tetor të vitit 2000 nuk mund të zbatohet në rastet e krimeve të luftës, pasi që zbatimi i saj fillon për veprat penale, të cilat kryhen pas datës 27 tetor të vitit 2000 dhe jo para kësaj date.

-Gjykata e Apelit, përmes këtij vendimi, si dhe Gjykata Supreme e Kosovës, në vendimin e datës 5 maj të vitit 2021, në rastin Pml.nr.138/2021 kanë krijuar një praktikë më të butë të dënimit maksimal në krahasim me praktikën e mëhershme kur i pandehuri Çedomir Jovanović në datën 14 qershor të vitit 2001 është dënuar për krime lufte me njëzet (20) vite burgim nga Gjykata e Qarkut të Prizrenit, vendim ky i cili është konfirmuar edhe nga shkalla e dytë. Gjykata Supreme e Kosovës, e cila është instanca më e lartë gjyqësore në Kosovë, e cila është kompetente edhe për nxjerrjen e mendimeve juridike, duhet që me rastin e vendosjes lidhur me kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë në rastin konkret të lëshojë një vendim të detajuar dhe të kuptueshëm për palët në procedurë me qëllim të unifikimit të praktikës ndëshkimore dhe maksimumit të dënimit me burgim për veprat penale të krimeve të luftës në Kosovë.

5.1. Lënda: *Prokurori kundër Zoran Gjokiqit*

Kolegji^[28] i Gjykatës Supreme, i kryesuar nga gjyqtarja Mejreme Memaj, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë të mbrojtësit të të dënuarit, Zoran Gjokiq), në lëndën *Prokurori kundër Zoran Gjokiqit*, me aktgjykimin e datës 15 shkurt të vitit 2022 e ka refuzuar kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë dhe e ka konfirmuar aktgjykimin e Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština (PS.nr.15/2019) si dhe aktgjykimin e Gjykatës së Apelit (APS.nr.22/2021).

I dënuari Gjokiq, me anë të aktgjykimit të Gjykatës së Apelit, të datës 12 tetor të vitit 2021, e ka vërtetuar aktgjykimin e shkallës së parë, ashtu që i pandehuri është dënuar me dymbëdhjetë (12) vite burgim për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Rrjedha e procedurës penale

Zyra e PSRK-së në datën 8 tetor të vitit 2018 e ka sjellë vendimin mbi hapjen e hetimeve kundër të dyshuarit Zoran Gjokiq në drejtim të veprave penale në lidhje me dyshimet se në vendbanimin Kristal në Pejë/Peć, gjatë muajit mars dhe maj të vitit 1999 ka marrë pjesë në kryerjen e disa veprave penale së bashku me disa persona të caktuar në uniformë dhe të armatosur, kur edhe janë vrarë 33 civilë shqiptarë. Me vendim, hetimet janë hapur edhe kundër të dyshuarve R.B, V.I dhe S.S. Hetimet janë hapur pas veprimeve të kryera hetimore nga ana e Drejtorisë për Hetimin e Krimeve të Rënda (DHKR) të Policisë së Kosovës (PK) dhe pas sigurimit të provave.

Zyra e PSRK-së ia ka dorëzuar Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Pejë/Peć kërkesën për dhënien e urdhrit për burgosjen e personave të dyshuar për këtë krim kundër të cilëve janë hapur hetimet, por nuk ka qenë e mundur që ata të ftohen në mënyrë të rregullt. Ata nuk i janë përgjigjur ftesave të

[28] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Nesrin Lushta dhe Rasim Rasimi

rregullta të institucioneve kompetente. Pas verifikimit, janë siguruar informatat se ata nuk kanë jetuar në adresat, të cilat i ka poseduar prokuroria.

Duke vepruar në lidhje me këtë kërkesë të prokurorisë, Gjykata Themelore në Pejë/Peć, në datën 2 nëntor të vitit 2018 e ka lëshuar urdhrin për burgosjen e personave, kundër të cilëve me vendimin e cekur të prokurorisë të datës 8 tetor të vitit 2018 kanë filluar hetimet. Në bazë të këtij urdhri, në kalimin kufitar në Jarinë/Jarinje, komuna e Leposaviqit/Leposavić, në datën 1 shkurt të vitit 2019, në orën 22:00 është privuar nga liria i dyshuari Zoran Gjokiq. Në lidhje me të dyshuarit e tjerë, hetimet janë ndërprerë për shkak se organet e ndjekjes së Kosovës nuk kanë pasur qasje ndaj tyre.

Pas privimit nga liria të Zoran Gjokiqit është sjellë vendimi mbi ndalimin e tij prej dyzetë e tetë (48) orësh dhe është drejtuar kërkesa për caktimin e masës së paraburgimit, me qëllim që të sigurohet prania e tij në gjykatë dhe që të mundësohet zhvillimi i papenguar i procedurës penale.

Gjyqtari i procedurës paraprake i Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Pejë/Peć ka sjellë në datën 2 shkurt të vitit 2019 vendimin, me të cilin është caktuar masa e paraburgimit për të dyshuarin Gjokiq në kohëzgjatje prej një (1) viti, deri në datën 2 mars të vitit 2019. Me këtë vendim është refuzuar kërkesa e mbrojtjes për caktimin e një mase më të butë. Ky vendim është konfirmuar në procedurën ankimore para Gjykatës së Apelit, me vendimin e datës 22 shkurt të vitit 2019.

Zyra e PSRK-së në datën 31 maj të vitit 2019 e ka ngritur aktakuzën kundër Gjokiqit. Pas hyrjes në fuqi të Ligjit të ri mbi Gjykatat e Kosovës^[29], aktakuza i është parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, kohët e fundit të formuar në kompetencë dhe për vendosje.

Aktakuza

Zyra e PSRK-së (prokurorja e shtetit, Habibe Salihu) aktakuzën kundër Gjokiqit e ka ngritur në drejtim të shumë veprave penale: *krim i luftës kundër popullatës civile*^[30], krim i luftës, i cili shkel seriozisht nenin 3 të përbashkët të Konventave të

---

[29] Me Ligjin e ri për Gjykatat, i cili ka hyrë në fuqi në datën 2 janar të vitit 2019, pranë Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština është formuar Departamenti Special, i cili është kompetent për të vepruar lidhur me aktakuzat e Zyrës së PSRK, hetim dhe ndjekje të veprave të rënda penale: <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18302>

[30] E paraparë dhe e dënueshme me nenin 142 të LP të RSFJ-së, i cili është në zbatim me Rregu-

Gjenevës, dhe krim i luftës, i cili i shkel seriozisht ligjet dhe zakonet e zbatueshme në konfliktet e armatosura, që nuk janë me karakter ndërkombëtar.

Sipas aktakuzës, i akuzuari këto vepra i ka kryer në atë mënyrë që:

– gjatë muajve mars dhe prill të vitit 1999, në vendbanimin Kristal në Pejë/Peć, duke vepruar në kuadër të grupit të organizuar kriminal, në përbërje të të cilit kanë qenë në uniformë dhe të armatosur pjesëtarët e ushtrisë, policisë dhe grupeve paramilitare serbe (edhe më tutje organet e ndjekjes të Kosovës nuk kanë qasje ndaj tyre), me anë të zbatimit të masave të terrorizimit, plaçkitjes, vrasjeve dhe dëbimit, e ka cenuar integritetin trupor dhe shëndetin e popullatës civile shqiptare të pambrojtur, e cila nuk ka marrë pjesë drejtpërdrejtë në konflikt. Në këtë rast ai ka hyrë në shtëpitë e civilëve shqiptarë, i ka detyruar që me familjet e tyre ta lëshojnë qytetin, iu ka shkaktuar vuajtje të mëdha shpirtërore, ua ka konfiskuar paratë dhe gjërat me vlerë dhe, së këndejmi, fizikisht dhe psikikisht i ka keqtrajtuar. Nga shtëpia e tash të ndjerit Hilmi Zeqiraj, e ka dëbuar familjen e tij dhe familjet Zeqiraj, të cilat në atë kohë janë strehuar në shtëpinë e tij (familja e vëllait, Skënderit, dhe familja e Shaban Kaliqanit, të cilat më herët kanë qenë të detyruara të braktisin shtëpitë e tyre familjare) dhe, së këndejmi, iu ka urdhëruar që t’ia dorëzojnë paratë dhe gjërat me vlerë, siç janë stolitë familjare. Në oborrin e shtëpisë së Hilmi Zeqirajit e ka rrahur Shaban Kaliqanin, e ka goditur në fytyrë, ia ka thyer dhëmbët, e pastaj e ka vrrarë Hilmi Zeqirajn, derisa prej Skender Zeqirajit i ka marrë paratë në vlerë prej 1.000 DM. Pasi që i ka dëbuar civilët nga shtëpitë e tyre, rreth 70 metra larg prej oborrit të shtëpisë së Zeqirajve, tek porta e A.M, i akuzuari i ka ndarë nga kolona Skender Zeqirajn, Shaban Kaliqanin dhe Bashkim Berishën, kurse pastaj në oborrin e shtëpisë së A.M ka shtënë me rrafsh nga “kallashnikovi” në kokën e Skënderit, kurse në Bashkimin ka shtënë në gjoks. Shabanit i ka thënë: “Çka po pret, ik!” Shabani, duke ikur, është larguar nga vendi i ngjarjes. Rrugës e ka takuar Riza Mamajn, në të cilin, kur i është afruar grupit të armatosur, kanë shtënë në gjoks. Nga lëndimet e shkaktuara, ai menjëherë ka vdekur. Shabani ka vazhduar drejt shtëpisë së babait të tij, prej të cilës, të nesërmen, ka shkuar në Mal të Zi.

Shqyrtimi kryesor

Shqyrtimi kryesor para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština zyrtarisht është hapur në datën 4 dhjetor të vitit 2019.

Në këtë çështje gjyqësore janë mbajtur gjithsej dymbëdhjetë (12) seanca gjyqësore, ku janë dëgjuar gjithsej shtatëmbëdhjetë (17) dëshmitarë. Prej tyre nëntë (9)

Illoren e UNMIK-ut 24/1999, e datës 12 dhjetor të vitit 1999.

dëshmitarë janë propozuar nga PSRK, gjashtë (6) dëshmitarë janë propozuar nga pala e dëmtuar dhe dy (2) dëshmitarë janë propozuar nga mbrojtja.

Pas dëgjimit të dëshmitarëve të propozuar prej palëve në procedurë janë administruar provat materiale dhe është dëgjuar i pandehuri.

Me datën 8 janar të vitit 2021, prokurorja e rastit e ka bërë ndryshimin e aktakuzës duke e akuzuar të pandehurin tani për pesë (5) pika të aktakuzës:

1) Gjatë muajit mars-prill të vitit 1999, gjegjësisht me datën 29 mars të vitit 1999, në lagjen “Kristal” në Pejë/Peć, duke bashkëvepruar me një grup të organizuar kriminal të nacionalitetit serb, në mesin e të cilëve ishte edhe një person i quajtur Dragan si dhe N.N persona të pidentifikuar deri më tash, të veshur me uniforma policore, paramilitare dhe ushtarake, iu kanë shkaktuar vuajtje të mëdha apo cenim të integritetit trupor ose shëndetit, kanë aplikuar masa frikësimi ndaj popullatës së pambrojtur civile, kanë kryer vrasje, plaçkitje të një qyteti ose një vendi, kanë urdhëruar zhvendosjen e popullatës civile për shkaqe që lidhen me konfliktin drejtuar me qëllim kundër popullsisë civile ose ndaj individëve të veçantë civil që nuk kanë marrë pjesë drejtpërdrejt në konflikt, në atë mënyrë që i akuzuari Zoran Gjokiq, duke bashkëvepruar me personat e cekur më lartë ka shkuar në lagjen “Kristal” të Pejës/Peć, ka marrë pjesë në aksionin që kishte filluar për vrasjen dhe dëbimin e qytetarëve shqiptarë nga shtëpitë e tyre, ashtu që derisa familja e të dëmtuarit Lutfi Hajzeri, gjegjësisht vëllai i tij Bedriu dhe fëmijët e tyre, kanë qenë duke u larguar dhunshëm nga shtëpia e tyre, gjatë kohës sa kanë qenë duke u futur në veturën “Yugo 45A”, ngjyrë portokalli, kanë tentuar që ta ndalin duke iu drejtuar me fjalët “ndalu-ndalu” dhe meqenëse të njëjtit janë ndaluar, me qëllim që t’i privojnë nga jeta kanë shtënë me armë në drejtim të tyre, me ç’rast me katër plumba është goditur vetura ku ishin edhe dy fëmijët e mitur të të dëmtuarit Lutfi Hajzeri, të cilët në ato momente ishin duke u larguar me axhën e tyre Bedriun, prej të cilave të shtëna janë plagosur të dy djemtë e të dëmtuarit Lutfi Hajzeri.

2) I akuzuari Zoran, së bashku me persona tjerë të pidentifikuar, ka shtënë fillimisht në drejtim të të dëmtuarit Lutfi, pastaj kanë hyrë në shtëpinë e tij ku e kanë plaçkitur dhe ia kanë marrë të gjitha të hollat që i kishte, si dhe e kanë detyruar që bashkë me bashkëshorten dhe me kunatën e tij të largohen nga shtëpitë e tyre, ndërkaq pas kësaj i pandehuri së bashku me persona të tjerë kishte shkuar në shtëpinë e të dëmtuarit Fuad Hoxhaj dhe, pasi që e kishte kuptuar se ishin brenda e tërë familja, me qëllim që t’i privoj nga jeta, me një shkrepës kishin ndezur një

lloj bombe dhe kishin shkakuar zjarre në drunjtë që ishin në oborrin e shtëpisë nga ku kishte filluar të digjej edhe shtëpia e të dëmtuarit Fuad Hoxhaj, ku i akuzuari me bashkëkryerësit ishin larguar ashtu që i dëmtuari Fuad bashkë me familjarë kishin arritur që ta ndalin zjarrin nga shtëpia.

3) I akuzuari Zoran, po ashtu, kishte hyrë edhe te shtëpia e Hilmi Zeqiraj (tashmë i ndjerë), në atë mënyrë që i pandehuri Zoran, duke qenë së bashku me persona të paidentifikuar deri më tash, kishin hyrë dhunshëm në shtëpinë e tani të ndjerit Hilmi dhe, derisa i njëjti kishte qenë në shtëpinë e tij së bashku me familjen e tij dhe familjen e vëllait të tij Skenderit (tashmë i ndjerë) si dhe me familjen e të dëmtuarit Shaban Kaliqani, i kanë detyruar familjarët të largohen nga shtëpitë e tyre dhe fillimisht e kanë rrahur tash të dëmtuarin Shaban, pastaj i kanë keqtrajtuar edhe të ndjerët Hilmi dhe Skender Zeqiraj, i kanë plaçkitur, i kanë detyruar t'ua dorëzojnë të gjitha të hollat që i kishin ata dhe familja e tyre, duke ua marrë edhe arin e familjes dhe, pastaj, në oborrin e kësaj shtëpie, fillimisht e kanë rrahur përsëri të dëmtuarin Shaban në atë mënyrë që e kanë goditur në fytyrë dhe ia kanë thyer dhëmbët, ndërsa Skenderin e kanë detyruar që të shkoj për të siguruar të holla të tjera dhe ndërkohë e vrasin Hilmiun.

4) Pastaj, me të arritur Skenderi, që kishte shkuar për të siguruar të holla, pasi e sheh vëllain e vrarë, të ndjerin Hilmi, në gjendje të keqe i njëjti fillon të bërtas dhe detyrohet t'ua dorëzoj 1000 marka dhe më pas i detyrojnë të largohen nga shtëpia ku ishin e pasi që dalin jashtë shtëpisë, Skenderi dhe Shabani e takojnë Bashkim Berishën (tashmë i ndjerë), të cilin paramilitarët serb e kishin detyruar të largohet nga shtëpia, dhe me të arritur tek dera e A.M, përafërsisht 70 metra nga ku është vrarë Hilmiu, i kanë ndarë nga kolona e qytetarëve shqiptarë të cilët i kishin larguar dhunshëm nga shtëpitë e tyre dhe, përsëri, i pandehuri Zoran i ka ndaluar që të tre, Skenderin, Bashkimin dhe Shabanin duke i detyruar të kthehen me fytyrë kah ai, dhe me t'u afruar që të tre një metër përpara tij, iu kishte drejtuar Skenderit dhe Bashkimit duke iu thënë "ju dy hyni brenda" në oborrin e A.M, pra Skenderin dhe Bashkimin i fut brenda në oborr rreth 4-5 metra, pastaj i pandehuri Zoran me kallashnikov, ka gjuajtur në fytyrë të Skenderit me rafal, pastaj me rafal e ka gjuajtur edhe Bashkimin në gjoks, duke i lënë të dytë të vdekur e, më pastaj, janë kthyer kah Shabani dhe i janë drejtuar me fjalët "vrapo çka po pret?" dhe atëherë i dëmtuari Shaban, duke vepruar sipas urdhrit të të pandehurit, ka arritur të largohet.

5) Rrugës në afërsi, i akuzuari e takon Riza Mamaj (tashmë i ndjerë), i cili ishte me një karrocë në dorë, të cilin paramilitarët e pyesin se ku je nisur, derisa i njëjti

iu tregon se për ku ishte nisur, e vazhdon rrugën me karrocë për në shtëpinë e kushëririt, të njëjtin e gjuajnë me armë në gjoks, dhe i ndjeri rrëzohet mbi karrocë dhe vdes, pastaj Shabani vazhdon rrugën dhe vendoset fillimisht në shtëpinë e babait të tij për t'u larguar të nesërmen për në Mal të Zi.

– me këtë e ka kryer veprën penale krime të luftës.

si dhe e ka zgjeruar aktakuzën për një (1) pikë:

1) Gjatë muajit mars-prill të vitit 1999, gjegjësisht me datën 28 mars të vitit 1999, në lagjen “Te Soliterat”, që tani quhet “Rrokaqielli” në Pejë/Pec, duke bashkëvepruar me një grup të organizuar kriminal, të nacionalitetit serb, të veshur me uniforma policore, paramilitare dhe ushtarake, në mesin e të cilëve ishte edhe një person i quajtur Sinisha dhe disa persona të tjerë, me qëllim të shkaktimit të vuajtjeve të mëdha apo cenimit të integritetit trupor ose shëndetit dhe zbatimit të masave të frikësimit ndaj popullatës së pambrojtur civile, vrasje, plaçkitje të një qyteti ose të një vendi, urdhër për zhvendosjen e popullatës civile për shkaqe që lidhen me konfliktin drejtuar me qëllim kundër popullatës civile ose ndaj individëve të veçantë civilë që nuk kanë marrë pjesë drejtpërdrejt në konflikt, i pandehuri, së bashku me persona të tjerë, kanë hyrë dhunshëm në shtëpinë e qytetarëve shqiptarë duke e kërkuar personin e quajtur Luan, i cili atë ditë nuk kishte qenë në shtëpinë e tij, pastaj kanë hyrë në shtëpinë e të dëmtuarit A.N duke shtënë me armë-kallash në ajër, dhe duke i urdhëruar që dhunshëm të dalin nga shtëpia e tij në afat kohor prej 5 minutave duke iu drejtuar me fjalët “shqiptarë, të gjithëve duhet me ju vra, shkoni për Shqipëri”, në atë mënyrë që e kanë detyruar të dëmtuarin Agim dhe qytetarë të tjerë shqiptarë të largohen nga shtëpitë e tyre duke i ndarë në drejtime të kundërta, disa anëtarë të familjes në drejtim të Shqipërisë, ndërsa pjesën tjetër në drejtim të Malit të Zi.

– me këtë ka kryer veprën penale krime të luftës.

Aktgjykimi i shkallës së parë

Trupi gjykues^[31] i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë, i kryesuar nga gjyqtari Arben Hoti, në lëndën *Prokurori kundër Zoran Gjokiqit*, në datën 11 shkurt të vitit 2021 e ka shpallur aktgjykimin^[32] dënues. I akuzuari Gjokiq, me anë të aktgjykimit, është shpallur fajtor për të gjitha pikat e aktakuzës dhe është dënuar me burgosje në kohëzgjatje prej dymbëdhjetë (12) viteve, në të cilin do t'i llogaritet edhe koha e kaluar në paraburgim.

Sipas gjykatës, gjendja faktike është vërtetuar në bazë të dëshmive të dëshmi-

[31] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarët Albina Shabani Rama dhe Shadije Gërguri.

[32] Aktgjykimi i shkallës së parë PS.nr.15/19.

tarëve dhe provave materiale, të cilat janë administruar në shqyrtimin gjyqësor.

Për gjykatën nuk ishte kontestues fakti se viktimat Hilmi Zeqiraj, Skender Zeqiraj, Bashkim Berisha dhe Riza Mamaj janë gjetur në varrezën masive në Batajnica/Batajnica në Republikën e Serbisë.

Lidhur me datat kritike, fillimisht në datën 28 mars të vitit 1999, në lagjen “Te Soliterat” tash “Rokaqielli” në Pejë/Peć, pastaj edhe në datën 29 mars të vitit 1999, në lagjen “Kristal” në Pejë/Peć, në bazë të dëshmimeve të dëshmitarëve është vërtetuar se pas fillimit të bombardimit të caqeve të ushtrisë dhe policisë serbe si dhe forcave paramilitare nga aleanca ushtarake e NATO-s, e të cilat kishin filluar me datën 24 mars të vitit 1999 në qytetin e Pejës/Peć, konkretisht edhe në këto dy lagje kishte filluar një fushatë e spastrimit etnik, të cilën dëshmitarët e kanë përshkruar, pasi që të gjithë nga këta dëshmitarë janë larguar dhunshëm nga shtëpitë dhe banesat e tyre për shkak të përkatësisë së tyre etnike shqiptare, duke përfunduar si refugjatë kryesisht në Malin e Zi.

Dëshmia e dëshmitares V.B. ka qenë e rëndësie shumë të madhe në identifikimin e të pandehurit Zoran Gjokiq si pjesëmarrës në krimet e luftës. Dëshmitarja V.B. e ka takuar të pandehurin tek dera e shtëpisë së saj duke komunikuar me të, duke iu lutur që mos t’u rrëmbejnë vëllain e saj. Të pandehurin e ka përshkruar si personin i cili e ka rrëmbyer vëllain e saj, Bashkimin.

Po ashtu, dëshmia e dëshmitarit Shaban Kaliqani, sipas gjykatës, është dëshmi autentike, me të cilën provohen vuajtjet dhe tmerrri që kishin përjetuar familjet shqiptare në ditën kritike, duke iu nënshtruar dhunës ekstreme fizike e psikike, shpërnguljeve masive nga shtëpitë e tyre, djegies së shtëpive të tyre dhe vrasjeve të popullatës së paarmatosur civile, vetëm pse i përkisnin nacionaliteti shqiptar. Ky dëshmitarë ka përshkruar në hollësi se si janë vrarë Skenderi, Bashkimi dhe Riza.

Sipas gjykatës, edhe nga dëshmitë e dëshmitarëve të tjerë është vërtetuar prezenca e të pandehurit në ditën dhe në vendin ku kishte ndodhur krimi.

Se i pandehuri ka qenë pjesëtar i policisë rezervë, këtë e dëshmon prova materiale – kopja e listës së datës 3 qershor të vitit 1999, e lëshuar nga Ministria e Punëve të Brendshme (MPB) – Sekretariati në Pejë/Peć, nga komandanti i Stacionit Policor, Majori , Millosh Stojanoviç. Kurse, se nuk kemi të bëjmë me një person tjetër me emër dhe mbiemër të njëjtë, e vërteton prova materiale, përkatësisht dëshmia

e siguruar nga burimet e hapura të MPB në vitin 1999, e publikuar në listën për pjesëtarë policor të vrarë në vitin 1998 në Kosovë.

Gjykata, bazën e këtij aktgjykimi e ka bazuar në faktet dhe në provat e administruara në shqyrtimin gjyqësor, duke nxjerrë përfundimin se me këto prova është vërtetuar pa mëdyshje se i pandehuri Zoran Gjokiq, në bashkëkryerje, ka kryer veprën penale *krime të luftës kundër popullatës civile* nga neni 142 lidhur me nenin 22 të LP të RSFJ, lidhur me nenin 3 të përbashkët për Konventat e Gjenevës të datës 12 gusht të vitit 1949 dhe me nenin 4 të Protokollit të dytë të datës 8 qershor të vitit 1977.

Të dëmtuarit L.Z, M.Z, V.B, SH.K, M.XH, F.H, F.M, A.N dhe L.H për realizimin e kërkesës pasurore-juridike janë udhëzuar në kontest civil.

Aktgjykimi i Gjykatës së Apelit

Gjykata e Apelit, duke vendosur^[33] lidhur me ankesat e palëve në procedurë kundër aktgjykimit të shkallës së parë, i ka refuzuar si të pabazuara ankesat e prokurorisë dhe të mbrojtjes, kurse ankesën e përfaqësuesit të palës së dëmtuar e ka hedhur si të palejuar.

Lidhur me pretendimin ankimor të prokurorisë, gjykata e Apelit e vlerëson atë si të paqëndrueshëm, dhe nuk gjen se ekzistojnë mospërputhje në mes të dispozitivit dhe arsytimit, për faktin se nuk është përfshirë veprimi i të akuzuarit i gjuajtjes me armë automatike ndaj dëshmitarit F.H dhe dajës së tij me qëllim të privimit nga jeta dhe e konsideron si një pretendim të pabazuar pasi që një veprim i tillë nuk është i përfshirë në përshkrimin e veprimeve inkriminuese të të akuzuarit në aktin akuzues, rrjedhimisht si i tillë është *prima facie* e pabazuar. Po ashtu, pretendimet se aktgjykimi është marrë me vërtetim të gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike, për faktin se aktgjykimi përmban shkelje esenciale, për ketë arsye edhe është bërë vërtetim i gabuar dhe se gjykata e ka marrë aktgjykimin pa e vërtetuar plotësisht gjendjen faktike dhe se kjo ka ardhur deri te mos vlerësimi i provave materiale dhe dëshmitë e dëshmitarëve, andaj Gjykata nuk e ka bërë vlerësimin e mirë të deklaratës së dëshmitarit Shaban Kaligani kur tregon se Skenderi dhe Bashkimi ishin vrarë nga ana e të akuzuarit e që këtë dëshmi e kishte dhënë në KMDLNJ. Kolegji çmon se, bazuar në mospërputhjet e dëshmisë së Shaban Kaligani, i cili kishte identifikuar dy persona dhe atë N.M në vitin 2000 dhe të akuzuarin Zoran Gjokiqin në vitin 2016.

---

[33] Aktgjykim APS.nr.22/2021 i datës 15 nëntor të vitit 2021.

Gjykata e shkallës së parë e ka shpjeguar këtë rrethanë, se në mesin e fotografive të prezantuara këtij dëshmitari në vitin 2000, nuk ishte e sigurt se a ishte edhe fotografia e tash të akuzuarit. Në mungesë të dëshmitarëve të tjerë dhe dëshmimeve të tjera konfirmuese, nuk e ka gjetur të akuzuarin si ekzekutues të drejtpërdrejtë të Skenderit dhe Bashkimit, dhe se personi që i ka ekzekutuar ka qenë i stacionuar tek shtëpia e A.M, duke e pritur kolonën e personave, të cilët ushtarët po i dëbonin, rrethanë e cila nuk përputhet me rrethanën që dëshmitarët kanë dëshmuar se i pandehuri i ka dëbuar nga shtëpia apo me deklaratimet e të dëmtuarës V.B, e cila ka dëshmuar se i akuzuari ia ka marrë vëllain dhe e ka urdhëruar të ngjiten lartë në drejtim të shtëpisë së A.M. Arsyet e tilla si bindëse, të drejta, logjike dhe në pajtueshmëri me provat e zbatuara i pranon edhe kjo gjykatë.

Sa i përket ankesës së mbrojtjes, kolegji vlerëson se në aktgjykimin e atakuar provat dhe dëshmitë janë vlerësuar një nga një dhe në lidhje me provat e tjera, pastaj janë nxjerrë përfundimet nëse faktet janë provuar apo jo, në pajtueshmëri me kërkesën dhe standardin ligjor të përcaktuar në dispozitën e nenit 261, par. 2 të KPPRK-së si dhe se, aktgjykimi përmban arsye të plota dhe të qarta mbi faktet vendimtare, dhe, së këndejmi, gjykata e shkallës së parë ka gjetur se provat dhe dëshmitë e dëshmitarëve përbëjnë prova të besueshme, të cilat e vërtetojnë përtej dyshimit të bazuar fajësinë e të akuzuarit.

Pretendimi ankimor se ekziston shkelje e dispozitës së nenit 288, par.2 të KPPRK-së është i pabazuar pasi paragrafi 1, i dispozitës së cituar, i lejon palët, mbrojtësin dhe të dëmtuarin edhe pas caktimit të shqyrtimit gjyqësor të kërkojnë që në shqyrtim gjyqësor të thirren dëshmitarë dhe ekspertë të rinj ose të mblidhen prova të reja. Kërkesa e palëve duhet të jetë e arsyetuar dhe të shënojë se cilat fakte duhet provuar dhe me cilat prova të propozuara, prandaj dëshmia e dëshmitarëve pas propozimit të palëve në shqyrtimin gjyqësor nuk përbënë ndonjë pengesë procedurale për dëgjimin e tyre.

Ndërsa paragrafi 2, në të cilin thirret mbrojtja se dëshmitarët dhe provat mund të jenë vetëm në favor të të akuzuarit, Kolegji nuk e ndan këtë pikëpamje me mbrojtjen sa i përket interpretimit dhe konsideron se kuptimi i dispozitës së paragrafit 2 duhet lexuar në ndërlidhje me paragrafin bazë 1 të këtij neni, pasi kjo dispozitë ua lejon palëve, mbrojtësit dhe të dëmtuarit të propozojnë prova dhe dëshmitarë, prandaj, kuptimi i kundërt do t'i jepte eskuzivitet vetëm të akuzuarit. Prandaj dispozita, nga aspekti jo vetëm tekstual, por edhe nga ai logjik, qartazi mund të konkludohet se nuk është ndërtuar me këtë synim. Për më tepër, është fakt që dispozita e nenit 288, par. 2 të KPPRK-së kujdeset në mënyrë të veçantë

për të drejtën e të akuzuarit për gjykim të drejtë, në mënyrë që të mos cenohet në rast të refuzimit të provës së propozuar, por nuk nënkupton se propozimet nga palët dhe të dëmtuarit për dëgjimin e dëshmitarëve dhe të provave të reja duhet të jenë vetëm në favor të të akuzuarit.

Kolegji konsideron se mos informimi i mbrojtësit për të marrë pjesë në veprimet hetimore *a priori* nuk i bënë provat të papranueshme, pasi që mbrojtja e ka pasur mundësinë për të kundërshtuar ligjshmërinë dhe për t'i vënë në diskutim provat e siguruara gjatë veprimeve të caktuara hetimore gjatë fazave të mëtutjeshme të procedurës penale. Prandaj shkëlja e tillë duhet të vlerësohet në kontekstin e ndikimit në rregullsinë dhe ligjshmërinë e vendimit gjyqësor dhe një lidhje shkakësore e tillë duhet provuar dhe jo supozuar, e që rrjedhimisht shkëlja e tillë në dritën e rrethanave të çështjes konkrete nuk konsiderohet si shkëlje esenciale e dispozitave të procedurës penale.

Kolegji vlerëson se kjo situatë bën fjalë për ndryshim dhe zgjerim të aktakuzës, e cila bëhet në kuptim të nenit 351 të KPPRK-së, si rezultat i provave dhe fakteve që rezultojnë në shqyrtimin gjyqësor dhe theksimi se janë shkelur dispozitat imperative nga neni 241, par.1.1.7 të KPPRK-së, të cilat kërkojnë që aktakuza të përmbajë arsyetimin, është i paqëndrueshëm. Dispozita e tillë trajton aktakuzën fillestare të paraqitur, por jo çështjen e ndryshimit dhe të zgjerimit të saj në shqyrtimin gjyqësor, prandaj situata procedurale konkrete e ngritur është jashtë domenit të rregullimit të kësaj dispozite. Në rastin në fjalë, sipas pikëpamjes së prokurorit, kanë derivuar fakte të reja që e kanë kushtëzuar ndryshimin dhe zgjerimin e akuzës dhe njëkohësisht, prokurori i ka dhënë të akuzuarit informacionin me kohë dhe me qartësi, që detajizon bazën faktike, mbi të cilën janë ndryshuar dhe zgjeruar akuzat kundër tij.

Ekziston dallueshmëria me rastin e ndryshimit dhe zgjerimit të akuzës në këtë momentum procedural, në dallim prej ngritjes së aktakuzës fillestare dhe në këtë aspekt, aktakuza mund të ndryshohet dhe zgjerohet edhe gojarisht në procesverbal apo të propozohet ndërprerja për përgatitjen e aktakuzës së re. Megjithatë, në çdo situatë është detyrë e gjykatës që t'i ofrojë mundësi dhe kohë mbrojtjes që të përgatitet dhe në rastin në fjalë nga procesverbali i shqyrtimit gjyqësor, konstatohet se një mundësi e tillë i është dhënë mbrojtjes.

Lidhur me pretendimin ankimor se gjykata e ka tejkualuar aktakuzën kur në paragrafin e parafundit të pikës II të aktgjykimit ka konstatuar se i akuzuari dhunshëm e ka nxjerrë nga shtëpia Bashkim Berishën, ky veprim në aktakuzë nuk i vihet në

barrë. Për të përcaktuar nëse kishte tejkalim të akuzës, veprimet e të akuzuarit, për të cilat ngarkohet i akuzuari, sipas aktgjykimit duhet vështruar në një kuadër të tërësishëm të veprimeve inkriminuese të ngjarjes të përshkruara në aktakuzën e ndryshuar, dhe jo duke e shkëputur vetëm këtë fragment si të izoluar nga ngjarja dhe rrjedha e saj në relacion me të ndjerin Bashkim Berisha. Fakti se gjykata në aktgjykim e ka konstatuar një fakt të tillë në bazë të dëshmisë së të dëmtuarës V.B, nuk konsiderohet tejkalim i aktakuzës për arsye se:

a) nuk ndryshohet kualifikimi juridik i veprës penale (cilësimi për një vepër më të rëndë penale, apo vepër penale me natyrë tjetër dhe jashtë kapitullit për të cilën akuzohet);

b) nuk ndryshohet roli i tij në kryerjen e veprës penale, sipas aktakuzës dhe aktgjykimit, pasi që i akuzuari akuzohet si bashkëkryerës me persona të tjerë dhe ka mbetur i tillë edhe sipas aktgjykimit; dhe

c) ndryshimi konsiston në kuadër të ngjarjes së njëjtë penale që ka ndodhur dhe në pajtueshmëri me rezultatin e provuar, që dhe trupi gjykues veprimet e caktuara inkriminuese i ka gjetur si të provuara.

Për rrjedhojë, në këtë aspekt, gjykata e shkallës së parë në kuadër të ngjarjes ka sqaruar dhe konkretizuar veprimet inkriminuese të ndërmarra në bazë të dëshmive, të cilat i ka vlerësuar të besueshme, pa e cenuar thelbin e akuzës. Në këtë kontekst është i rëndësishëm epilogu i konstatimit përfundimtar sipas aktgjykimit, se i akuzuari, sipas aktakuzës, ngarkohet se ka shtënë me armë kallashnikovë duke e vrarë të ndjerin B.B., për të cilën trupi gjykues nuk e pranon këtë version të ngjarjes, dhe në aktgjykim ka konstatuar një version të ngjarjes që është më favorizues për të akuzuarin, përkatësisht se në të ndjerin ka shtënë një pjesëtar i grupit të armatosur, prandaj, në tërësinë e saj, të akuzuarit nuk i është vështirësuar gjendja në raport me vëllimin inkriminues, me të cilin është akuzuar sipas aktakuzës së ndryshuar dhe të zgjeruar.

Gjykata e shkallës së parë, me rastin e përcaktimit të saktësisë, vërtetësisë dhe besueshmërisë së dëshmisë se dëshmitarëve ka dhënë arsye të mjaftueshme dhe bindëse, të cilat i pranon edhe kjo Gjykatë. Dëshmia e dëshmitares së drejtpërdrejtë V.B, është vlerësuar në mënyrë të plotë dhe shteruese. Me rastin e vlerësimit të kësaj dëshmie, gjykata ka analizuar në hollësi se si ka mundur të bëjë identifikimin e të akuzuarit. Përkundër faktit se dëshmitarja është dëgjuar disa herë, dëshmia e saj është konsistente, jo kundërtënëse në deklaratimet e dhëna në procedurën hetimore

dhe në shqyrtimin gjyqësor në raport me tiparet dhe me veçoritë karakteristike që kanë të bëjnë me identifikimin e të akuzuarit, si dhe fakti se ngjarja ishte e rëndë dhe jo e zakonshme në jetën e të dëmtuarës, e që memorizimi i kujtimeve të tilla traumatike është fuqishëm i ruajtur në kujtesën e saj.

Kolegji arrin në përfundimin se identifikimi i të akuzuarit nuk vjen nga një dëshmi e vetme identifikuese, sepse dëshmitari M.XH, të akuzuarin e identifikon “si pjesëtarin i cili nuk ia mori paratë”, rrethanë e cila kësaj dëshmie i jep objektivitet dhe manifeston shkallë të lartë besueshmërie nga ky dëshmitar. Po ashtu, dëshmitarët A.N dhe F.H, e kanë njohur me parë të akuzuarin dhe e kanë identifikuar, kanë treguar se në bazë të cilave karakteristika e kanë dalluar, si flokët dhe sytë, e që te ky i pandehur këto dy tipare fizike, sipas gjykatës së shkallës së parë janë karakteristike dhe që bien në sy, e që e bëjnë jo relevante ngjyrosjen e fytyrës në pjesë të caktuara të saj. Kolegji pajtohet me përfundimin e trupit gjykues se dëshmitë e lartcekura i çmon si kredibile, objektive dhe të sakta.

Sa i përket vërtetimit të gjendjes faktike, kolegji vëren se një nga çështjet vendimtare në çështjen konkrete penale është identifikimi i të akuzuarit nga dëshmitarët, nëse kanë arritur të identifikonin të akuzuarin në mënyrë të sigurt dhe jo të dyshimtë si pjesëmarrës në kryerjen e veprave penale, të cilat kanë ndodhur në datën 28-29 mars të vitit 1999 në vendin, kohën dhe rrethanat e përshkruara konkretisht në dispozitiv të aktgjykimit të atakuar.

Kolegji i Apelit rikujton se çështja e identifikimit pamor në jurisprudencën penale duhet trajtuar me kujdes të veçantë për shkak të probabilitetit të identifikimit të gabuar, madje edhe nga dëshmitarët e ndershëm dhe në dukje mbresëlënëse, si rezultat i pengesave normale që mund t'i kenë njerëzit gjatë memorizimit të ngjarjeve e ndodhive në kujtesën njerëzore. Prandaj është e rëndësishme të shqyrtohen imtësisht rrethanat, në të cilat ka ndodhur identifikimi, duke i përfshirë aspektet objektive të takimit të dëshmitarëve me të akuzuarin, siç janë kohëzgjatja, distanca fizike, a kishte dëshmitari mundësinë për pamje të qartë të karakteristikave më tipike siç janë fytyra, sytë, mjekra, flokët, vetullat, veçoritë trupore fizike si dhe nëse dëshmitarët janë njohur më parë me të akuzuarin. Megjithatë, lidhur me atë nëse është arritur të bëhet identifikimi i saktë dhe i besueshëm, duhet të vendoset në bazë të tërë dëshmive që kanë lidhje me çështjen e identifikimit, si dëshmive konfirmuese, po ashtu edhe dëshmive kundërshtuese.

Dëshmitarja e drejtpërdrejtë V.B, ka dëshmuar disa herë, ”Në pyetjen se a mund t’a përshkruash dukjen e atyre personave, uniformat, armët që kanë poseduar?”,

e dëmtuara ka shpjeguar se në ditën kritike “se personi i akuzuar dhe disa të tjerë kanë pasur dy lloje të uniformave, një ishte ngjyrë e gjelbër me disa vija ngjyrë kafe, kurse uniformat tjera ishin me ngjyrë hiri dhe shumica prej tyre kishin të ngjyrosur fytyrën me shenja të zeza.”

Në pyetjen se a të kujtohet ndonjëri nga paramilitarët dhe se a mund t’a përshkruani atë, e dëmtuara përgjigjet se paramilitari i parë, i cili e kishte kapur për rroba dhe e kishte rrëzuar për tokë, kishte një trup mesatar, rreth 30 vjeçar, me një shami në kokë, me sy të gjelbër dhe i ngjyrosur me ngjyrë të zezë në fytyrë, ndërsa paramilitari i dytë që e mbante në mend ishte shumë më i ri dhe i dobët nga shëndeti, i cili kishte uniformë më të çelur me lara dhe kishte armë të gjatë në dorë.”^[34]

E njëjta dëshmitare, pas prezantimit të fotografive, e identifikon të akuzuarin Zoran Gjokiq në foton nr.1, dhe një paramilitar tjetër në foton nr.10 si persona të cilët e kanë maltretuar atë gjatë ditës kritike si dhe ia kanë marrë vëllain nga shtëpia.^[35]

Gjithashtu, në procesverbalin e shqyrtimit gjyqësor të datës 19.12.2019, në pyetjen e prokurorit special: “se a e ke kuptuar deri me sot, kush kanë qenë ata persona të cilët e kanë marrë vëllain tënd në ditën kritike? Dëshmitarja deklaroi se: askush nuk më ka treguar asgjë, mirëpo në bazë të fytyrës e kam mësuar kush ishte ai person, dhe se si quhet”.^[36]

Dëshmitari M.XH, ka dëshmuar se e ka parë atë ditë V.B. të dëmtuarën duke kërkuar vëllain e vet Bashkimin, e identifikon të akuzuarin në mënyrë të sigurt si personi i dytë, i cili nuk ia mori paratë dhe më dëboi nga shtëpia (e identifikon si i moshës 25-27 vjeçar, i uniformuar, me një fytyrë të skuqur, sytë e gjelbër. Gjithashtu, e ka identifikuar të akuzuarin Zoran Gjokiq, pas prezantimit të fotografive e nënshkruan foton me nr.3, e cila foto përputhet me tiparet e përshkrimit të thëna nga ky dëshmitar.

Dëshmitari A.N, në shqyrtimin gjyqësor të datës 09.07.2020, ka theksuar se e njeh mirë të akuzuarin nga fakti se ishte përgjegjës për raportimet lidhur me aktivitetet që ndodhnin nga forcat serbe në atë pjesë të qytetit të Pejës, si dhe deklaroi se ka qenë në një shkollë me të akuzuarin. Ai po ashtu thekson se disa ditë para datës

---

[34] Procesverbal i marrjes në pyetje të dëshmitarit, i datës:25.02.2019, PPS nr.23/2018, faqe:nr.4, paragrafi i fundit.

[35] Procesverbal mbi identifikimin e personit përmes fotografisë i datës:25.02.2019, PPS. nr.23/2018, faqe: nr.2.

[36] Procesverbali i shqyrtimi gjyqësor i datës: 19.12.2019, faqe nr. 21, paragrafi nr. 5.

28.03.1999, i njëjti me disa paramilitarë ka ardhur tek disa komshinjë të tij dhe ka kërkuar një person me emrin L., i cili ishte automekanik dhe llamarinist me qëllim t'i merrnin disa vetura nga ai, por i njëjti ishte larguar nga shtëpia me familjen e tij. Po ashtu, ky dëshmitar, ka shpjeguar se pikërisht i akuzuari e ka dëbuar atë dhe disa banorë të tjerë nga lagjja duke iu dhënë kohë 5 minuta të largohen nga lagjja, si dhe i njëjti deklaroi se prej viteve 92-93 njihet me të akuzuarin duke qenë se ishte aktivist dhe merrte shënime për grupet e tilla, po ashtu thekson se ishte në shkollë me të në "Ramiz Sadik", dhe se të njëjtin e kanë quajtur "Z..."

Dëshmitari F.H, në dëshminë e tij në shqyrtim gjyqësor të datës 18.06.2020 ka deklaruar se në ditën kritike, pasi forcat serbe kanë hyrë në lagje, ky ishte në lagje, më pastaj me të marrë vesh se janë duke hyrë një grup i madh, i njëjti vrapoi për në shtëpi dhe e njoftoi babanë e tij. Më pastaj babai i tij e dërgoi në kulmin e shtëpisë së tij, atë së bashku me djalin e axhës së tij, me qëllimin për të shpëtuar nga forcat paramilitare serbe. Ky dëshmitar ka dëshmuar se nga kulmi ka parë lëvizje të shumta në lagje dhe se në një moment dy persona kishin hyrë në shtëpinë e tij, e që ky dëshmitar e përshkroi njërin si djalosh përfaqësues i moshës 27 ose 26 vjeçare, me flokë të zeza të ndamë në mes, me sy jeshil, ndërsa paramilitarin tjetër e përshkruan si më të plotë dhe më rëndë të armatosur. Një ashtu thekson se ka dëgjuar komunikimin në mes tyre ku pasi njëri paramilitar kishte hyrë në garazh, tjetri i kishte thënë Z..., a ka diçka aty, Kurse sa i përket identifikimit, i njëjti potencoi se pas luftës i ka parë disa fotografi në disa libra të ndryshëm, si dhe pasi i akuzuari është arrestuar, e ka parë në lajme dhe në disa foto në facebook dhe ka arritur t'a identifikojë po të njëjtin person, i cili mendon se ka qenë në ditën kritike në shtëpinë e tij dhe e ka vrarë Bashkim Berishën dhe Hilmi Zeqirajn, në oborrin e shtëpisë së A.M dhe pas një kohe, pasi janë dëgjuar krismat dhe janë larguar policia, i njëjti dëshmoi se ka parë një kamion të bardhë dhe një veturë ushtarake më të vogël, si dhe dy persona duke i vendosur trupat në kamionin e bardhë, po ashtu ai thotë se ka mundur t'i identifikojë viktimat në bazë të rrobave që kanë pasur veshë, se ishin Bashkimi dhe Hilmiu.

Ndërsa, po ashtu dëshmitarët S.T., dhe dëshmitari F.SH., konfirmojnë prezencën e të akuzuarit në ditët e zhvillimit të ngjarjeve, të njëjtit të akuzuarin e njihnin pasi kishin punuar së bashku si personel i misionit vëzhgues të OSBE-së në Pejë. Prezencën e të pandehurit në Pejë në atë kohë e konfirmon edhe fqinja e tij B.M., të cilat dëshmi së bashku hedhin poshtë alibinë e të akuzuarit se në kohën kur janë kryer këto krime ka qenë për studime në Beograd. Se i akuzuari ka qenë pjesëtar i policisë rezervë e dëshmon prova materiale, kopja e listës së datës 03.06.1999 e lëshuar nga Ministria e Punëve të Brendshme – Sekretariati në Pejë nga Koman-

danti i Stacionit Policor Major – M.S. Ndërsa, se nuk kemi të bëjmë me një person tjetër me emër dhe mbiemër të njëjtë e vërteton prova materiale – dëshmia e siguruar nga burimet e hapura që Ministria e Punëve të Brendshme në vitin 1999 kishte publikuar për pjesëtarët policor të vrarë në vitin 1998 në Kosovë.

Dëshmitarët e drejtpërdrejtë si V.B, M.XH, e kanë identifikuar të pandehurin përmes fotografive dhe atë në mënyrën e paraparë me ligj. Këta dëshmitarë nuk kanë pasur mëdyshje lidhur me identifikimin, kanë bërë përshkrim të saktë të karakteristikave fizike të të pandehurit duke dhënë edhe shpjegime se në çfarë rrethana janë takuar dhe komunikimin që e kanë pasur me të pandehurin ditën e krimit Dëshmitarja V.B e ka identifikuar si “ushtarin që ia ka marrë vëllain”, ndërsa dëshmitari M.XH, të akuzuarin e identifikon “si pjesëtarin i cili nuk ia mori paratë”.

Dëshmitarë të ndryshëm të lartë përmendur, në situata të caktuara të ngjarjeve ishin prezent, janë ballafaquar dhe e kanë vërejtur të akuzuarin. Për më tepër, deklaratimet e dëshmitarëve janë specifike në raport me veçoritë dhe karakteristikat tipike të të akuzuarit si ngjyra e syve, fytyra, flokët, gjatësia trupore. Këto rrethana të marra ndaras tregojnë për të provuarit e faktit të pjesëmarrjes së të akuzuarit në ngjarjet kriminale dhe këto dëshmi të ndërlidhura në unitetin e tyre plotësohen mes vete, japin një pasqyrë të plotë dhe e provojnë në mënyrë të padryshimtë pjesëmarrjen, rolin dhe kontributin e të akuzuarit në kryerjen veprave penale, për të cilën akuzohet.

Për rrjedhojë, identifikimi nga një numër i dëshmitarëve me përshkrimet specifike të tipareve të të akuzuarit në rrethanat e ndryshme të ngjarjeve inkriminuese tregon për një identifikim real dhe të sigurt. Prandaj, mund të konkludohet se kuantumi i tërësishëm i fakteve dhe i informatave të drejtpërdrejta të ofruara paraqet material të mjaftueshëm provues dhe identifikues dhe, si i tillë, mund të shërbej për një përfundim të qartë dhe të saktë për përgjegjësinë penale të të akuzuarit si rezultat i pjesëmarrjes në formën e bashkëkryerjes me persona tjerë në kryerjen e veprave penale, siç përshkruhen në aktgjykim, për të cilat është shpallur fajtor.

Kolegji gjen se aktgjykimi i shkallës së parë nuk është i përfshirë në shkelje esenciale të dispozitave nga neni 384 të KPPRK-së për të cilat palët pretendojnë, dhe për të cilat gjykata kujdeset zyrtarisht, gjegjësisht aktgjykimi përmban arsye të mjaftueshme dhe bindëse për vërtetimin e fakteve vendimtare nga të cilat varet zbatimi i drejtë i dispozitave të ligjit penal.

Kolegji ka konstatuar se konkludimet e gjykatës së shkallës së parë janë të qarta dhe në pajtueshmëri me provat e administruara, nuk ka gjetur se aktgjykimi i gjykatës së shkallës së parë përmban shkelje esenciale të dispozitave të procedurës penale të theksuara nga palët, dhe për të cilat kujdeset zyrtarisht Gjykata e Apelit, dhe po ashtu nuk konstatohet vërtetim i gabuar dhe i jo i plotë i gjendje faktike, si dhe nuk konstatohet aplikim i gabuar i ligjit penal dhe, për rrjedhojë, ankesa e Prokurorisë Speciale dhe e mbrojtësit të të akuzuarit janë të pabazuara, ndërsa ankesa e përfaqësuesit të të dëmtuarit konsiderohet e palejuar për faktin se vepra penale për të cilën është shpallur fajtor i akuzuari nuk bie në kapitujt e veprave penale, për të cilat lejohet ankesa e të dëmtuarit.

Aktgjykimi i Gjykatës Supreme të Kosovës

Kolegji^[37] i Gjykatës Supreme, i kryesuar nga gjyqtarja Mejreme Memaj, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë të mbrojtësit të të dënuarit, Zoran Gjokiq), në lëndën *Prokurori kundër Zoran Gjokiqit*, me aktgjykimin e datës 15 shkurt të vitit 2022, e ka refuzuar kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë dhe e ka konfirmuar aktgjykimin e Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina (PS.nr.15/2019) si dhe aktgjykimin e Gjykatës së Apelit (APS.nr.22/2021).

I dënuari Gjokiq, me anë të aktgjykimit të Gjykatës së Apelit, të datës 12 tetor të vitit 2021, e ka vërtetuar aktgjykimin e shkallës së parë, ashtu që i pandehuri është dënuar me dymbëdhjetë (12) vite burgim për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Gjykata Supreme e Kosovës, në lidhje me pretendimet e mbrojtësit të të dënuarit se aktgjykimet e shkallës së parë dhe të dytë janë përfshirë me shkeljet esenciale të dispozitave të procedurës penale dhe shkelje të ligjit penal, vlerëson se ato janë të pabazuara.

Gjykata Supreme gjeti se dy aktgjykimet e shkallëve më të ulëta janë të kuptueshëm dhe nuk përmbajnë kundërthënie me vetveten ose me arsyet e paraqitura. Gjykata e shkallës së parë ka dhënë arsye të mjaftueshme për faktet vendimtare duke e vlerësuar saktësinë e provave kundërthënëse si dhe arsyet ku është bazuar me rastin e vendosjes së kësaj çështjeje penalo-juridike, e sidomos me rastin e vërtetimit të ekzistimit të veprës penale. Gjykata e shkallës së parë, vlerësimin e provave e ka bërë në pajtim me dispozitat ligjore, duke paraqitur në mënyrë të qartë se cilat fakte dhe për çfarë arsyesh i merr si të provuara ose si të paprovuara

---

[37] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Nesrin Lushta dhe Rasim Rasimi

dhe, gjithashtu, ka dhënë arse të qarta për vendin, kohën dhe mënyrën e kryerjes së veprës penale. Pra, të dy aktgjykimet e instancave më të ulëta nuk përmbajnë shkelje esenciale të dispozitave të procedurës penale, rrethanat e paraqitura në aktgjykimet janë të qarta dhe në përputhje me dispozitat ligjore që i nënshtrohen saktësisht veprës penale për të cilën i dënuari është shpallur fajtor.

Lidhur me pretendimin e mbrojtësit se gjykata e shkallës së parë e ka tejkalluar akuzën kur ka konstatuar se i dënuari dhunshëm e ka nxjerrë nga shtëpia Bashkim Berishën, ndërsa ky veprim të dënuarit nuk i vihet në barrë në aktakuzë, sipas vlerësimit të kësaj gjykate është i pabazuar për faktin se gjykata në aktgjykimin e saj ka konstatuar një fakt të tillë në bazë të dëshmisë së të dëmtuarës V.B. e që kjo nuk konsiderohet tejkallim i aktakuzës për arsye se: nuk është ndryshuar kualifikimi juridik i veprës penale (cilësimi për një veprë më të rëndë penale, apo për veprë penale me natyrë tjetër dhe jashtë kapitullit për të cilin akuzohet). Nuk ndryshohet roli i tij në kryerjen e veprës penale, sipas aktakuzës dhe aktgjykimit, pasi që i akuzuari akuzohet si bashkëkryerës me persona tjerë dhe ka mbetur i tillë edhe sipas aktgjykimit. Ndryshimi konsiston në kuadër të ngjarjes së njëjtë penale që ka ndodhur dhe në pajtueshmëri me rezultatin provues.

Në këtë aspekt, gjykata e shkallës së parë me rastin e përcaktimit të saktësisë, vërtetësisë dhe besueshmërisë së dëshmisë së dëshmitarëve ka dhënë arsye të mjaftueshme dhe bindëse, të cilat i pranon edhe Gjykata Supreme. Me rastin e vlerësimit të dëshmisë së V.B., gjykata ka analizuar në detaje lidhur me atë se si ka mundur të bëjë identifikimin e të dënuarit. Në këtë kontekst është i rëndësishëm epilogu i konstatimit përfundimtar sipas aktgjykimit, përkatësisht se i akuzuari, sipas aktakuzës, ngarkohej se ka shtënë me armë kallashnikov duke e vrarë të ndjerin Bashkim Berishën, për të cilën trupi gjykues nuk e ka pranuar këtë version të ngjarjes, dhe në aktgjykim ka konstatuar një version të ngjarjes që është më favorizues për të dënuarin, përkatësisht se në të ndjerin ka shtënë një pjesëtar i grupit të armatosur, prandaj në tërësinë e saj të pandehurit nuk i është vështirësuar gjendja në raport me vëllimin inkriminues, për të cilin është akuzuar sipas aktakuzës së ndryshuar dhe të zgjeruar.

Lidhur me pretendimet e mbrojtjes se prokuroria, me rastin e ndryshimit të aktakuzës, nuk ka dhënë arsyetim, kolegji i Gjykatës Supreme vlerëson se kjo situatë ka të bëjë me ndryshimin dhe me zgjerimin e aktakuzës, e cila bëhet në kuptim të nenit 351 të KPPRK-së, si rezultat i provave dhe i fakteve që rezultojnë në shqyrtim gjyqësor. Në rastin aktual, sipas pikëpamjes së prokurorit, kanë derivuar fakte të reja që kanë kushtëzuar ndryshimin dhe zgjerimin e akuzës. Lidhur me

këtë dallueshmëri që ekziston me rastin e ndryshimit dhe zgjerimit të akuzës, në dallim prej ngritjes së aktakuzës fillestare, gjykata e shkallës së dytë për këtë ka dhënë arsyetim të mjaftueshëm në aktgjykimin e vet, të cilin arsyetim të kësaj gjykate e mbështet edhe Gjykata Supreme. Nga shkresat e lëndës dhe aktgjykimet e kundërshtuara rezultojnë se gjykata i ka dhënë mundësi dhe kohë mbrojtjes së të dënuarit që të përgatitet, e kjo konstatohet nga procesverbali i shqyrtimit gjyqësor se një mundësi e tillë i është dhënë mbrojtjes.

Po ashtu, Gjykata Supreme ka vlerësuar se pretendimi i mbrojtjes se pala mbrojtëse nuk është informuar për të marrë pjesë në veprimet hetimore, apriori kjo nuk e bën provën të papranueshme, pasi që mbrojtja e kishte mundësinë për ta kundërshtuar ligjshmërinë dhe t'i vë në diskutim provat e siguruara gjatë veprimeve të caktuara hetimore gjatë fazës së mëtutjeshme të procedurës penale dhe, shkelja e tillë duhet të vlerësohet në kontekstin e ndikimit në rregullsinë dhe ligjshmërinë e vendimit gjyqësor dhe në rastin konkret kjo nuk paraqet shkelje esenciale të dispozitave të procedurës penale.

Pretendimi i mbrojtësit të të dënuarit se është shkelur ligji penal në dëm të të dënuarit, është i pabazuar, për faktin se gjykatat e instancës më të ulët drejtë e kanë zbatuar ligjin penal mbi gjendjen e tillë të fakteve të vërtetuara dhe, rrjedhimisht, nuk ekziston shkelja e ligjit penal, sepse në veprimet e të dënuarit qëndrojnë të gjitha elementet objektive të veprës penale, për të cilën është shpallur fajtor.

Gjetjet e FDHK

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë ka raportuar për këtë rast që nga fillimi i gjyqimit dhe komentet e vërejtjet lidhur me gjykimin në rastin *Prokurori kundër Zoran Gjokiqit* mund të gjenden në raportet vjetore përgjatë viteve 2019, 2020 dhe 2021. www.hlc-kosovo.org.

5.2. Lënda: *Prokurori kundër Zllatan Krstiqit dhe Destan Shabanajt*

Kolegji^[38] i Gjykatës Supreme të Kosovës, i kryesuar nga gjyqtarja Mejreme Memaj, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesat për mbrojtjen e ligjshmërisë të parashtruara nga pala mbrojtëse), në lëndën *Prokurori kundër Zllatan Krstiqit dhe Destan Shabanajt*, me aktgjykimin (Pml 46/2022) e datës 23 qershor të vitit 2022, e ka refuzuar si të pabazuar kërkesën e të dënuarit

---

[38] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Valdete Daka dhe Rasim Rasimi.

Krstiq dhe të mbrojtësit^[39] të tij, kurse e ka aprovuar kërkesën e të dënuarit Shabanaj dhe të mbrojtësit^[40] të tij.

Me aktgjykimin e Gjykatës Supreme, i pandehuri Destan Shabanaj është liruar nga vepra penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, i cili, më parë, me vendim të plotfuqishëm, ka qenë i dënuar me shtatë (7) vite burgim.

Kurse sa i përket të pandehurit Zllatan Krstiq, aktgjykimi i Gjykatës Themelore të Prishtinës (PS 76/2019) dhe aktgjykimi i Gjykatës së Apelit (APS 26/2021), me të cilin i pandehuri është dënuar prej katërmëdhjetë (14) vite e gjashtë (6) muaj burgim për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, Gjykata Supreme e Kosovës nuk e ka ndryshuar vendimin dënues të shkallëve më të ulëta, me rastin e vendosjes lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik.

Rrjedha e procedurës penale

Lidhur me sulmin në familjen Nuhaj në fshatin Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje, Komuna e Ferizajt/Uroševac, i cili ka ndodhur në datën 26 mars të vitit 1999 kur edhe kjo familje, sipas asaj që kanë treguar dëshmitarët, i është nënshtruar keqtrajtimit dhe plaçkitjes, kur edhe disa anëtarë të kësaj familjeje janë vrarë, Zyra e PSRK-së e ka autorizuar Drejtorinë për Hetimin e Krimeve të Rënda (DHKR) të Policisë së Kosovës (PK) që këto ngjarje t'i hetojë dhe t'i vërtetojë pjesëmarrësit e sulmit si dhe kryerësit e mundshëm të krimit.

Procedura paraprake kundër të akuzuarit Krstiq

I akuzuari Krstiq, me urdhër të prokurorit të Zyrës së PSRK-së është privuar nga liria në datën 12 prill të vitit 2019 për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*. Me atë rast, atij i është caktuar masa e ndalimit dyzetetë (48) orësh nga ana e policisë.

Të nesërmen, në datën 13 prill të vitit 2019, DHKR ia ka dorëzuar kallëzimin penal Zyrës së PSRK-së kundër Zllatan Krstiqit, si dhe kundër personave M.Z, B.K, M^[41], R.M dhe B.J^[42], për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se në bashkëkryerje kanë marrë pjesë në keqtrajtimin, në plaçkitjen dhe në vrasjen e disa anëtarëve të

[39] Avokati Dejan Vasiq.

[40] Avokati Mentor Neziri.

[41] Në kallëzimin penal është cekur vetëm emri i të dyshuarit dhe emri i babait të tij.

[42] Në Raport nuk do të cekën emrat e të dyshuarve, të cilët nuk janë të qasshëm për organet e ndjekjes të Kosovës, por vetëm inicialet e emrave të tyre, në mënyrë që të mos pengohen hetimet zyrtare, të cilat janë në rrjedhë e sipër kundër këtyre personave.

familjes Nuhaj, që ka ndodhur në datën 26 mars të vitit 1999 në fshatin Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje. Duke vepruar në lidhje me kallëzimin penal të policisë, Zyra e PSRK-së ia ka dorëzuar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština vendimin për hapjen e hetimeve kundër të dyshuarit Krstiq, si dhe kundër të dyshuarve M.Z, B.K, R.M dhe B.J^[43] (ndaj të cilëve organet e ndjekjes së Kosovës ende nuk kanë qasje). Me atë rast, me qëllim të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë, i është drejtuar kërkesa edhe gjykatës për caktimin e masës së paraburgimit për Krstiqin.

Gjyqtari i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, Arben Hoti, pas seancës dëgjimore të mbajtur lidhur me kërkesën për caktimin e masës së paraburgimit, në datën 14 prill të vitit 2019 e ka sjellë vendimin, me të cilin të dyshuarit Krstiq i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej tridhjetë (30) ditësh. Kjo masë është kundërshtuar me anë të ankesës, e cila, me vendimin e Gjykatës së Apelit të datës 23 prill të vitit 2019, është refuzuar si e pabazë.

Procedura paraprake kundër të akuzuarit Destan Shabanaj

Procedura penale kundër të akuzuarit Destan Shabanaj është ngritur për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se ai gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë, në cilësinë e pjesëtarit të policisë serbe dhe në bashkëkryerje me persona të tjerë, në datën 1 prill të vitit 1999 ka marrë pjesë në shkatërrimin e provave dhe në largimin e mbetjeve mortore të anëtarëve të familjes Nuhaj, të cilët janë vrarë në datën 26 mars të vitit 1999 në fshatin Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje, si dhe të trupit të Ismet Ramadanit nga Ferizaji/Uroševac. Zyra e PSRK-së, me vendimin e datës 15 prill të vitit 2019 i ka hapur hetimet kundër Destan Shabanajt dhe një numri të personave, të cilët edhe më tutje ndodhen në arrati. Shabanaj është privuar nga liria në vendkalimin kufitar Bërnjak/Brnjak, komuna e Zubin Potokut/Zubin Potok, në datën 4 qershor të vitit 2019, me rastin e hyrjes në territorin e Kosovës, kur edhe i është caktuar masa e ndalimit dyzetetë (48) orësh.

Zyra e PSRK-së, të nesërmen, në datën 15 qershor të vitit 2019, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se i dyshuari Shabanaj e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, ia ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e masës së paraburgimit për shkak të rrezikut potencial të arratisjes, nëse ai do të gjendej në liri.

Me vendim të Departamentit Special të datës 16 qershor të vitit 2019, Shabanajt i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një muaji, deri në datën 15

[43] *Ibid.*

korrik të vitit 2019. Edhe kjo masë për caktimin e paraburgimit është kundërshtuar me anë të ankesës, e cila është refuzuar si e pabazuar nga ana e gjykatës së shkallës së dytë.

Aktakuza

Zyra e PSRK-së (prokurori i shtetit, Valdet Gashi) në datën 30 dhjetor të vitit 2019 e ka ngritur aktakuzën kundër të akuzuarve Krstiq dhe Shabanaj.

I akuzuari Zllatan Krstiq

I akuzuari Zllatan Krstiq ngarkohet se gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë, në cilësinë e pjesëtarit të forcave policore serbe, i ka shkelur rëndë rregullat e së drejtës ndërkombëtare humanitare kundër civilëve dhe pronës së tyre, nenin 3 të përbashkët (1a dhe b) të Konventave të Gjenevës të datës 12 gusht të vitit 1949, nenin 52, paragrafin 1 dhe 2, të Protokollit të Parë Shtesë, dhe nenin 4, paragrafin 1 dhe 2, në lidhje me nenet 13 dhe 17 të Protokollit të Dytë Shtesë të vitit 1977, në atë mënyrë që:

1. në datën 26 mars të vitit 1999, rreth orës 20:00, në fshatin Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje, komuna e Ferizajt/Uroševac, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të policisë dhe të njërive ushtarake e paramilitare, në uniformë dhe i armatosur, me ndërgjegje dhe me qëllim, duke vepruar sipas një plani paraprakisht të vërtetuar dhe sipas urdhrave të eprorëve të tij, ka marrë pjesë në sulmet kundër popullatës civile të kombësisë shqiptare, përkatësisht familjes Nuhaj, e cila nuk ka marrë pjesë në konflikt;

2. në të njëjtën cilësi dhe formacion ka hyrë në oborrin e shtëpisë së Osman Nuhajt, e pastaj, me anë të të shtënave, britmave dhe me anë të përdorimit të dhunës ka hyrë në shtëpinë, në të cilën janë ndodhur nëntëmbëdhjetë (19) anëtarë të familjes, në mesin e të cilëve ka pasur edhe gra dhe fëmijë;

3. në bashkëkryerje me pjesëtarët e cekur të forcave të armatosura serbe ka marrë pjesë në rrezikimin e rëndë të personalitetit dhe të dinjitetit të anëtarëve të familjes Nuhaj, duke i dëbuar dhe mbajtur nën kërcënimin e armëve një kohë të caktuar;

4. ka marrë pjesë në shkatërrimin e paligjshëm dhe të qëllimshëm të pronës së familjes Nuhaj, në djegien e shtëpive, të ushqimit të bagëtisë dhe të pronës, e cila ka qenë në oborr, gjë e cila nuk ka qenë e arsyetuar me nevojat ushtarake;

5. në cilësinë e njëjtë dhe në bashkëkryerje ka marrë pjesë në dëbimin e pesëmbëdhjetë (15) anëtarëve të familjes Nuhaj, të rreshtuar në oborr, në atë mënyrë që nën kërcënimin e armëve iu ka urdhëruar ta braktisin vendbanimin e tyre dhe të shkojnë në drejtim të panjohur;

6. ka marrë pjesë në marrjen e pengjeve, duke i ndarë katër anëtarë të familjes Nuhaj, tash të ndjerët Osmani, Bajrami, Agroni dhe Brahimi dhe

7. në të njëjtën cilësi dhe në bashkëkryerje, pas ndarjes së katër anëtarëve të kësaj familjeje, ka marrë pjesë në trajtimin e tyre çnjerëzor, në keqtrajtimin, në gjykimin dhe në vrasjen e tyre me armë të zjarrit. Me qëllim të fshehjes së gjurmëve të krimit, i kanë hedhur trupat e tyre të pajetë përskaaj rrugës magjistrale Ferizaj/Uroševac – Prishtinë/Priština.

Këto veprime, të kryera në bashkëkryerje, prokuroria i ka kualifikuar si *krim i luftës kundër popullatës civile*, e paraparë edhe me KPRK si *krim i luftës me anë të shkeljes së rëndë të nenit 3 të përbashkët të Konventave të Gjenevës*.

I akuzuari Destan Shabanaj

Me aktakuzë ngarkohet se gjatë kohës së konfliktit të armatosur dhe në cilësinë e pjesëtarit të forcave të armatosura serbe, ai i ka shkelur rëndë rregullat e të drejtës ndërkombëtare humanitare kundër personave civilë, përkatësisht ka vepruar në kundërshtim me nenin 130 të Konventës së Katërt të Gjenevës të datës 12 gusht të vitit 1949 në lidhje me nenin 34 të Protokollit të Parë Shtesë, nenin e përbashkët 3(c) të Konventave të Gjenevës dhe me nenet 4(e), 8, dhe 13 të Protokollit të Dytë Shtesë të datës 8 qershor të vitit 1977, ashtu që:

1. në datën 1 prill të vitit 1999, në cilësinë e inspektorit të policisë, i armatosur me armë automatike, me qëllim të përdhosjes dhe trajtimit poshtërues të trupave të pajetë të viktimave, ka urdhëruar që trupat e Osman, Ibrahim, Bajram dhe Agron Nuhaj, si dhe të Ismet Ramadanit, të varrosen pa nderime dhe në kundërshtim me rregullat e luftës, të parapara me të drejtën ndërkombëtare humanitare;

2. të njëjtën ditë, me urdhrin e të akuzuarit dhe të pjesëtarëve të tjerë të policisë, trupat e pajetë të viktimave të cekura më lartë janë tërhequr me kamionin e tipit FAP, me ngjyrë të verdhë, nga morgu i spitalit të Prishtinës, pa obduksionin e kryer. Në bartjen e mbetjeve mortore kanë marrë pjesë Halim Krasniqi, Ismet Asimi dhe një person me emrin Rade. Trupat e pajetë janë dërguar në një lokacion në afërsi të varrezave të qytetit në Ferizaj/Uroševac, të quajtur Varrezat

muslimane, ku i ka pritur i akuzuari Shabanaj, i cili i ka urdhëruar personit me emrin Maksut që me eskavator të hapë një gropë në mënyrë që në te t'i hedhin trupat e pajetë;

3. pas hapjes së gropës 2 deri 3 metra të gjerë dhe 70 deri 80 cm të thellë, i akuzuari Shabanaj ka urdhëruar që mbetjet mortore të shkarkohen nga kamioni dhe, pa respektim të zakoneve dhe të ceremonive fetare, të hidhen në gropë, me fjalë të tjera në varrezën masive dhe

4. pasi që trupat janë hedhur në gropë, i akuzuari ka urdhëruar që gropa të mbulohet me eskavator, pa shënjimimin e identitetit të personave, të cilët janë hedhur në te si dhe pa e shënjuar se në atë vend ndodhet varreza.

Prokuroria i ka kualifikuar veprimet e të akuzuarit si *krim i luftës kundër popullatës civile*, e paraparë edhe me KPRK-së si vepër penale *krim i luftës me anë të shkeljes së rëndë të nenit 3 të përbashkët të Konventave të Gjenevës*.

Vendimi i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina

Kryetari i trupit gjykues, gjyqtari Musa Konxheli, me vendimin e datës 16 mars të vitit 2020 i ka refuzuar si të pabaza kërkesat e mbrojtjes së të akuzuarve dhe kundërshtimet ndaj provave të deponuara, të dorëzuara gjykatës përmes mbrojtësve të të pandehurve.

Gjykata, në arsyetimin e vendimit të saj ka gjetur se mbrojtja e të akuzuarve nuk ka deponuar mjaft baza, të cilat do ta arsyetonin hedhjen e aktakuzës në këtë fazë të procedurës penale. Gjykata ka vlerësuar se në lëndën konkrete, prokuroria, me anë të aktakuzës, ka deponuar mjaft prova, të cilat krijojnë baza për hapjen e shqyrtimit kryesor.

Sipas informatave, të cilat i posedon FDHK, palët në procedurë nuk janë ankuar në këtë vendim mbi hedhjen e kërkesës dhe kundërshtimet e provave të deponuara me aktakuzë, me çka janë hapur kushtet për hapjen e shqyrtimit kryesor lidhur me aktakuzën.

Shqyrtimi kryesor

Shqyrtimi kryesor para trupit gjykues, me të cilin ka kryesuar gjyqtari Konxheli, është hapur në datën 2 korrik të vitit 2020 me leximin e aktakuzës dhe me fjalët hyrëse të palëve në procedurë. Të akuzuarit edhe në këtë rast janë deklaruar se nuk janë fajtor për asnjërën pikë të aktakuzës.

Shqyrtimi kryesor ka vazhduar me paraqitjen e provave dhe me dëgjimin e dëshmitarëve të propozuar nga prokuroria. Trupi gjykues, deri në fund të periudhës së raportimit (me seancën e dëgjimit të parë) ka mbajtur katërmbëdhjetë (14) seanca gjyqësore, gjatë të cilave janë dëgjuar tetëmbëdhjetë (18) dëshmitarë. Të gjithë dëshmitarët, të cilët janë dëgjuar, kanë qenë të propozuar nga prokuroria.

Pas dëgjimit të dëshmitarëve janë administruar provat materiale, të cilat janë propozuar nga palët në procedurë, dhe janë dëgjuar të pandehurit.

I pandehuri Krstiq ka deklaruar se lidhur me ngjarjen, e cila ka ndodhur në familjen Nuhaj, ka dëgjuar prej nënës së vet. Po ashtu, ai ka deklaruar se e ka njohur mirë familjen Nuhaj dhe se gjatë viteve 1995-1996 ai i ka shitur një tokë kësaj familje, ku të njëjtat e kanë paguar tokën menjëherë, por bartja e tokës është bërë pas përfundimit të luftës. Para arrestimit të tij, ai ka deklaruar se ka qenë edhe 5-6 herë në fshatin Nerodime/Nerodimlje dhe asnjëherë nuk ka pasur probleme gjatë këtyre vizitave.

Më pas ka deklaruar se gjatë kohës së luftës ka qenë i mobilizuar tri herë me nga 15 ditë dhe ka shërbyer në stacionin policor në Ferizaj/Uroševac. Sipas tij, në vitin 1998 i njëjti është ç'lajmëruar në Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe ka shkuar në Kragujevc/Kragujevac. Atje ka qëndruar deri në momentin që është arrestuar. Gjatë vitit 1999, kohë pas kohe e ka vizituar nënën e vet e cila ka jetuar në Nerodime/Nerodimlje, kurse sa i përket datës 26 mars të vitit 1999 i njëjti ka deklaruar se ka qenë në Kragujevac/Kragujevc.

I pandehuri Shabanaj ka deklaruar se nga viti 1987 ishte i punësuar në Sekretariatin e Punëve të Brendshme në Ferizaj/Uroševac. Në vitin 1996/97 ai është caktuar në pozitën e inspektorit për delikte të gjakut, delikte seksuale dhe delikte të komunikacionit. Edhe gjatë kohës së luftës ka punuar në këtë pozitë. Me datën 27 mars të vitit 1999, me urdhër të gjyqtarës hetuese Liljana Milliçeviq ka dal në vendin e ngjarjes në fshatin Babush/Babuš pranë rrugës magjistrale Prishtinë-Ferizaj-Shkup. Aty i kanë gjetur katër (4) trupa të pa jetë të gjinisë mashkullore. I pandehuri Shabanaj e ka përpiluar procesverbalin nga vendi i ngjarjes dhe më pas me urdhër të gjyqtarës trupat janë transferuar për obduksion në Institutin e Mjekësisë Ligjore (IML) në Prishtinë. Për shkak të gjendjes së luftës IML nuk ishte duke punuar dhe me urdhër të gjyqtarës trupat e pajetë janë marrë prej aty dhe janë varrosur në varrezat e myslimanëve në Ferizaj.

Në fund, fjalët përfundimtare janë dhënë nga palët në procedurë. Të akuzuarit gjatë kohës së zhvillimit të shqyrtimit kryesor kanë qenë në paraburgim.

Aktgjykimi i shkallës së parë

Trupi gjykues^[44] i Departamentit Special i Gjykatës Themelore në Prishtinë/Pristina, në krye me gjyqtarin Musa Konxheli, në rastin *Prokurori kundër Zllatan Krstiq dhe Destan Shabanaj* me datën 23 mars të vitit 2021 ka nxjerrë aktgjykimin^[45] dënues ndaj të pandehurve për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri **Zllatan Krstiq** është shpallur fajtor dhe është dënuar me burgim prej katërbëdhjetë (14) vjet e gjashtë (6) muaj për arsye se:

– Me datën 26 mars të vitit 1999, rreth orës 20:00, në fshatin Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje, komuna e Ferizajt/Uroševac, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të policisë, ushtrisë dhe paramilitare serb, i veshur me uniformë të policisë dhe i armatosur, me vetëdije dhe me qëllim duke vepruar sipas planit dhe urdhrave të eprorit të tij, ka marrë pjesë drejtpërdrejtë në sulmin e popullsisë civile të nacionalitetit shqiptarë, konkretisht të familjes Nuhaj, e cila nuk ka marrë pjesë aktive në konflikt të armatosur;

– I njëjti, gjatë këtij aksioni, në bashkëveprim me pjesëtarë të tjerë të forcave policore, ushtarake dhe paramilitare, fillimisht me mjete motorike ushtarake dhe policore, ka hyrë në oborrin e shtëpisë së Osman Nuhës, e pastaj nën krisma të armëve dhe britmave në gjuhën serbe, rrëmbyeshëm dhe me forcë kanë hyrë brenda në shtëpi, ku ishin të strehuar nëntëmbëdhjetë (19) anëtarët e kësaj familjeje, në mesin e të cilëve kishte fëmijë, gra dhe burra;

– Më pastaj, i pandehuri, në bashkëveprim me kryerës të tjerë, të cilët iu përkisnin forcave policore, ushtarake dhe paramilitare, ka marrë pjesë në cenimin e rëndë të personalitetit dhe të dinjitetit të pjesëtarëve të kësaj familjeje, ngase me forcë, nën kërcënimin e armëve, duke ndjellë frikë për jetën e tyre, i kanë nxjerrë dhunshëm nga shtëpia dhe, duke i trajtuar në mënyrë çnjerëzore, i kanë rreshtuar në oborr para shtëpisë duke i mbajtur ashtu nën frikë dhe presion për një kohë të gjatë;

– Përderisa personat civilë të familjes Nuhaj ishin të rreshtuar në oborr, në prezencën e tyre, i pandehuri, në bashkëveprim me kryerës të tjerë, ka marrë pjesë në shkatërrimin e paligjshëm dhe të qëllimshëm të pasurisë së kësaj familjeje (djegien e shtëpive, kafshëve, ushqimit të kafshëve dhe gjithë pasurinë që gjendej në oborr), pasuri kjo që nuk justifikohet me nevoja ushtarake;

---

[44] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarët Valbona Musliu Selimaj dhe Lutfi Shala.

[45] Aktgjykimi PS.nr. 76/2019.

– I pandehuri Krstiq, në të njëjtën kohë, ka marrë pjesë edhe në dëbimin e pesëmbëdhjetë (15) anëtarëve të kësaj familjeje, të cilët paraprakisht ishin të rreshtuar në oborr, ku në bashkëveprim edhe me kryerës të tjerë, nën kërcënimin e armëve, i kanë urdhëruar që të shpërngulen nga vendbanimi i tyre, duke i dëbuar me forcë në drejtim të panjohur;

– Në vazhdim të aksionit të forcave ushtarake, policore dhe paramilitare, i pandehuri, gjithashtu, duke vepruar në bashkëveprim me kryerës të tjerë, ka marrë pjesë në marrjen peng të katër (4) personave të kësaj familjeje, të cilët, fillimisht, i kanë ndarë nga pjesëtarët e tjerë të familjes personat Osman Nuhaj, Bajram Nuhaj, Agron Nuhaj dhe Brahim Nuhaj, tash të ndjerë;

– Mandej, duke vepruar në bashkëveprim me kryerësit e tjerë, i pandehuri, pas marrjes peng të personave Osman, Bajram, Agron dhe Brahim Nuhaj, thelbësisht ka kontribuar në trajtimin mizorë të tyre, duke i maltretuar, torturuar, gjymtuar dhe përfundimisht duke i vrarë me armë zjarri, kufomat e të cilëve, me qëllim të fshehjes së krimit, i kanë hedhur për skaj rrugës magjistrale Prishtinë/Priştina-Ferizaj/Uroševac, konkretisht në fshatin Babush/Babuš, dhe

– me këtë, në bashkëkryerje, e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga neni 142 lidhur me nenin 22 të LP të RSFJ-së, vepër kjo e sanksionuar edhe sipas nenit 3 të Konventës së Gjenevës dhe Protokollit të Dytë të saj. I pandehuri **Destan Shabanaj** është shpallur fajtor dhe është dënuar me burgim në kohëzgjatje prej shtatë (7) vitesh, për arsye se:

– Me datën 1 prill të vitit 1999, në cilësinë e inspektorit policorë, i armatosur me armë automatike, me qëllim të përdhosjes, poshtërimit dhe trajtimit nënçmues të trupave të pajetë të viktimave Osman Nuhaj, Brahim Nuhaj, Bajram Nuhaj, Agron Nuhaj dhe Ismet Ramadani, duke zbatuar urdhrat, ka kontribuar që trupat e tyre të varrosen pa dinjitet dhe në kundërshtim me rregullat e luftës, të përcaktuara me të drejtën humanitare ndërkombëtare;

– Në të njëjtën ditë, sipas urdhrat të gjyqtares hetuese Liljana Milliçeviq, i pandehuri dhe pjesëtarët e tjerë policorë, trupat e pajetë të viktimave të cekura si më lart, përmes personave H.K, I.A., dhe një person tjetër i quajtur “Rada”, me kamionin e tipit “FAP”, me ngjyrë të verdhë, i kanë tërhequr nga morgu i Prishtinës ende pa u bërë autopsia dhe i kanë dërguar në afërsi të varrezave të qytetit të Ferizajt/Uroševac të quajtura “Varrezat e myslimanëve”, aty ku ka qenë duke i pritur i pandehuri Destan Shabanaj, i cili, menjëherë posa kanë arritur trupat e

pajetë, duke e zbatuar urdhrin, e ka urdhëruar personin e quajtur “Maksut”, që me ekskavator të filloj hapjen e një gropë me qëllim të hedhjes së këtyre kufomave;

– Pas hapjes së gropës me përmasa përafërsisht 2-3 metra e gjerë dhe 70-80 centimetra të thellë, i pandehuri Shabanaj ka urdhëruar që trupat e të vrarëve fillimisht t’i zbresin nga kamioni e, pastaj, pa u respektuar traditat dhe ritet fetare, janë hedhur në mënyrë të parregullt, të gjithë në të njëjtën gropë masive;

– I pandehuri Shabanaj, në kundërshtim me doket, zakonet dhe rregullat fetare për të vrarët, ka urdhëruar që përmes ekskavatorit, trupat e pajetë, të hedhur në gropë masive, të mbulohen me dhe, duke mos mbajtur asnjë shënim për identitetin e të varrosurve dhe duke mos lënë asnjë shenjë identifikuese se aty ka varrezë, dhe

– me këtë, ka kryer veprat penale *krime të luftës kundër popullatës civile* nga neni 142 të LP të RSFJ-së në shkelje të rëndë të nenit 3 të përbashkët të Konventave të Gjenevës.

Trupi gjykues ka vlerësuar se në rastin konkret dëshmitë kryesore për veprimet inkriminuese të të akuzuarve vijnë nga personat, të cilat janë të dëmtuar.

Me rastin e vlerësimit të këtyre dëshmimeve, të njëjtat ishin mjaft të sakta dhe në tërësi konsistente me dëshmitë e tyre të dhëna gjatë procedurës hetimore, e të cilat e kanë vërtetuar fakte mjaft të rëndësishme dhe po ashtu kanë dhënë hollësi për rastin e ndodhur e që këto dëshmi e plotësojnë njëra-tjetrën.

Në veçanti, dëshmitë e të dëmtuarave në cilësi të dëshmitarëve, si dhe të dëshmitarëve të tjerë, në mënyrë të qartë kanë përshkruar ngjarjen që ka ndodhur në datën 26 mars të vitit 1999 në shtëpitë e tani të ndjerit Osman Nuhaj në fshatin Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje e Ferizajt/Uroševac, ku ishin të strehuar 19 anëtarë të tri familjeve Nuhaj si dhe familjes së Ismet Ramadanit në Ferizajt/Uroševac, i cili është gjetur tri ditë më vonë i vrarë në Fshatin e Vjetër/Staro Selo të Komunës së Ferizajit/Uroševac.

Nga dëshmitë e dëshmitarëve është vërtetuar se në ditën kritike, në datën 26 mars të vitit 1999, kur ishte gjendje lufte, forcat policore dhe paramilitare serbe, në orët e mbrëmjes, rreth orës 20:00, kishin hyrë në oborrin e familjes Nuhaj në fshatin Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje, fillimisht duke tentuar për ta hapur derën e hyrjes së shtëpisë së Osmanit, ku ishin të strehuar 19 anëtarë të tri familjeve Nuhaj,

në mesin e tyre edhe gra e fëmijë, dhe, meqë nuk kanë mundur ta hapin, kishin thyer xhamin e dritares së kuzhinës dhe kishin filluar të kërcasin te dera, për çka djali i Osman Nuhës, Brahimi, ishte ngritur dhe ju kishte hapur derën forcave policore dhe paramilitare, të cilat kishin urdhëruar që të gjithë anëtarët e familjes Nuhaj, që ishin të strehuar brenda shtëpisë së Osman Nuhës, menjëherë të dalin në oborr, gjë që edhe ashtu kishte ndodhur. Dhe, pasi kishin dalur të gjithë anëtarët e familjes Nuhaj në oborr, njëri nga policët serb kishte hyrë brenda, kishte kontrolluar se mos është dikush ende brenda dhe kur është bindur se më nuk është askush brenda, ia ka vënë flakën shtëpisë, e pastaj forcat policore dhe paramilitare ia kanë vënë flakën edhe sanës dhe stallës. Duke e parë atë gjendje, Osman Nuhaj kishte tentuar të shkoj te stalla për t'i zgjidhur kafshët që mos të digjen, por nuk e kishin lejuar forcat policore serbe dhe, sipas dëshmitarëve F.N dhe F.N, në ato momente kur Osmani është nis në drejtim të stallës, Zllatani Krstiqi ka tentuar ta sulmoj Osmanin porse e ka penguar një polic tjetër duke e shtyrë me kondak të pushkës. Praninë dhe pjesëmarrjen e të pandehurit Zllatan Krstiq natën kritike në oborrin e Osman Nuhës e kanë konfirmuar edhe dëshmitarë të tjerë që janë dëgjuar në këtë shqyrtim gjyqësor, të cilët kanë theksuar se atë e kanë njohur si djali i Bllagës, dhe se të njëjtin edhe më parë e kanë parë të veshur me uniformë dhe të armatosur, kurse familjarët e Osman Nuhës e kanë njohur se i njëjti ka pas një tokë afër familjes Nuhaj, ku vetëm rruga i ka ndarë, dhe e kanë parë shumë herë duke e punuar këtë tokë.

Gjithashtu, nga dëshmia e dëshmitarëve okularë, është vërtetuar se në natën kritike forcat policore dhe paramilitare fillimisht i kishin rreshtuar 19 anëtarët e familjes Nuhaj të qëndrojnë në oborr para bunarit, ku pastaj, pasi kishin marrë urdhra nga dikush, kishin urdhëruar që gratë dhe fëmijët (15 anëtarë) të largohen nga aty, ndërsa burrat (4 pjesëtarë), me kryefamiljarin Osman Nuhën, djalin e tij Brahim Nuhën dhe dy djemtë e vëllait të tij, Bajram Nuhën dhe Agron Nuhën, i kishin ndal aty, dhe pasi që gratë dhe fëmijët kishin dal nga oborri nën britma dhe sharje të forcave policore duke dalë në mal z bathur e të paveshur për t'u drejtuar në drejtim të fshatit Dramjak/Dramnjak dhe, pas disa minutave, dëshmitarët kishin dëgjuar fjalën "Pucaj" që në gjuhën shqipe do të thotë "Gjuaj" dhe, pastaj, menjëherë kishin dëgjuar krismat. Për fatin e katër (4) burrave, që i kishin ndal aty forcat policore, familjarët e tyre s'kanë ditur asgjë deri pas përfundimit të luftës kur ishin njoftuar nga një person me emrin Sabri Hajrullahu, i cili e kishte pasur shtëpinë në afërsi të varrezave të qytetit të Ferizajit/Uroševac. Ai dëshmitar, duke kërkuar vëllain e tij të zhdukur, e kishte parë në varreza kamionin me pesë (5) kufoma dhe disa punëtorë si dhe inspektorin policor, Destan Shabanaj. Dëshmitari S.H. e kishte parë procesin e varrimit të atyre kufomave, prandaj gjatë bisedës me anëtarë të familjes Nuhaj, por edhe të familjes Ramadani, i kishte

njoftuar për ato kufoma dhe kur i kishte përshkruar si dukeshin ato, familja Nuhaj dhe familja Ramadani kishin menduar se ato kufoma janë të familjarëve të tyre (4 të familjes Nuhaj dhe 1 të familjes Ramadani), prandaj e kishin njoftuar KFOR-i amerikan dhe TMK-në, që e kishin organizuar zhvarrimin për çka është vërtetuar se viktimat, që ishin varrosur të gjithë së bashku me një varr, janë të familjes Nuhaj, përkatësisht të familjes Ramadani. Në rastin konkret, pas administrimit të provave dhe dëgjimit të dëmtuarve dhe dëshmitarëve të tjerë, në veçanti, ato rrjedhojnë me elementet e veprës penale si në vijim: koha kur kanë ndodhur ngjarjet e cekura më lart, mjetet e kryerjes së veprave penale, mënyra e kryerjes, sjellja dhe veprimet e tjera të kryera të të pandehurve, statusi i të pandehurve në kohën kritike, përshkrimi i uniformës dhe i armëve, që i kanë poseduar atë kohë të pandehurit, identifikimi i tyre nga dëshmitarët sipas procedurave të identifikimit si dhe provat e tjera materiale, me të cilat është vërtetuar gjendja e luftës në Kosovë në atë kohë, identiteti i qartë i viktimave të krimit, trajtimi i personave të vrarë të familjes Nuhaj dhe familjes Ramadani, shkaku i vdekjes, trajtimi i tyre para dhe pas vrasjes, mënyra e vrasjes, mjeti me të cilin është kryer vrasja, vendi i krimit, keqtrajtimi dhe masakrimi i viktimave, përdhosja e viktimave gjatë procesit të varrimit, të gjitha këto i kanë qartësuar veprimet inkriminuese të të pandehurve.

Trupi gjykues, provave të lartcekura ua ka falur besimin, sepse ato, si të tilla, përputhen me njëra-tjetrën dhe gjejnë mbështetje edhe me provat e tjera që gjenden në shkresa të lëndës (Procesverbali i vendit të ngjarjes i Gjykatës Komunale në Ferizaj/Uroševac me numër Kri.nr.64/1999, data 27 mars të vitit 1999, video incizimi-CD-së, e cila përmban procedurën e zhvarrimit të 5 kufomave, data 12 korrik të vitit 1999, kopja nga libri i protokollit të morgut të Prishtinës për 5 viktimat e identifikuar si NN), raporti i vlerësimit-zhvarrosjes, data 07 qershor e vitit 2019, raporti i autopsisë për viktimat Osman Nuhaj, Brahim Nuhaj, Bajram Nuhaj dhe Agron Nuhaj, raportet e autopsisë për viktimat e lartcekura ku janë paraqitur hollësisht të gjeturat me rastin e ekzaminimit mjeko-ligjor të mbetjeve mortore.

Aktgjykimi i Gjykatës së Apelit

Gjykata e Apelit në Prishtinë, pasi i ka shqyrtuar të gjitha shkresat e çështjes së bashku me aktgjykimin e ankimuar dhe pas vlerësimit të pretendimeve të theksuara në ankesa dhe përgjigjeve në ankesa, ka gjetur se: ankesa e PSRK, ankesat e të akuzuarve dhe të mbrojtësve të tyre, nuk janë të bazuara, kurse ankesa e përfaqësuesit të palës së dëmtuar është hedhur si e palejuar.

Gjykata e Apelit vlerëson se pretendimet e lartcekura ankimore nuk qëndrojnë e as që ka shkelje të tjera të dispozitave të procedurës penale, për të cilat, sipas

detyrës zyrtare, kujdeset kjo gjykatë, e të cilat do të kushtëzimin anulimin e akt-gjykimit të ankimuar.

Po ashtu, Gjykata e Apelit gjen se pretendimet ankimore të mbrojtëseve dhe të të akuzuarve lidhur me vërtetimin e gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike nuk qëndrojnë, ngase, sipas shkresave të çështjes, gjendja faktike është vërtetuar drejtë dhe në mënyrë të plotë nga ana e gjykatës së shkallës së parë dhe se kolegji penal i kësaj gjykate vlerëson se në këtë drejtim asnjë fakt nuk ka ngelur në mëdyshje, sikurse që, pa të drejtë, pretendohet në ankesat e ushtruara.

Duke u bazuar në këto prova, të cilat janë administruar, vlerësuar dhe analizuar nga ana e gjykatës së shkallës së parë, por edhe në provat e tjera që gjenden në shkresa të lëndës, gjendja faktike është vërtetuar në mënyrë të plotë dhe të drejtë, për shkak se është vërtetuar se të akuzuarit i kanë kryer veprat penale të lartcekura.

Gjykata e Apelit gjen se Gjykata e shkallës së parë, në bazë të deklaratave të dëshmitarëve, e ka vërtetuar faktin se në datën 26 mars të vitit 1999 në mesin e policëve serb ka qenë edhe Zllatan Krstiqi, i cili së bashku me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe ka marrë pjesë direkt në sulmin ndaj familjes Nuhaj, të cilët me forcë e nën kërcënimin e armëve i kanë nxjerrë dhunshëm nga shtëpia 19 anëtarë të kësaj familjeje duke i trajtuar në mënyrë ç' njerëzore, e gjithashtu ka marrë pjesë në djegien e pasurisë së tyre, si dhe në dëbimin e 15 anëtarëve të kësaj familje kryesisht gra dhe fëmijë në drejtim të panjohur, duke i ndarë nga pjesëtarët e tjerë të familjes O.N, B.N, A.N dhe B.N., të cilët pasi që i kanë maltretuar, torturuar dhe gjymtuar, të njëjtët i kanë vvarë.

Gjykata e Apelit vlerëson se me të drejtë Gjykata e shkallës së parë ka ardhur në përfundimin se i akuzuari Destan Shabanaj, në cilësinë e inspektorit të Sekretariatit të Punëve të Brendshme, ka qenë i vetëdijshëm mbi konfliktin e armatosur dhe se me vetëdije e ka shkelur rëndë të drejtën humanitare dhe zakonore, ku personat civilë të vvarë i ka varrosur të gjithë se bashku në një gropë njërin mbi tjetrin dhe pastaj janë mbuluar me eskavator pa lënë asnjë shenjë identifikuese, duke mos mbajtur asnjë regjistër për procesin e varrimit, veprime këto të cilat me Konventa Ndërkombëtare konsiderohen si shkelje e rëndë e të Drejtës Humanitare dhe Zakonore Ndërkombëtare.

Gjykata e Apelit e Kosovës, duke u bazuar në të gjitha këto që u thanë më lartë, vlerëson se gjykata e shkallës së parë në mënyrë të drejtë dhe të plotë e ka vërtetuar gjendjen faktike, për faktin se në këtë çështje penale nuk ka mbetur pa u vërtetuar

asnjë fakt. Gjithashtu, me aktgjykimin e ankimuar nuk është shkelur as ligji penal, siç pretendojnë mbrojtësit e të akuzuarve në ankesat e tyre, kjo për faktin se veprimet e të akuzuarve përmbajnë të gjitha elementet subjektive dhe objektive të veprave penale për të cilat të njëjtët janë shpallur fajtor, se për këto vepra penale të njëjtët janë penalisht përgjegjës, si dhe nuk ekzistojnë rrethana të cilat e përjashtojnë ndjekjen penale apo përgjegjësinë penale të të akuzuarve.

Aktgjykimi i Gjykatës Supreme

Kolegji i Gjykatës Supreme të Kosovës, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesat për mbrojtjen e ligjshmërisë të parashtruara nga pala mbrojtëse), në lëndën *Prokurori kundër Zllatan Krstiqit dhe Destan Shabanajt*, me aktgjykimin (Pml 46/2022) të datës 23 qershor të vitit 2022, e ka refuzuar kërkesën e të dënuarit Krstiq dhe të mbrojtësit të tij, kurse e ka aprovuar kërkesën e të dënuarit Shabanaj dhe të mbrojtësit të tij.

Me aktgjykimin e Gjykatës Supreme, i pandehuri Destan Shabanaj është **liruar** nga vepra penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, i cili më parë me vendim të plotfuqishëm ka qenë i dënuar me shtatë (7) vite burgim.

Kurse, sa i përket të pandehurit Zllatan Krstiq, aktgjykimit të Gjykatës Themelore të Prishtinës (PS 76/2019) dhe aktgjykimit të Gjykatës së Apelit (APS 26/2021), me të cilin është dënuar i pandehuri prej katërmëdhjetë (14) vite e gjashtë (6) muaj burgim për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, Gjykata Supreme e Kosovës nuk e ka ndryshuar vendimin dënues me rastin e vendosjes lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik.

Kundër aktgjykimeve të shkallës së parë dhe të dytë, kërkesë për mbrojtje të ligjshmërisë kanë ushtruar avokatët e të dënuarve dhe vetë të dënuarit, për shkak të shkeljeve esenciale të dispozitave të procedurës penale dhe shkeljes së ligjit penal me propozimin që aktgjykimet e kundërshtuara të ndryshohen ose anulohen dhe çështja të kthehet në rigjykim në shkallën e parë.

Prokurori i shtetit ka propozuar që të refuzohen si të pabazuara kërkesat për mbrojtjen e ligjshmërisë, të paraqitura kundër aktgjykimeve të cekura më lartë.

Gjykata Supreme e Kosovës, në seancën e kolegjit, i shqyrtoi pretendimet e palëve dhe, pas vlerësimit të pretendimeve që dalin nga kërkesat për mbrojtjen e ligjshmërisë, gjeti se:

Kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë e të dënuarit Krstiq dhe e mbrojtësit të tij është e pabazuar, ndërsa ajo e të dënuarit Shabanaj dhe e mbrojtësit të tij është e bazuar.

Gjykata Supreme vlerësoi se pretendimet në kërkesat e mbrojtësit dhe të dënuarit Krstiq janë të pabazuara dhe gjeti se arsyetimi i aktgjykimeve të kundërshtuara është i qartë dhe përmban të gjitha faktet vendimtare të kësaj çështjeje penale dhe se i njëjti është përpiluar konform dispozitave të KPPRK-së. Në arsyetim janë paraqitur arsye të mjaftueshme ligjore për të gjitha pikat, si ato faktike, ashtu edhe ato juridike, mbi bazën e të cilave është marrë vendimi meritore, e të cilat, si të drejta dhe të ligjshme, i aprovon edhe kjo gjykatë.

Sipas vlerësimit të Gjykatës Supreme, gjykata e shkallës së parë ka vepruar drejtë kur ka gjet se i dënuari Krstiq, në bashkëkryerje, e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Kurse, duke i vlerësuar pretendimet e të pandehurit Shabanaj dhe të avokatit të tij, Gjykata Supreme gjeti se veprimet inkriminuese parashihen me ligjin, i cili në kohën e kryerjes së veprës penale ishte në fuqi, në mënyrë alternative, ashtu që vepra penale mund të kryhet me cilin do veprim të përshtuar. Megjithatë, kjo gjykatë vlerëson se veprimet e të dënuarit, edhe pse vërtetohet se i njëjti i ka kryer, nuk janë të përfshira si veprimet inkriminuese me dispozitat e nenit 142 të LP të RSFJ-së. Pra, edhe pse njëri prej kushteve që kjo vepër penale të kryhet është përmbushur (shkelja e rregullave të së drejtës ndërkombëtare gjatë konfliktit të armatosur), megjithatë, veprimet e të dënuarit nuk janë përfshirë me dispozitën, me të cilën sanksionohet kjo vepër penale. Prandaj, kjo gjykatë ka ardhur në përfundim se në veprimet e të dënuarit nuk përmbushen elementet qenësore të figurës së veprës penale, për të cilën është shpallur fajtor. Pasi që në gjendjen faktike të vërtetuar në mënyrë të drejtë dhe të plotë, gabimisht është aplikuar ligji penal, gjegjësisht janë nxjerrë konkludime të gabuara, dhe ishte i drejtë pretendimi në kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë, se në dëm të të dënuarit është bërë shkelja e ligjit penal nga neni 385 paragrafi 1, pika 1.4 të KPPRK^[46]-së, rezulton se kërkesa për mbrojtje të ligjshmërisë u aprovua dhe u vendos që i dënuari të lirohet nga akuza.

---

[46] Neni 385, paragrafi 1, pika 1.4 thotë: “lidhur me veprën e gjykuar penale është zbatuar ligji, i cili nuk mund të zbatohet”.

Gjetjet e FDHK

-Për gjetjet e FDHK lidhur me procedurën gjyqësore në rastin *Prokurori kundër Zllatan Krstiqit dhe Destan Shabanajt* mund të lexoni në raportet vjetore mbi monitorimin e gjykimeve, të cilat janë publikuar gjatë viteve 2020 dhe 2021, në faqen elektronike të FDHK: www.hlc-kosovo.org.

Rekomandimet e raportit të FDHK për vitin 2022

Në bazë të monitorimit të gjykrimeve për krimet e luftës në Kosovë si dhe analizës së dokumentacionit gjyqësor në këto lëndë, Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë (FDHK) e vlerëson të nevojshme që institucioneve kompetente t'ua përcjellë disa rekomandime të caktuara, me të cilat identifikohen problemet kryesore në punën e institucioneve të gjyqësorit dhe propozohen mënyrat për tejkalimin e tyre, me qëllim të avancimit të punës së këtyre institucioneve.

Që nga qershori i vitit 2018, gjyqësori i Kosovës i ka kompetencat ekskluzive në procesimin e krimeve të luftës, kurse bartja e shkallëshkallshme e kompetencave nga EULEX-i tek gjyqësori vendor ka filluar nga mesi i muajit qershor të vitit 2014.

Në maj të vitit 2015, pranë PSRK-së është krijuar Departamenti për Krime të Luftës, kurse nga janari i vitit 2019 pranë Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina dhe Gjykatës së Apelit të Kosovës janë krijuar Departamentet Speciale, të cilat, përveç tjerash, kanë kompetencë edhe në procesimin e krimeve të luftës në Kosovë.

Në mesin e rekomandimeve ka edhe disa të cilat përsëriten nga raportet e viteve të kaluara, pasi që rekomandimet nuk janë plotësuar apo janë plotësuar në mënyrë të pjesshme. I përsërisim sepse zbatimi i tyre është i rëndësishëm për punën efikase dhe profesionale të gjyqësorit kosovar.

Institucioneve kosovare dhe organeve të gjyqësorit:

1) FDHK konsideron se nuk duhet ndalur vetëm në krijimin e departamenteve që janë kompetente për procesimin e krimeve të luftës, por, me qëllim të realizimit të rezultateve më të mira në punën e tyre, është e domosdoshme që të organizohen trajnime të rregullta dhe përmbajtjesore për zhvillimin profesional të prokurorëve dhe të gjyqtarëve.

2) Gjyqësori i Kosovës duhet të krijojë bashkëpunim afatgjatë me gjyqësorin ndërkombëtarë dhe rajonal, që merren me procesimin e krimeve të luftës, me qëllim të shkëmbimit të përvojave dhe aftësimin sa më profesional në fushën e krimeve të luftës.

3) Në Njësinë për Hetimin e Krimeve të Luftës në kuadër të Policisë së Kosovës duhet të përzgjidhen hetuesit policorë, të cilët kanë njohuri të gjuhës serbe dhe angleze për shkak se me rastin e analizimit të dokumentacionit gjyqësorë nga gjykimet e zhvilluara në TPNJ, në Kosovë dhe në Serbi shumica e këtyre dokumenteve (provave materiale) janë të përkthyer vetëm në gjuhën serbe dhe angleze.

4) Gjatë vitit raportues, Policia e Kosovës i ka arrestuar pesë (5) persona të dyshuar për krimet e luftës në Kosovë. Për shumicën e këtyre personave të arrestuar policia ka paraqitur kallëzim penal në PSRK në momentin e arrestimit të tyre. Po ashtu, edhe PSRK, në të njëjtin moment i ka hapur hetimet zyrtare. Kjo është një praktikë jo e mirë e organeve të hetuesisë pasi që një person fillimisht arrestohet dhe i caktohet masa e paraburgimit e më pas fillojnë hetimet zyrtare dhe mbledhja e provave kundër tij. Kjo praktikë, edhe pse nuk është e ndaluar me KP-PRK-së^[47], nuk duhet të bëhet praktikë standarde, por, fillimisht, duhet të hapen hetimet nga PSRK dhe të sigurohen provat e mjaftueshme e më pas të arrestohen personat e dyshuar.

5) Këshilli Prokurorial i Kosovës (KPK) duhet t'i përzgjedh edhe katër (4) prokurorë të tjerë në kuadër të Departamentit për Krime Luftë të PSRK-së, për të cilët që nga viti 2021 është ndarë buxheti nga Qeveria e Kosovës.

6) Gjykata Supreme e Kosovës, e cila është instanca më e lartë gjyqësore në Kosovë, e cila është kompetente edhe në nxjerrjen e mendimeve juridike, duhet të lëshojë një mendim juridik lidhur me interpretimin e dënimit maksimal për krimet e luftës në Kosovë, pasi që gjatë monitorimit të proceseve gjyqësore dhe analizimit të vendimeve gjyqësore po vërehet se është krijuar një huti tek palët në procedurë lidhur me atë nëse dënimi maksimal për krimet e luftës, sipas LP të RSFJ-së, është pesëmbëdhjetë (15) vite burgim apo njëzet (20) vite burgim?

7) Është shumë e rëndësishme që të shqyrtohet mundësia e regjistrimit të detyrueshëm me audio dhe video të seancave për krimet e luftës. Kjo do të ndihmonte në

---

[47] Veprimet hetimore të policisë janë të parashikuara me nenin 70 të KPPRK-së (Kodi Nr. 04/L-123).

evitimin e gabimeve të procesmbajtësve, në dokumentimin e seancave gjyqësore, si dhe në kursimin e kohës së përkthyesve.

8) KGJK në mënyrë të vazhdueshme duhet të kujdeset për rëndësinë e administrimit të drejtësisë brenda një afati kohor të arsyeshëm. Katër (4) rastet gjyqësore për krimet e luftës pranë Gjykatës Themelore të Mitrovicës/Mitrovica, që nga mesi i vitit 2018, pas transferimit të kompetencave nga misioni i EULEX-it tek gjyqtarët vendor, janë duke qëndruar pezull. Deri në fund të vitit 2022 nuk është mbajtur asnjë seancë gjyqësore lidhur me këto raste. Vonesa të tilla mund të rrezikojnë efektivitetin dhe besueshmërinë e një sistemi ligjor. Në anën tjetër, po shkelen edhe të drejtat e palëve në procedurë për një gjykim brenda afatit të arsyeshëm. KGJK duhet të ndërmerr masa urgjente që këto raste, të cilët janë duke qëndruar pezull, të fillojnë sa më parë apo të transferohen në Departamentin Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština.

9) Që nga përfundimi i konfliktit të armatosur në Kosovë, nga gjyqësori vendor (duke i përfshirë edhe misionet ndërkombëtare) janë gjykuar dhjetëra raste për krimet e luftës në Kosovë. KGJK duhet të krijoj një bazë të të dhënave elektronike me dokumentacionin gjyqësor të rasteve të krimeve të luftës, të cilat kanë marrë vendimet përfundimtare. Kjo do t'iu ndihmonte në masë të madhe gjyqtarëve dhe prokurorëve, të cilët merren me hetimin dhe me gjykimin e rasteve të krimeve të luftës në Kosovë.

10) FDHK, tash e disa vite, në rekomandimet vjetore e thekson domosdoshmërinë e vendosjes së bashkëpunimit juridik me Serbinë. Qeveria e Kosovës duhet të angazhohet që në negociatat me Serbinë të vendoset edhe bashkëpunimi juridik ndërkombëtarë përmes nënshkrimit të protokolleve të bashkëpunimit mes prokurorive speciale të Kosovës dhe të Serbisë. Bashkëpunimi është një nga mënyrat e ndjekjes së suksesshme të krimeve të luftës, por edhe i realizimit të së drejtës për viktimat e krimeve të luftës. Mungesa e bashkëpunimit dhe e shkëmbimit të informatave mes organeve të hetuesisë së Kosovës dhe të Serbisë ndikon në mos efikasitetin e ngritjes së aktakuzave për krimet e luftës.

Suđenja za ratne zločine: bez vidljivog napretka

SADRŽAJ

Lista skraćenica	115
Pregled izveštaja	117
SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE NA KOSOVU	129
1. Prekrivični postupak	131
1.1. Predmet: <i>Tužilac protiv Milorada Đokovića</i>	133
1.2. Predmet: <i>Tužilac protiv Ekrema Bajrovića</i>	131
1.3. Predmet: <i>Tužilac protiv Gavriła Milosavljevića</i>	135
1.4. Predmet: <i>Tužilac protiv Slađana Trajkovića</i>	137
2. Prvostepena suđenja	139
2.1. Predmet: <i>Tužilac protiv Svetomira Bačevića</i>	139
2.2. Predmet: <i>Tužilac protiv Muhameta Alidemaja</i>	143
2.3. Predmet: <i>Tužilac protiv Duška Arsića</i>	145
2.4. Predmet: <i>Tužilac protiv Časlava Jolića</i>	148
3. Ponovna suđenja	151
3.1. Predmet: <i>Tužilac protiv Remzija Shale</i>	151
3.2. Predmet: <i>Tužilac protiv Zorana Vukotića (Vukotić IV)</i>	159
4. Žalbeni postupak	167
4.1. Predmet: <i>Tužilac protiv Gorana Stanišića</i>	167
5. Vanredni pravni lekovi	177
5.1. Predmet: <i>Tužilac protiv Zorana Đokića</i>	177
5.2. Predmet: <i>Tužilac protiv Zlatana Krstića i Destana Shabanaja</i>	193
Preporuke iz izveštaja FHPK-a za 2022. godinu	206

Lista skraćenica

- EULEX** - Evropska misija za vladavinu prava na Kosovu
FHPK - Fond za humanitarno pravo Kosovo
JIRZ - Jedinica za istraživanje ratnih zločina
KFOR - Mirovne snage pod rukovodstvom NATO
KP - Kosovska policija
KZ SFRJ - Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije od 1977. godine, koji je u primeni prema uredbi UNMIK-a 1999/23 od 12. decembra 1999. Prema ovoj uredbi, primenjivi su svi zakoni koji su bili na snazi na dan 22. marta 1989. godine
KZRK - Krivični zakonik koji je stupio na snagu 1. januara 2013. godine, kao i krivični zakonik koji je stupio na snagu 15. marta 2019. godine
MKSJ - Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju
MUP - Ministarstvo unutrašnjih poslova
NATO - Severnoatlantski savez
OEBS - Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
OVK - Oslobodilačka vojska Kosova
PP - Krivična tužba
PPS - Krivična tužba Specijalnog tužilaštva
SSK - Sudski savet Kosova
STRK - Specijalno tužilaštvo Republike Kosovo
UNMIK - Misija Ujedinjenih nacija na Kosovu
UITKD - Uprava za istragu teških krivičnih dela
ZKPRK - Zakonik o krivičnom postupku Kosova koji je stupio na snagu i počeo da se primenjuje 1. januara 2013. godine

Pregled izveštaja

U okviru projekta o praćenju suđenja, Fond za humanitarno pravo Kosovo (FHPK) je tokom 2022. godine nastavio da redovno prati i analizira suđenja za ratne zločine počinjene protiv civilnog stanovništva, koja su vođena pred sudovima na Kosovu.

Pored suđenja za ratne zločine, FHPK je tokom 2022. godine propratio krivične postupke u pojedinim predmetima u kojima se optužnice na izvestan način odnose na oružani sukob na Kosovu 1998-1999, ili na posledice ovog sukoba koje imaju etničku i političku pozadinu. Međutim, ovaj izveštaj uključuje samo analize sudskih predmeta ratnih zločina na Kosovu.

Zahvaljujući redovnom praćenju sudskih postupaka koji su vođeni tokom 2022. godine, FHPK je bio u prilici da analizira sudsku dokumentaciju koja se odnosi na ove sudske postupke i kojoj je imao pristup zahvaljujući dobroj dugogodišnjoj saradnji sa Sudskim savetom Kosova (SSK), na osnovu memoranduma o saradnji sa ovom institucijom.

Uvid u spise predmeta koji su praćeni tokom 2022. godine omogućio je FHPK-u da obavi profesionalnu analizu sudskih postupaka i da, tamo gde smatra potrebnim i uz poštovanje zakonskih odredaba, dâ eventualne sugestije, primedbe i preporuke ili, gde je prikladno, iznese pohvale, s obzirom na to da su nosioci pravosudnih funkcija na Kosovu sredinom juna 2018. godine dobili isključiva ovlašćenja za istragu i procesuiranje predmeta optužbi za ratne zločine.

U okviru ovog godišnjeg izveštaja, FHPK je pripremio niz preporuka za prevazi- laženje uočenih slabosti i za dalji napredak u radu pravosudnih institucija, kako bi se postigli što je moguće bolji rezultati u budućnosti u ovoj oblasti.

Ovaj godišnji izveštaj uključuje samo sudske procese za ratne zločine pred ko- sovskim sudovima, a ne i one koji se vode pred specijalizovanim većima Kosova.

Praćenje sudskih ročišta

Posmatrači FHPK-a su u izveštajnom periodu (1. januar - 31. decembar 2022) propratili:

- četrdeset (40) sudskih ročišta pred kosovskim sudovima u jedanaest (11) predmeta po optužnicama za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*;
- dvadeset jedno (21) sudsko ročište pred kosovskim sudovima u vezi sa krivičnim delima sa političkom ili etničkom pozadinom, u dva (2) predmeta^[1];
- šezdeset šest (66) sudskih ročišta pred specijalizovanim većima Kosova sa sedištem u Hagu, u četiri (4) predmeta^[2].

Suđenja za ratne zločine pred kosovskim sudovima

Izveštaj za 2022. godinu obuhvata analizu krivičnih postupaka koji su u izveštajnom periodu vođeni pred sudijama za prethodni postupak ili sudskim većima pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, kao i pred sudskim većem Odeljenja za teška krivična dela u Prizrenu^[3].

Sastavni deo izveštaja čine i analize postupaka i odluka u predmetima u kojima su, po redovnim pravnim ili vanrednim pravnim lekovima, sudila žalbena veća Specijalnog odeljenja Apelacionog suda Kosova ili veća Vrhovnog suda Kosova.

Tokom 2022. godine pokrenuti su ili su u različitim fazama vođeni krivični postupci u trinaest (13) predmeta protiv desetoro (10) Srba, troje (3) Albanaca i jednog (1) Bošnjaka, zbog postojanja sumnje da su počinili krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Tokom izveštajne godine saslušano je dvadeset četiri (24) svedoka na četrdeset (40) sudskih ročišta u vezi sa krivičnim delom ratnih zločina. Dvadeset (20) sve-

---

[1] *Tužilac protiv Nedeljka Spasojevića i drugih*, kao i *Tužilac protiv Ivana Todosijevića*.

[2] *Tužilac protiv Hashima Tačija i drugih*; *Tužilac protiv Saljiha Mustafe*; *Tužilac protiv Pjetera Shalje* i *Tužilac protiv Hisnija Gucatija i Nasima Haradinaja*.

[3] Prema Zakonu o sudovima, koji je stupio na snagu 2. januara 2019. godine, član 13 predviđa da je tada formirano Specijalno odeljenje nadležno da postupa u predmetima u vezi sa optužnicama pri osnovnim sudovima, kao i da je nadležno da postupa u predmetima u vezi sa optužnicama STRK-a, u kojima do stupanja ovog zakona na snagu nije završen postupak ispitivanja optužnice. Predmete u kojima nije okončan postupak ispitivanja optužnice razmatraće nadležni sudovi (uglavnom shodno mesnoj nadležnosti), odnosno sudovi koji su prvi pokrenuli krivični postupak, do njihovog okončanja u svim fazama postupka.

doka je saslušano na predlog tužilaštva, a četiri (4) svedoka na predlog oštećene stranke.

1. Krivični postupci po optužnicama za ratne zločine

1.1. Prethodni postupak/hapšenja

U izveštajnom periodu, Kosovska policija je uhapsila pet (5) osoba zbog sumnje da su počinile krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Nakon hapšenja, osumnjičenima je određena mera pritvora. Lica koja su uhapšena tokom izveštajne godine su: Časlav Jolić, uhapšen 2. juna 2022. godine; Milorad Đoković, uhapšen 27. juna 2022. godine; Ekrem Bajrović, uhapšen 19. oktobra 2022. godine; Gavrilo Milosavljević, uhapšen 1. decembra 2022. godine i Slađan Trajković, uhapšen 15. decembra 2022. godine.

1.2. Podignute optužnice

Kancelarija STRK-a je u izveštajnom periodu podigla tri (3) optužnice u vezi sa krivičnim delom *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* u predmetima *Tužilac protiv Muhameta Alidemaja*^[4], *Tužilac protiv Duška Arsića*^[5] i *Tužilac protiv Časlava Jolića*^[6].

1.3. Prvostepena suđenja

Posmatrači FHPK-a su u izveštajnom periodu nastavili da prate glavne pretrase koji nisu završeni tokom 2021. godine, kao i one koji su pokrenuti tokom izveštajne godine. FHPK je tokom 2022. godine pratio odvijanje glavnih pretrasa u šest (6) predmeta.

U predmetu *Tužilac protiv Remzija Shale*, pred sudskim većem Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu nastavljen je glavni pretes, u sklopu ponovljenog suđenja, koje je počelo 24. juna 2020. Tokom izveštajnog perioda održano je šesnaest (16) sudskih ročišta.

---

[4] Optužnica je podignuta 29. marta 2022.

[5] Optužnica je podignuta 2. novembra 2022.

[6] Optužnica je podignuta 18. novembra 2022.

U predmetu *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*, pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë nastavljen je glavni pretres koji je počeo 9. februara 2022. godine. U izveštajnom periodu održano je šest (6) sudskih ročišta, a dana 8. septembra 2022. godine proglašena je presuda.

U predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića (Vukotić IV)*, pred većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë dana 25. oktobra 2022. godine otvoren je glavni pretres u sklopu ponovnog suđenja. U izveštajnom periodu održana su dva (2) ročišta i 11. novembra 2022. godine je proglašena presuda.

U predmetu *Tužilac protiv Muhameta Alidemaja*, pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë nastavljen je glavni pretres koji je počeo 28. decembra 2022. godine.

U predmetu *Tužilac protiv Duška Arsića*, pred predsednikom sudskog veća Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, dana 10. novembra 2022. godine održano je prvo saslušanje. Glavni pretres nije počeo do kraja izveštajne godine.

U predmetu *Tužilac protiv Časlava Jolića*, pred predsednikom sudskog veća Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, dana 14 decembra 2022. godine održano je prvo saslušanje. Glavni pretres nije počeo do kraja izveštajne godine.

1.4. Postupak po žalbi

Specijalno odeljenje Apelacionog suda je u izveštajnom periodu presudilo u jednom (1) predmetu po žalbama stranaka u postupku.

U predmetu *Tužilac protiv Gorana Stanišića*, odlučujući po žalbi branioca okrivljenog na prvostepenu presudu, Apelacioni sud je 27. septembra 2022. godine doneo presudu kojom je delimično uvažio žalbu branioca, preinačivši samo odluku o kazni.

1.5. Ponovna suđenja

Pred sudskim većem Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu, 24. juna 2020. godine otvoren je glavni pretres na ponovnom suđenju u predmetu *Tužilac protiv Remzija Shale*.

Presudom Vrhovnog suda Kosova od 2. marta 2020. godine, krivični postupak

je, nakon pravnosnažne presude, vraćen na ponovno suđenje. Vrhovni sud je u ovom predmetu odlučio po vanrednom pravnom leku – zahtevu za zaštitu zakonitosti koji je izjavio branilac osuđenog.

Glavni pretres nije završen do kraja izveštajne godine. Sudsko veće je u izveštajnom periodu održalo šesnaest (16) ročišta na kojima je saslušano sedamnaest (17) svedoka, dok je okrivljeni saslušan na dva ročišta.

Pred većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, dana 25. oktobra 2022. godine otvoren je glavni pretres u sklopu ponovnog suđenja u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića (Vukotić IV)*.

Rešenjem Apelacionog suda od 21. decembra 2021. godine uvažena je žalba odbrane i predmet je vraćen na ponovno suđenje na prvom stepenu.

U izveštajnom periodu održana su dva (2) ročišta, a 11. novembra 2022. godine proglašena je presuda.

1.6. Postupci pred Vrhovnim sudom Kosova

Vrhovni sud Kosova je u izveštajnom periodu odlučio u dva (2) predmeta u vezi sa optužbama za ratne zločine u predmetima *Tužilac protiv Zorana Đokića* i *Tužilac protiv Zlatana Krstića i Destana Shabanaja*.

Vrhovni sud Kosova, u predmetu *Tužilac protiv Zorana Đokića*, dana 15. februara 2022. godine odlučio je o zahtevu za zaštitu zakonitosti koji je podneo branilac osuđenog, odbijajući zahtev za zaštitu zakonitosti kao neosnovan.

U predmetu *Tužilac protiv Zlatana Krstića i Destana Shabanaja*, Vrhovni sud Kosova je 23. juna 2022. godine odlučio o zahtevu za zaštitu zakonitosti koji je podnela odbrana, usvajajući zahtev odbrane Shabanaja i odbijajući kao neosnovan zahtev Krstićeve odbrane.

2. (Ne)funktionalnost Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë

Zakonom o sudovima, koji je stupio na snagu 2. januara 2019. godine, četiri (4) predmeta u vezi sa optužnicama za ratne zločine ostala su u nadležnosti Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë.

Ovaj sud ni tokom 2022. godine nije preduzeo nikakve radnje u predmetu *Tužilac protiv Sylejmana Selimija*. Presudom Vrhovnog suda Kosova od 11. juna 2018. godine, ovaj predmet je vraćen na ponovno suđenje. Vrhovni sud je u ovom predmetu odlučio po vanrednom pravnom leku – zahtevu za zaštitu zakonitosti koji je podneo Selimijev branilac.

Tokom 2022. godine pred Osnovnim sudom u Mitrovici/Mitrovicë nisu otvarani glavni pretresi po optužnicama od 20. aprila, 17. maja i 23. juna 2017. godine, kojima se okrivljeni Zoran Vukotić (*Vukotić I, II, III*) tereti za *ratne zločine protiv civilnog stanovništva*.

Po optužnici od 20. aprila 2017. godine, presudom Apelacionog suda od 30. januara 2019. godine, predmet (*Vukotić I*) iz **tačke 1** optužnice vraćen je prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U predmetu *Vukotić II*, po optužnici od 16. maja 2017. godine, Apelacioni sud je, postupajući po žalbi tužioca na presudu Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë od 16. maja 2018. godine, poništio prvostepenu presudu i predmet vratio na ponovno suđenje.

Povodom optužnice podignute 23. juna 2017. godine (*Vukotić III*), rešenjem Apelacionog suda od 1. februara 2018. godine, okončan je postupak ispitivanja optužnice. Apelacioni sud je ovom odlukom potvrdio rešenje Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë kojim su odbijeni zahtevi okrivljenog i odbrane za odbacivanje optužnice.

Prema informacijama dobijenim od suda, svi ovi predmeti su dodeljeni sudijama.

Okrivljeni Vukotić je u ovom trenutku na izdržavanju kazne zatvora u trajanju od šest (6) godina i šest (6) meseci, koja mu je izrečena presudom Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë od 25. maja 2018. godine u vezi sa **tačkom 3** optužnice od 20. aprila 2017. godine. Ovaj deo prvostepene presude potvrđen je presudom Apelacionog suda od 30. januara 2019. godine.

Okrivljeni Vukotić je lišen slobode po međunarodnoj poternici iz marta 2016. godine, a nakon postupka izručenja predat je kosovskim organima gonjenja 10. novembra 2016. godine.

Takođe, protiv Vukotića, Osnovni sud u Prištini/Prishtinë je 11. novembra 2022. godine još jednom na ponovnom suđenju doneo osuđujuću presudu za *seksualno*

silovanje kao ratni zločin protiv civilnog stanovništva i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina. Ova odluka još nije pravnosnažna, imajući u vidu da su stranke izjavile žalbe na drugom stepenu.

Trenutno se vode četiri (4) sudska procesa protiv Zorana Vukotića, tri (3) predmeta su u toku pred Osnovnim sudom u Mitrovici/Mitrovicë i jedan (1) pred Osnovnim sudom u Prištini/Prishtinë, gde je postupak u toku na apelacionom nivou.

2.1. Bojkot rada u Osnovnom sudu u Mitrovici/Mitrovicë

Sudski savet Kosova (SSK) je na sastanku održanom 24. marta 2022. godine odlučio da suspenduje sa posla predsednicu Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë do donošenja naredne odluke, nakon što predsednik Vrhovnog suda Kosova istraži njenu disciplinsku odgovornost.

Dana 25. marta 2022. godine, sudije iz reda srpske zajednice Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë su započele bojkot nakon suspendovanja predsednice ovog suda, Ljiljane Stevanović.

Disciplinski postupak i suspendovanje predsednice Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë započeli su nakon pisanja u medijima da je učestvovala na sastanku sa Vladom Srbije.

SSK je 12. maja 2022. godine saopštio da je opozvao odluku o suspendovanju predsednice Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë Ljiljane Stevanović, nakon što je Savet odobrio sporazum postignut između predsednice Stevanović i istražne komisije, kojim je ovaj disciplinski predmet zaključen. Nakon ovog saopštenja, sudije iz srpske zajednice su se vratile da rade u Osnovnom sudu u Mitrovici/Mitrovicë.

2.2. Ostavke

Nakon pojačanja političkih tenzija između vlada Kosova i Srbije, tokom meseca novembra 2022. godine, srpske sudije Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë, srpski tužioci Osnovnog tužilaštva u Mitrovici/Mitrovicë, srpski policajci i predsednici srpskih opština na severu dali su ostavku. Do kraja 2022. niko od gorenavedenih se nije vratio na svoje radno mesto.

3. Stvaranje specijalnih odeljenja

Na osnovu Zakona o sudovima (06/L-054) koji je stupio na snagu 2. januara 2019. godine, predviđeno je formiranje Specijalnog odeljenja u okviru Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë i Apelacionog suda. Ova odeljenja imaju nadležnost da sude i odlučuju u predmetima pod nadležnošću Specijalnog tužilaštva Republike Kosovo (STRK).

Kancelarija STRK-a, sa sedištem u Prištini/Prishtinë, nadležna je da postupa pred Osnovnim sudovima i Osnovnim sudom u Prištini/Prishtinë – Specijalno odeljenje, za krivična dela: ratni zločin, organizovani kriminal, terorizam, korupcija i finansijski kriminal. Nadležnost ovog tužilaštva se prostire na celoj teritoriji Republike Kosovo.

Postupak u predmetima u kojima je suđenje počelo u drugim osnovnim sudovima, pre stupanja na snagu Zakona o sudovima (06/L-054), nastaviće se pred tim sudovima. U međuvremenu, u svim optužnicama STRK-a koje se odnose na ratne zločine a koje su podignute nakon januara 2019. godine, sudiće Specijalno odeljenje Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë.

3.1. Specijalno odeljenje – Osnovni sud u Prištini/Prishtinë

Od osnivanja Specijalnog odeljenja pri Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë, januara 2019. godine, otvoreno je devet (9) sudskih postupaka u vezi sa predmetima ratnih zločina na Kosovu. Do kraja 2022. godine, četiri (4) od ovih predmeta su pravosnažno presuđena.

Posmatrači FHPK su primetili da sudski procesi za ratne zločine pri Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë i Specijalnom odeljenju Apelacionog suda teku poprilično efikasno i profesionalno od strane sudija ovih odeljenja, te da se sudski postupci završavaju u razumnom roku.

4. Strategija Državnog tužilaštva za procesuiranje ratnih zločina

Tužilački savet Kosova i Državno tužilaštvo Kosova su tokom februara 2019. godine, u tesnoj saradnji sa drugim institucijama i međunarodnim partnerima, usvojili *Strategiju procesuiranja predmeta ratnih zločina*, u cilju lakšeg i profesionalnijeg vođenja oko 900 predmeta ratnih zločina, koje im je do kraja 2018.

godine u nadležnost ostavio EULEX, kao i predmeta koji se tiču nestalih lica. Za sprovođenje strategije nadležan je Tužilački savet Kosova.

U cilju realizacije planova predviđenih strategijom, Ministarstvo pravde je tokom 2021. godine izdvojilo budžet za zapošljavanje četiri (4) dodatna tužioca pri Odeljenju za ratne zločine, iako tokom 2022. godine ovo odeljenje nije pojačano dodatnim tužiocima, već je nastavilo da radi sa samo njih četiri (4).

Formirana je interna operativna grupa koja je zadužena da evidentira sve predmete na kojima radi i izvršena je harmonizacija predmeta, po regionima. Predmeti su podeljeni po regionima i njima su dodeljeni tužioci koji rade u regionima.

Tokom meseca oktobra 2022. godine, u organizaciji FHPK i Pravosudne akademije, održana je dvodnevna obuka za sudije, tužioce i saradnike koji se bave istragom i suđenjem u predmetima ratnih zločina. Pored lokalnih trenera, FHPK je doveo i državnu tužiteljku Hrvatske, koja radi na predmetima ratnih zločina, u cilju razmene iskustava sa hrvatskom državom kada je reč o istrazi i suđenjima za razne zločine u odsustvu.

Ova obuka je organizovana u cilju podizanja kapaciteta, razmene iskustava i ostvarivanja saradnje između kosovskog pravosuđa i pravosuđa u regionu, kao što je predviđeno *Strategijom procesuiranja predmeta ratnih zločina*.

5. Suđenje u odsustvu

Dana 17. avgusta 2022. godine u „Službenom listu Republike Kosovo“ objavljen je Zakonik o krivičnom postupku (08/L-032), koji će stupiti na snagu šest (6) meseci od objavljivanja. Član 303 ovog Zakonika propisuje i mogućnost održavanja suđenja u odsustvu.

Izmene ZKPRK-a su načinjene i jula 2019. godine Zakonom (06/L-091), i ovim izmenama je po prvi put omogućeno suđenje u odsustvu za krivična dela protiv međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog krivičnog prava, izvršena u periodu od januara 1990. do juna 1999. godine.

Junu 2021. godine u „Službenom listu Republike Kosovo“ objavljen je Zakon (08/L-002) o izmeni i dopuni Zakonika o krivičnom postupku. Ovim zakonom je deli-

mično izmenjen i dopunjen prvi Zakon (06/L-091) o suđenjima u odsustvu, koji je objavljen jula 2019. godine.

Stupanjem na snagu ZKPRK-a (08/L-032) predviđeno je održavanje suđenja u odsustvu i za druga krivična dela.

Za krivična dela ratnih zločina ili drugih krivičnih dela po međunarodnom pravu, suđenje u odsustvu može se pokrenuti kada sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća bude *uveren da su uloženi razumni naponi da se okrivljeni obavesti o glavnom pretresu i da se obezbedi njegovo prisustvo*. U ovom slučaju, okrivljenog zastupa branilac tokom čitavog krivičnog postupka, sve do pravnosnažnosti presude.

Razumni naponi predviđeni članom 303 ZKPRK-a (08/L-032) podrazumevaju: pozivanje na sud, izdavanje naloga za hapšenje od strane suda i informativna kampanja u kojoj se okrivljeni poziva da se preda određenoj sudskoj jurisdikciji. Takođe, poziv će, zajedno sa optužnicom, biti objavljen na internet stranici državnog tužioca, suda koji vodi postupak i u „Službenom listu“, i pozivaće okrivljenog da se preda.

Lice koje je osuđeno u odsustvu za ratne zločine ili druga krivična dela prema međunarodnom pravu na osnovu člana 303 ZKPRK-a (08/L-032) ima pravo na automatsko, bezuslovno ponovno suđenje.

Dakle, od jula 2019. do kraja 2022. godine u tri navrata su načinjene izmene zakona. Svaki put kada je načinjena izmena zakona, uslovi za započinjanje suđenja u odsustvu su više ublažavani.

Prema FHPK-u, u skladu sa novim Zakonikom (08/L-032), činjenica da sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća mora biti *uveren da su uloženi razumni naponi da se okrivljeni obavesti o glavnom pretresu i da se obezbedi njegovo prisustvo*, predstavlja nejasnoću po sud i stranke u postupku, imajući u vidu da se ne precizira u kom zakonskom roku se moraju ispuniti ovi uslovi pre početka krivičnog postupka.

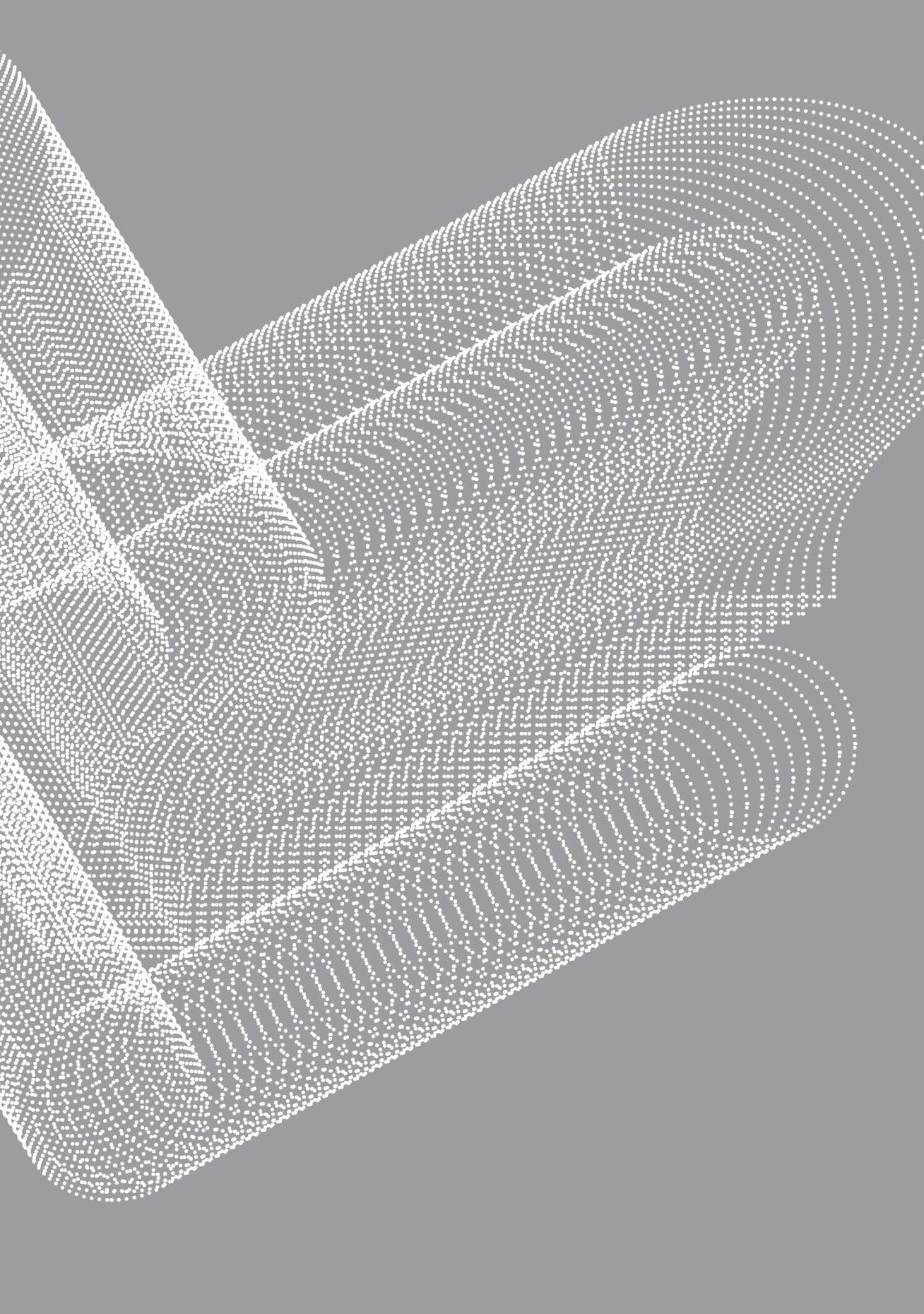
Prijemom države Kosovo u Savet Evrope i sticanjem prava stranaka da pokrenu postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava, ovi sudski postupci mogu biti prilično diskutabilni, znajući da bi sudski postupci na Kosovu mogli da počnu čak i bez dobijanja zvaničnog odgovora okrivljenog o tome da li je upoznat da se protiv njega vodi sudski postupak.

FHPK je od početka javne rasprave o suđenjima u odsustvu bio protiv primene ovog instituta u zakonskim odredbama. FHPK i dalje ostaje pri stavu da suđenja u odsustvu krše osnovna prava okrivljenih, zagarantovana Ustavom Kosova, kao i brojnim međunarodnim pravilima i konvencijama.

Do kraja 2022. godine nije počelo nijedno suđenje u odsustvu okrivljenih.

SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE NA KOSOVU

1.1. Predmet: *Tužilac protiv Milorada Đokovića*

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, Kujtim Krasniqi, 28. juna 2022. godine doneo je odluku kojom je osumnjičenom Đokoviću određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca (do 26. jula 2022. godine), zbog osnovane sumnje da je u periodu 1998-1999. godine u selu Ozdrim/Ozrim, opština Peć/Pejë, kao i u okolnim selima pečkog regiona, samostalno i/ili sa drugim licima, kao pripadnik srpskih policijskih snaga, izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Sudija za prethodni postupak je doneo odluku o određivanju mere pritvora nakon saslušanja održanog na zahtev Kancelarije STRK-a 28. juna 2022. godine (PPS.br. 47/2022) o određivanju mere pritvora.

Prethodni postupak protiv okrivljenog nije okončan do kraja 2022. godine, te je istraga protiv njega i dalje u toku.

Tok prethodnog postupka

Osumnjičenog Milorada Đokovića, Srbina poreklom iz Crne Gore, sada državljanina Kosova i Srbije, dana 27. juna 2022. godine, oko 14:00 časova, Kosovska policija uhapsila je u gradu Peći/Pejë zbog sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Jedinica Kosovske policije za istragu ratnih zločina je 28. juna 2022. godine podnela krivičnu prijavu STRK-u protiv osumnjičenog Milorada Đokovića, R.V, A.Č i M.V, zajedno sa dokazima pribavljenim do te faze.

Odluka o pokretanju istrage

Nakon analize krivične prijave i spisa predmeta, specijalni tužilac STRK-a Ilir Morina je 28. juna 2022. godine doneo rešenje o pokretanju istrage protiv Milorada Đokovića, R.V, A.Č i M.V, zbog osnovane sumnje da su osumnjičeni, u saizvršilaš-

tvu, kao pripadnici srpskih policijskih i vojnih snaga SRJ, 7. maja 1999. godine učestvovali u napadu na albansko civilno stanovništvo u selu Ozdrim/Ozrim, ubivši 9 albanskih civila i učestvujući u nestanku još 5 albanskih civila, hapseći, zatvarajući i maltretirajući na desetine albanskih muškaraca koji su pušteni nakon završetka rata na Kosovu uz posredovanje Međunarodnog crvenog krsta. Istog dana, srpske snage su proterale u Albaniju ostatak stanovništva – uglavnom stanovnike porodica Shala, Gashi i Krasniqi koji su živeli u selu Ozdrim/Ozrim, gde su zatim opljačkali i spalili preko 62 kuće i drugih objekata.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK-a je 28. juna 2022. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje mere pritvora protiv okrivljenog Đokovića, zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kao i zbog opasnosti od bekstva u slučaju da se osumnjičeni nađe na slobodi.

Postupajući po zahtevu Kancelarije STRK-a, sudija za prethodni postupak je 28. juna 2022. godine održao saslušanje za određivanje mere obezbeđenja.

Tokom saslušanja, specijalni tužilac je u celosti ostao pri pisanom zahtevu za određivanje mere pritvora, imajući u vidu da postoje dovoljni dokazi koji ukazuju na inkriminišuće radnje okrivljenog.

U vezi sa zahtevom STRK-a za određivanje mere pritvora, okrivljeni je izjavio da tvrdnje STRK-a da može da pobjegne nisu na mestu, pošto od 2004. godine redovno dolazi na Kosovo, a od 2010. godine živi na Kosovu kao povratnik iz Crne Gore. Sa druge strane, kada je reč o rešenju o pokretanju istrage, navodi da su zločine počinili policija i vojska i da se njegovo ime nigde ne pominje.

Okrivljenog je na ovom saslušanju zastupao advokat Vasilije Arsić, koji je izjavio da navodi tužilaštva nisu istiniti, imajući u vidu da nije utvrđeno da je okrivljeni izvršio krivično delo koje mu se stavlja na teret. Izjave tri svedoka koje je do sada obezbedilo tužilaštvo nisu direktno povezivale okrivljenog kao izvršioca krivičnog dela za koje se sumnjiči. Činjenica da se osumnjičeni vratio da živi na Kosovu demantuje sumnju tužilaštva da je počinio krivično delo za koje se sumnjiči, te je odbrana tražila da se okrivljenom odredi mera kućnog pritvora, tvrdeći da će se redovno javljati u istražnom postupku i neće ometati tok krivičnog postupka. Ovaj predlog je podržao i osumnjičeni, koji je bio spreman da svu svoju imovinu založi kao jemstvo.

U odgovoru na pitanja sudije za prethodni postupak, osumnjičeni je izjavio da je do juna 1999. godine živeo u gradu Peći/Pejë i da je bio policajac rezervnog sastava policije Srbije. Negde oko 25. ili 26. juna 1999. godine, nakon ulaska trupa KFOR-a na Kosovo, otišao je u Srbiju iz bezbednosnih razloga i zato što mu je kuća spaljena.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja doneo odluku kojom je uvažio zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 26. jula 2022. godine, zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Dana 25. novembra 2022, postupajući po zahtevu STRK-a, sudija za prethodni postupak je okrivljenom Miloradu Đokoviću produžio meru pritvora na još dva (2) meseca, do 26. januara 2023. godine.

1.2. Predmet: Tužilac protiv Ekrema Bajrovića

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prištine, Valon Kurtaj, doneo je 21. oktobra 2022. godine odluku kojom je osumnjičenom Bajroviću određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, odnosno do 19. novembra 2022. godine, zbog osnovane sumnje da je u periodu od 1998-1999. godine izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Sudija za prethodni postupak je doneo odluku o određivanju mere pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, nakon saslušanja održanog na zahtev Kancelarije STRK-a dana 20. oktobra 2022. godine (PPS.br. 87/2022) o određivanju mere pritvora.

Dana 17. novembra 2022. osumnjičenom je produžena mera pritvora na još dva (2) meseca, do 19. januara 2023. godine.

Tok prethodnog postupka

Osumnjičenog Ekrema Bajrovića, bošnjačke nacionalnosti, državljanina Kosova i Crne Gore, Kosovska policija uhapsila je dana 19. oktobra 2022. godine, oko 16:15 časova, u gradu Peći/Pejë zbog sumnje da je počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Jedinica Kosovske policije za istragu ratnih zločina je 19. oktobra 2022. godine podnela krivičnu prijavu STRK-u protiv osumnjičenog Ekrema Bajrovića, zajedno sa dokazima koji su pribavljeni do te faze.

Odluka o pokretanju istrage

Nakon analize krivične prijave i spisa predmeta, specijalni tužilac STRK-a Ilir Morina je 20. oktobra 2022. godine doneo rešenje o pokretanju istrage protiv okrivljenog Ekrema Bajrovića, zbog osnovane sumnje da je okrivljeni Bajrović, u saizvršilaštvu sa drugim licima, u svojstvu policajca u Policijskoj stanici u Đurakovcu/Gjurakoc, dana 8. maja 1999. godine u selu Starodvorane/Staradran, opština Istok/Istog, učestvovao u napadu na albansko civilno stanovništvo koje se kretalo u konvoju iz grada Istoka/Istog u pravcu grada Kline/Klinë. Kada je konvoj sa civilima stigao u selo Starodvorane/Staradran, zaustavile su ga srpske policijske i vojne snage SRJ, među kojima je bio i osumnjičeni Bajrović u svojstvu policajca. Albanski civili su prvo opljačkani, a muškarci su zatim odvojeni od žena, nakon čega je ubijeno 18 albanskih civila, koji nisu učestvovali u oružanom sukobu. Prema iskazima svedoka, okrivljeni Bajrović je viđen na mestu masakra naoružan i u uniformi.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK-a je 20. oktobra 2022. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje pritvora, kao meru za obezbeđenje prisustva okrivljenog na sudu, zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kao i zbog opasnosti od bekstva u slučaju da se osumnjičeni nađe na slobodi.

Postupajući po zahtevu Kancelarije STRK-a, sudija za prethodni postupak je 21. oktobra 2022. godine održao saslušanje za određivanje mere pritvora.

Tokom saslušanja, specijalni tužilac je u celosti ostao pri pisanom zahtevu za određivanje mere pritvora, imajući u vidu da su postojali dovoljni dokazi koji su ukazivali na inkriminišuće radnje okrivljenog.

Okrivljeni je na ovom saslušanju izjavio da je kritičnog dana bio na dužnosti i da se seća slučaja konvoja sa albanskim civilima. On nije negirao svoje prisustvo, ali je negirao da je učestvovao u ubistvu albanskih civila, istakavši da je štaviše pomogao nekim albanskim civilima koje je poznao da pređu, kao i da se nakon nekog vremena automobilom udaljio sa mesta događaja i da nije upoznat sa onim što se desilo u nastavku.

Branilac okrivljenog, advokat Miloš Delević, ocenio je neosnovanim razloge tužilaštva za određivanje mere pritvora i istakao je da okrivljeni redovno dolazi na Kosovo od 2001. godine, kao i da ima više imovinskih sporova pri Osnovnom

sudu u Peći/Pejë. Okrivljeni je državljanin Kosova i Crne Gore i nema razloga za bekstvo, imajući u vidu da Crna Gora ostvaruje saradnju sa Kosovom, a u prošlosti je bilo slučajeva da je Crna Gora izručila osumnjičene Kosovu, kao i da okrivljeni nema nikakve veze sa Republikom Srbijom.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja doneo odluku kojom je uvažio zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 19. novembra 2022. godine, zbog postojanja osnovane sumnje da je osumnjičeni počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Dana 17. novembra 2022, postupajući po zahtevu STRK-a, sudija za prethodni postupak je osumnjičenom produžio meru pritvora na još dva (2) meseca, do 19. januara 2022. godine.

1.3. Predmet: *Tužilac protiv Gavrila Milosavljevića*

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë Violeta Namani-Hajra donela je 2. decembra 2022. godine odluku kojom je osumnjičenom Milosavljeviću određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca (do 1. januara 2023. godine), zbog osnovane sumnje da je tokom maja 1999. godine izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Sudija za prethodni postupak je donela odluku o određivanju mere pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, nakon saslušanja održanog na zahtev Kancelarije STRK dana 2. decembra 2022. godine (PPS.br. 20/2011) o određivanju mere pritvora.

Tok prethodnog postupka

Kosovska policija je uhapsila osumnjičenog Gavrila Milosavljevića, srpske nacionalnosti, državljanina Srbije, dana 1. decembra 2022. godine, oko 17:20 časova, u gradu Istoku/Istog zbog sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Jedinica Kosovske policije za istragu ratnih zločina je 1. decembra 2022. godine podnela krivičnu prijavu STRK-u protiv osumnjičenog Gavrila Milosavljevića, zajedno sa do tada pribavljenim dokazima.

Odluka o pokretanju istrage

Nakon analize krivične prijave i spisa predmeta, tužiteljka STRK-a Drita Hajdari je 2. decembra 2022. godine donela rešenje o proširenju istrage^[1] protiv okrivljenog Gavriła Milosavljevića, zbog osnovane sumnje da je tokom rata na Kosovu, u vreme NATO bombardovanja, okrivljeni, kao pripadnik Teritorijalne odbrane Vojske Jugoslavije, koji je radio kao čuvar u zatvoru Dubrava, tokom maja 1999. godine postupao na nečovečan način, nanevši veliku patnju i telesne povrede oštećenom NK, koji je služio kaznu u zatvoru Dubrava.

Takođe, na ročištu za određivanje mere obezbeđenja, od 2. decembra 2022. godine, tužilaštvo je, između ostalog, izjavilo da je danas tokom saslušanja u policiji, jedan svedok optužio osumnjičenog kao neposrednog učesnika u masakru u Dubravi 22. maja 1999. godine.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK-a je 2. decembra 2022. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje pritvora, kao meru za obezbeđenje prisustva okrivljenog na sudu, zbog postojanja osnovane sumnje da je okrivljeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kao i zbog opasnosti od bekstva u slučaju da se osumnjičeni nađe na slobodi.

Postupajući po zahtevu Kancelarije STRK-a, sudija za prethodni postupak je 2. decembra 2022. godine održao saslušanje za određivanje mere pritvora.

Tokom saslušanja, specijalni tužilac je u celosti ostao pri pisanom zahtevu za određivanje mere pritvora, imajući u vidu da postoje dovoljni dokazi koji ukazuju na inkriminišuće radnje okrivljenog. Prema izjavama u čiji su posed došle Kosovska policija i tužilaštvo, okrivljeni se sumnjiči da je učestvovao u maltretiranju i ubijanju zatvorenika u zatvoru Dubrava.

Odbrana je povodom navoda tužilaštva izjavila da je okrivljeni do početka rata radio u zatvoru Dubrava, ali da je kada je počeo rat, ili posle 27. marta 1999. godine, nosio vojničku odeću i da tokom perioda za koji se tereti nije radio u zatvoru Dubrava. Takođe, okrivljeni je izjavio da je po završetku rata često dolazio na Kosovo radi imovinskih sporova i da ga policija nikada nije zaustavljala.

---

[1] Kancelarija STRK-a je 31. oktobra 2013. godine pokrenula istragu protiv osumnjičenog A.R., bivšeg direktora zatvora Dubrava, zbog sumnje da je počinio ratne zločine, a u ovu odluku uključeno je još nekoliko osumnjičenih.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja donela odluku kojom je usvojen zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 1. januara 2023. godine, zbog postojanja osnovane sumnje da je osumnjičeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

1.4. Predmet: *Tužilac protiv Slađana Trajkovića*

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prištinë Kujtim Krasniqi doneo je 18. decembra 2022. godine odluku kojom je osumnjičenom Trajkoviću određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca (do 15. januara 2023. godine) zbog osnovane sumnje da je u periodu od 1998-1999. godine izvršio krivična dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* i *organizovanje grupa za izvršenje genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina*.

Sudija za prethodni postupak je doneo odluku o određivanju mere pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, nakon saslušanja održanog na zahtev Kancelarije STRK-a dana 16. decembra 2022. godine o određivanju mere pritvora.

Tok prethodnog postupka

Kosovska policija uhapsila je osumnjičenog Slađana Trajkovića, srpske nacionalnosti, državljanina Srbije i Kosova, sa mestom prebivališta u Mitrovici/Mitrovicë, bivšeg policajca u policijskoj stanici u Mitrovici/Mitrovicë, 15. decembra 2022. godine, oko 18:00 časova, u gradu Mitrovici/Mitrovicë.

Odluka o pokretanju istrage

Dana 16. decembra 2022. godine, specijalna tužiteljka STRK-a Florije Salihu-Shamolli donela je rešenje o pokretanju istrage (PPS. br. 208/09) protiv okrivljenog Slađana Trajkovića zbog postojanja osnovane sumnje da je okrivljeni Trajković, u saizvršilaštvu sa drugim licima, kao pripadnik srpskih policijskih i vojnih snaga, 6. aprila 1999. godine učestvovao u vojnoj ofanzivi u selu Resnik/Reznik, opština Vučitrn/Vushtrri, kao i u ofanzivi na grad Vučitrn/Vushtrri 2. maja 1999. godine.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK-a je 16. decembra 2022. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prištinë zahtev za određivanje pritvora Slađanu Trajkoviću, kao meru za obezbeđenje prisustva okrivljenog na sudu, zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivična dela *ratni zločin protiv civilnog stanovniš-*

tva i organizovanje grupa za izvršenje genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina, kao i zbog opasnosti od bekstva u slučaju da osumnjičeni bude pušten da se brani sa slobode.

Postupajući po zahtevu Kancelarije STRK-a, sudija za prethodni postupak je 17. decembra 2022. godine održao saslušanje u vezi sa određivanjem mere pritvora.

Tokom saslušanja, specijalni tužilac je u celosti ostao pri pisanom zahtevu za određivanje mere pritvora, imajući u vidu da postoje dovoljni dokazi koji ukazuju na inkriminišuće radnje okrivljenog.

Branilac okrivljenog, advokat Dejan Vasić, izneo je svoju sumnju kada je reč o godini pokretanja istrage protiv okrivljenog, pošto se iz broja rešenja o pokretanju istrage vidi da je istraga počela 2009. a ne 2022. godine, a ako je istraga pokrenuta 2009. godine, onda je po prijemu okrivljenog u Kosovsku policiju isti dostavio potvrdu da se protiv njega ne vodi krivični postupak. Okrivljeni je od 2013. godine do 6. novembra 2022. godine radio kao policajac u Kosovskoj policiji.

Okrivljeni je izjavio da živi u naselju „Bošnjačka mahala“ u Mitrovici/Mitrovicë, da je radio kao policajac devet (9) godina i da nikada nije napustio Kosovo, te da nema kuću u Srbiji, iz kojih razloga odbrana traži da mu se odredi mera kućnog pritvora i tvrdi da će se okrivljeni pojaviti pred sudom kad god bude pozvan.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja, dana 18. decembra 2022. godine doneo odluku kojom je uvažio zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 15. januara 2023. godine, zbog postojanja osnovane sumnje da je osumnjičeni počinio krivična dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva i organizovanje grupa za izvršenje genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina*.

2.1. Predmet: *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*

Sudsko veće^[2] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sudijom Musa Konxheli 8. septembra 2022. godine okrivljenog Svetomira Bačevića oglasilo je krivim za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Okrivljeni je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od pet (5) godina jer je u periodu jul-avgust 1998. godine u selu Belo Polje/Bellopojë, opština Peć/Pejë, uzeo za taoca oštećenu Tigjë Kadrijaj.

Obrana i tužilaštvo su izjavili žalbe na prvostepenu presudu, a do kraja izveštajne godine Apelacioni sud još uvek nije odlučio o njima.

Tok krivičnog postupka

Policijskoj stanici u Peći, dana 22. decembra 2020. godine, upućena je dojava građanina S.Ç. da se u kancelariji jednog javnog beležnika u Peći nalazi lice za koje se sumnja da je tokom oružanog konflikta na Kosovu počinilo krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, učestvujući u zlostavljanju članova porodice Kadrijaj iz sela Belo Polje/Bellopojë, opština Peć/Pejë.

Osumnjičeni Svetomir Bačević lišen je slobode od strane Jedinice za istragu ratnih zločina (JIRZ) Kosovske policije i istog dana mu je određeno zadržavanje od četrdeset osam (48) sati. Kancelarija STRK-a je 23. decembra 2020. godine podnela predlog za određivanje pritvora.

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë Albina Shabani-Rama donela je 24. decembra 2020. godine odluku u predmetu *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*, kojim je osumnjičenom Bačeviću određen pritvor u trajanju od trideset (30) dana, do 22. januara 2021. godine, zbog osnovane sumnje da je od 1998. do 1999. godine počinio krivično delo *ratni*

---

[2] Članovi sudskog veća, sudije Valon Kurtaj i Mentor Bajraktari.

zločin protiv civilnog stanovništva^[3]. Sudija za prethodni postupak je donela odluku o određivanju mere pritvora nakon saslušanja održanog na zahtev Kancelarije STRK-a 23. decembra 2020. (PPS.br. 108/20) o određivanju mere pritvora.

Odluka o pokretanju istrage

Kancelarija STRK-a je rešenjem od 23. decembra 2020. godine pokrenula istragu protiv osumnjičenog Svetomira Bačevića zbog postojanja osnovane sumnje: da je u periodu 1998-1999. godine u selu Belo Polje/Bellopojė, opština Peć/Pejė, sam ili u saizvršilaštvu sa nepoznatim licima, kao pripadnik policije i oružanih snaga SRJ, prekršio pravila međunarodnog prava u vreme rata, postupajući protiv civilnih lica i imovine, tačnije prekršio je član 3, stavovi a), b) i c) Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine, time što je naoružan ušao u kuću porodice Rexhepa Kadrijaja, gde je psihički i fizički maltretirao članove njegove porodice. Nakon toga je oteo Rexhepovu suprugu, Tigjė (koja je u to vreme imala oko 60 godina) i odveo je do seoske prodavnice, gde ju je u prisustvu drugih, za sada nepoznatih osoba, fizički zlostavljao. Oštećena je istog dana oslobođena uz posredovanje komšije M.S.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Sudija za prethodni postupak je, nakon saslušanja i analize spisa predmeta, rešenjem od 24. decembra 2020. godine našao da je predlog tužilaštva za određivanje mere pritvora osnovan. Prema rečima sudije, postoji osnovana sumnja da u radnjama osumnjičenog ima elemenata krivičnog dela za koje je osumnjičen i da se daljom istragom može utvrditi njegova umešanost u izvršenje krivičnog dela.

Po nalaženju suda, u ovom konkretnom predmetu postoje elementi za izricanje strože mere osumnjičenom.

Po nalaženju suda, da je isti na slobodi, mogao bi da napusti Kosovo kako bi izbegao krivičnu odgovornost, jer se sumnjiči da je počinio teško krivično delo. Osumnjičeni, koji na Kosovu ne živi od 1999. godine, nije upisan pri Agenciji za civilne registre Kosova, ne poseduje kosovska lična dokumenta i njegov izostanak bi otežao uredno vođenje krivičnog postupka koji je protiv njega pokrenut. Po nalaženju suda, postoji mogućnost uticaja na svedoke, jer je i sâm osumnjičeni pred sudom izjavio da ih dobro poznaje, pošto su iz istog sela.

---

[3] Propisano i kažnjivo članom 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ (koji je bio na snazi shodno Uredbi UNMIK-a 24/99 od 12. decembra 1999); takođe propisano i kažnjivo članom 146. KZRK (br. 06/L-074).

Sud je prilikom razmatranja predloga tužilaštva uzeo u obzir zahtev odbrane da se osumnjičenom izrekne blaža mera, ali je u ovom konkretnom slučaju, kao i zbog faze u kojoj se postupak nalazi, nužna mera pritvora radi obezbeđenja njegovog prisustva na sudu i uspešnog vođenja postupka.

Okrivljeni je u pritvoru od trenutka hapšenja do kraja izveštajne godine.

Optužnica

Kancelarija STRK-a (državni tužilac Ilir Morina) podigla je optužnicu^[4] protiv Svetomira Bačevića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kažnjivo u skladu sa članom 142 KZ SFRJ, kao zakona na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela, koje je trenutno kažnjivo i članom 146 KZRK-a.

Okrivljeni Bačević je optužen da je u periodu od jula do avgusta 1998. godine u selu Belo Polje/Bellopojë, opština Peć/Pejë, tokom konflikta koji nije bio međunarodnog karaktera, između pripadnika Oslobođilačke vojske Kosova (OVK) i vojnih snaga Savezne Republike Jugoslavije (SRJ) i policijskih snaga Srbije, sa umišljajem prekršio pravila međunarodnog prava protiv civilnog stanovništva, konkretno član 3, stav 1, tačke (b) i (c) zajedničke za četiri *Ženevske konvencije* od 12. avgusta 1949. godine i član 4, stav 2, tačke (c) i (e) II Protokola, izvršivši time krivično delo *uzimanje talaca*, uzevši za taoca oštećenu Tigjë Kadrijaj iz njene kuće pod pretnjom oružjem i u prisustvu njenog supruga, Rexhepa. Okrivljeni je oštećenom Rexhepu rekao da će mu suprugu odvesti u štab srpske vojske i policije u centru sela i da može da dođe po nju tek nakon što dovede pripadnike OVK, nakon čega je, pod pretnjom oružjem, odveo oštećenu Tigjë u centar sela, pored jedne prodavnice, u prisustvu brojnih drugih lica, gde ju je prislonio uza zid, u nameri da je ponizi. U tim trenucima dolazi sused oštećene, svedok M.S, koji je posle fizičkog okršaja sa okrivljenim uspeo da spase oštećenu i vrati je u njenu kuću. Sutradan je oštećena porodica Kadrijaj napustila Belo Polje/Bellopojë i otišla u pravcu grada Peći/Pejë.

Glavni pretres

Glavni pretres je otvoren čitanjem optužnice, 9. februara 2022. godine, u Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë. U vezi sa optužnicom, okrivljeni se izjasnio da nije kriv. Do okončanja glavnog pretresa saslušano je šest (6) svedoka na predlog tužilaštva, dok je oštećena Tigjë Kadrijaj saslušana na saslušanju o posebnoj istražnoj mogućnosti pre početka glavnog pretresa. Okrivljeni Bačević se na kraju glavnog pretresa nije izjasnio, već je iskoristio svoje zakonsko pravo da se brani ćutanjem.

---

[4] Optužnica (PPS. Br.108/2020) podignuta je 9. novembra 2021. godine.

Obrana nije predložila nijednog svjedoka da bude saslušan tokom glavnog pretresa.

Do donošenja prvostepene presude, sudsko veće je održalo ukupno šest (6) ročišta u sklopu glavnog pretresa.

Prvostepena presuda

Sudsko veće Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë je 8. septembra 2022. godine donelo osuđujuću presudu protiv okrivljenog Svetomira Bačevića. Okrivljeni je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od pet (5) godina, zato što je u periodu jul-avgust 1998. godine u selu Belo Polje/Bellopojë, opština Peć/Pejë, u vreme oružanog sukoba na Kosovu, uzeo za taoca oštećenu Tigjë Kadrijaj, tako što je naoružan otišao do kuće svojih komšija (Rexhep i Tigjë Kadrijaj), oboje starosti oko 60 godina, i tom prilikom je prvo pucao iz automatskog oružja, prvo u pravcu krova i prozora kuće, a zatim je ušao u kuću da proveri da li u njoj ima drugih ljudi. Oštećene je izveo u dvorište, nateravši ih nekoliko puta da sednu i ustanu, a zatim je oštećenu Tigjë izveo na ulicu, rekavši joj da će je odvesti u štab srpske vojske i policije i da će je odatle pustiti tek nakon što dovede vojnike OVK, dok je oštećeni Rexhep ostao u dvorištu svoje kuće. Šetajući putem u selu, tokom noći, okrivljeni je zajedno sa oštećenom Tigjë stao kod seoske prodavnice i u prisustvu drugih, pod pretnjom oružja, priljubio je oštećenu uza zid. U tom trenutku je došao komšija M.S, koji je ušao u raspravu i udario pesnicom okrivljenog Bačevića. Svedok M.S je odveo oštećenu Tigjë i vratio je njenoj kući, a sutradan oboje oštećenih (Rexhepa i Tigjë) udaljio iz sela Belo Polje/Bellopojë u pravcu grada Peći/Pejë.

Sud je našao da su u konkretnom predmetu glavni dokazi koji govore u prilog inkriminišućih radnji okrivljenog iskazi Tigjë Kadrijaj i očevica M.S. Sud uzima u razmatranje i iskaze drugih svjedoka, koji su čuli za događaj, ali koji nisu bili očevici.

Nalazi FHPK

U konkretnom predmetu, oštećena Tigjë Kadrijaj nije uspela da identifikuje okrivljenog kao osobu koja ju je kidnapovala tokom rata. Očevic M.S, komšija oštećene, lice je koje je identifikovalo okrivljenog kao odgovornog i koje je uspelo da spase oštećenu.

Na osnovu praćenja glavnog pretresa, FHPK nalazi da je sudsko veće vodilo glavni pretres na profesionalan način. Sud je ispoštovao prava stranaka u postupku.

Sudsko veće je bilo aktivno u postavljanju pitanja svedocima u cilju pojašnjenja konkretnih okolnosti.

2.2. Predmet: *Tužilac protiv Muhameta Alidemaja*

Pred sudskim većem^[5] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom sudijom Vesel Ismaili, u predmetu *Tužilac protiv Muhameta Alidemaja*, počeo je glavni pretres. Na pretresu održanom 28. decembra 2022. godine, stranke u postupku su iznele svoju uvodnu reč.

Glavni pretres se nastavlja 18. januara 2023. saslušanjem svedoka koje je predložilo tužilaštvo.

Tok krivičnog postupka

Kosovska policija je dana 30. marta 2021. godine u mestu Srbica/Skënderaj privela osumnjičenog Muhameta Alidemaja, koji je dan ranije ušao na Kosovo, na osnovu saznanja svedoka da je osumnjičeni u periodu 1998-1999. bio pripadnik srpskih snaga i da je učestvovao u masakru u Izbici/Izbicë u opštini Srbica/Skënderaj, koji se dogodio 28. marta 1999. godine.

STRK je 30. marta 2021. godine primio krivičnu prijavu od Kosovske policije – Jedinice za istragu ratnih zločina i druge dokaze pribavljene do te faze postupka. Nakon analize ovih spisa, tužilaštvo je smatralo opravdanim da protiv okrivljenog sprovede istragu u cilju pribavljanja dokaza i drugih podataka potrebnih za utvrđivanje navoda i činjeničnog stanja navedenih u krivičnoj prijavi.

Odluka o pokretanju istrage

Kancelarija STRK-a je rešenjem od 31. marta 2021. godine pokrenula istragu protiv osumnjičenog Muhameta Alidemaja, zbog osnovane sumnje da je u periodu 1998-1999. godine na teritoriji opštine Srbica/Skenderaj, samostalno i/ili zajedno sa drugim još uvek neidentifikovanim licima, inače pripadnicima srpskih policijskih i vojnih snaga, 28. marta 1999. godine u selu Izbica/Izbicë, bio deo grupacije koju je činilo više od 50 pripadnika srpske vojske i policije, a koja je prvobitno bombardovala selo, uništivši kuće i imovinu civila, i tim putem ih naterala da izađu iz svojih domova, da bi ih zatim sve okupili na jednom mestu, nakon čega su muškarce odvojili od žena i dece i proterali žene i decu u pravcu Kline/Klinë. Više od 140 muškaraca su okupili na mestu zvanom „Kodra e Zallit” (Peščani breg) i streljali ih.

---

[5] Članovi sudskog veća, sudije Suzana Çerkini i Violeta Namani-Hajra.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Sudija za prethodni postupak je, nakon saslušanja i analize spisa predmeta, rešenjem od 1. aprila 2021. godine našao da je predlog tužilaštva za određivanje mere pritvora osnovan.

Po nalaženju sudije, postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivična dela koja mu se stavljaju na teret rešenjem o pokretanju istrage, a povodom njegove umešanosti u masakru u Izbici/Izbicë, dva svedoka su svedočila da su videla osumnjičenog na mestu događaja. Činjenica je da je okrivljeni napustio Kosovo 1999. godine i da se nikada više nije vratio i da nema adresu stanovanja na Kosovu. Agencija za civilnu registraciju nema nikakve zvanične podatke o ovom licu. S obzirom na činjenicu da Srbija nije pokazala spremnost da sarađuje u predmetu ovakve prirode, sud smatra da se sa pravom može očekivati da bi okrivljeni, puštanjem na slobodu, ometao normalan tok ovog krivičnog postupka bekstvom sa teritorije Kosova, čime bi bio nedostupan organima gonjenja. Stoga je, po nalaženju suda, pritvor okrivljenog u ovoj fazi krivičnog postupka više nego opravdan i nužan za uspešno i delotvorno sprovođenje ovog krivičnog postupka.

Okrivljeni se nalazi u pritvoru od trenutka hapšenja do kraja izveštajne godine.

Optužnica

Državni tužilac Ilir Morina je 29. marta 2022. godine dostavio Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë optužnicu (PPS. br. 42/2021) protiv Muhameda Alidemaja, zbog osnovane sumnje da je okrivljeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni se tereti da je u periodu od 24. marta do 11. juna 1999. godine, tokom oružanog sukoba na Kosovu, kao pripadnik srpskih policijskih i vojnih snaga, teško prekršio pravila međunarodnog prava protiv civilnog stanovništva i njihove imovine, i to:

– Postoji sumnja da je dana 28. marta 1999. godine u selu Izbica/Izbicë u opštini Srbica/Skenderaj, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih vojnih i policijskih snaga, učestvovao i doprineo ubistvu 130 albanskih civila koji su prvobitno odvojeni od žena i dece;

– Dana 28. marta 1999. godine okrivljeni je, zajedno sa drugim pripadnicima srpskih policijskih i vojnih snaga, učestvovao u nečovečnom postupanju, narušavanju telesnog integriteta i zdravlja, pljačkanju i uništavanju imovine civilnog

stanovništva u selu Izbica/Izbičë i okolnim selima, prvobitno prisiljavajući albanske civile da se udalje iz svojih domova i okupljajući ih na jednoj velikoj livadi usred sela, i

– Okrivljeni se posle dva (2) meseca vratio ponovo na isto mesto u selu na kome su streljani albanski civili, zajedno sa ostalim pripadnicima srpskih policijskih i vojnih snaga, da ekskavatorom ekshumira leševe i odveze ih u nepoznatom pravcu. Po završetku rata, većina ovih leševa pronađena je u masovnim grobnicama u Batajnici u Srbiji, u selu Suvi Do/Suhodoll kod Mitrovice/Mitrovicë i u selu Nevoljane/Novolan nadomak Vučitrna/Vushtrri.

Tužilaštvo je, u optužnici, predložilo da se na glavnom pretresu sasluša 19 svedoka i da se kao materijalni dokazi izvedu 103 izjave svedoka date policiji i tužilaštvu, uz ostale materijalne dokaze.

Nalazi FHPK

Okrivljeni je u prethodnom postupku izjavio da razume albanski jezik i da nema potrebe da se dokumentacija prevodi na srpski jezik jer on i njegov branilac Veton Rrecaj razumeju albanski jezik. Međutim, nakon podizanja optužnice, okrivljeni je zamenio advokata Rrecaja i ovlastio je druga dva advokata, Miloša Delevića i Dejana Vasića, da ga zastupaju tokom glavnog pretresa. Dvojica novih advokata zatražila su od suda da se celokupna sudska dokumentacija, do podizanja optužnice, prevede na srpski jezik, međutim sud je taj zahtev odbio. Protiv odluke o odbijanju prevoda sudske dokumentacije odbrana je izjavila žalbu na nekoliko sudskih instanci, ali su sve žalbe odbijene. Iz tog razloga je početak glavnog pretresa odložen za nekoliko meseci.

Odluka suda o odbijanju da se prevede sudska dokumentacija iz prethodnog postupka može biti zakonita, ali ako ovaj slučaj ikada bude pokrenut pred ESLJP, ova odluka može biti prilično diskutabilna jer sud mora voditi računa o ravnopravnosti stranaka u postupku. Glavni pretres je nastavljen i pored toga što branioci okrivljenog nisu preveli spise prethodnog postupka na srpski jezik.

2.3. Predmet: *Tužilac protiv Duška Arsića*

Pred predsednikom sudskog veća Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sudijom Vesel Ismaili, dana 10. novembra 2022. godine, održano je prvo saslušanje u predmetu *Tužilac protiv Duška Arsića*. Okrivljeni Arsić se,

prema optužnici STRK-a od 2. novembra 2022. godine, tereti za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, koje je izvršio u periodu januar-jun 1999. godine, u okolini Prištine/Prishtinë.

Po završetku prvog saslušanja, branilac okrivljenog je u zakonskom roku izjavio prigovore na dokaze i zahtev za odbacivanje optužnice.

Prvostepeni sud je odbio prigovore na dokaze i zahtev za odbacivanje optužnice. Do kraja izveštajne godine odbrana nije izjavila žalbu protiv ovog rešenja Apelacionom sudu.

Tok krivičnog postupka

Kosovska policija je uhapsila osumnjičenog Duška Arsića 8. decembra 2021. godine, oko 23:00 časova, na graničnom prelazu Jarinje, zbog sumnje da je počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, dok se sa Kosova vraćao u Srbiju.

STRK je 25. novembra 2021. godine primio krivičnu prijavu od Kosovske policije – Jedinice za istragu ratnih zločina i druge dokaze pribavljene do te faze postupka. Nakon analize ovih spisa, STRK je smatrao opravdanim da protiv okrivljenog sprovede istragu, u cilju pribavljanja dokaza i drugih potrebnih podataka, kako bi se dokazali navodi i činjenično stanje, shodno krivičnoj prijavi.

Odluka o pokretanju istrage

Kancelarija STRK-a je rešenjem od 9. decembra 2021. godine pokrenula istragu protiv osumnjičenog Duška Arsića zbog postojanja osnovane sumnje da je okrivljeni, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpske policije, predvodio redovne policijske snage i srpske paravojne formacije tokom rata na Kosovu, tačnije u selu Butovac/Butovc, opština Priština/Prishtinë, od januara do juna 1999. godine, kao i da je prvobitno učestvovao u proterivanju i prisilnom raseljavanju građana Prištine/Prishtinë i okoline, nakon čega su pristupili pljačkanju kuća, a nakon pljačke kuća, kako bi oštetili imovinu albanskih građana, iste su palili, uz to da je okrivljeni učestvovao i u zlostavljanju nedužnih albanskih civila, ranivši i ubivši nekolicinu njih tom prilikom, samo zbog činjenice da su bili Albanci.

Takođe, postoji osnovana sumnja da je okrivljeni Arsić 20. aprila 1999. godine u selu Butovac/Butovc, opština Priština/Prishtinë, na mestu zvanom „Makedonsko groblje“, prvobitno zaustavio A.K, koji je u to vreme bio maloletan i imao petnaest (15) godina, a nakon što su zaustavili oštećenog, okrivljeni Arsić i ostali

pripadnici srpskih paravojnih formacija počeli su da ga maltretiraju, muče i zlostavljaju do te mere da oštećeni i dan-danas pati od posledica koje su mu nanete.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK-a je 9. decembra 2021. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë predlog za određivanje pritvora osumnjičenom, kao meru za obezbeđenje njegovog prisustva na sudu, zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio goreopisano krivično delo, kao i usled opasnosti od bekstva u slučaju puštanja osumnjičenog da se brani sa slobode. Pored toga, isti ima mesto prebivališta u Srbiji te se, na osnovu činjenice da Republika Srbija ne saraduje sa Republikom Kosovo kada je reč o procesuiranju ratnih zločina, može zaključiti da u slučaju odlaska okrivljenog u Srbiju, kosovski pravosudni organi neće moći da obezbede njegovo prisustvo.

Postupajući po predlogu Kancelarije STRK-a, sudija za prethodni postupak Mentor Bajraktari je 9. decembra 2021. godine održao saslušanje okrivljenog za određivanje mere pritvora.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja doneo rešenje kojim je usvojio predlog tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određen pritvor u trajanju od jednog (1) meseca, a okrivljeni je u pritvoru od trenutka hapšenja do kraja izveštajne godine. Okrivljenom je rešenjem od 4. novembra 2022. godine produžena mera pritvora na još dva (2) meseca.

Optužnica

Kancelarija STRK-a je podigla optužnicu^[6] protiv Duška Arsića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni Arsić se tereti da je u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpske policije i paravojnih formacija, u vreme rata na Kosovu, tačnije od januara do juna 1999. godine, učestvovao u proterivanju, pljački, oštećenju imovine i zlostavljanju albanskih civila u Prištini/Prishtinë i okolini.

Okrivljeni se sumnjiči da je 20. aprila 1999. godine u selu Butovac/Butovc, opština Priština/Prishtinë, na mestu zvanom „Makedonsko groblje“ učestvovao u streljanju Brahima Shale.

---

[6] Optužnica (PPS. br. 118/2021) je podignuta dana 2. novembra 2022. godine, od strane državnog tužioca Atthe Dema.

Istog dana, na istom mestu, okrivljeni je fizički i psihički maltretirao A.K. (koji je u to vreme imao 15 godina), tako što ga je udario kundakom automatske puške u leđa. Dok je maltretirao A.K, ispalio je hlice iz vatrenog oružja u pravcu Brahima Shale iz sela Trudna/Trudë.

Tužilaštvo je, u optužnici, predložilo da se pred sudskim većem sasluša jedanaest (11) svedoka.

2.4 Predmet: *Tužilac protiv Časlava Jolića*

Pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë dana 14. decembra 2022. godine održano je prvo saslušanje, koje je vodio predsednik sudskog veća Musa Konxheli, u predmetu *Tužilac protiv Časlava Jolića*. Na prvom saslušanju, okrivljenom je pročitana optužnica u vezi sa kojom se izjasnio da nije kriv. Odbrana je najavila da će u zakonskom roku osporiti dokaze i podneti zahtev za odbacivanje optužnice.

Do kraja izveštajne godine, sud nije doneo odluku o prigovoru na dokaze i zahtevu za odbacivanje optužnice.

Tok krivičnog postupka

Dana 2. juna 2022. godine, oko 11:30 časova, u gradu Istoku/Istog, Kosovska policija je, pod sumnjom da je tokom marta i maja 1998. godine učestvovao u prebijanju Zefa Malsije, zadržala osumnjičenog Časlava Jolića, srpske nacionalnosti, koji se u trenutku zadržavanja nalazio u Centru za civilnu registraciju.

STRK je 2. juna 2022. godine primio krivičnu prijavu od Kosovske policije – Jedinice za istragu ratnih zločina i druge dokaze pribavljene do te faze. Nakon analize ovih spisa, tužilaštvo je smatralo za shodno da protiv okrivljenog sprovede istragu u cilju pribavljanja dokaza i drugih podataka neophodnih za dokazivanje navoda i činjeničnog stanja kao u krivičnoj prijavi.

Odluka o pokretanju istrage

Kancelarija STRK-a je rešenjem od 3. juna 2022. godine pokrenula istragu protiv osumnjičenog Časlava Jolića, zbog sumnje da je tokom marta i maja 1998. godine u selu Đurakovac/Gjurakoc, opština Istok/Istog, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpske policije, pretukao oštećenog Zefa Malsiju, prvobitno marta 1998. godine u hodniku policijske stanice, a zatim maja 1998. godine u naselju „Bllagaq“, takođe u selu Đurakovac/Gjurakoc.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Sudija za prethodni postupak Valon Kurtaj je, nakon saslušanja i analize spisa predmeta, rešenjem od 3. juna 2022. godine našao da je zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora osnovan. Prema rečima sudije, postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivična dela koja mu se stavljaju na teret rešenjem o pokretanju istrage. Takođe, imajući u vidu činjenicu da je okrivljeni državljanin Srbije i da ima prebivalište van Kosova, postoji realna opasnost da isti može izbeći krivično gonjenje.

Stoga je, po nalaženju suda, određivanje pritvora okrivljenom u ovoj fazi krivičnog postupka više nego opravdano i neophodno za uspešno i delotvorno sprovođenje ovog krivičnog postupka.

Okrivljeni je bio u pritvoru od trenutka hapšenja do kraja izveštajne godine. Okrivljenom je rešenjem od 30. decembra 2022. godine produžena mera pritvora na još dva (2) meseca, do 1. marta 2023. godine.

Optužnica

Državni tužilac Ilir Morina je 18. novembra 2022. godine dostavio optužnicu (PPS. br. 42/2022) protiv okrivljenog Časlava Jolića Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni je optužen da je u periodu od januara 1998. godine do 21. juna 1999. godine, na teritoriji opštine Istok/Istog, u saizvršilaštvu sa drugim licima, suprotno pravilima međunarodnog prava, primenio mere mučenja i nanošenja velike patnje ili narušavanja telesnog integriteta ili zdravlja civilnog stanovništva, i to:

– Maja 1998. godine u naselju „Bllagaq“ u selu Đurakovac/Gjurakoc, nakon pada helikoptera srpskih policijskih i vojnih snaga, oštećeni Zef Malsija je u pratnji dvojice međunarodnih novinara otišao do mesta događaja, zajedno sa jednom albanskom prevoditeljicom. Putem, odlazeći na mesto događaja iz kuće porodice R.P, presreće ih pet osoba obučenih u uniforme srpske policije, među kojima i okrivljeni Časlav Jolić. Ovi policajci su počeli da tuku oštećenog Zefa Malsiju, nanoseći mu udarce i šutirajući ga u trajanju od 20 minuta, sve dok isti nije izgubio svest. Potom su ga, u lokvi krvi, novinari udaljili sa mesta događaja i vratili njegovoj kući. Razlog što su ga pretukli bio je taj što je oštećeni Zef Malsija doveo dvojicu međunarodnih novinara na mesto događaja;

– Oko 15. marta 1998. godine, dok je oštećeni Naim Ferati pio kafu u restoranu „Šija“ u Đurakovcu/Gjurakoc, sa još četvoricom prijatelja, došlo je pet srpskih policajaca koji su uhapsili oštećenog i izvukli ga iz lokala. Sva petorica su ga fizički napala, udarajući ga u različite delove tela, a među njima je bio i policajac R.P. Zatim su ga odveli u policijsku stanicu u Đurakovcu/Gjurakoc i tokom dana su ga pustili. Ovaj događaj je video i oštećeni Nexhmedin Curri, kojeg je istog dana pretukla ista grupa policajaca.

– Oko 15. marta 1998. godine oštećeni Nexhmedin Curri, koji je krenuo iz sela Đurakovac/Gjurakoc u pravcu sela Vrelo/Vrellë, opština Istok/Istog, zaustavljen je na policijskom kontrolnom punktu u selu Đurakovac/Gjurakoc, i u tom trenutku u njegov automobil ulaze dva srpska policajca i traže od njega da ih odveze prvo do kuće osobe zvane Malja, a zatim do prodavnice u kojoj je radio „Slaviša“. Po dolasku ispred prodavnice, osoba sa nadimkom Jolić iz automobila izvodi oštećenog Nexhmedina Currija, udarivši ga kundakom oružja, vuče ga po zemlji do obližnjeg lokala, nastavljajući da ga udara sve do trenutka kada su intervenisali drugi policajci i izveli oštećenog iz lokala, koji se potom svojim automobilom udaljio iz sela Đurakovac/Gjurakoc. Po odlasku je video kako srpska policija tuče oštećenog Naima Feratija.

Tužilaštvo je u optužnici predložilo da se na glavnom pretresu sasluša 17 svedoka i izvedu drugi materijalni dokazi.

3.1. Predmet: *Tužilac protiv Remzija Shale*

Pred sudskim većem Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu^[7], sa predsednicom veća, sudijom Raime Elezi^[8], 24. juna 2020. godine otvoren je glavni pretres na ponovnom suđenju u predmetu *Tužilac protiv Remzija Shale*.

Presudom Vrhovnog suda Kosova od 20. marta 2020. godine, ovaj predmet je vraćen na ponovno suđenje i odlučivanje.

Ponovljeni postupak pokrenut je u vezi sa optužnicom Kancelarije STRK od 19. oktobra 2016. godine, koju je na početku pretresa precizirao tužilac STRK-a.

Veće Vrhovnog suda Kosova, na čelu sa sudijom Nesrin Lushta, predsednicom veća^[9], na ročištu održanom 2. marta 2020. godine, postupajući po vanrednom pravnom leku – zahtevu za zaštitu zakonitosti branilaca okrivljenog Remzija Shale, donelo je presudu kojom je ukinuta pravnosnažna presuda Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu (P. br. 181/2016) od 3. jula 2019. godine, kao i presuda Specijalnog odeljenja Apelacionog suda (APS br. 14/2019) od dana 26. novembra 2019. godine, i predmet vratilo na ponovno suđenje.

Ponovo suđenje nije završeno do kraja izveštajne godine. Nastavak glavnog pretresa najavljen je za 20. januar 2023. godine.

---

[7] Prema Zakonu o sudovima, koji je stupio na snagu 2. januara 2019. godine, član 13 predviđa da je Specijalno odeljenje nadležno za postupanje u predmetima u vezi sa optužnicama Specijalnog tužilaštva Kosova (STRK), podignutim nakon osnivanja ovog odeljenja, kao i po optužnicama STRK u kojima nije završen postupak ispitivanja optužnice. U predmetima u kojima je okončan postupak ispitivanja optužnice postupaću nadležni sudovi (uglavnom shodno mesnoj nadležnosti), odnosno sudovi koji su prvi pokrenuli krivični postupak, do njihovog okončanja.

[8] Članovi sudskog veća za ponovno suđenje, sudije Luan Berisha i Fatmir Krasniqi. Ponovno suđenje se održava pred istim sudskim većem koje je sudilo i u prvom prvostepenom postupku.

[9] Članovi veća, sudije Vrhovnog suda Kosova Agim Maliqi i Rasim Rasimi.

Tok krivičnog postupka^[10]

Prethodni istražni postupak u vezi sa nasilnim odvođenjem Haxhi Perteshija iz njegove kuće u selu Dulje/Duhël od strane naoružanih i uniformisanih pripadnika OVK 26. juna 1998. godine, kao i u vezi sa njegovom smrću koja se desila pod nerazjašnjenim okolnostima nekoliko dana kasnije (njegovo beživotno telo pronađeno je 1. jula 1998. godine pored puta u centru sela), pokrenut je iskazima članova njegove porodice datim istražiteljima policije UNMIK-a tokom 2002. godine.

Istragu ovog zločina i njegovih mogućih učinilaca nastavili su istražitelji EULEX-a, pošto je ova misija za vladavinu prava preuzela ovu nadležnost 2009. godine na Kosovu. Odlukom međunarodnog tužioca EULEX-a od 24. aprila 2014. godine, pokrenute su istrage protiv bivših pripadnika OVK-a, Remzija Shale i B.Q.^[11].

Nasilno odvođenje iz kuće, odnosno lišavanje slobode i smrt Haxhi Perteshija nastupili su usled navodne sumnje da je sarađivao sa srpskim vlastima.

Nakon sužavanja mandata EULEX-a na Kosovu, predmet je u leto 2015. godine ustupljen lokalnim tužiocima Kancelarije STRK-a, koji su nastavili istrage protiv Shale i B.Q. Istraga protiv osumnjičenog B.Q. je ubrzo u nedostatku dokaza, obustavljena.

Optužnica

Kancelarija STRK (tužilac Haki Gecaj), dana 19. oktobra 2016.^[12] podigla je optužnicu protiv Remzija Shale za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*^[13] koje je počinjeno u saizvršilaštvu sa nepoznatim izvršiocima za vreme oružanog sukoba na Kosovu. Okrivljeni se tereti da je dana 26. juna 1998. godine u selu Dulje/Duhël, opština Suva Reka/Suharekë, upotrebom nasilja iz njegove kuće odveo Haxhi Perteshija, čije je telo pronađeno nekoliko dana kasnije (1. jula

---

[10] Krivični postupak u predmetu *Tužilac protiv Remzija Shale* bio je predmet analiza koje su objavljivane u godišnjim izveštajima FHPK-a za 2016, 2017, 2018. i 2019. godinu. Iste se mogu naći na zvaničnoj internet prezentaciji FHPK: www.hlc-kosovo.org. U okviru ovog godišnjeg izveštaja o sudenjima koja su propraćena tokom 2020. godine, biće detaljno predstavljen jedan deo krivičnog postupka koji je vođen u godini izveštavanja, konkretno odluka Vrhovnog suda Kosova i početak ponovnog suđenja tokom 2020. godine.

[11] Istražni postupak protiv osumnjičenog B.Q. kasnije je obustavljen usled nedostatka dokaza.

[12] Ovo je prva optužnica za ratne zločine koju su podigli lokalni tužioci Kancelarije STRK, nakon sužavanja mandata EULEX-a 15. juna 2014. godine.

[13] Predviđeno članom 142, u vezi sa članom 22. KZ SFRJ, u vezi sa članom 3 (1a) Četvrte Ženevske konvencije iz 1949. godine, takođe kažnjivo članom 152, u vezi sa članom 32 KZRK.

1998. godine) u blizini magistralnog puta u selu Dulje/Duhël, opština Suva Reka/Suharekë.

Glavni pretres

Rešenjem o odbijanju predloga za odbacivanje optužnice od dana 6. marta 2017. godine okončan je postupak ispitivanja optužnice pred Osnovnim sudom u Prizrenu. Apelacioni sud je rešenjem od 23. marta 2017. godine potvrdio ovu odluku Osnovnog suda.

Glavni pretres u prvom stepenu pokrenut je 12. maja 2017. godine čitanjem optužnice. Okrivljeni Shala se izjasnio da ne priznaje izvršenje krivičnog dela koje mu se optužnicom stavlja na teret. Data je i uvodna reč stranaka u postupku. Sudsko veće je, do proglašenja presude, dana 2. jula 2019. godine, održalo ročišta u trideset sedam (37)^[14] sudećih dana, tokom kojih je saslušano trideset (30) svedoka koje su predložile stranke u postupku, kao i sudsko veće po službenoj dužnosti [dvadeset tri (23) na predlog tužioca, četiri (4) na predlog oštećenog i tri (3) po službenoj dužnosti na predlog suda]. Izvedeni su materijalni dokazi. Okrivljeni^[15] je odgovorio na pitanja branioca. On je odbio da odgovara na pitanja tužioca i sudskog veća, koristeći pravo da se brani ćutanjem. Stranke u postupku iznele su svoju završnu reč.

Prvostepena presuda

Okrivljeni je presudom, koja je proglašena 3. jula 2019. godine, oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*^[16], pošto je za vreme oružanog sukoba u svojstvu pripadnika OVK, u uniformi i naoružan, 26. juna 1998. godine oko 23:00 časa u selu Dulje/Duhël, opština Suva Reka/Suharekë, u saizvršilaštvu sa pet (5) ili šest (6) pripadnika OVK, lišio slobode civila Haxhi Perteshija, za koga se sumnjalo da je saradivao sa srpskim oružanim snagama. Njegov leš pronađen je pored puta u centru sela, nekoliko dana kasnije.

[14] U sudeće dane nisu uračunata saslušanja u vezi sa optužnicom.

[15] Okrivljeni se tokom prvog prvostepenog suđenja do kraja 2018. godine branio sa slobode. On se, iako uredno pozvan, nije odazvao pozivu suda za nastavak glavnog pretresa koji je zakazan za 9. januar 2019. On je lišen slobode 24. maja 2019. godine u prepodnevnom satima, po poternici. Nakon presude Apelacionog suda od 26. novembra 2019. godine, kojom je odlučeno o žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude, upućen je na izdržavanje kazne zatvora. Ukidanjem presude nižestepnih sudova od strane Vrhovnog suda Kosova presudom od 20. marta 2020. godine i vraćanjem predmeta na ponovno suđenje i odlučivanje, okrivljenom je 30. aprila ponovo određen jednomesečni pritvor, koji je kasnije produžen. Okrivljeni je u pritvoru zaključno sa krajem godine izveštavanja.

[16] Izvršeno u saizvršilaštvu, propisano i kažnjivo članom 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, u vezi sa članom 3 (a) Četvrtе Ženevske konvencije, takođe kažnjivo članom 152, stavovi 1 i 2, u vezi sa članom 31 KZRK (2012).

Presudom prvostepenog suda okrivljeni je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od četrnaest (14) godina, u koju mu je uračunato vreme provedeno u pritvoru, koji je produžen do pravnosnažnosti presude.

Žalbeni postupak

Okrivljeni i njegov branilac, advokat iz Suve Reke/Suharekë Natal Bullakaj, žalbom su pobili prvostepenu presudu usled bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, kao i rešenja o krivičnoj sankciji. Punomoćnik oštećenih je pobio prvostepenu presudu u delu o visini izrečene kazne.

Presuda Apelacionog suda

Žalbeno veće Specijalnog odeljenja Apelacionog suda, na čelu sa sudijom Vaton Durguti, predsednikom veća^[17], u predmetu *Tužilac protiv Remzi Shale*, 26. novembra 2019. godine održalo je ročište na kojem su razmotrene žalbe stranaka na presudu Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu, proglašenu 3. jula 2019. godine (P.br. 181/2016).

Žalbeno veće je presudom od 26. novembra 2019. godine delimično usvojilo žalbene navode okrivljenog, tako što je presudu Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu po službenoj dužnosti preinačilo u delu pravne kvalifikacije krivičnog dela i visine izrečene kazne. Apelacioni sud je presudom našao da u radnjama okrivljenog Remzija Shale postoje elementi krivičnog dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ (koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela), kao i u vezi sa članom 3 (1.a) Četvrte Ženevske konvencije iz 1949. godine, za koje mu je izrekao kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina.

Presudom Apelacionog suda odbijena je kao neosnovana žalba zastupnika oštećene stranke, advokata Asdrena Hoxhe.

Zahtev za zaštitu zakonitosti

Branilac okrivljenog Shala, advokat Natal Bullakaj je protiv pravnosnažne presude Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu od 3. jula 2020. godine (P. br. 181/2016) i presude Specijalnog odeljenja Apelacionog suda (APS. br. 14/2019) od 26. novembra 2019. godine, izjavio Vrhovnom sudu Kosova 20. januara 2020. godine vanredni pravni lek – zahtev za zaštitu zakonitosti zbog povrede krivičnog zakona iz člana 432, stav 1, tačka 1.2. ZKPRK-a i bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 382 ZKPRK.

---

[17] Članovi žalbenog veća, sudije Kreshnik Radoniqi (sudija izvestilac) i Burim Ademi.

Prema navodima iz zahteva za zaštitu zakonitosti, prvostepeni sud je učinio povredu krivičnog zakona na štetu osuđenog, jer je oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* (iz člana 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, kao i u vezi sa članom 3 (1a) Četvrte Ženevske konvencije iz 1949. godine, takođe kažnjivo po članu 152, u vezi sa članom 31 KZRK), iako se na osnovu izvedenih dokaza koji se nalaze u spisima predmeta zaključuje da u radnjama okrivljenog nema elementa krivičnog dela za koje je optužen i oglašen krivim. Dalje se navodi da prvostepeni sud prilikom donošenja presude nije obrazložio odlučujuće činjenice koje čine obeležje krivičnog dela, kao ni činjenice u vezi sa pravnom kvalifikacijom krivičnog dela.

Prema navodima iz zahteva, prvostepeni sud prilikom izricanja presude, kojom je okrivljeni oglašen krivim, nije pravilno ocenio sve okolnosti i činjenice koje su uticale na krivicu, odnosno nevinost okrivljenog. Kazna je određena bez utvrđivanja krivice. Prilikom donošenja odluke, prvostepeni sud nije uzeo u obzir okolnosti koje idu u prilog okrivljenom. Vrsta i visina kazne su u potpunoj suprotnosti sa zakonom, imajući u vidu da nisu utvrđene sve okolnosti koje bi uticale na donošenje pravične i zakonite odluke.

Branilac u zahtevu tvrdi da prvostepeni sud nije dao jasno obrazloženje o odlučujućim faktorima u vezi sa izvršenjem krivičnog dela za koje se okrivljeni Shala tereti. Postoji i nesklad između dispozitiva i obrazloženja presude.

Prema navodima branioca, drugostepeni sud je ponovio propuste prvostepenog suda kada je reč o kvalifikaciji krivičnog dela. Apelacioni sud je po službenoj dužnosti prekvalifikovao krivično delo, kvalifikujući ga kao krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, kao i u vezi sa članom 3 (1a) Četvrte Ženevske konvencije iz 1949. godine. Drugostepeni sud je preinačio presudu Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu samo kada je reč o odmeravanju kazne, i izrekao je okrivljenom kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina, u koju je uračunato i vreme provedeno u pritvoru od 14. maja 2019. godine.

Prema nalazima branioca, drugostepeni sud je svojom odlukom propustio da otkloni propuste i povrede prvostepenog suda, što je bilo moguće poništavanjem prvostepene presude i vraćanjem predmeta na prvostepeni postupak.

Prema nalazima iz zahteva, Apelacioni sud je prilikom prekvalifikacije našao da je okrivljeni izvršio krivično delo kao nalogodavac, odnosno da je okrivljeni kri-

tične večeri predvodio grupu, koja je bila u kući oštećenog. Drugostepeni sud nije izveo dokaze kojima je obrazložio svoje nalaze. Prema navodima odbrane, osuđeni je bio običan vojnik. Navodi da je osuđeni kritične večeri predvodio ekipu, koja je bila u kući oštećenih, po oceni odbrane su izmišljotina oštećenih i posledica pogrešnog opisa ovog dela od strane organa gonjenja.

Branilac je u zahtevu naveo i primere povreda: sud nije konstatovao utvrđene okolnosti, odnosno neke veoma bitne delove iskaza svedoka sud nije evidentirao u zapisniku; saslušano je nekoliko svedoka, koji iz određenih razloga prvobitno nisu saslušani; neki predlozi odbrane nisu usvojeni.

Branilac je predložio Vrhovnom sudu da uvaži zahtev za zaštitu zakonitosti okrivljenog i da ga oslobodi od optužbi koje mu se stavljaju na teret ili da poništi presudu Osnovnog suda u Prizrenu od 3. jula 2019. i da predmet, shodno tome, vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje ili da, ako Vrhovni sud ne nađe povrede navedene u zahtevu, preinači navedene presude i okrivljenom Shali izrekne kaznu blažu od granice propisane zakonom.

Državno tužilaštvo je dopisom od 14. februara 2020. godine predložilo da se zahtev za zaštitu zakonitosti osuđenog odbije kao neosnovan.

Presuda Vrhovnog suda Kosova

Vrhovni sud je, na ročištu sudskog veća, razmotrio spise predmeta u skladu sa zakonskim odredbama (član 435, stav 1, u vezi sa članom 436, stav 1 ZKPRK), nalazeći da je zahtev za zaštitu zakonitosti osnovan.

Vrhovni sud je našao da su osnovani navodi odbrane okrivljenog da prvostepena presuda sadrži bitne povrede odredaba krivičnog postupka. Drugostepena presuda ne sadrži obrazloženje u pogledu postojanja krivičnog dela i krivične odgovornosti okrivljenog. Navedene povrede prvostepenog suda nisu otklonjene presudom drugostepenog suda, koja takođe sadrži bitnu povredu odredaba krivičnog postupka predviđenu članom 384, stav 1, tačka 12, u vezi sa članom 370, stav 7 ZKPRK-a.

Po nalaženju Vrhovnog suda, u navedenim presudama nije dato obrazloženje kada je reč o postojanju krivičnog dela i krivične odgovornosti osuđenog, posebno kada je u pitanju krivica osuđenog u vezi sa davanjem ili izvršenjem naloga, odnosno izvršenjem naredbi nad civilnim stanovništvom. Nije utvrđeno da je postupao suprotno odredbama člana 142 KZ SFRJ, odnosno da je uzeo civile za taoce.

Takođe, prvostepeni sud nije obrazložio na koji način su ispoljeni elementi krivičnog dela iz člana 142 KZ SFRJ: „Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vreme rata, oružanog sukoba, okupacije, naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, teror [...], uzimanje talaca [...], ili ko izvrši neka od navedenih dela...“

Vrhovni sud nalazi da prvostepeni sud u svojoj presudi nije obrazložio da li je osuđeni imao bilo kakav položaj u vojnoj hijerarhiji u vreme delovanja, niti kakvu je konkretnu ulogu imao kritičnog dana, iako nije sporno da je bio pripadnik OVK. Međutim, po nalaženju Vrhovnog suda, da bi se mogli utvrditi elementi krivičnog dela koje se osuđenom stavlja na teret, potrebno je da su ispunjena dva uslova: prvo, da se jasno utvrdi da je on kao učinilac dao naredbu (što potvrđuje da je visoko rangiran u odnosu na lica koja izvršavaju naredbu), odnosno da je u ovom slučaju utvrđeno sa sigurnošću da je on nalogodavac za postupanje protiv civilnog stanovništva, konkretno u ovom slučaju protiv oštećenih, i kao drugo, da utvrdi da li je okrivljeni izvršio naređenje koje je dobio od svojih starešina. U konkretnom predmetu, u donetim sudskim odlukama nisu utvrđena ova dva bitna elementa ovog krivičnog dela.

Po oceni Vrhovnog suda, u presudi nije opisan način postupanja okrivljenog, čime nisu ispunjeni bitni elementi krivičnog dela za koje je okrivljeni oglašen krivim. Činjenica da je sa osuđenim kritične večeri bilo još pet (5) ili šest (6) nepoznatih pripadnika OVK ne znači da je okrivljeni po svaku cenu bio vođa grupe, a nije posebno utvrđeno da je on bio osoba koja je izdavala naređenja drugima, kako se konstatuje u presudi prvostepenog suda, koja je prihvaćena i potvrđena odlukom drugostepenog suda.

Po nalaženju Vrhovnog suda, obrazloženje prvostepenog suda protivreči samo sebi. Prvostepeni sud je u presudi konstatovao da se način izvršenja krivičnog dela *ratni zločin*, za koje je okrivljeni oglašen krivim „sastoji u davanju naređenja za činjenje nedozvoljenih radnji ili izvršenju istih“, iako nijedan pasus prvostepene presude ne razrešava dilemu da li je utvrđeno postojanje prethodno navedenih elemenata. Iz ovoga proizilazi da je obrazloženje u suprotnosti sa dispozitivom presude prvostepenog suda o postojanju krivičnog dela i odgovornosti osuđenog.

Prvostepenom presudom nisu utvrđeni elementi krivičnog dela, kao što je, na primer, način postupanja okrivljenog, drugim rečima da li je postupao kao neko ko je davao ili izvršavao naređenja prema oštećenima. Iz ovih razloga, prvostepena presuda je sastavljena uz bitne povrede odredaba krivičnog postupka koje nisu otklonjene odlukom drugostepenog suda.

Prvostepeni sud u toku postupka mora postupiti u skladu sa presudom Vrhovnog suda, mora izvesti postojeće dokaze, po potrebi obezbediti i izvesti druge dokaze i doneti zakonitu i urednu odluku u ovom predmetu. Pre svega, moraju se otkloniti nejasnoće kada je reč o odvijanju događaja i precizirati način postupanja okrivljenog. Time će se u potpunosti utvrditi da li je on davao naređenja ili je izvršavao naređenja da upravo na takav način postupi prema civilnom stanovništvu, u konkretnom slučaju prema oštećenima.

Ponovno suđenje

Glavni pretres u sklopu ponovljenog suđenja počeo je 24. juna 2020. godine pred sudskim većem u istom sastavu, koje je postupalo u prvom prvostepenom procesu.

Tokom 2022. godine održano je ukupno šesnaest (16) sudskih ročišta. U ovom periodu, saslušano je sedamnaest (17) svedoka, gde je tokom dva ročišta bilo i sučeljavanje između nekolicine svedoka.

Takođe, okrivljeni Shala je na ponovnom suđenju dao iskaz pred sudskim većem i ispitali su ga njegov branilac, Blerim Mazreku, stranke u postupku i članovi sudskog veća.

Naredno ročište zakazano je za 20. januar 2023. godine, na kome će se pristupiti saslušanju svedoka.

Nalazi FHPK

– Suđenje u ovom predmetu traje predugo, čime je prekršen i član 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP) u skladu sa kojim svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku, pred nezavisnim i nepristrasnim sudom. Prvo saslušanje u ovom predmetu održano je novembra 2016. godine, a okrivljenom se sudi već skoro sedam (7) godina, dok je postupak i dalje u fazi ponovnog suđenja na prvom stepenu.

– Tokom glavnog pretresa često se beleži nedostatak reda u sudnici – stranke uzimaju reč bez reda i bez dozvole predsednika sudskog veća. Nekolicina svedoka izrazila je svoju frustraciju time što su nekoliko puta pozvani da svedoče u ovom procesu, u kome često dolazi i do sučeljavanja samih svedoka. Takođe, i tokom ove izveštajne godine, oštećena stranka i članovi porodice okrivljenog su zajedno sa okrivljenim bili uključeni u fizički okršaj u sudnici, a ovakav događaj zapravo je odraz niskog nivoa bezbednosti u sudnici i propusta sudskog veća u održava-

nju reda, imajući u vidu da je i u prošlosti bilo sličnih okršaja među njima.

– Od početka sudskog procesa 2016. godine, posmatrači FHPK-a redovno prate ovaj sudski proces. Detaljnije o analizi ovog predmeta i nalazima FHPK-a možete pročitati u godišnjim izveštajima o praćenju suđenja za ratne zločine i politički i etnički motivisanim krivičnim delima, objavljenim na zvaničnoj internet prezentaciji FHPK-a: www.hlc-kosovo.org.

3.2. Predmet: *Tužilac protiv Zorana Vukotića (Vukotić IV)*

Sudsko veće Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë (predsednica veća, sudija Valbona Musliu Selimaj)^[18], u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića (Vukotić IV)*, dana 11. novembra 2022. godine na ponovnom suđenju donelo je presudu kojom je okrivljenog Vukotića oglasilo krivim za izvršenje krivičnog dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*^[19]. Okrivljeni je, kao pripadnik policijskih snaga rezervnog sastava MUP-a Srbije, 22. maja 1999. godine za vreme rata na Kosovu, u opštini Vučitrn/Vushtrri, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima ove jedinice, učestvovao u proterivanju albanskog civilnog stanovništva, fizičkom i psihičkom nasilju nad njima; primenio je nasilje i druge nečovečne postupke, počinivši seksualno nasilje nad jednom ženom albanske nacionalnosti.

Okrivljenom je izrečena kazna zatvora u trajanju od deset (10) godina.

Ova presuda je objavljena nakon što je Apelacioni sud uvažio žalbu odbrane i predmet vratio na ponovno suđenje.

Ovo je četvrta optužnica podignuta protiv okrivljenog Zorana Vukotića, dok su ostale tri optužnice predmet razmatranja u Osnovnom sudu u Mitrovici/Mitrovicë.^[20]

Tok krivičnog postupka

Kancelarija STRK-a je u vezi sa postojanjem osnovane sumnje da je okrivljeni Zoran Vukotić u vreme oružanog konflikta na Kosovu silovao svedokinju/oštećenu D1, angažovala Upravu za istragu teških krivičnih dela (UITKD) da ispita okolnosti u kojima je izvršeno navodno krivično delo i da obezbedi dokaze o

---

[18] Članovi sudskog veća, sudije Valon Kurtaj i Suzana Çerkini.

[19] Propisano i kažnjivo članom 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ.

[20] Više o ovim predmetima možete pročitati u godišnjim izveštajima FHPK-a o suđenjima za ratne zločine na Kosovu, objavljenim na stranici www.hlc-kosovo.org

eventualnoj umešanosti okrivljenog Vukotića u izvršenje krivičnog dela za koje se sumnjiči.

Nakon istrage, UITKD je 25. jula 2018. godine podneo krivičnu prijavu Kancelariji STRK-a. Ova kancelarija je 5. avgusta 2019. godine donela rešenje o otvaranju istrage protiv okrivljenog Vukotića za krivično delo *silovanje* kao *ratni zločin*.

Kancelarija STRK-a je, u toku istrage, pored obezbeđivanja dokaza o umešanosti Vukotića u izvršenje krivičnog dela, od nadležnih organa Crne Gore obezbedila saglasnost za vođenje krivičnog postupka protiv okrivljenog Vukotića i u vezi sa ovim delom^[21].

Optužnica

Nakon sprovedene istrage protiv okrivljenog Zorana Vukotića, povodom osnovane sumnje da je počinio krivično delo *silovanje* kao *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, Kancelarija STRK-a (državna tužiteljka Drita Hajdari) je 6. marta 2020. godine podigla optužnicu protiv okrivljenog.

Istom se tereti da je:

– tokom oružanog sukoba na Kosovu, u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policijskih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) Srbije, maja 1999. godine, postupao u suprotnosti sa pravilima međunarodnog humanitarnog prava, učestvovao u širokom i sistematskom napadu srpskih vojnih, policijskih i paravojnih policijskih snaga uperenih protiv civilnog stanovništva na teritoriji opštine Vučitrn/Vushtrri, kao i u proterivanju albanskog civilnog stanovništva, vršeći fizičko, psihičko i seksualno nasilje nad jednom ženom albanske nacionalnosti;

---

[21] Protiv okrivljenog Vukotića podignute su ranije još tri optužnice u vezi sa krivičnim delom *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*: 20. aprila 2017. godine, 16. maja 2017. godine i 23. juna 2017. godine. Okrivljeni se trenutno nalazi u pritvoru u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića (Vukotić I)*, u vezi sa tačkom 3 optužnice od 20. aprila 2017. godine, prema kojoj je 2. i 3. maja 1999. godine, u saizvršilaštvu sa drugim licima, učestvovao u nehumanom postupanju prema zatočenicima i nanošenju teških patnji civilima albanske nacionalnosti, koji su bili zatočeni u zatvoru u Smrekovnici/Smrekovicë. Za ovo delo, presudom od 25. maja 2018. godine, osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od šest (6) godina i šest (6) meseci, koja je potvrđena presudom Apelacionog suda od 30. januara 2019. Postupak u vezi sa tačkom 1 ove optužnice vraćen je na ponovno suđenje. Od završetka izvršnog mandata EULEX-a, juna 2018. godine, i prenosa ovih predmeta na lokalno pravosuđe, nijedno sudsko ročište nije održano u ova tri predmeta pred Osnovnim sudom u Mitrovici/Mitrovicë.

– izvršio fizičko nasilje nad civilima tako što je 22. maja 1999. godine na groblju u Vučitrnu/Vushtrri drvenim motkama pretukao albanske civile, kojima su srpske vojne, policijske i paravojne snage naredile da sednu na zemlju;

– tokom ovih događaja, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih oružanih snaga, učestvovao u odvajanju mladića, kojima su naredili da uđu u kamione i odvezli ih u nepoznatom pravcu, dok su žene, decu i starce naterali da čekaju u koloni ispred dvospratnice, tobože da bi im izdali lične karte. U cilju seksualnog iskorišćavanja D1, okrivljeni je nasilno izdvojio oštećenu D1 i odveo je u prostorije na drugom spratu kuće, gde je bilo još pet drugih žena, koje su bile nage i koje je nekolicina policajaca seksualno iskorišćavala. Tom prilikom, okrivljeni je, u prisustvu tih žena i policajaca, oštećenu D1 bacio na pod, pocepao joj odeću i silovao je uz pomoć drugog, do sada neidentifikovanog policajca. U trenutku kada je oštećena od jakih bolova pokušala da se okrene na stranu, okrivljeni ju je udario nogom u leđa, od kog udarca se onesvestila. U vreme kada je oštećena izložena činu silovanja, ista je bila u trećem mesecu trudnoće. Kao posledica silovanja i zadobijenih udaraca, posle izvesnog vremena, ona je izgubila muške blizance. Radnje okrivljenog su joj ostavile teške fizičke i psihičke traume.

Tužilaštvo je radnje okrivljenog okvalifikovalo kao krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* počinjeno u saizvršilaštvu i propisano i kažnjivo članom 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, trenutno kažnjivo kao *zločin protiv čovečnosti*, iz člana 143, stav 1, tačke 1.4 i 1.6, u vezi sa članom 31 KZRK-a.

Glavni pretres

Glavni pretres pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zvanično je otvoren 21. januara 2021. godine.

Glavni pretres je bio zatvoren za javnost zbog osetljivosti predmeta. Posmatračima FHPK-a, OEBS-a i EULEX-a, uz dozvolu sudskog veća, bilo je dozvoljeno da učestvuju na ročištima zatvorenim za javnost.

U ovom predmetu je održano ukupno sedam (7) sudskih ročišta, na kojima je saslušano ukupno sedam (7) svedoka koje je predložila Kancelarija STRK-a, među kojima i oštećena D1. Takođe, na predlog tužilaštva, pročitana je iskaz jedne (1) svedokinje iz prethodnih faza krivičnog postupka.

Odbrana nije predložila nijednog svedoka u prilog alibija. Nakon saslušanja svedoka, izvedeni su i materijalni dokazi koje su predložile stranke u postupku.

Okrivljeni Vukotić je iskoristio svoje zakonsko pravo da se brani ćutanjem i izjasnio se da nije kriv.

Prvostepena presuda

Sudsko veće je 5. jula 2021. godine objavilo presudu u predmetu Tužilac protiv Zorana Vukotića. Okrivljeni Vukotić je presudom oglasen krivim za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina.

Sud je ovakvo činjenično stanje utvrdio izvođenjem dokaza na glavnom pretresu, kao što su lični iskazi sledećih svedoka: svedokinja D1; A.V; M.I; SH.G; M.XH; S.I.Ć. i V.D.XH, dok je pročitani i izvedeni i iskaz svedokinje D.B.

Tokom glavnog pretresa, sud je kao materijalne dokaze izveo: zapisnik o identifikaciji lica preko fotografije od strane svedokinje D1 od 3. aprila 2018. godine, lekarski izveštaji oštećene/svedokinje D1, zapisnik o saslušanju svedoka D.B. od 30. marta 2018. godine, zapisnik o identifikaciji lica preko fotografije od strane svedoka M.XH. od 17. jula 2018. godine, foto-album sa mesta događaja i skica mesta događaja od 24. aprila 2018, spisi o davanju saglasnosti za krivično gonjenje od 8. novembra 2018. godine, spisi iz Crne Gore od 9. marta 2019. godine, zahtev STRK-a za davanje saglasnosti za krivično gonjenje od 7. avgusta 2019. godine, hitna depeša STRK-a za davanje saglasnosti za krivično gonjenje od 25. septembra 2019. godine, dopis Ministarstva pravde broj 04/2-2473-K/16 od 24. oktobra 2019. godine kao i dopis kojim je Vladina komisija za priznavanje i proveru statusa osoba silovanih tokom oslobodilačkog rata na Kosovu, priznala status oštećenoj-svedokinji D1 dana 24. avgusta 2018. godine.

Iz Zapisnika o identifikaciji lica preko fotografije od strane svedokinje D1 od dana 3. aprila 2018. godine, sud je potvrdio da je postupak identifikacije obavljen u skladu sa zakonskim odredbama, s tim da je oštećena, među licima, u postupku identifikacije, među ostalim fotografijama prepoznala okrivljenog Zorana Vukotića i dala fizički opis lica koje je učinilo delo silovanja.

Iz medicinskih izveštaja oštećene D1 nesumnjivo se potvrđuje činjenično stanje da je oštećena u septembru 1999. godine, odnosno 4 meseca nakon seksualnog nasilja, bila hospitalizovana u Akušersko-ginekološkoj klinici u Prištini/Prishtinë, od 22-29. septembra 1999. godine, i da je iz lekarskih izveštaja konstatovano da ima bolove u leđima i na nozi, dok je iz izveštaja od 3. marta 2016. godine zaključeno da je bolest počela pre 15 godina i da je podvrgnuta hirurškom zahvatu, te

da je ovaj vremenski period vezan za vreme napada na nju, kao činjenicu o kojoj je oštećena D1 svedočila, rekavši da je tokom čina silovanja zadobila težak udarac nogom od okrivljenog u kičmu, da je kao posledicu zadobijenog udarca izgubila svest, kao i da i dan-danas oseća posledice tog udarca.

Iz Zapisnika o saslušanju svedokinje D.B, od 30. marta 2018. godine, potvrđeno je činjenično stanje opisano u izreci presude, gde je njen iskaz bio identičan i u potpunosti saglasan sa iskazom oštećene D1 i svedoka A.V, M.I. i MXH, kao i sa materijalnim dokazima.

Iz Zapisnika o identifikaciji lica preko fotografije od stane svedoka M.XH. od 17. jula 2018. godine, potvrđeno je da je među licima prikazanim na fotografijama, svedok prepoznao okrivljenog Zorana Vukotića, za kojeg je rekao da ga je dobro poznavao i da nije imao problema da ga identifikuje.

Iz materijalnih dokaza, foto-albuma sa mesta događaja i skice mesta događaja od 24. aprila 2018. godine, vidi se mesto gde se nalazila kuća R. i M.XH, gde je bilo okupljeno na hiljade građana Vučitrna/Vushtrri koji su prethodno proterani iz svojih domova i koji su bili primorani da čekaju u redu da bi se registrovali i dobili lične karte, kao mesto gde je okrivljeni silovao oštećenu.

Okrivljeni je izručen Kosovu. Crnogorske vlasti su obaveštene službenim putem, Rešenjem o pokretanju istrage protiv okrivljenog, da se tereti za krivično delo *ratni zločin*, odnosno za krivično delo počinjeno 22. maja 1999. godine na groblju u Vučitrnu/Vushtrri nad oštećenom D1, za šta su crnogorski organi dali saglasnost da se i za ovo krivično delo može voditi krivični postupak. Stoga ovim materijalnim dokazima, koji se odnose na postupak izručenja, sud ceni da je postupio u skladu sa Zakonom o međunarodnoj pravnoj saradnji.

Iz dopisa Vladine Komisije za priznavanje i proveru statusa lica silovanih tokom Oslobođilačkog rata Kosova, potvrđeno je da je oštećenom D1 24. avgusta 2018. godine zvanično priznat status silovane osobe.

Prilikom izricanja presude, sud je ocenio stepen krivične odgovornosti okrivljenog i našao da je okrivljeni, koji je bio službenik suda u Vučitrnu/Vushtrri, u periodu oružanog sukoba bio rezervista srpske policije i da je sa umišljajem i potpuno svesno izvršio ovo krivično delo u saizvršilaštvu, sa drugim pripadnicima srpskih snaga. Sud je cenio motiv izvršenja krivičnog dela i povredu zaštićene žrtve, pri čemu je utvrdio da je okrivljeni izvršio krivično delo protiv žene – žrtve albanske

nacionalnosti (zaštićene osobe), i da su okolnosti pod kojima je počinio krivično delo, u jasnoj povezanosti sa situacijom nastalom tokom oružanog sukoba koji je u to vreme bio u toku. Kada je reč o ponašanju okrivljenog pre i posle izvršenja krivičnog dela, oštećena D1 i drugi svedoci potvrdili su da se okrivljeni ponašao brutalno prema albanskom civilnom stanovništvu, fizički ih napadajući drvenim štapom, a njegovo ponašanje potvrđeno je i pravnosnažnom presudom Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë, gde okrivljeni, zbog nečovečnog postupanja i nanošenja beskrajnih patnji batinanjem, povredama telesnog integriteta i zdravlja sada izdržava kaznu, te iz ovih razloga sud nije utvrdio nikakve posebno olakšavajuće okolnosti za okrivljenog, već samo one otežavajuće. Shodno tome, sud na osnovu navedenih okolnosti izriče okrivljenom kaznu u zakonom propisanim granicama za ovo krivično delo, kako je navedeno u izreci ove presude, zaključujući da će se ovom izrečenom kaznom postići preventivan efekat kažnjavanja, odnosno da će se ubuduće uzdržati od ovih radnji/činjenja krivičnih dela.

Rešenje Apelacionog suda

Veće^[22] Specijalnog odeljenja Apelacionog suda, sa predsednicom, sudijom Afërdita Bytyqi, nakon održane rasprave veća dana 21. decembra 2021. godine, donelo je odluku kojom je usvojilo žalbu advokata Nebojše Vlajića, branioca okrivljenog Vukotića, vrativši predmet na ponovno suđenje na prvom stepenu.

Apelacioni sud je našao da je izreka prvostepenog rešenja nerazumljiva i da nisu navedeni dovoljni razlozi na kojima je prvostepeni sud zasnovao svoju odluku o odgovornosti okrivljenog.

Takođe, ovaj sud nalazi da je bilo dosta protivurečnosti u iskazima svedoka D1, A.V, M.I, M.GJ, SH.K. i D.B u vezi sa izjavama datim policiji, a potom i na glavnom pretresu. Prvostepena presuda je, po oceni Apelacionog suda, zasnovana na iskazima datim na glavnom pretresu, sa tim da ne navodi nikakve argumente i obrazloženja zašto sud nije uzeo u obzir iskaze svedoka koje su dali policiji i tužilaštvu, a koji se prevashodno odnose na identifikaciju okrivljenih, imajući u vidu da su, po nalaženju suda, izjave date u prethodnom postupku u vezi sa identifikacijom okrivljenog bile svežije.

Shodno tome, po nalaženju Apelacionog suda, žalbeni navodi su osnovani, te se na osnovu nalaza i zapažanja ovog suda, predmet vraća na ponovno suđenje na prvom stepenu, dok se od prvostepenog suda traži da otkloni zakonske povrede, da izvede sve dokaze i da, u zavisnosti od ocene dokaza, donose pravičnu i zakonitu odluku.

---

[22] Članovi sudskog veća, sudije Tomislav Petrović (sudija izvestilac) i Bashkim Hyseni.

Ponovno suđenje

Glavni pretres u sklopu ponovljenog suđenja otvoren je 25. oktobra 2022. godine pred sudskim većem u istom sastavu koji je sudio u prvom prvostepenom postupku.

Nakon iznošenja uvodnih reči stranaka u postupku, koje su prevashodno bile u istoj ravni sa uvodnim rečima datim na prvom suđenju, sud je pristupio saslušanju svedokinje/oštećene D1.

Sudsko veće je prihvatilo predlog tužilaštva da se uzmu kao pročitani svi iskazi svedoka dati u prethodnom postupku i na prošlom suđenju, a sa ovim predlogom su se saglasili i zastupnica oštećene stranke i odbrana.

Okrivljeni je iskoristio svoje zakonsko pravo da se brani ćutanjem.

U sklopu ponovnog suđenja su održana ukupno dva (2) sudska ročišta, a na drugom ročištu održanom 11. novembra 2022. godine doneta je i presuda kojom je okrivljeni Vukotić oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina.

Glavni pretres je bio zatvoren za javnost zbog osetljivosti predmeta. Na zatvorenim pretresima su učestvovali samo posmatrači FHPK-a, EULEX-a i OEBS-a.

Prvostepena presuda (ponovno suđenje)

Sudsko veće je 11. novembra 2022. godine objavilo presudu u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića*. Okrivljeni Vukotić je presudom oglašen krivim za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina.

Sud ga je oglasio krivim s obzirom da je okrivljeni Zoran Vukotić, kao pripadnik rezervnog policijskog sastava MUP-a Srbije, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima ove jedinice, učestvovao u fizičkom i psihičkom nasilju nad albanskim civilnim stanovništvom, tako što je upotrebom sile i drugim nečovečnim vidovima postupanja, 22. maja 1999. godine, tokom oružanog sukoba na Kosovu, izvršio seksualno silovanje jedne žene albanske nacionalnosti, na području opštine Vučitrn/Vushtrri. Srpski policajci su silovali i druge žene u kući nadomak gradskog groblja u Vučitrnu/Vushtrri. U trenutku silovanja, silovana je bila u trećem mesecu trudnoće, a nekoliko meseci kasnije je pobacila, i tom prilikom izgubila dvoje dece – blizance.

Sud je utvrdio da je okrivljeni u vreme izvršenja krivičnog dela bio pripadnik policijskih snaga rezervnog sastava MUP-a Srbije. Osim što su o ovoj činjenici svedočili svedoci u ovom procesu, nju potvrđuje i pravnosnažna presuda Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrović (P.br. 54/2017) od 25. juna 2018. godine.

Sud je našao da je oštećena D1 prvi put čula ime okrivljenog kritičnog dana dok je čekala u konvoju, a da je okrivljeni agresivna osoba čula je od drugih lica. Sem toga, oštećena je videla okrivljenog i 2. maja 1999. godine u konvoju kod Studimlja/Studime, zatim i kod poljoprivredne zadruge, a u svakom od ovih navrata okrivljeni je uvek bio obučen u policijsku uniformu.

Sud je pretresao sve dokaze izvedene tokom glavnog pretresa i utvrdio njihovu povezanost sa činjeničnim stanjem.

Nalazi FHPK

Odluka Apelacionog suda, kojom je predmet vraćen na ponovno suđenje, bila je prilično površna i nedovoljno obrazložena, bez preciziranja konkretnih nepoklapanja u iskazima svedoka, koja je trebalo ispitati na ponovnom suđenju. Međutim, i pored zapažanja Apelacionog suda da prvostepeni sud na ponovljenom suđenju treba da rasvetli protivurečnosti u iskazima svedoka datim u prethodnom postupku i na glavnom pretresu, sudsko veće nije saslušalo nijednog svedoka po preporuci drugog stepena, te je ponovljeno suđenje u ovom predmetu proteklo poprilično formalno, saslušanjem samo oštećene D1, uz izvođenje materijalnih dokaza i izjava svedoka.

4.1. Predmet: *Tužilac protiv Gorana Stanišića*

Žalbena veće^[23] Apelacionog suda, sa predsednikom veća sudijom Burim Ademi, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog Gorana Stanišića, optuženog za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, nakon održane rasprave veća, dana 27. septembra 2022. godine, odlučujući po žalbi branioca okrivljenog, advokata Ljubomira Pantovića, donelo je presudu kojom je delimično uvažilo žalbu branioca okrivljenog.

Žalbenom presudom je preinačena samo odluka o kazni, kojom ovaj sud okrivljenom Stanišiću za krivično delo za koje je oglašen krivim izriče kaznu zatvora u trajanju od petnaest (15) godina.

Prema prvostepenom i drugostepenom sudu, okrivljeni Goran Stanišić je, u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policijskih snaga MUP-a Republike Srbije, u periodu od 15. i 16. aprila 1999. godine, tokom opsežnog i sistematskog napada srpske vojske, paravojnih i policijskih snaga na albansko civilno stanovništvo u selima Slovinje/Slovi i Trbovce/Tërbovc u opštini Lipljan/Lipjan, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima ove jedinice, učestvovao u proterivanju albanskog civilnog stanovništva, u ubistvu trinaest (13) albanskih civila i ranjavanju A1.

Tok krivičnog postupka

Prve istražne radnje povodom zločina počinjenih u vreme oružanog sukoba na Kosovu aprila 1999. godine u selu Slovinje/Slovi, opština Lipljan/Lipjan, kom prilikom je stanovništvo ovog sela bilo predmet terorizma, zlostavljanja, pljačke i proterivanja iz svojih domova, i kom prilikom su ubijene četrdeset dve (42) osobe, a mnoge druge su ranjene, preduzete su neposredno nakon oružanog sukoba. Nešto kasnije donet je i jedan broj odluka o pokretanju istrage protiv određenih osumnjičenih, saslušano je puno svedoka, štaviše podignut je i jedan broj optužnica.^[24]

[23] Članovi sudskog veća, sudije Afërdita Bytyqi i Tomislav Petrović.

[24] Prema informacijama u posedu FHPK, na osnovu redovnog praćenja suđenja za ratne zločine,

Kako bi rasvetlila okolnosti u kojima su se ovi događaji odigrali, Kancelarija STRK-a je nastavila da istražuje ovaj slučaj u selu Slovinje/Slovi i shodno tome je ovlastila Kosovsku policiju (KP), odnosno Upravu za istragu teških krivičnih dela (UITKD), da istraži ove okolnosti.

Istražitelji UITKD su 14. maja 2018. godine dostavili STRK-u krivičnu prijavu protiv osumnjičenog Gorana Stanišića, M.M, S.M, kao i protiv dvadeset osam (28) osumnjičenih, zbog postojanja osnovane sumnje da su izvršili krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* i druga dela propisana Glavom XV Krivičnog zakonika Kosova iz 2012. godine.

Povodom navedenih sumnji, osumnjičeni Stanišić je lišen slobode 20. jula 2019. godine na graničnom prelazu Jarinje/Jarinë, opština Leposavić/Leposaviq, i tom prilikom mu je izrečena mera zadržavanja od četrdeset osam (48) časova.

Nakon razmatranja krivične prijave i priloženih dokaza, kancelarija STRK-a je 22. jula 2019. godine donela rešenje o pokretanju istrage protiv okrivljenog Gorana Stanišića, za krivična dela ratnih zločina.

Kancelarija STRK-a je istog dana podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje mere pritvora^[25], zbog postojanja osnovane sumnje da je u to vreme osumnjičeni Stanišić, u saizvršilaštvu sa nepoznatim licima i pripadnicima rezervnog sastava srpske vojske i policije, kojima kosovski organi gonjenja nemaju pristup, izvršio *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Shodno zahtevu, ovom merom bi se obezbedilo njegovo prisustvo na sudu, kao i uspešno vođenje krivičnog postupka.

Nakon saslušanja, Specijalno odeljenje Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë je 22. jula 2019. godine donelo rešenje kojim je osumnjičenom određen pritvor u trajanju od trideset (30) dana, zbog postojanja osnovane sumnje da je u saizvršilaštvu

---

Okružno javno tužilaštvo u Prištini/Prishtinë podiglo je 15. maja 2000. godine optužnicu protiv Dragiše Pejića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Krivični postupak po ovoj optužnici nije nastavljen, pošto je okrivljeni, nakon podizanja optužnice, pobjegao iz bolnice u Mitrovici/Mitrovicë, gde se nalazio na lečenju. Optužnicom mu se stavlja na teret da je krivično delo izvršio kritičnog dana, u saizvršilaštvu sa više lica, koja u tom trenutku nisu bila dostupna organima gonjenja, među kojima je i sada okrivljeni Stanišić:

<https://www.hlc-kosovo.org/storage/app/media/HLC-Kosovo-An-overview-of-war-crime-trials-in-Kosovo-1999-2018.pdf>

[25] Zahtev je podneo državni tužilac Kancelarije STRK-a Enver Krasniqi.

počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, u cilju nesmetanog nastavka istrage, saslušanja svedoka, pribavljanja dokaza i zbog opasnosti od bekstva. Po nalaženju suda, organi krivičnog gonjenja sa Kosova dugi niz godina nisu imali pristup osumnjičenom.

Kancelarija STRK-a (državna tužiteljka Drita Hajdari) je 6. februara 2020. godine podigla optužnicu protiv Stanišića u vezi sa krivičnim delom *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, takođe kažnjivim kao ratni zločin kojim se teško krši zajednički član 3 Ženevskih konvencija, a koje je izvršeno nizom različitih postupaka.

Optužnica

Okrivljenom se stavlja na teret da je aprila 1999. godine, tokom oružanog sukoba na Kosovu, u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policijskih snaga Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP-a) Srbije, u suprotnosti sa pravilima međunarodnog humanitarnog prava, u okviru opsežnog i sistematskog napada srpskih vojnih, policijskih i paravojnih snaga na albansko civilno stanovništvo u selima Slovinje/Sllovi i Trbovac/Tërbovc, opština Lipljan/Lipjan, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima, učestvovao u proterivanju albanskog civilnog stanovništva, ubistvima i drugim nečovečnim postupcima, time što je:

1. Dana 15. aprila 1999. godine u selu Slovinje/Sllovi, zajedno sa licima kojima organi gonjenja nisu imali pristup, ušao u dvorište porodične kuće Gashi i naredio članovima ove porodice da napuste svoje domove, a nakon što su izašli u dvorište, učestvovao je u odvajanju žena od muškaraca, kao i u naređivanju ženama da napuste dvorište i izađu na ulicu. Nakon što je nekoliko žena izašlo (u dvorištu su ostale Z.G. i XH.H), uza zid dvorišta su postrojili Murata, Omera i Envera Gashija, kao i njihove unuke, Arbena Gashija i Bekima Hazirija, i na njih su pucali iz vatrenog oružja;

2. Istog dana, u istom selu, u istom svojstvu i u saizvršilaštvu sa ostalima, otišao je automobilom *lada samara* u dvorište porodice Behrami. Po izlasku iz automobila, puca iz automatskog oružja u pravcu Fehima, Basrija, Florima i Rexhepa Behramija, koji su se nalazili u dvorištu, u blizini bunara. Tom prilikom je lišio života Florima Behramija, dok su druga lica, koja su se nalazila u dvorištu, uspela da pobegnu;

3. Istog dana, u istom selu, u blizini stare škole, iz kolone albanskog civilnog stanovništva, koje je bilo prinuđeno da napusti svoje domove, učestvovao je u odvajanju Jakupa Kryeziu, Bajrama Gashija, Mejdi Pacollija, Ramadana Kryeziu, Agi-

ma Ibrahimija i Elmi Berishe. Naredio im je da se postroje pored zida, koji je bio blizu puta, i lišio ih je života pucajući na njih iz automatskog oružja;

4. Dana 16. aprila 1999. godine, u blizini sela Trbovce/Tërbovc, u mestu zvanom Dolina kupusa/Lugu i lakrave, okrivljeni je sa četiri uniformisana i naoružana lica, zaustavio oštećenu A1 i Zylfije Gashi, koje su prolazile kroz šumu u nameri da se pridruže svojim porodicama koje su napustile selo. Naredili su im da sednu na zemlju. Oštećena A1 je iskoristila priliku i pokušala da pobjegne u trenutku kada su joj rekli da im da paklu cigareta. Okrivljeni Stanišić i ostale naoružane osobe su pucale na nju i pogodile su je u desnu butinu, nakon čega je pala i otkotrljala se do potoka. Meštani su je našli istog dana u večernjim satima. Zylfije je pronađena mrtva na istom mestu na kome ih je ranije tog dana zaustavila naoružana grupa ljudi, među kojima se nalazio i okrivljeni.

Glavni pretres

Nakon ispitivanja optužnice, glavni pretres je otvoren pred navedenim sudskim većem dana 25. juna 2020. godine.

Na samom početku glavnog pretresa, razmatrano je pitanje javnosti postupka u toku glavnog pretresa. Sudsko veće je, u skladu sa odlukom Sudskog saveta Kosova (SSK) o sprečavanju širenja pandemije virusa covid-19, dozvolilo samo predstavnicima medija i posmatračima da prisustvuju glavnom pretresu. Sudsko veće je takođe obavestilo prisutne da je razmotrilo i prihvatilo predlog tužioca da se svedoku tužilaštva dodeli status anonimnog svedoka. Uz saglasnost stranaka u postupku, a radi zaštite identiteta anonimnog svedoka, sudsko veće je odlučilo da glavni pretres bude otvoren za medije i posmatrače u delu glavnog pretresa kada se razmatraju tačke optužnice od 1 do 3, dok će se u delu pretresa na kome će se razmatrati tačka 4 optužnice, dozvoliti samo prisustvo posmatrača. Nakon ove odluke, svi prisutni su upozoreni na obavezu čuvanja tajnosti, dok su posmatrači bili u obavezi da prilikom izveštavanja koriste sudske šifre za anonimnog svedoka.

I nakon čitanja optužnice na otvaranju glavnog pretresa, okrivljeni se izjasnio da nije kriv povodom optužbi koje mu se stavljaju na teret.

Nakon uvodnih reči, glavni pretres je nastavljen izvođenjem dokaza, odnosno saslušanjem svedoka. Tokom 2020. godine do kraja septembra 2021. godine, sudsko veće je održalo ukupno devetnaest (19) sudskih ročišta (uključujući prvo saslušanje) u sklopu glavnog pretresa. Saslušano je ukupno dvadeset dva (22) svedoka, od kojih osamnaest (18) svedoka na predlog tužilaštva i četiri (4) na predlog

odbrane. Takođe, uzete su kao pročitane i izjave drugih svedoka koji su davali izjave u istražnim postupcima pred međunarodnim misijama koje su istraživale događaje u Slovinju/Slovi. Nakon saslušanja svedoka, izvedeni su materijalni dokazi: zapisnik o identifikaciji lica putem foto-albuma, medicinska dokumentacija, obdukcioni i drugi forenzički izveštaji, ugovor o kupoprodaji nepokretnosti i dr.

Na kraju glavnog pretresa saslušan je okrivljeni Goran Stanišić, koji je odgovarao na pitanja kako stranaka u postupku, tako i sudskog veća.

Okrivljeni Stanišić je izjavio da je za vreme oružanog sukoba na Kosovu, do juna 1999. godine, živeo u selu Slovinje/Slovi. U vreme oružanog sukoba bio je angažovan kao policajac rezervnog sastava u policijskoj stanici Opštine Lipljan/Lipjan u okviru MUP-a Srbije. Dana 15. aprila 1999. godine, na dan napada na selo Slovinje/Slovi, okrivljeni je bio na dužnosti obezbeđujući objekat policijske stanice Lipljan/Lipjan. Što se tiče napada na selo Slovinje/Slovi, isti negira da je učestvovao u ovom napadu. Prema rečima okrivljenog, napad su izvršili pripadnici paravojnih formacija, koji su došli iz Srbije.

Povodom događaja koji su se odigrali 16. aprila 1999. godine, okrivljeni je izjavio da je tog dana prisustvovao sahrani svog kuma u selu Dobratin/Dobrotin u opštini Lipljan/Lipjan. Prema njegovim rečima, bio je u Dobratinu/Dobrotin od 8:00 do 15:00 časova i tog dana je nosio civilnu odeću. Isti negira da je bio prisutan na mestu zvanom Dolina kupusa/Lugu i lakrave 16. aprila 1999.

Stranke u postupku su iznele svoje završne reči na pretresu održanom 30. septembra 2021. godine.

Okrivljeni Stanišić je 5. oktobra 2021. godine oglašen krivim za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* od strane Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë po svim tačkama optužnice i osuđen je na maksimalnu kaznu zatvora u trajanju od dvadeset (20) godina.

Prvostepena presuda

Sudsko veće Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sudijom Valon Kurtaj^[26], u predmetu *Tužilac protiv Gorana Stanišića*, dana 5. oktobra 2021. godine donelo je presudu kojom je okrivljenog Stanišića oglasilo krivim za izvršenje krivičnog dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* i izreklo mu je kaznu zatvora u trajanju od dvadeset (20) godina.

---

[26] Članovi sudskog veća, sudija Valbona Musliu Selimaj i sudija Musa Konxheli.

Po nalaženju suda, okrivljeni Goran Stanišić je, u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policijskih snaga MUP-a Republike Srbije, u periodu od 15. do 16. aprila 1999. godine, tokom opsežnog i sistematskog napada srpskih vojnih, paravojnih i policijskih snaga na albansko civilno stanovništvo u selima Slovinje/Sllovi i Trbovce/Tërbovc u opštini Lipljan/Lipjan, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima ove jedinice, učestvovao u proterivanju albanskog civilnog stanovništva, u ubistvu trinaest (13) albanskih civila i ranjavanju A1.

Sud je u ovom krivičnom predmetu utvrdio činjenično stanje iz dokaza izvedenih u ovom sudskom procesu.

Slede bitne i nesporne notorne činjenice koje je sud utvrdio u ovom krivičnom predmetu:

– Okrivljeni Goran Stanišić je do okončanja oružanog sukoba na Kosovu bio žitelj sela Slovinje/Sllovi u Lipljanu/Lipjan. Ovu činjenicu potvrđuje niz dokaza, izjava svedoka, ali među najvažnijim se nalazi i izjava samog okrivljenog Stanišića, koji navodi da je sa svojom porodicom živeo u selu Slovinje/Sllovi u Lipljanu/Lipjan (roditelji, supruga i deca) do trenutka napuštanja sela, nakon završetka oružanog sukoba i ulaska NATO snaga na Kosovo;

– Okrivljeni Goran Stanišić je sin Tomislava Stanišića, kojeg svi žitelji sela Slovinje/Sllovi i šire znaju po nadimku „Tomči“. Sud je utvrdio ovu činjenicu kako iz pismena u spisima predmeta kojima se dokazuje identitet okrivljenog, tako i iz iskaza okrivljenog prilikom uzimanja njegovih ličnih podataka;

– Okrivljeni Goran Stanišić bio je komšija porodice Gashi, koja je masakrirana, a za šta je optužen Goran Stanišić. Kuća i imovina Gorana Stanišića i porodice Gashi bili su jedni pored drugih, i oni su često pomagali jedni drugima. O ovoj činjenici svedoče svedoci Z.G. i XH.H, ali činjenicu da su bili komšije ne poriče ni sâm okrivljeni Goran Stanišić;

– Okrivljeni Goran Stanišić je tokom oružanog sukoba na Kosovu bio angažovan kao policajac rezervnog policijskog sastava MUP-a Srbije, odnosno u policijskoj stanici Lipljan/Lipjan. Okrivljeni Stanišić je, u svojstvu policajca rezervnog sastava u Policijskoj stanici u Lipljanu/Lipjan, bio angažovan od oktobra 1998. godine do kraja rata na Kosovu i ulaska NATO snaga;

– U vreme oružanog sukoba na Kosovu, tačnije 15. aprila 1999. godine, dogodio se masakr u selu Slovinje/Sllovi u Lipljanu/Lipjan, u kome je ubijeno 46 civila – albanskih žitelja ovog sela. Takođe se 16. aprila 1999. godine dogodio masakr u selu Trbovce/Tërbovc u Lipljanu/Lipjan, gde je među civilima – masakriranim albanskim žiteljima bila i Zylfije Gashi;

– Pre masakra, meštani albanske nacionalnosti sela Slovinje/Sllovi i pripadnici srpske policije i oružanih snaga razgovarali su o tome da se nađu i porazgovaraju o bezbednosti sela Slovinje/Sllovi i garancijama koju daju meštanima u vezi sa njihovom bezbednošću, obećavajući im da nema potrebe da napuštaju selo, jer im se ništa loše neće dogoditi. Naprotiv, nešto loše im se desilo, a upravo jedan od policajaca koji im je to obećao bio je okrivljeni Goran Stanišić. Ovu činjenicu naglašava svedok Sh.S. u svojoj izjavi datoj policiji UNMIK-a 4. septembra 2002. godine.

Sud je utvrdio da je 15. aprila 1999. godine, oko 13:00-14:00 časova, u selu Slovinje/Sllovi opštine Lipljan/Lipjan, u dvorištu kuće porodice Gashi, okrivljeni Goran Stanišić u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima rezervnog sastava srpske policije, vojnih snaga, paravojnih i parapolijskih snaga, prvobitno ušao u dvorište porodice Gashi, i to bez maske (naknadno su ih stavili), nakon čega su postrojili u dvorištu kuće, sada pokojne Murata Gashija – glavu porodice, njegova dva sina Omera i Envera Gashija, njegova dva unuka Arbena Gashija i Bekima Hazirija, a onda su na njih pucali iz automatskog oružja i sve ih na mestu ubili.

Da je okrivljeni Stanišić učestvovao u masakru porodice Gashi, sud je utvrdio iz iskaza svedoka Z.G. i XH.H.

Sud je ovom presudom okrivljenog Stanišića oglasio krivim i utvrdio je da je dana 15. aprila 1999. godine, oko 13:00-14:00 časova u selu Slovinje/Sllovi, okrivljeni, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima rezervnog sastava srpske policije, vojnih, paravojnih policijskih snaga, u blizini stare seoske škole, izdvojio iz kolone albanskog civilnog stanovništva, koje su primorali da napuste svoje kuće, Jakupa Kryeziu, Bajrama Gashija, Mejdi Pacollija, Ramadana Kryeziu, Agima Ibrahimija i Elmi Berishu i, nakon što su ih postrojili uz zid kuće jednog srpskog meštana, pucali su na njih iz automatskog oružja i sve ih ubili.

Da je okrivljeni učestvovao u ovom masakru potvrđuje i svedok D.B, koji je bio u konvoju sa civilnim stanovništvom i koji je video gorenavedene zatočenike u blizini stare škole, gde je na mestu događaja i među uniformisanim pripadnicima srpskih snaga bio i Goran Stanišić, koji je učestvovao u njihovom zatvaranju. U

vezi sa pritvaranjem ovih lica, svedočili su i drugi svedoci koje je predložilo tužilaštvo.

Sud je utvrdio da je 15. aprila 1999. godine, oko 18:00-19:00 časova, u selu Slovinje/Silovi, okrivljeni Stanišić, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, otišao u dvorište porodice Brahimi. Po izlasku iz automobila, pucajući iz automatskog oružja u pravcu Florima Brahimija, F.G, B.B i R.B, koji su se nalazili u dvorištu kuće F.B, ubili su Florima Brahimija, dok su tri osobe spasene, pošto su uspele da pobegnu sa mesta događaja.

Da je u ovom ubistvu učestvovao okrivljeni potvrđuju i svedoci B.B, F.G. i R.B, koji su bili očevici događaja.

Takođe, sud nalazi da su 16. aprila 1999. godine u blizini sela Trbovce/Tërbovc, u mestu zvanom Dolina kupusa/Lugu i lakrave, pokojna Zylfije Gashi, A1 i G.G, vraćajući se iz svojih kuća u pravcu šume, gde su se sklonile, naišle na Gorana Stanišića i još četiri pripadnika srpskih snaga, sa time da je G.G. uspela da pobegne sa mesta događaja, dok su Zylfije Gashi i A1 zaustavljene. Nakon što su ih zaustavili i opkolili ovi pripadnici, A1 je u jednom trenutku uspela da pobegne i dok je bežala, u nju pucaju okrivljeni Stanišić i ostali, ranivši je u desnu butinu, dok je pokojna Zylfije ostala tu, nakon čega je ubijena. Ranjena A1 pronađena je u blizini potoka, nadomak mesta događaja, dok je pokojna Zylfije Gashi nađena mrtva na mestu na kojem su ih zaustavili Stanišić i drugi.

Svedokinje A1 i G.G. potvrđuju da je okrivljeni učestvovao u ovom događaju.

Presuda Apelacionog suda

Žalbeno veće Apelacionog suda, sa predsednikom veća sudijom Burimom Ademijem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog Gorana Stanišića, optuženog za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, nakon održane rasprave veća dana 27. septembra 2022. godine, odlučujući po žalbi branioca okrivljenog, advokata Ljubomira Pantovića, donelo je presudu kojom je delimično uvažilo žalbu branioca okrivljenog.

Žalbenom presudom je preinačena samo odluka o kazni, kojom ovaj sud okrivljenom Stanišiću za krivično delo za koje je oglašen krivim, izriče kaznu zatvora u trajanju od petnaest (15) godina.

Apelacioni sud je našao da žalbeni navodi odbrane o bitnim povredama odreda-

ba krivičnog postupka nisu osnovani, budući da je prvostepeni sud dao odgovarajuće razloge o svim odlučujućim činjenicama i ocenio dokaze shodno odredbama Zakona o krivičnom postupku. U konkretnom slučaju dati su jasni razlozi za mesto, vreme i način izvršenja krivičnog dela od strane okrivljenog.

Takođe, Apelacioni sud je našao da nisu osnovani žalbeni navodi branioca i okrivljenog u vezi sa pogrešnim i nepotpunim utvrđivanjem činjeničnog stanja jer je, prema spisima predmeta, činjenično stanje uredno – potpuno je utvrđeno da je okrivljeni učestvovao u proterivanju, ubijanju i nasilju nad albanskim civilnim stanovništvom, što je utvrđeno prvostepenom presudom.

Kada je reč o navodima branioca u vezi sa odlukom o kazni, sud ocenjuje da su ovi navodi osnovani. Sud nalazi da, prema odredbi člana 38 KZ SFRJ, kazna zatvora ne može biti kraća od petnaest (15) dana niti duža od petnaest (15) godina, a prema stavu 2 ovog člana, samo za krivična dela za koja je zaprećena smrtna kazna, sud može izreći kaznu zatvora u trajanju od dvadeset (20) godina.

Uredbom UNMIK-a br. 1999/24 od 12. decembra 1999. godine, koja je stupila na snagu 10. juna 1999. godine, ukinuta je samo smrtna kazna (član 1.5) i nije predviđena dugoročna kazna zatvora od četrdeset (40) godina umesto smrtne kazne.

Izmenom navedene uredbe (Uredbom br. 2000/59 od 27. oktobra 2000. godine i njenim članom 1.5) ukida se smrtna kazna, dok odredba člana 1.6 ove Uredbe propisuje da se za svako krivično delo za koje je, prema važećem zakonu na Kosovu od 22. marta 1989. zaprećena smrtna kazna, kazna može nalaziti u rasponu od minimuma zaprećenog za to krivično delo i maksimuma od četrdeset (40) godina. Međutim, prelaznim odredbama, član 4 ove uredbe predviđa da ova uredba stupa na snagu 27. oktobra 2000. godine, dok se novi član 1.6 odnosi samo na krivična dela izvršena nakon ovog datuma.

Druga uredba UNMIK-a (2000/59) nije stvorila novo krivično zakonodavstvo, već je samo preinačila smrtnu kaznu na četrdeset (40) godina zatvora, pošto je prvom uredbom (1999/24) samo ukinuta smrtna kazna i nije propisana dugoročna kazna zatvora do njene izmene i dopune koja obuhvata period od 10. juna 1999. do 27. oktobra 2000. godine, posebno na osnovu člana 1.6 izmenjene Uredbe (2000/59), koji jasno propisuje da dugoročna kazna zatvora važi samo za krivična dela počinjena posle 27. oktobra 2000. godine, s obzirom na načelo zabrane retroaktivnog delovanja krivičnog zakona. Na osnovu činjenice da ne postoji zakonski osnov za izricanje dugoročne kazne zatvora u ovom periodu, kao

i načela primene najpovoljnijeg zakona, Apelacioni sud nalazi da za sva krivična dela ratnih zločina i drugih krivičnih dela, koja su izvršena do 27. oktobra 2000. godine, a na koja je važio KZ SFRJ, maksimalna zaprećena kazna zatvora iznosi petnaest (15) godina^[27].

Sud je našao da se u žalbi branioca okrivljenog s pravom naglašava da je maksimalna kazna zatvora, koja je u ovom slučaju mogla biti izrečena okrivljenom, bila kazna zatvora u trajanju od petnaest (15) godina, te je shodno tome drugostepeni sud preinačio i prvostepenu presudu u vezi sa odlukom o kazni, sa dvadeset (20) na petnaest (15) godina zatvora, našavši da je maksimalna kazna za ovo krivično delo manja od maksimalne kazne koju je izrekao prvostepeni sud.

Nalazi FHPK

– Žalbena veće Apelacionog suda je sa pravom obrazložilo da je prilikom oglašavanja presude trebalo primeniti KZ SFRJ i da se mora imati u vidu Uredba UNMIK-a broj 1999/24 od dana 12. decembra 1999. godine, tako da druga Uredba UNMIK-a broj 2000/59 od 27. oktobra 2000. godine ne može da se primeni u predmetima ratnih zločina, imajući u vidu da je ista stupila na snagu za krivična dela izvršena nakon 27. oktobra 2000. godine, a ne pre ovog datuma.

– Apelacioni sud je ovom odlukom, kao i Vrhovni sud Kosova odlukom od 5. maja 2021. godine u predmetu Pml. br. 138/2021, stvorio blažu praksu izricanja maksimalne kazne u odnosu na ranije, kada je Okružni sud u Prizrenu osudio okrivljenog Čedomira Jovanovića 14. juna 2001. godine za ratne zločine na dvadeset (20) godina zatvora, što je odluka koju je potvrdio i drugostepeni sud. Vrhovni sud Kosova, kao najviša sudska instanca na Kosovu, nadležan i za davanje pravnih mišljenja, mora prilikom odlučivanja o zahtevu za zaštitu zakonitosti u konkretnom slučaju objaviti detaljnu i razumljivu odluku za stranke u postupku, u cilju unifikovanja kaznene prakse i izricanja maksimalne kazne zatvora za krivična dela ratnih zločina na Kosovu.

---

[27] Presudom Vrhovnog suda, Pml. br. 138/2021, od 5. maja 2021. godine.

5.1. Predmet: *Tužilac protiv Zorana Đokića*

Veće^[28] Vrhovnog suda, sa predsednicom, sudijom Mejreme Memaj, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog Zorana Đokića), u predmetu *Tužilac protiv Zorana Đokića*, presudom od 15. februara 2022. godine odbilo je zahtev za zaštitu zakonitosti i potvrdilo je presudu Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë (PS. br. 15/2019), kao i presudu Apelacionog suda (APS. br. 22/2021).

Osuđenom Đokiću, presudom Apelacionog suda od 12. oktobra 2021. godine, potvrđena je prvostepena presuda, kojom je okrivljeni osuđen na kaznu zatvora u trajanju od dvanaest (12) godina za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Tok krivičnog postupka

Kancelarija STRK-a je 8. oktobra 2018. godine donela rešenje o otvaranju istrage protiv osumnjičenog Zorana Đokića u vezi sa krivičnim delima, a u vezi sa sumnjom da je u naselju „Kristal“ u Peći/Pejë, tokom marta i maja 1999. godine, učestvovao u izvršenju više krivičnih dela, zajedno sa nekolicinom uniformisanih i naoružanih lica, kom prilikom su ubijena 33 albanska civila. Rešenjem se otvara istraga i protiv osumnjičenih R.B, V.I. i S.S. Istraga je otvorena nakon istražnih radnji koje je sprovedla Uprava za istragu teških krivičnih dela (UITKD) Kosovske policije (KP) i nakon pribavljanja dokaza.

Kancelarija STRK-a je Odeljenju za teška krivična dela Osnovnog suda u Peći/Pejë podnela zahtev za izdavanje naloga za hapšenje lica osumnjičenih za ovo krivično delo, protiv kojih je pokrenuta istraga, ali nije bilo moguće uredno im uručiti poziv. Nisu se odazvali redovnim pozivima nadležnih institucija. Nakon provere, dostavljena je informacija da oni ne žive na adresama u posedu tužilaštva.

---

[28] Članovi veća, sudije Nesrin Lushta i Rasim Rasimi.

Postupajući po ovom zahtevu tužilaštva, Osnovni sud u Peći/Pejë je dana 2. novembra 2018. godine doneo naredbu za lišavanje slobode lica, protiv kojih je pomenutim rešenjem tužilaštva od 8. oktobra 2018. pokrenuta istraga. Na osnovu ove naredbe, na graničnom prelazu Jarinje/Jarinë, opština Leposavić/Leposaviq, 1. februara 2019. godine u 22:00 časa lišen je slobode osumnjičeni Zoran Đokić. Što se tiče ostalih osumnjičenih, istrage su obustavljene jer im kosovski organi gonjenja nisu imali pristup.

Nakon što je Zoran Đokić lišen slobode, doneto je rešenje o njegovom zadržavanju u trajanju od četrdeset osam (48) sati i podnet je zahtev za određivanje mere pritvora, kako bi se obezbedilo njegovo prisustvo na sudu i omogućilo nesmetano odvijanje krivičnog postupka.

Sudija za prethodni postupak Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Peći/Pejë doneo je 2. februara 2019. godine rešenje kojim se osumnjičenom Đokiću određuje pritvor u trajanju od jedne (1) godine, do 2. marta 2019. Ovom odlukom odbijen je zahtev odbrane za određivanje blaže mere. Ova odluka potvrđena je u žalbenom postupku pred Apelacionim sudom, rešenjem od 22. februara 2019.

Kancelarija STRK-a podigla je optužnicu protiv Đokića 31. maja 2019. godine. Nakon stupanja na snagu novog Zakona o sudovima Kosova^[29], optužnica je podneta nedugo pre toga obrazovanom Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë na nadležnost i odlučivanje.

Optužnica

Kancelarija STRK-a (državni tužilac Habibe Salihu) podigla je optužnicu protiv Đokića kojom ga tereti za nekoliko krivičnih dela: *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*^[30], ratni zločin kojim se teško krši zajednički član 3 Ženevskih konvencija i ratni zločin kojim se teško krše zakoni i običaji važeći u oružanim sukobima, a koji nisu međunarodnog karaktera.

Okrivljeni je, prema navodima iz optužnice, ova krivična dela učinio tako što je, tokom marta i aprila 1999. godine u naselju „Kristal“ u Peći/Pejë, delujući u

---

[29] Novim Zakonom o sudovima, koji je stupio na snagu 2. januara 2019. godine, osnovano je Specijalno odeljenje u Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë, koje je nadležno za postupanje po optužnicama Kancelarije STRK, istragu i krivično gonjenje teških krivičnih dela: <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18302>

[30] Propisano i kažnjivo članom 142 KZ SFRJ, koji se primenjuje u skladu sa Uredbom UNMIK-a 24/1999 od 12. decembra 1999. godine.

okviru organizovane kriminalne grupe, u čijem sastavu su bili uniformisani i naoružani pripadnici srpske vojske, policije i paravojnih formacija (kojima kosovski organi gonjenja i dalje nisu imali pristup), sprovođenjem mera terorizma, pljačke, ubistva i proterivanja, narušio telesni integritet i zdravlje nezaštićenog albanskog civilnog stanovništva, koje nije direktno učestvovalo u konfliktu. Ovom prilikom je ulazio u domove albanskih civila, primoravao ih da sa svojim porodicama napuste grad, naneo im veliku duševnu patnju, oduzeo im novac i dragocenosti, a samim tim i fizički i psihički ih zlostavljao. Iz kuće sada pokojnog Hilmija Zeqiraja proterao je njegovu porodicu i porodice Zeqiraj, koje su se u to vreme sklonile u njegovu kuću (porodicu njegovog brata Skendera i porodicu Shabana Kaliqanija, koja je prethodno bila prinuđena da napusti svoj porodični dom), i naredio im da mu predaju novac i druge dragocenosti, kao što je porodični nakit. U dvorištu kuće Hilmija Zeqiraja, pretukao je Shabana Kaliqanija, udario ga u lice, polomio mu zube, a potom ubio Hilmija Zeqiraja, dok je od Skendera Zeqiraja uzeo novac u vrednosti od 1.000 DM. Nakon što su civile proterali iz njihovih kuća, oko 70 metara od dvorišta kuće familije Zeqiraj, kod kapije A.M, okrivljeni je izdvojio Skendera Zeqiraja, Shabana Kaliqanija i Bashkima Berishu iz kolone, a zatim je u dvorištu kuće A.M. ispalio rafal iz *kalašnjikova* u Skenderovu glavu, dok je Bashkima pogodio u grudi. Shabanu je rekao: „Šta čekaš, beži!“ Shaban je, bežeći, napustio mesto događaja. Putem je sreo Rizu Mamaja, koga je optuženi, kada je ovaj prišao naoružanoj grupi, upucao u grudi. On je odmah podlegao zadobijenim povredama. Shaban je produžio do očeve kuće, odakle je sutradan otišao u Crnu Goru.

Glavni pretres

Glavni pretres pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zvanično je otvoren 4. decembra 2019. godine.

U ovom predmetu održano je ukupno dvanaest (12) sudskih ročišta na kojima je saslušano ukupno sedamnaest (17) svedoka. Od njih, devet (9) svedoka je predložio STRK, šest (6) svedoka je predložila oštećena stranka i dva (2) svedoka je predložila odbrana.

Nakon saslušanja svedoka koje su predložile stranke u postupku, izvedeni su materijalni dokazi i saslušan je okrivljeni.

Dana 8. januara 2021. godine, predmetna tužiteljka je preinačila optužnicu, optužujući okrivljenog po pet (5) tačaka optužnice:

1) Tokom meseca marta-aprila 1999. godine, odnosno 29. marta 1999. godine, u naselju „Kristal“ u Peći/Pejë, delujući u sklopu srpske organizovane kriminalne grupe, među kojima je bilo i lice po imenu Dragan, kao i NN (do sada neidentifikovana) lica obučena u policijske, paravojne i vojne uniforme, pričinio je veliku patnju ili povredu telesnog integriteta ili zdravlja, primenio je mere zastrašivanja nezaštićenog civilnog stanovništva, izvršio ubistva, pljačku grada ili mesta, naredio raseljavanje civilnog stanovništva iz razloga vezanih za konflikt, što je sve bilo upereno protiv civilnog stanovništva ili određenih civilnih pojedinaca koji nisu direktno učestvovali u konfliktu, i to tako što je okrivljeni Zoran Đokić, delujući zajedno sa gore navedenim licima, otišao u naselje „Kristal“ u Peći/Pejë, učestvovao u započetoj akciji ubijanja i proterivanja albanskih civila iz njihovih kuća, time što je, dok je porodica oštećenog Lutfi Hajzerija, odnosno dok su njegov brat Bedri i njihova deca, pod pretnjom sile odlazili iz svoje kuće, u trenutku kada su ulazili u automobil *Yugo 45A* narandžaste boje, pokušao da ih zaustavi, obraćajući im se rečima „Stani-stani“, a nakon što su stali, kako bi ih lišili života, ispalili su hice iz vatrenog oružja u njihovom pravcu, i tom prilikom sa četiri metka pogađaju automobil u kojem se nalazilo dvoje maloletne dece oštećenog Lutfi Hajzerija, koji su u tom trenutku krenuli sa svojim stricom Bedrijom, a hicima su ranjena dva sina oštećenog Lutfi Hajzerija;

2) Okrivljeni Zoran je, zajedno sa drugim neidentifikovanim licima, najpre pucao na oštećenog Lutfija, a zatim su ušli u njegovu kuću gde su ga opljačkali, oduzeli mu sav novac koji je imao i naterali su ga da zajedno sa suprugom i snajom napuste svoje kuće, a nakon toga je okrivljeni zajedno sa drugim licima otišao u kuću oštećenog Fuada Hoxhaja i, nakon što je shvatio da se unutra nalazi cela porodica, kako bi ih lišio života, upaljačem zapalio neku vrstu bombe i drveće koje se nalazilo u dvorištu kuće, zbog čega je počela da gori kuća oštećenog Fuada Hoxhaja, nakon čega se okrivljeni zajedno sa saizvršiocima udaljava, dok oštećeni Fuad, sa svojom porodicom, uspeva da ugasi požar iz kuće;

3) Okrivljeni Zoran je takođe ušao u kuću Hilmija Zeqiraja (sada pokojnog), tako što je, zajedno sa do sada neidentifikovanim NN licima, silom ušao u kuću sada pokojnog Hilmija i, dok je isti boravio u svojoj kući zajedno sa svojom porodicom, porodicom svog brata Skendera (sada pokojnog) i porodicom oštećenog Shabana Kaliqanija, primorao članove porodice da napuste svoj dom; prvobitno su pretukli oštećenog Shabana, a zatim su zlostavljali i pokojne Hilmija i Skendera Zeqiraja, opljačkali ih i primorali da im predaju sav novac koji su oni i njihova porodica imali, oduzevši im porodično zlato, nakon čega su u dvorištu ove kuće ponovo pretukli oštećenog Shabana, tako što su ga udarili u lice i slomili mu zube,

dok je Skender bio primoran da ode da nađe drugi novac, dok u međuvremenu ubijaju Hilmiju;

4) Nakon toga Skender, koji je otišao da nađe novac, nakon što je video svog ubijenog brata, pokojnog Hilmija, u lošem stanju, počinje da viče i primoran je da im preda 1.000 maraka, a zatim ga teraju da izađe iz kuće u kojoj su bili; po izlasku iz kuće Skender i Shaban sreću Bashkima Berishu (sada pokojnog), koga su srpske paravojne formacije naterale da napusti kuću, a po dolasku do vrata A.M, otprilike 70 metara od mesta na kome je Hilmi ubijen, izdvajaju ih iz kolone albanskih civila, koji su proterani iz svojih domova; okrivljeni Zoran ponovo zaustavlja svu trojicu (Skendera, Bashkima i Shabana), primoravajući ih da se okrenu licem ka njemu, i kada sva trojica stanu na metar od njega, obraća se Skenderu i Bashkimu rečima „Vas dvojica uđite unutra“, misleći – u dvorište A.M, dakle Skendera i Bashkima tera u dvorište na nekih 4-5 metara; okrivljeni zatim rafalom iz *kalašnjikova* pogađa Skendera u lice, onda rafalom puca u Bashkima, pogađajući ga u grudni, ubijajući obojicu na licu mesta, a zatim se okreće ka Shabanu i obraća mu se rečima „Beži, šta čekaš?“ nakon čega je oštećeni Shaban, postupajući po nalogu okrivljenog, uspeo da se udalji;

5) Putem, u blizini, okrivljeni sreće Rizu Mamaja (sada pokojnog), koji je bio sa kolicima u rukama, koga paravojne snage pitaju gde je krenuo; kada im je isti rekao gde je krenuo, nastavlja svoj put sa kolicima do kuće rođaka; tada pucaju u njega iz oružja u grudni, on pada preko kolica i umire, a Shaban zatim nastavlja svoj put i prvobitno odlazi u očevu kuću, odakle sutradan kreće za Crnu Goru; – čime je izvršio krivično delo ratni zločin.

Optužnica je proširena u jednoj (1) tački:

1) Tokom meseca marta-aprila 1999. godine, odnosno 28. marta 1999. godine, u naselju „Kod solitera“, koje se sada zove „Rrokaqielli“, u Peći/Pejë, u saizvršilaštvu sa organizovanom kriminalnom grupom srpske nacionalnosti, obučenom u policijske, paravojne i vojne uniforme, među kojima je bilo i lice po imenu Siniša i nekolicina drugih lica, u cilju nanošenja velike patnje ili povrede telesnog integriteta ili zdravlja i primene mera zastrašivanja nezaštićenog civilnog stanovništva, ubistava, pljačkanja jednog grada ili mesta, radi ostvarivanja naredbe za raseljavanje civilnog stanovništva iz razloga u vezi sa konfliktom, uperene protiv civilnog stanovništva ili određenih civilnih lica koja nisu neposredno učestvovala u konfliktu, okrivljeni je zajedno sa drugim licima nasilno ulazio u kuće albanskih civila, tražeći osobu po imenu Luan, koja tog dana nije bila u svojoj kući, nakon čega ulaze u kuću oštećenog A.N, pucaju iz oružja – mitraljeza u vazduh i naređuju mu

da silom napusti svoju kuću u roku od 5 minuta, obraćajući mu se rečima „Šiptare sve treba ubiti, idite u Albaniju“, primoravajući oštećenog Agima i ostale albanske građane da napuste svoje domove, odvojivši ih u različitim pravcima, nakon čega jedan deo članova porodice odlazi prema Albaniji, a ostali u pravcu Crne Gore; – čime je izvršio krivično delo ratni zločin.

Prvostepena presuda

Sudsko veće^[31] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, na čelu sa predsednikom, sudijom Arbenom Hotijem, u predmetu *Tužilac protiv Zorana Đokića* 11. februara 2021. godine objavilo je osuđujuću presudu^[32]. Okrivljeni Đokić je presudom oglašen krivim po svim tačkama optužnice i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od dvanaest (12) godina, u koju će se uračunati vreme provedeno u pritvoru.

Po nalaženju suda, činjenično stanje je utvrđeno na osnovu iskaza svedoka i materijalnih dokaza koji su izvedeni na glavnom pretresu.

Za sud nije sporna činjenica da su žrtve Hilmi Zeqiraj, Skender Zeqiraj, Bashkim Berisha i Riza Mamaj pronađene u masovnoj grobnici u Batajnici/Batajnicë u Republici Srbiji.

Što se tiče kritičnih dana, prvo 28. marta 1999. godine u naselju „Kod solitera“ (sada „Rokaqielli“) u Peći/Pejë, a zatim i 29. marta 1999. godine u naselju „Kristal“ u Peći/Pejë, na osnovu iskaza svedoka, utvrđeno je da je nakon bombardovanja ciljeva srpske vojske i policije, kao i paravojnih snaga od stane NATO vojnog saveza, koje je počelo 24. marta 1999. godine u gradu Peći/Pejë, tačnije u ova dva naselja, pokrenuta kampanja etničkog čišćenja, koju su svedoci opisali, pošto su svi ovi svedoci bili proterani iz svojih domova i stanova zbog njihove etničke albanske nacionalnosti, i završili su kao izbeglice, uglavnom u Crnoj Gori.

Iskaz svedokinje V.B. bio je od velikog značaja za identifikaciju okrivljenog Zorana Đokića, kao učesnika u ratnim zločinima. Svedokinja V.B. je srela okrivljenog na vratima svoje kuće kada ga je, u razgovoru sa njim, molila da joj ne kidnapuju brata. Okrivljenog je opisala kao osobu koja je otela njenog brata, Bashkima.

Takođe, iskaz svedoka Shabana Kalliqanija, po nalaženju suda, predstavlja autentičan iskaz, koji dokazuje patnju i užas koji su albanske porodice doživele kri-

[31] Članovi sudskog veća, sudije Albina Shabani Rama i Shadije Gërguri.

[32] Prvostepena presuda PS. br. 15/19.

tičnog dana, podvrgnute ekstremnom fizičkom i psihičkom nasilju, masovnom raseljavanju iz svojih domova, paljenju istih i ubijanju nenaoružanog civilnog stanovništva, samo zato što su bili albanske nacionalnosti. Ovaj svedok je detaljno opisao kako su ubijeni Skender, Bashkim i Riza.

Po nalaženju suda, iskazi drugih svedoka su takođe potvrdili prisustvo okrivljenog na dan i na mestu dešavanja zločina.

Da je okrivljeni bio pripadnik rezervnog sastava policije dokazuje materijalni dokaz – kopija spiska od 3. juna 1999. godine koji je izdalo Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP), Sekretarijat u Peći/Pejë, i to komandant policijske stanice, major Miloš Stojanović. Sa druge strane, da se ne radi o drugom licu sa istim imenom i prezimenom potvrđuju materijalni dokazi, naime dokazi obezbeđeni iz otvorenih izvora MUP-a 1999. godine sa objavljenom listom pripadnika policije koji su poginuli 1998. godine na Kosovu.

Osnovu ove presude sud zasniva na činjenicama i dokazima izvedenim na glavnom pretresu, zaključivši da je ovim dokazima nedvosmisleno utvrđeno da je okrivljeni Zoran Đokić u saizvršilaštvu izvršio krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, u vezi sa članom 3 Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. i člana 4 Drugog protokola od 8. juna 1977. godine.

Oštećeni L.Z, M.Z, V.B, SH.K, M.XH, F.H, F.M, A.N. i L.H. upućeni su na parnični spor za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva.

Presuda Apelacionog suda

Apelacioni sud je, odlučujući^[33] po žalbama stranaka u postupku protiv prvostepene presude, odbio kao neosnovane žalbe tužilaštva i odbrane, a žalbu punomoćnika oštećenog odbacio kao nedozvoljenu.

Kada je reč o žalbenim navodima tužilaštva, Apelacioni sud nalazi da nisu na mestu, te ne nalazi da postoje neslaganja između izreke i obrazloženja, time što nije obuhvaćena radnja okrivljenog pucanja iz automatskog oružja na svedoka F.H. i njegovog ujaka, u cilju njihovog lišavanja života, i smatra neosnovanim navodom to što ova radnja nije uključena u opis inkriminišućih radnji okrivljenog u optužnom aktu, te je kao takva *prima facie* neosnovana.

---

[33] Presuda APS. NR. 22/2021 od 15. novembra 2021. godine.

Takođe, navodi da je presuda doneta uz pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, zbog činjenice da presuda sadrži bitne povrede, doveli su do pogrešnog utvrđivanja i do toga da sud donese presudu a da nije u potpunosti utvrdio činjenično stanje i samim tim da nije ocenio materijalne dokaze i iskaze svedoka, te da sud nije dobro ocenio iskaz svedoka Shabana Kaliqanija kada navodi da je Skendera i Bashkima ubio okrivljeni i da je ovaj iskaz dao KMDLNJ-u.

Veće ceni da je, na osnovu nedoslednosti u iskazu, Shaban Kaliqanij identifikovao dve osobe, i to N.M. 2000. godine a okrivljenog Zorana Đokića 2016. godine.

Prvostepeni sud je tu okolnost obrazložio rekavši da nije izvesno da je među fotografijama koje su predočene ovom svedoku 2000. godine bila i fotografija sada okrivljenog. U nedostatku drugih svedoka i drugih potkrepljujućih dokaza, nije našao da je okrivljeni direktno likvidirao Skendera i Bashkima, te da je lice koje ih je streljalo bilo stacionirano u kući A.M. i čekalo da prođe kolona ljudi, koje su vojnici proterivali, što je okolnost koja ne odgovara okolnosti koju su svedoci istakli u svom iskazu – da ih je okrivljeni proterao iz kuće – ili sa izjavama oštećene VB, koja je svedočila da joj je okrivljeni oteo brata i da joj je naredio da krene u pravcu kuće A.M. Kada je reč o ostalim zahtevima, ovaj sud ih nalazi uverljivim, istinitim, logičnim i u skladu sa izvedenim dokazima.

Kada je reč o žalbi odbrane, veće nalazi da su u pobijanoj presudi dokazi i iskazi ocenjivani jedan po jedan, a u odnosu na druge dokaze, zatim da su izvedeni zaključci da li su činjenice dokazane ili ne, u skladu sa zahtevom i pravnim standardom propisanim odredbom člana 261, stav 2 ZKPRK, te da presuda sadrži potpune i jasne razloge o odlučujućim činjenicama. Stoga je prvostepeni sud našao da dokazi i iskazi svedoka predstavljaju verodostojan dokaz, koji mimo osnovane sumnje svedoči o krivici okrivljenog.

Neosnovan je žalbeni navod da postoji povreda odredbe člana 288, stav 2 ZKPRK, jer stav 1 citirane odredbe dozvoljava strankama, braniocu i oštećenom i nakon određivanja glavnog pretresa, da se na glavni pretres pozovu novi svedoci i veštaci ili da se pribave novi dokazi. Zahtev stranaka mora biti obrazložen i mora naznačiti koje činjenice se moraju dokazivati i kojim dokazima se moraju predložiti, pa iskazi svedoka po predlogu stranaka na glavnom pretresu ne predstavljaju nikakvu procesnu prepreku za njihovo saslušanje.

U vezi sa stavom 2 na koji se poziva odbrana, tj. da svedoci i dokazi mogu ići samo u korist okrivljenog, veće ne deli ovo gledište sa odbranom kada je reč o tumačenju

i smatra da značenje odredbe stava 2 treba pročitati u sprezi sa izvornim stavom 1 ovog člana, jer ova odredba dozvoljava strankama, braniocu i oštećenom da predlože dokaze i svedoke, pa bi suprotan smisao dao ekskluzivnost samo okrivljenom. Iz odredbe se, ne samo tekstualno, već i logično, može jasno zaključiti da nije osmišljena u tu svrhu. Štaviše, činjenica je da se odredbom člana 288, stav 2 ZKPRK posebno obraća pažnja na pravo okrivljenog na pravično suđenje, kako ono ne bi bilo uskraćeno u slučaju odbijanja predloženih dokaza, ali ne podrazumeva da predlozi stranaka i oštećenog da se saslušaju novi svedoci i dokazi moraju ići samo u korist okrivljenog.

Veće smatra da neinformisanje branioca da *apriori* učestvuje u istražnim radnjama dokaze ne čini neprihvatljivim, pošto je odbrana imala mogućnost da ospori zakonitost i da dovede u pitanje dokaze obezbeđene tokom pojedinih istražnih radnji u daljim fazama krivičnog postupka. Takvu povredu treba ceniti u kontekstu uticaja na urednost i zakonitost sudske odluke i takvu uzročno-posledičnu vezu treba dokazati, a ne pretpostaviti, pa se shodno tome, takva povreda u svetlu okolnosti konkretnog predmeta, ne smatra bitnom povredom odredaba krivičnog postupka.

Veće nalazi da se ova situacija odnosi na izmenu i proširenje optužnice, koja je učinjena u smislu člana 351 ZKPRK, kao rezultat dokaza i činjenica koje su rezultirale glavnim pretresom, te isticanje da su prekršene imperativne odredbe iz člana 241, stav 1.1.7 ZKPRK, koje zahtevaju da optužnica sadrži obrazloženje, nije na mestu. Ovakva odredba se bavi prvobitnom podignutom optužnicom, ali ne i pitanjem njene izmene i proširenja na glavnom pretresu, pa je konkretna nastala procesna situacija mimo okvira uređenih ovom odredbom. U datom predmetu, po mišljenju tužioca, izvedene su nove činjenice koje su uslovile izmenu i proširenje optužbe, a istovremeno je tužilac blagovremeno i jasno dostavio okrivljenom informacije koje detaljno govore o činjeničnoj osnovi, po kojoj je izmenjena i proširena optužnica protiv njega.

Postoji razlika u slučaju izmene i proširenja optužnice u ovom procesnom momentu, za razliku od podizanja prvobitne optužnice i, s tim u vezi, optužnica može biti izmenjena i proširena usmeno u zapisniku ili se može predložiti prekid tokom pripreme nove optužnice. Međutim, u svakoj situaciji, dužnost je suda da obezbedi mogućnost i vreme odbrani da se pripremi, a u datom predmetu se iz zapisnika sa glavnog pretresa zaključuje da je takva mogućnost odbrani data.

Što se tiče žalbenih navoda da je sud prekoračio optužnicu kada je u pretposled-

njem stavu tačke II presude utvrdio da je okrivljeni silom proterao iz kuće Bashkima Berishu, ova radnja mu optužnicom nije stavljena na teret. Da bi se utvrdilo da li je prekoračena optužnica, radnje okrivljenog, za koje se okrivljeni tereti, prema presudi treba sagledati u sveobuhvatnom kontekstu inkriminišućih radnji događaja opisanih u izmenjenoj optužnici, a ne izdvajati samo jedan izolovan fragment događaja i dovoditi ga u odnos sa pokojnim Bashkimom Berishom. Činjenica da je sud u presudi takvu činjenicu utvrdio na osnovu iskaza oštećene V.B. ne smatra se prekoračenjem optužnice pošto se:

a) ne menja pravna kvalifikacija krivičnog dela (kvalifikacija za teže krivično delo, ili krivično delo druge prirode i mimo poglavlja za koje se tereti);

b) ne menja uloga okrivljenog u izvršenju krivičnog dela, prema optužnici i presudi, budući da je okrivljeni optužen da je bio saizvršilac sa drugim licima i po presudi je ostao isto to; i

c) promena svodi na kontekst istog krivičnog događaja koji se desio i u skladu je sa dokazanim rezultatom, tako da je sudsko veće utvrdilo da su određene inkriminišuće radnje dokazane.

Posledično, u ovom pogledu, prvostepeni sud je u okviru događaja razjasnio i konkretizovao inkriminišuće radnje na osnovu iskaza, koje je ocenio verodostojnim, i našao da ne narušavaju suštinu optužbe. U ovom kontekstu, bitan je epilog konačne konstatacije po presudi – da se okrivljeni, prema optužnici, tereti da je pucao iz *kalasnjikova*, ubio pokojnog B.B, za šta sudsko veće ne prihvata ovu verziju događaja, i u presudi konstatuje verziju događaja koja je povoljnija po okrivljenog, a to je da je na pokojnika pucao jedan pripadnik oružane grupe, pa stoga u celini nije otežana situacija okrivljenog u smislu opsega inkriminišućih radnji, za koje se tereti izmenjenom i proširenom optužnicom.

Prvostepeni sud je prilikom utvrđivanja tačnosti, istinitosti i pouzdanosti iskaza svedoka dao dovoljne i uverljive razloge, koje prihvata i ovaj sud. Svedočenje direktnog svedoka V.B. je detaljno i potpuno ispitano. Ocenjujući ovaj iskaz, sud je detaljno analizirao kako je mogao da identifikuje okrivljenog. I pored činjenice da je svedokinja više puta saslušavana, njen iskaz je dosledan, nije oprečan iskazima datim u istražnom postupku i na glavnom pretresu, kada je reč o karakteristikama i osobinama u vezi sa identifikovanjem okrivljenog, kao i činjenici da je događaj bio težak i neuobičajen u životu oštećene, a sećanja na ove traumatske događaje su duboko urezana u njeno pamćenje.

Veće zaključuje da identifikacija okrivljenog ne proizilazi iz jednog iskaza shodno kojem je identifikovan, imajući u vidu da svedok M.XH. identifikuje okrivljenog „kao pripadnika koji mu nije uzeo novac“, što je okolnost koja ovom iskazu daje objektivnost i manifestuje visok stepen kredibiliteta ovog svedoka. Takođe, svedoci A.N. i F.H. su poznavali okrivljenog od ranije i identifikovali ga, a pokazali su i na osnovu kojih fizičkih karakteristika su ga prepoznali (kosa i oči), pri čemu su kod ovog okrivljenog ove dve fizičke osobine, po oceni prvostepenog suda, karakteristične i upadaju u oči i čine nerelevantnim obojenost lica na pojedinim njegovim delovima. Veće se slaže sa zaključkom sudskog veća, da navedene dokaze smatra verodostojnim, objektivnim i tačnim.

Što se tiče utvrđivanja činjeničnog stanja, veće primećuje da je jedno od ključnih pitanja u konkretnom krivičnom predmetu identifikacija okrivljenog od strane svedoka – da li su uspeli da bezbedno, i van svake sumnje, identifikuju okrivljenog kao učesnika u izvršenju krivičnih dela, koja su se dogodila 28-29. marta 1999. godine na mestu, u vreme i pri okolnostima koje su konkretno opisane u dispozitivu pobijene presude.

Žalbeno veće podseća da pitanje vizuelne identifikacije u krivičnoj jurisprudenciji treba posebno pažljivo rešavati zbog verovatnoće pogrešne identifikacije, čak i od strane poštenih i naizgled impresivnih svedoka, kao rezultat uobičajenih prepreka sa kojima se ljudi mogu suočiti tokom pamćenja događaja i zbivanja u ljudskom sećanju. Stoga je važno detaljno ispitati okolnosti u kojima je izvršena identifikacija, uključujući objektivne aspekte susreta svedoka sa okrivljenim, kao što su trajanje, fizička udaljenost, da li je svedok imao priliku da jasno vidi tipične karakteristike, kao što su lice, oči, brada, kosa, obrve, fizičke i telesne karakteristike i da li su svedoci prethodno poznavali okrivljenog. Međutim, u vezi sa time da li je postignuta tačna i pouzdana identifikacija, o tome se mora odlučiti na osnovu svih dokaza u vezi sa pitanjem identifikacije – kako onih koje govore u prilog, tako i onih koji opovrgavaju ove dokaze.

Neposredna svedokinja V.B je nekoliko puta svedočila „na pitanje da li možete da opišete izgled tih ljudi, uniforme, oružje koje su nosili?“ Oštećena je objasnila da su kritičnog dana „okrivljeni i nekolicina drugih nosili dve vrste uniformi, jedna je bila zelena sa smeđim prugama, dok su druge uniforme bile sive i većini je lice bilo obojeno crnom bojom“.

Upitana da li se seća nekog od paramilitaraca i da li može da ga opiše, oštećena je odgovorila da je prvi paramilitarac, koji ju je uhvatio za odeću i bacio na zemlju,

bio srednjeg rasta, oko 30 godina, sa maramom na glavi, zelenih očiju i na licu je imao crnu boju, dok je drugi paramilitarac koga se seća bio veoma mlad i mršav, nosio je uniformu na pruge svetlije boje i držao je dugovecvku u ruci.^[34]

Ista svedokinja, nakon predstavljanja fotografija, na fotografiji broj 1 identifikuje okrivljenog Zorana Đokića, a na fotografiji broj 10 još jednog paramilitarca, kao osobe koje su je maltretirale tog kritičnog dana i koje su joj otele brata iz kuće.^[35]

Takođe, u zapisniku o glavnom pretresu od 19.12.2019. godine, na pitanje specijalnog tužioca „Koliko ste do danas saznali ko su bili ti ljudi koji su kritičnog dana odveli vašeg brata?“ svedokinja izjavljuje: „Niko mi ništa nije rekao, ali sam na osnovu lica saznala ko je ta osoba i kako se zove.“^[36]

Svedok M.XH. je „izjavio da je tog dana video oštećenu V.B. kako traži svog brata Bashkima“, te sigurno identifikuje okrivljenog kao osobu koja mu nije uzela novac i koja ga je proterala iz kuće (identifikuje ga kao osobu starosti 25-27 godina, uniformisanu, rumenog lica, zelenih očiju). Takođe, identifikuje Zorana Đokića i nakon predstavljanja fotografija potpisuje fotografiju br. 3, koja odgovara karakteristikama koje je ovaj svedok opisao.

Svedok A.N. je na glavnom pretresu održanom 09.07.2020. izjavio da dobro poznaje okrivljenog na osnovu činjenice da je odgovoran za izveštavanje o aktivnostima srpskih snaga u tom delu grada Peći/Pejë i da je izjavio da je sa okrivljenim išao u istu školu. Navodi i da je nekoliko dana pre 28. marta 1999. isti čovek sa nekim paramilitarcima došao kod nekolicine njegovih komšija i tražio osobu po imenu L, koja je bila automehaničar i limar, kako bi mu uzeli par automobila, međutim on se pre toga udaljio iz kuće sa svojom porodicom. Ovaj svedok je takođe objasnio i da je okrivljeni njega i još nekolicinu drugih stanovnika proterao iz naselja, dajući im 5 minuta vremena da napuste naselje, a isti izjavljuje i da je od 1992. do 1993. godine poznao okrivljenog, pošto je bio aktivista i vodio je evidenciju o ovakvim grupama. Takođe navodi da je sa njim išao u školu „Ramiz Sadiku“, te da su ga zvali „Z...“.

Svedok F.H. u svom iskazu na glavnom pretresu od 18.06.2020. izjavljuje da je kritičnog dana, nakon što su srpske snage ušle u naselje, bio u istom. Zatim je, saznajući

---

[34] Zapisnik o saslušanju svedoka od dana 25. 02. 2019. godine, PPS broj 23/2018, strana br. 4, poslednji paragraf.

[35] Zapisnik o identifikaciji lica preko fotografije od 25.02.2019, PPS. br. 23 / 2018, strana br. 2.

[36] Zapisnik sa glavnog pretresa od dana 19.12.2019, strana br. 21, paragraf br. 5.

da ulazi velika grupa, otrčao kući i obavestio oca. Nakon toga ga otac šalje na tavan njihove kuće, zajedno sa njegovim bratom od strica, kako bi ih spasio od srpskih paramilitaraca. Ovaj svedok je svedočio da je sa krova video brojna kretanja u naselju, i da su mu u jednom trenutku u kuću ušle dve osobe, koje ovaj svedok opisuje kao mladića od oko 27 ili 26 godina, crne kose podeljene na razdeljak, sa zelenim očima, a drugog paramilitarca opisuje kao punijeg i teško naoružanog. Takođe navodi da je čuo komunikaciju između njih, gde je, nakon što je jedan paramilitarac ušao u garažu, drugi rekao: „Z..., ima li tu šta?“ Što se tiče identifikacije, isti ističe da je posle rata video neke fotografije u nekoliko različitih knjiga, a nakon što je okrivljeni uhapšen, video ga je u vestima i na nekim slikama na Fejsbuku, te je uspeo da identifikuje istu osobu za koju smatra da je kritičnog dana bila u njegovoj kući i ubila Bashkima Berishu i Hilmi Zeqiraja u dvorištu kuće A.M, a nakon nekog vremena, nakon što su se začuli pucnji i nakon što je otišla policija, isti svedoči da je video beli kamion i manje vojno vozilo, kao i dve osobe koje su ubacivale tela u beli kamion, a takođe kaže da je mogao da identifikuje žrtve na osnovu odeće koju su nosili, i da su to bili Bashkim i Hilmi.

Sa druge strane, svedoci S.T. i svedok F.SH. potvrđuju prisustvo okrivljenog na dan događaja. Poznavali su okrivljenog pošto su radili zajedno, kao osoblje posmatračke misije OEBS-a u Peći/Pejë. Prisustvo okrivljenog u Peći/Pejë u to vreme je potvrdila i njegova komšinica B.M, i ovi iskazi zajedno pobijaju alibi okrivljenog da je u vreme izvršenja ovih krivičnih dela bio na studijama u Beogradu. Da je okrivljeni bio pripadnik rezervnog sastava policije svedoče materijalni dokazi – kopija spiska od 3. juna 1999. godine kojeg je izdalo Ministarstvo unutrašnjih poslova, Sekretarijat u Peći/Pejë, i to komandant policijske stanice, major MS. Sa druge strane, da se ne radi o drugom licu sa istim imenom i prezimenom potvrđuju materijalni dokazi – dokazi obezbeđeni iz otvorenih izvora Ministarstva unutrašnjih poslova 1999. godine, koje je objavilo listu pripadnika policije koji su poginuli 1998. godine na Kosovu.

Direktni svedoci V.B. i M.XH. identifikovali su okrivljenog preko fotografija i na zakonom propisan način. Ovi svedoci nisu imali nikakve sumnje kada je reč o identifikaciji, tačno su opisali fizičke karakteristike okrivljenog, dajući objašnjenja o okolnostima u kojima su se susreli i komunikaciji koju su sa okrivljenim imali na dan krivičnog dela. Svedokinja V.B. ga je identifikovala kao „vojnika koji je oteo njenog brata“, dok svedok M.XH. identifikuje okrivljenog „kao pripadnika koji mu nije uzeo novac“.

Različiti gore navedeni svedoci, u određenim situacijama i događajima, suočili su se i primetili okrivljenog. Štaviše, iskazi svedoka su specifični u odnosu na

tipične osobine i karakteristike okrivljenog kao što su boja očiju, lice, kosa, rast. Ove okolnosti uzete odvojeno upućuju na dokaze o činjenici da je okrivljeni učestvovao u zločinačkim događajima i ovi međusobno povezani dokazi se u svom jedinstvu dopunjuju, daju potpunu sliku i nedvosmisleno dokazuju učešće, ulogu i doprinos okrivljenog u izvršenju krivičnog dela za koje se tereti.

Posledično, identifikacija od strane jednog broja svedoka sa konkretnim opisima osobina okrivljenog u različitim okolnostima inkriminišućih događaja, ukazuje na stvarnu i sigurnu identifikaciju. Sledstveno se može zaključiti da je ceo okvir datih činjenica i neposrednih informacija dovoljan dokaz i identifikacioni materijal i kao takav može poslužiti kao jasan i tačan zaključak o krivičnoj odgovornosti okrivljenog, kao posledica učešća u izvršenju krivičnih dela u saizvršilaštvu sa drugim licima, opisanih u presudi, za koje je oglašen krivim.

Veće nalazi da prvostepena presuda ne sadrži bitnu povredu odredaba člana 384 ZKPRK, prema navodima stranaka, a o kojoj se sud stara po službenoj dužnosti, odnosno da presuda sadrži dovoljne i ubedljive razloge za utvrđivanje činjeničnog stanja, od kojih zavisi direktna primena odredaba krivičnog zakona.

Veće je konstatovalo da su zaključci prvostepenog suda jasni i u skladu sa izvedenim dokazima, nije našlo da presuda prvostepenog suda sadrži bitne povrede odredaba krivičnog postupka na koje su stranke ukazale, a o kojima je Apelacioni sud nadležan da se stara po službenoj dužnosti, a takođe nije našlo pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, kao ni pogrešnu primenu krivičnog zakona, a samim tim su i žalba Specijalnog tužilaštva i branioca okrivljenog neosnovani, dok se žalba punomoćnika oštećenog smatra nedozvoljenom, usled činjenice da krivično delo za koje je okrivljeni oglašen krivim ne spada u poglavlja krivičnih dela za koja je dozvoljena žalba oštećenog.

Presuda Vrhovnog suda Kosova

Veće^[37] Vrhovnog suda, sa predsednicom, sudijom Mejreme Memaj, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog, Zorana Đokića), u predmetu *Tužilac protiv Zorana Đokića*, presudom od 15. februara 2022. godine odbilo je zahtev za zaštitu zakonitosti i potvrdilo je presudu Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë (PS. br. 15/2019), kao i presudu Apelacionog suda (APS. br. 22/2021).

Osuđenom Đokiću je presudom Apelacionog suda od 12. oktobra 2021. godine

---

[37] Članovi veća, sudije Nesrin Lushta i Rasim Rasimi.

potvrđena prvostepena presuda, kojom je okrivljeni osuđen na kaznu zatvora u trajanju od dvanaest (12) godina za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Vrhovni sud Kosova nalazi da su neosnovani navodi branioca osuđenog da presude prvog i drugog stepena sadrže bitne povrede odredaba krivičnog postupka i povrede krivičnog zakona.

Vrhovni sud nalazi da su dve presude nižeg stepena razumljive i da nisu međusobno oprečne niti su u suprotnosti sa navedenim razlozima. Prvostepeni sud je dao dovoljne razloge u prilog odlučujućih činjenica, ocenjujući tačnost oprečnih dokaza kao i razloge koje je uzeo u obzir prilikom odlučivanja o ovoj krivično-pravnoj stvari, a posebno u slučaju dokazivanja postojanja krivičnog dela. Prvostepeni sud je dokaze ocenio u skladu sa zakonskim odredbama, jasno iznevši koje činjenice i iz kojih razloga smatra dokazanim ili nedokazanim i iznoseći jasne razloge kada je reč o mestu, vremenu i načinu izvršenja krivičnog dela. Shodno tome, dve presude sudova niže instance ne sadrže bitne povrede odredaba krivičnog postupka. Okolnosti iznete u presudama su jasne i u skladu sa zakonskim odredbama i u potpunosti odgovaraju krivičnom delu za koje je osuđeni oglašen krivim.

Po nalaženju ovog suda, navodi branioca da je prvostepeni sud prekoračio optužnicu kada je konstatovao da je osuđeni silom izveo Bashkima Berishu iz kuće, što se osuđenom ne stavlja na teret u optužnici, nisu osnovani usled činjenice da je sud u svojoj presudi konstatovao ovu činjenicu na osnovu iskaza oštećene V.B, te se to ne smatra prekoračenjem optužnice iz razloga što pravna kvalifikacija krivičnog dela nije promenjena (kvalifikacija za teže krivično delo, odnosno za krivično delo drugačije prirode i mimo glave zakonika za koju je optužen). Ne menja se uloga okrivljenog u izvršenju krivičnog dela, prema optužnici i presudi, budući da je okrivljeni optužen da je bio saizvršilac sa drugim licima i po presudi je ostao u istom svojstvu. Promena je nastupila u okviru istog krivičnog događaja koji se odigrao i u skladu sa dokaznim rezultatom.

U tom pogledu, prvostepeni sud je prilikom utvrđivanja tačnosti, istinitosti i pouzdanosti iskaza svedoka dao dovoljne i uverljive razloge, koje prihvata i Vrhovni sud. Ocenjujući iskaz V.B, sud je detaljno analizirao kako je mogla da identifikuje osuđenog. U ovom kontekstu je bitan epilog konačne konstatacije iz presude – da se okrivljeni, prema optužnici, tereti da je pucao iz *kalašnjikova*, ubio pokojnog Bashkima Berishu, za šta sudsko veće ne prihvata ovu verziju događaja, i u pre-

sudi konstatuje verziju događaja koja je povoljnija po osuđenog, a to je da je na pokojnika pucao jedan od pripadnika oružane grupe, te shodno tome u celosti nije otežalo situaciju po okrivljenog, u vezi sa brojem inkriminišućih radnji za koje se tereti izmenenom i proširenom optužnicom.

Veće Vrhovnog suda nalazi da je povodom navoda odbrane da tužilaštvo nije dalo adekvatno obrazloženje prilikom izmene optužnice, ova situacija u povezanosti sa izmenom i proširenjem optužnice, u smislu člana 351 ZKPRK-a, kao rezultat dokaza i činjenica koje su proizašle nakon održavanja glavnog pretresa. U konkretnom predmetu, prema stanovištu tužioca, izvedene su nove činjenice koje su uslovile izmenu i proširenje optužbe. Što se tiče razlike koja postoji između izmenjene i proširene optužnice, za razliku od prvobitno podignute optužnice, drugostepeni sud je u svojoj presudi o ovome dao dovoljno obrazloženje, a obrazloženje ovog suda podržava i Vrhovni sud. Iz spisa predmeta i pobijanih presuda proizilazi da je sud dao odbrani osuđenog mogućnost i vreme da se pripremi, a i zapisnik sa glavnog pretresa konstatuje da je odbrani takva mogućnost data.

Takođe, Vrhovni sud nalazi da navodi odbrane da nije bila obaveštena o učešću u istražnim radnjama, *apriori* dokaz ne čini neprihvatljivim, imajući u vidu da je odbrana imala mogućnost da ospori zakonitost i da pobije dokaze koji su pribavljeni tokom određenih istražnih radnji, u daljoj fazi krivičnog postupka, i takva povreda se mora oceniti i u kontekstu uticaja na urednost i zakonitost sudske odluke, što u konkretnom predmetu ne predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka.

Nije osnovan navod branioca osuđenog da je prekršen krivični zakon na štetu osuđenog, imajući u vidu da su sudovi niže instance primenili krivični zakon shodno takvom činjeničnom stanju, te da posledično nije nastupila povreda krivičnog zakona, imajući u vidu da radnje osuđenog sadrže sve objektivne elemente krivičnog dela za koje je oglašen krivim.

Nalazi FHPK

Fond za humanitarno pravo Kosovo je izveštavao o ovom predmetu od početka suđenja i komentari i primedbe u vezi sa suđenjem u predmetu *Tužilac protiv Zorana Đokića* mogu se naći u godišnjim izveštajima za 2019, 2020. i 2021. godinu na www.hlc-kosovo.org.

5.2. Predmet: *Tužilac protiv Zlatana Krstića i Destana Shabanaja*

Veće^[38] Vrhovnog suda Kosova, sa predsednicom, sudijom Mejreme Memaj, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahtevi za zaštitu zakonitosti koje je podneo branilac), u predmetu *Tužilac protiv Zlatana Krstića i Destana Shabanaj*, presudom (Pml 46/2022) od 23. juna 2022. godine, odbilo je kao neosnovan zahtev osuđenog Krstića i njegovog branioca^[39], a uvažio je zahtev osuđenog Shabanaja i njegovog branioca^[40].

Presudom Vrhovnog suda, okrivljeni Destan Shabanaj oslobođen je optužbi za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, za koji je prethodno, pravnosnažnom presudom, osuđen na kaznu zatvora u trajanju od sedam (7) godina.

Što se tiče okrivljenog Zlatana Krstića, presudom Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë (PS 76/2019) i presudom Apelacionog suda (APS 26/2021), kojom je okrivljeni osuđen na kaznu zatvora u trajanju od četrnaest (14) godina i (6) meseci za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, odlučujući po vanrednom pravnom leku, Vrhovni sud Kosova nije preinačio osuđujuću presudu sudova nižeg stepena.

Tok krivičnog postupka

Kancelarija STRK-a je povodom napada na porodicu Nuhaj u selu Gornje Nerodimlje/Nerodime e Epërme, opština Uroševac/Ferizaj, koji se dogodio 26. marta 1999. godine, kada je i ova porodica, prema rečima svedoka, bila izložena zlostavljanju i pljački, i kom prilikom su ubijeni neki članovi ove porodice, ovlastila Upravu za istragu teških krivičnih dela (UITKD) Kosovske policije (KP) da istraži ove događaje i da identifikuje učesnike napada kao i potencijalne izvršioce krivičnog dela.

Prethodni postupak protiv okrivljenog Krstića

Okrivljeni Krstić je, po nalogu tužioca Kancelarije STRK-a, lišen slobode 12. aprila 2019. godine zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Tom prilikom mu je određena mera policijskog zadržavanja u trajanju od četrdeset osam (48) sati.

---

[38] Članovi sudskog veća, sudije Valdete Daka i Rasim Rasimi.

[39] Advokat Dejan Vasić.

[40] Advokat Mentor Neziri.

Sutradan, 13. aprila 2019. godine, UITKD je Kancelariji STRK-a dostavio krivičnu prijavu protiv Zlatana Krstića, kao i protiv lica M.Z, B.K, M.^[41], R.M. i B.J^[42], zbog postojanja osnovane sumnje da su u saizvršilaštvu učestvovali u zlostavljanju, pljački i ubistvu nekoliko članova porodice Nuhaj, koje se dogodilo 26. marta 1999. godine u selu Gornje Nerodimlje/Nerodime e Epërme. Postupajući po policijskoj krivičnoj prijavi, Kancelarija STRK-a dostavila je Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë rešenje o pokretanju istrage protiv osumnjičenog Krstića, kao i protiv osumnjičenih M.Z, B.K, R.M. i B.J^[43] (kojima organi tužilaštva na Kosovu još uvek nemaju pristup). Tom prilikom, sudu je upućen zahtev da se Krstiću odredi mera pritvora kako bi se obezbedilo njegovo prisustvo na sudu.

Sudija Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë Arben Hoti, nakon ročišta održanog po zahtevu za određivanje mere pritvora, 14. aprila 2019. godine doneo je rešenje kojim je osumnjičenom Krstiću određena mera pritvora u trajanju od trideset (30) dana. Ova mera je pobijana žalbom, koja je rešenjem Apelacionog suda od 23. aprila 2019. godine odbijena kao neosnovana.

Prethodni postupak protiv okrivljenog Destana Shabanaja

Krivični postupak protiv okrivljenog Destana Shabanaja pokrenut je zbog postojanja osnovane sumnje da je tokom oružanog sukoba na Kosovu, u svojstvu pripadnika srpske policije i u saizvršilaštvu sa drugim licima, dana 1. aprila 1999. učestvovao u uništavanju dokaza i uklanjanju posmrtnih ostataka članova porodice Nuhaj, koji su ubijeni 26. marta 1999. godine u selu Gornje Nerodimlje/Nerodime e Epërme, kao i tela Ismeta Ramadanija iz Uroševca/Ferizaj. Kancelarija STRK je odlukom od 15. aprila 2019. godine pokrenula istragu protiv Destana Shabanaja i jednog broja lica, koja su i dalje u bekstvu. Shabanaj je lišen slobode na graničnom prelazu Brnjak/Bërnjak, opština Zubin Potok/Zubin Potok, dana 4. juna 2019. godine, prilikom ulaska na teritoriju Kosova, kada mu je određena mera zadržavanja od četrdeset osam (48) sati.

Kancelarija STRK-a je sutradan, 15. juna 2019. godine, zbog postojanja osnovane sumnje da je osumnjičeni Shabanaj počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/

---

[41] U krivičnoj prijavi se navodi samo ime osumnjičenog i ime njegovog oca.

[42] U izveštaju se ne navode imena osumnjičenih, koji nisu dostupni kosovskim organima gonjenja, već samo inicijali njihovih imena, kako se ne bi ometala službena istraga, koja se vodi protiv ovih lica.

[43] *Ibid.*

Prishtinë zahtev za određivanje mere pritvora, zbog potencijalnog rizika od bekstva, u slučaju da bude pušten na slobodu.

Rešenjem Specijalnog odeljenja od 16. juna 2019. godine, Shabanaju je određena mera pritvora u trajanju od mesec dana, do 15. jula 2019. godine. I ova mera određivanja pritvora je osporena žalbom, koju je drugostepeni sud odbio kao neosnovanu.

Optužnica

Kancelarija STRK-a (državni tužilac, Valdet Gashi) je 30. decembra 2019. godine podigla optužnicu protiv okrivljenih Krstića i Shabanaja.

Okrivljeni Zlatan Krstić

Okrivljeni Zlatan Krstić se tereti da je tokom oružanog sukoba na Kosovu, kao pripadnik srpskih policijskih snaga, teško prekršio pravila međunarodnog humanitarnog prava nad civilima i njihovom imovinom, tj. zajednički član 3 (1a i b) Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine, član 52, stavovi 1 i 2 Prvog dodatnog protokola i član 4, stavovi 1 i 2, u vezi sa članovima 13. i 17 Drugog dodatnog protokola iz 1977. godine, tako što je:

1. dana 26. marta 1999. godine, oko 20:00 časova, u selu Gornje Nerodimlje/Nerodime e Epërme, opština Uroševac/Ferizaj, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima policije i vojnih i paravojnih jedinica, u uniformi i naoružan, svesno i namerno, postupajući po unapred utvrđenom planu i po naređenju svojih pretpostavljenih, učestvovao u napadima na civilno stanovništvo albanske nacionalnosti, odnosno na porodicu Nuhaj, koja nije učestvovala u konfliktu;
2. u istom svojstvu i formaciji ušao u dvorište kuće Osmana Nuhaja, a potom pucnjavom, vikom i upotrebom nasilja ušao u kuću u kojoj se nalazilo devetnaest (19) članova porodice, među kojima je bilo i žena i dece;
3. u saizvršilaštvu sa navedenim pripadnicima srpskih oružanih snaga učestvovao u teškom ugrožavanju ličnosti i dostojanstva članova porodice Nuhaj, protežući ih i držeći ih pod pretnjom oružjem neko vreme;
4. učestvovao u nezakonitom i namernom uništavanju imovine porodice Nuhaj, u paljenju kuća, stočne hrane i imovine, koja se nalazila u dvorištu, što nije bilo opravdano vojnim potrebama;

5. u istom svojstvu i u saizvršilaštvu učestvovao u proterivanju petnaest (15) članova porodice Nuhaj, postrojenih u dvorištu, tako što im je pod pretnjom oružjem naredio da napuste svoje mesto prebivališta i da se zapute u nepoznatom pravcu;

6. učestvovao u uzimanju talaca, odvajajući četiri člana porodice Nuhaj – sada pokojne Osmana, Bajrama, Agrona i Brahima; i

7. u istom svojstvu i u saizvršilaštvu, nakon odvajanja četiri člana ove porodice, učestvovao u nečovečnom postupanju prema njima, njihovom zlostavljanju, sa-kaćenju i ubistvu vatrenim oružjem. Da bi sakrili tragove krivičnih dela, leševe su bacili duž magistralnog puta Uroševac/Ferizaj – Priština/Prishtinë.

Ove radnje, učinjene u saizvršilaštvu, tužilaštvo je kvalifikovalo kao *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, koji je KZRK predvideo kao *ratni zločin kojim se teško krši zajednički član 3 Ženevskih konvencija*.

Okrivljeni Destan Shabanaj

Optužnicom se tereti da je za vreme oružanog sukoba i u svojstvu pripadnika srpskih oružanih snaga teško prekršio pravila međunarodnog humanitarnog prava protiv civilnog stanovništva, odnosno postupao u suprotnosti sa članom 130 Četvrte Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949, u vezi sa članom 34 Prvog dodatnog protokola, zajedničkim članom 3(c) Ženevskih konvencija i članovima 4(e), 8 i 13 Drugog dodatnog protokola od 8. juna 1977, time što je:

1. Dana 1. aprila 1999. godine, u svojstvu policijskog inspektora, naoružan automatskim oružjem, u cilju skrnavljenja i ponižavajućeg postupanja sa leševima žrtava, naredio da se tela Osmana, Brahima, Bajrama i Agrona Nuhaja, kao i Ismeta Ramadanija, sahrane bez počasti i u suprotnosti sa pravilima ratovanja, predviđenim međunarodnim humanitarnim pravom;

2. Istog dana, po nalogu okrivljenog i ostalih pripadnika policije, iz mrtvačnice prištinske bolnice, bez obdukcije, leševi su preuzeti kamionom marke *FAP*, žute boje. U prevozu posmrtnih ostataka učestvovali su Halim Krasniqi, Ismet Asimi i jedna osoba imena Rade. Leševi su odvezeni na lokaciju u blizini gradskog groblja u Uroševcu, zvanu Muslimansko groblje, gde ih je primio okrivljeni Shabanaj, koji je naredio osobi po imenu Maksut da bagerom iskopa jamu kako bi u nju bacio leševe;

3. Nakon otvaranja jame širine 2 do 3 metra i dubine od 70 do 80 cm, okrivljeni

Shabanaj je naredio da se posmrtni ostaci istovare iz kamiona i, bez poštovanja verskih običaja i obreda, bace u jamu, drugim rečima u masovnu grobnicu; i

4. nakon što su tela bačena u jamu, okrivljeni je naredio da se jama zatrpa bagerom, ne obeležavajući identitet lica koja su u nju bačena i ne označavajući mesto kao grobnicu.

Ove radnje okrivljenog tužilaštvo je kvalifikovalo kao *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, koji je KZRK predvideo kao *ratni zločin kojim se teško krši zajednički član 3 Ženevskih konvencija*.

Rešenje Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë

Predsednik sudskog veća, sudija Musa Konxheli je rešenjem od 16. marta 2020. godine odbio kao neosnovane zahteve za zaštitu okrivljenih i prigovore na deponovane dokaze, dostavljene sudu preko branilaca okrivljenih.

Sud je, u obrazloženju svog rešenja, našao da odbrana okrivljenih nije iznela dovoljno osnova koji bi opravdali odbacivanje optužnice u ovoj fazi krivičnog postupka. Sud je našao da je, u konkretnom predmetu, tužilaštvo optužnicom deponovalo veliki broj dokaza koji stvaraju osnov za otvaranje glavnog pretresa.

Prema informacijama u posedu FHPK-a, stranke u postupku nisu izjavile žalbu na ovo rešenje o odbacivanju zahteva i prigovore na dokaze deponovane optužnicom, čime su stvoreni uslovi za otvaranje glavnog pretresa u vezi sa optužnicom.

Glavni pretres

Glavni pretres pred sudskim većem, kojim je predsedavao sudija Konxheli, otvoren je 2. jula 2020. godine čitanjem optužnice i uvodnim rečima stranaka u postupku. Okrivljeni u ovom predmetu su se izjasnili da nisu krivi ni po jednoj tački optužnice.

Glavni pretres je nastavljen izvođenjem dokaza i saslušanjem svedoka koje je predložilo tužilaštvo. Sudsko veće je do kraja izveštajnog perioda (sa prvim ročištem) održalo četrnaest (14) sudskih ročišta, na kojima je saslušano osamnaest (18) svedoka. Sve saslušane svedoke predložilo je tužilaštvo.

Nakon saslušanja svedoka, izvedeni su materijalni dokazi koje su predložile stranke u postupku i saslušani su okrivljeni.

Okrivljeni Krstić je izjavio da je za događaj koji se desio u porodici Nuhaj čuo od svoje majke. Takođe je izjavio da je dobro poznao porodicu Nuhaj i da je tokom 1995-1996. godine prodao parcelu ovoj porodici, koju su oni odmah platili, ali je do prenosa zemljišta došlo tek po završetku rata. Pre hapšenja je izjavio da je bio u selu Nerodimlje/Nerodime 5-6 puta i da nikada nije imao nikakvih problema tokom ovih poseta.

Nakon toga je izjavio da je tokom rata tri puta mobilisan u 15 dana i da je služio u policijskoj stanici u Uroševcu/Ferizaj. Prema njegovim navodima, 1998. godine je bio odjavljen u Ministarstvu unutrašnjih poslova i otišao je u Kragujevac/Kragujevc. Tu je ostao sve do trenutka kada je uhapšen. Tokom 1999. godine povremeno je posećivao svoju majku koja je živela u Nerodimlju/Nerodime, a za 26. mart 1999. godine izjavio je da je bio u Kragujevcu/Kragujevc.

Okrivljeni Shabanaj je izjavio da je od 1987. godine bio zaposlen u Sekretarijatu unutrašnjih poslova u Uroševcu/Ferizaj. Godine 1996/97. postavljen je na dužnost inspektora za krvne delikte, seksualne delikte i saobraćajne delikte. Čak i tokom rata radio je na ovoj funkciji. Dana 27. marta 1999. godine, po nalogu istražnog sudije Liljane Milićević, izašao je na mesto događaja u selu Babuš/Babush u blizini magistralnog puta Priština-Uroševac-Skoplje. Tamo su pronađena četiri (4) beživotna muška tela. Okrivljeni Shabanaj je sastavio zapisnik sa mesta događaja, a zatim su po nalogu sudije tela prebačena na obdukciju u Institut za sudsku medicinu (ISM) u Prištini/Prishtinë. Zbog ratnog stanja, ISM nije radio i po nalogu sudije, leševi su odatle odneti i sahranjeni na muslimanskom groblju u Uroševcu/Ferizaj.

Na kraju, stranke u postupku su iznele svoju završnu reč. Okrivljeni su u vreme glavnog pretresa bili u pritvoru.

Prvostepena presuda

Sudsko veće^[44] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, na čelu sa sudijom Musom Konxheli, u predmetu *Tužilac protiv Zlatana Krstića i Destana Shabanaja* 23. marta 2021. godine donelo je osuđujuću presudu^[45] protiv okrivljenih za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni **Zlatan Krstić** oglašen je krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od četrnaest (14) godina i šest (6) meseci pošto je:

---

[44] Članovi sudskog veća, sudije Valbona Musliu Selimaj i Lutfi Shala.

[45] Presuda PS. br. 76/2019.

– Dana 26. marta 1999. godine, oko 20:00 časova, u selu Gornje Nerodimlje/Nerodime e Epërme, opština Uroševac/Ferizaj, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima policije i vojnih i paravojnih jedinica, u uniformi i naoružan, svesno i namerno, postupajući po unapred utvrđenom planu i po naređenju svojih pretpostavljenih, direktno učestvovao u napadima na civilno stanovništvo albanske nacionalnosti, konkretno na porodicu Nuhaj, koja nije aktivno učestvovala u oružanom sukobu.

– Isti su, tokom ove akcije, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima policije, vojske i paravojnih snaga, najpre vojnim i policijskim motornim vozilima ušli u dvorište kuće Osmana Nuhaja, a zatim su uz pucnjavu i povike na srpskom jeziku nasilno ušli u kuću, u kojoj je bilo smešteno devetnaest (19) članova ove porodice, među kojima deca, žene i muškarci.

– Nakon toga je okrivljeni u saizvršilaštvu sa drugim izvršiocima koji su pripadali policijskim, vojnim i paravojnim snagama učestvovao u teškoj povredi ličnosti i dostojanstva članova ove porodice, jer su im pod pretnjom oružjem utrli strah u vezi sa njihovim životima, nasilno ih proterali iz kuće, nečovečno postupali prema njima, postrojili ih u dvorištu ispred kuće i tako ih dugo držali pod strahom i pritiskom.

– Dok su civili porodice Nuhaj bili postrojani u dvorištu, u njihovom prisustvu, okrivljeni je u saizvršilaštvu sa drugim izvršiocima učestvovao u protivzakonitom i namernom uništavanju imovine ove porodice (paljenje kuća, životinja, stočne hrane i sve imovine zatečene u dvorištu), što nije bilo opravdano vojnim potrebama.

– Okrivljeni Krstić je, istovremeno, učestvovao u proterivanju petnaest (15) članova ove porodice, koji su prethodno bili postrojani u dvorištu, i u saizvršilaštvu sa drugim izvršiocima, uz pretnju oružjem, naredio im da napuste svoja mesta stanovanja, proteravši ih u nepoznatom pravcu.

– U nastavku akcije vojnih, policijskih i paravojnih snaga, okrivljeni je u saizvršilaštvu sa drugim počiniocima, učestvovao i u uzimanju četiri (4) lica ove porodice za taoce, koje su prvobitno odvojili od drugih članova porodice – Osmana Nuhaja, Bajrama Nuhaja, Agrona Nuhaja i Brahima Nuhaja, sada pokojnih.

– Nakon toga, u saizvršilaštvu sa ostalim počiniocima, nakon što je uzeo kao taoce Osmana, Bajrama, Agrona i Brahima Nuhaja, okrivljeni je značajno doprineo

okrutnom postupanju prema njima, njihovom maltretiranju, mučenju, sakaćenju i konačno ubijanju vatrenim oružjem, čije su leševe, u nameri da sakriju zločin, bacili pored magistralnog puta Priština/Prishtinë-Uroševac/Ferizaj, tačnije u selo Babuš/Babush.

Ovim je u saizvršilaštvu izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, tj. delo sankcionisano članom 3 Ženevske konvencije i njenim Drugim protokolom.

Okrivljeni **Destan Shabanaj** oглаšen je krivim i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od sedam (7) godina pošto je:

– Dana 1. aprila 1999. godine, u svojstvu policijskog inspektora, naoružan automatskim oružjem, u cilju skrnavljenja i ponižavanja i neprimerenog postupanja sa leševima žrtava, Osmana Nuhaja, Brahima Nuhaja, Bajrama Nuhaja i Agrona Nuhaja, kao i Ismeta Ramadanija, izvršavajući naredbe, doprineo da se njihova tela sahrane na nedostojanstven način i u suprotnosti sa pravilima ratovanja predviđenim međunarodnim humanitarnim pravom.

– Istog dana, po nalogu istražnog sudije Liljane Milićević, okrivljeni i drugi pripadnici policije, preko lica H.K, I.A. i još jedne osobe po imenu „Rada“, sa žutim kamionom marke *FAP*, preuzeli su leševe iz mrtvačnice u Prištini/Prishtinë a da još uvek nije obavljena njihova obdukcija i odvezli su ih u blizinu gradskog groblja u Uroševcu/Ferizaj, kod takozvanog „muslimanskog groblja“, gde ih je čekao okrivljeni Destan Shabanaj koji je, čim su leševi stigli, naredio osobi po imenu Maksut da bagerom počne da kopa jamu kako bi u nju ubacili ova tela.

– Nakon što je otvorio jamu širine približno 2-3 metra i dubine 70-80 centimetara, okrivljeni Shabanaj je naredio da se tela ubijenih prvo izvade iz kamiona, a zatim da se, mimo verskih tradicija i obreda, svi bace u istu masovnu jamu.

– Okrivljeni Shabanaj je, suprotno običajima, obredima i verskim pravilima ubijenih, naredio da se bagerom leševi bačeni u masovnu jamu, zatrpaju zemljom, ne obeležavajući identitet zakopanih i ne ostavljajući nikakav identifikacioni znak da se na tom mestu nalazi grobnica.

Ovim je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142 KZ SFRJ uz tešku povredu člana 3 zajedničkog Ženevskim konvencijama.

Sudsko veće ceni da u ovom konkretnom slučaju glavni dokazi za inkriminišuće radnje okrivljenih potiču od lica koja su oštećena.

Prilikom ispitivanja ovih iskaza, zaključuje se da su bili prilično tačni i u potpunosti dosledni iskazima datim tokom istražnog postupka, da su dokazali veoma važne činjenice, i da su takođe dali detalje o slučaju koji se dogodio i međusobno se dopunjuju.

Konkretno, iskazi oštećenih dati u svojstvu svedoka, ali i iskazi drugih svedoka, jasno su opisali događaj koji se odigrao 26. marta 1999. godine u kućama sada pokojnog Osmana Nuhaja u selu Gornje Nerodimlje/Nerodime e Epërme, u kojima je bilo smešteno 19 članova tri porodice Nuhaj, kao i porodica Ismeta Ramadani-ja iz Uroševca/Ferizaj, koji je tri dana kasnije nađen mrtav u Starom selu/Fshati i Vjetër u opštini Uroševac/Ferizaj.

Iz iskaza svedoka se potvrđuje da su kritičnog dana, 26. marta 1999. godine, u vreme kada je bilo ratno stanje, srpska policija i paravojne snage oko 20:00 časova uveče ušli u dvorište porodice Nuhaj u selu Gornje Nerodimlje/Nerodime e Epërme. Prvobitno su pokušali da otvore ulazna vrata Osmanove kuće, u kojoj se nalazilo 19 članova tri porodice Nuhaj, među kojima i žene i deca, a pošto nisu mogli da ih otvore, razbili su prozorsko okno u kuhinji i zakucali su na vrata, na šta je sin Osmana Nuhaja, Brahim, ustao i otvorio vrata policiji i paravojnim snagama koje su naredile da svi članovi porodice Nuhaj koji su se nalazili u kući Osmana Nuhaja izađu u dvorište, što su ovi i učinili. Nakon što su svi članovi porodice Nuhaj izašli u dvorište, ušao je jedan od srpskih policajaca, proverio da li je još neko unutra i kada se uverio da nema nikoga, zapalio je kuću, nakon čega su policijske snage i paravojne formacije zapalile i seno i štalu. Uvidevši takvo stanje, Osman Nuhaj je pokušao da ode do štale da odvoji životinje da ne izgore, ali srpske policijske snage to nisu dozvolile i, prema svedočenju svedoka F.N. i F.N, u tim trenucima kada je Osman Nuhaj krenuo u pravcu štale, Zlatan Krstić je pokušao da napadne Osmana, ali ga je zaustavio drugi policajac koji ga je gurnuo kundakom. Prisustvo i učešće okrivljenog Zlatana Krstića kritične noći u dvorištu Osmana Nuhaja potvrdili su i drugi svedoci koji su saslušani na ovom glavnom pretresu, i koji su izjavili da ga poznaju kao Blaginog sina, te da su ga isti i ranije viđali u uniformi i naoružanog, dok su članovi porodice Osmana Nuhaja znali da ima zemlju u blizini porodice Nuhaj, pošto ih je delio samo put, i videli su ga u puno navrata kako obrađuje ovu zemlju.

Takođe, iz svedočenja očevidaca je potvrđeno da su kritične noći policija i paravojne snage prvobitno postrojile 19 članova porodice Nuhaj i rekli im da stanu

u dvorište ispred bunara, gde su potom, po naređenju jednog od njih, naredili ženama i deci (15 članova) da odu odatle, dok su muškarce (4 člana) i glavu porodice Osmana Nuhaja, njegovog brata Brahima Nuhaja i dva sina njegovog brata, Bajrama Nuhaja i Agrona Nuhaja zaustavili, a nakon što su žene i deca izašli iz dvorišta, oni su u pozadini čuli povike i psovke policijskih snaga, izašli su u šumu goli i bos, nakon čega su krenuli put sela Dramnjak/Dramjak, a posle nekoliko minuta svedoci su čuli reč „Pucaj“ (na albanskom „Gjuaj“), nakon čega su se odmah začuli hici. O sudbini četvorice (4) muškaraca koje su tamo zaustavile policijske snage, njihovi članovi porodice nisu znali ništa sve do završetka rata, kada ih je o njoj obavestila osoba po imenu Sabri Hajrullahu, čija je kuća bila u blizini gradskog groblja u Uroševcu/Ferizaj. Taj svedok je, tražeći svog nestalog brata, video na groblju kamion sa pet (5) leševa i nekoliko radnika, kao i policijskog inspektora Destana Shabanaja. Svedok S.H. je video proces sahranjivanja tih leševa, pa ih je tokom razgovora sa članovima porodice Nuhaj, ali i porodice Ramadani, obavestio o tim telima i opisao ih je, kako su izgledali. Porodica Nuhaj i porodica Ramadani su smatrali da ti leševi pripadaju njihovim rođacima (4 iz porodice Nuhaj i 1 iz porodice Ramadani), te su obavestili američki KFOR i KZK koji su organizovali ekshumaciju, koja je pokazala da su sve žrtve zakopane zajedno u jednoj grobnici i da pripadaju porodici Nuhaj, odnosno porodici Ramadani.

U konkretnom predmetu, nakon izvođenja dokaza i saslušanja oštećenih, kao i ostalih svedoka, proizilaze sledeći elementi krivičnog dela i to: vreme kada su se navedeni događaji desili, sredstva izvršenja krivičnih dela, način izvršenja, ponašanje i drugi postupci okrivljenih, status okrivljenih u kritično vreme, opis uniforme i oružja koje su okrivljeni posedovali u to vreme, njihova identifikacija od strane svedoka shodno postupcima identifikacije, kao i drugi materijalni dokazi, koji su potvrdili ratno stanje na Kosovu u to vreme, jasan identitet žrtava zločina, postupanje prema ubijenim članovima porodice Nuhaj i porodice Ramadani, uzrok smrti, njihovo postupanje pre i posle ubistva, način ubistva, oruđe kojim je ubistvo izvršeno, mesto zločina, zlostavljanje i masakr žrtava, skrnavljenje žrtava tokom procesa sahranjivanja, time razjasnivši radnje koje se okrivljenima stavljaju na teret.

Sudsko veće je ukazalo poverenje navedenim dokazima, jer se kao takvi međusobno poklapaju i nalaze potporu u drugim dokazima koji se nalaze u spisima predmeta – Zapisnik sa mesta događaja Opštinskog suda u Uroševcu/Ferizaj pod brojem Kri. br. 64/1999 od 27. marta 1999. godine, video snimak – CD koji sadrži postupak ekshumacije 5 tela od 12. jula 1999. godine, kopija iz knjige protokola prištinske mrtvačnice u vezi sa 5 žrtava identifikovanih kao N.N, izveštaj o proceni-ekshumaciji od 7. juna 2019. godine, obdukcioni zapisnik za žrtve Osmana

Nuhaja, Brahima Nuhaja, Bajrama Nuhaja i Agrona Nuhaja, kao i izveštaji o obdukciji gore navedenih žrtava u kojima su detaljno prikazani nalazi sudsko-medicinskog veštačenja posmrtnih ostataka.

Presuda Apelacionog suda

Apelacioni sud u Prištini je, nakon uvida u sve spise predmeta, zajedno sa žalbom pobijanom presudom, i nakon ocene navoda u žalbama i odgovora na žalbe, našao da žalba STRK-a, žalbe okrivljenih i njihovih branilaca nisu osnovane, dok je žalba punomoćnika oštećene stranke odbačena kao nedozvoljena.

Apelacioni sud nalazi da gorenavedeni žalbeni navodi nisu osnovani, niti postoje druge povrede odredaba krivičnog postupka o kojima se, po službenoj dužnosti, stara ovaj sud, a koje bi uslovile poništavanje žalbom pobijene presude.

Apelacioni sud takođe nalazi da nisu osnovani žalbeni navodi branilaca i okrivljenih u vezi sa pogrešno i nepotpuno utvrđenim činjeničnim stanjem jer je, prema spisima predmeta, činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno od strane prvostepenog suda, te krivično veće ovog suda ceni da u tom smeru nijedna činjenica nije ostala sporna, kako se bez osnova tvrdi u izjavljenim žalbama.

Na osnovu ovih dokaza koje je prvostepeni sud izveo, ispitao i analizirao, ali i ostalih dokaza koji su nađeni u spisima predmeta, činjenično stanje je potpuno i pravilno utvrđeno, zbog čega je našao da su okrivljeni izvršili navedena krivična dela.

Apelacioni sud nalazi da je prvostepeni sud, na osnovu iskaza svedoka, utvrdio činjenicu da je 26. marta 1999. godine među srpskim policajcima bio i Zlatan Krstić, koji je zajedno sa drugim pripadnicima srpskih snaga direktno učestvovao u napadu na porodicu Nuhaj, time što su pod pretnjom oružjem proterali iz svoje kuće 19 članova ove porodice, postupajući prema njima nečovečno, učestvujući i u paljenju njihove imovine, kao i u proterivanju 15 članova ove porodice, uglavnom žena i dece u nepoznatom pravcu, odvajajući ih od ostalih članova porodice O.N, B.N, A.N. i B.N, koje su nakon maltretiranja, mučenja i sakaćenja ubili.

Apelacioni sud nalazi da je prvostepeni sud pravilno zaključio da je okrivljeni Destan Shabanaj, u svojstvu inspektora Sekretarijata unutrašnjih poslova, znao za oružani sukob i da je svesno prekršio humanitarno i običajno pravo, sahranivši sve ubijene civile zajedno u jednoj jami, jednog preko drugog, nakon čega su zatrpani bagerom, ne ostavivši nikakve identifikacione oznake, ne vodeći nikakav registar o procesu sahrane, što su radnje koje se prema međunarodnim

konvencijama smatraju teškim povredama međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog običajnog prava.

Apelacioni sud Kosova, na osnovu svega navedenog, nalazi da je prvostepeni sud pravično i potpuno utvrdio činjenično stanje, time što u ovom krivičnom predmetu nije ostala nijedna nepotvrđena činjenica. Takođe, žalbom pobijena presuda nije prekršila ni krivični zakon, kako to ističu branioci okrivljenih u svojim žalbama, s obzirom na to da radnje okrivljenih sadrže sve subjektivne i objektivne elemente krivičnih dela za koja su okrivljeni oglašeni krivim, da su za ova krivična dela isti krivično odgovorni, kao i da ne postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje ili krivičnu odgovornost okrivljenih.

Presuda Vrhovnog suda

Veće Vrhovnog suda Kosova, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahteva za zaštitu zakonitosti koje je podneo branilac), u predmetu *Tužilac protiv Zlatana Krstića i Destana Shabanaja*, presudom (Pml 46/2022) od 23. juna 2022. godine, odbilo je kao neosnovan zahtev osuđenog Krstića i njegovog branioca, dok je uvažilo zahtev osuđenog Shabanaja i njegovog branioca.

Presudom Vrhovnog suda, okrivljeni Destan Shabanaj **oslobođen** je za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, za koje je prethodno pravnosnažnom presudom osuđen na kaznu zatvora u trajanju od sedam (7) godina.

Što se tiče okrivljenog Zlatana Krstića, presudom Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë (PS 76/2019) i presudom Apelacionog suda (APS 26/2021), kojom je okrivljeni osuđen na kaznu zatvora u trajanju od četrnaest (14) godina i (6) meseci za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, Vrhovni sud Kosova nije preinačio osuđujuću presudu, odlučujući po vanrednom pravnom leku.

Protiv prvostepenih i drugostepenih presuda, zahtev za zaštitu zakonitosti podneli su advokati osuđenih i sâm osuđeni, zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka i povrede krivičnog zakona, sa predlogom da se pobijane presude preinače ili ponište i predmet vrati prvom stepenu na ponovno suđenje.

Državni tužilac je predložio da se zahtevi za zaštitu zakonitosti podneti protiv navedenih presuda odbiju kao neosnovani.

Vrhovni sud Kosova je, na raspravi veća, razmotrio navode stranaka i, nakon ocene navoda koji proizilaze iz zahteva za zaštitu zakonitosti, našao sledeće:

Nije osnovan zahtev za zaštitu zakonitosti osuđenog Krstića i njegovog branioca, dok je osnovan zahtev osuđenog Shabanaja i njegovog branioca.

Vrhovni sud nalazi da su navodi u zahtevima branioca i osuđenog Krstića neosnovani i nalazi da je obrazloženje pobijanih presuda jasno, da sadrži sve odlučujuće činjenice ovog krivičnog predmeta i da je sastavljeno u skladu sa odredbama ZKPRK-a. Obrazloženje navodi dovoljne pravne razloge za sve tačke, kako činjenične tako i pravne, na osnovu kojih je doneta meritorna odluka, a koje ovaj sud takođe odobrava kao pravične i zakonite.

Po nalaženju Vrhovnog suda, prvostepeni sud je pravilno postupio kada je našao da je osuđeni Krstić u saizvršilaštvu izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Sa druge strane Vrhovni sud je, ocenjujući navode okrivljenog Shabanaja i njegovog advokata, našao da su inkriminišuće radnje propisane zakonom, koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela, alternativne tako da krivično delo može biti izvršeno bilo kojim opisanim radnjama. Međutim, ovaj sud je mišljenja da radnje osuđenog, iako je dokazano da ih je isti izvršio, nisu predviđene kao inkriminišuće radnje odredbama člana 142 KZ SFRJ. Dakle, iako je ispunjen jedan od uslova za izvršenje ovog krivičnog dela (povreda pravila međunarodnog prava tokom oružanog sukoba), radnje osuđenog nisu obuhvaćene odredbom koja sankcioniše ovo krivično delo. Shodno tome, ovaj sud je došao do zaključka da radnje osuđenog ne ispunjavaju bitne elemente bića krivičnog dela za koje je oglašen krivim. Pošto je u činjeničnom stanju koje je pravilno i potpuno utvrđeno, pogrešno primenjen krivični zakon, odnosno izvedeni su pogrešni zaključci, i pošto je osnovan navod u zahtevu za zaštitu zakonitosti da je načinjena povreda krivičnog zakona iz člana 385, stav 1, tačka 1.4 ZKPRK-a^[46] na štetu osuđenog, zaključuje se da je zahtev za zaštitu zakonitosti usvojen i odlučeno je da se osuđeni oslobodi optužbe.

Nalazi FHPK

Više o nalazima FHPK-a u predmetu *Tužilac protiv Zlatana Krstića i Destana Shabanaja* možete naći u godišnjim izveštajima o praćenju suđenja, koji su objavljeni tokom 2020. i 2021. godine, na zvaničnoj internet prezentaciji FHPK-a: www.hlc-kosovo.org.

---

[46] Član 385, stav 1, tačka 1.4 glasi: „Za krivično delo koje je predmet optužbe primenjen je zakon koji ne važi.“

Preporuke iz izveštaja FHPK-a za 2022. godinu

Na osnovu praćenja suđenja za ratne zločine na Kosovu i analize sudske dokumentacije u ovim predmetima, Fond za humanitarno pravo Kosovo (FHPK) smatra da je neophodno da uputi nadležnim institucijama par preporuka, u kojima se osvrće na glavne probleme u radu pravosudnih institucija i predlaže načine za njihovo prevazilaženje, kako bi se unapredio rad istih.

Kosovsko pravosuđe od juna 2018. ima isključivu nadležnost za procesuiranje ratnih zločina, dok je postepeni prenos nadležnosti sa EULEX-a na domaće sudstvo krenuo sredinom juna 2014. godine.

Maja 2015. godine pri STRK-u je obrazovano Odeljenje za ratne zločine, a od januara 2019. godine osnovana su specijalna odeljenja pri Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë i Apelacionom sudu Kosova, koja su, između ostalog, nadležna i za procesuiranje ratnih zločina na Kosovu.

Među preporukama ima i onih koje se ponavljaju iz izveštaja iz prethodnih godina, pošto nisu ispunjene ili su ispunjene samo delimično. Ponavljamo ih jer je njihova primena važna za delotvoran i profesionalan rad kosovskog pravosuđa.

Kosovskim institucijama i pravosudnim organima:

- 1) FHPK smatra da ne treba stati samo na stvaranju odeljenja nadležnih za procesuiranje ratnih zločina, već i da je, da bi se postigli što bolji rezultati u njihovom radu, potrebno organizovati redovne i sadržajne obuke za stručno usavršavanje tužilaca i sudija.
- 2) Kosovsko pravosuđe treba da uspostavi dugoročnu saradnju sa međunarodnim i regionalnim sudstvom koje se bavi procesuiranjem ratnih zločina, u cilju razmene iskustava i što stručnijeg usavršavanja u oblasti ratnih zločina.
- 3) U sastav Jedinice Kosovske policije za istragu ratnih zločina treba izabrati policijske istražitelje koji znaju srpski i engleski jezik, imajući u vidu prilikom analize sud-

ske dokumentacije sa suđenja održanih u MKTJ-u, na Kosovu i u Srbiji, da je većina ovih dokumenata (materijalni dokazi) prevedena samo na srpski i engleski jezik.

4) Tokom izveštajne godine, Kosovska policija je uhapsila pet (5) osoba osumnjičenih za ratne zločine na Kosovu. Za većinu ovih uhapšenih, policija je podnela krivičnu prijavu STRK-u u trenutku njihovog hapšenja. Takođe, STRK je istovremeno otvorio zvanične istrage. Ovo i nije toliko dobra praksa istražnih organa, imajući u vidu da se lice prvo hapsi i određuje mu se mera pritvora, da bi se tek nakon toga pokrenula službena istraga i pribavljanje dokaza protiv njega. Ova praksa, iako nije zabranjena ZKPRK-om^[47], ne bi trebalo da preraste u ustaljenu praksu, već STRK treba prvobitno da otvori istragu i obezbedi dovoljne dokaze, a tek nakon toga da uhapsi osumnjičene.

5) Tužilački savet Kosova (TSK) treba da izabere još četiri (4) tužilaca u sastav Odeljenja za ratne zločine STRK-a, za šta je Vlada Kosova izdvojila budžet još 2021. godine.

6) Vrhovni sud Kosova, kao najviša sudska instanca na Kosovu, koji je nadležan i za objavljivanje pravnih mišljenja, treba da donese pravno mišljenje u vezi sa tumačenjem maksimalne zaprećene kazne zatvora za ratne zločine na Kosovu, imajući u vidu da se tokom praćenja sudskih procesa i analize sudskih odluka primećuje da među strankama u postupku postoji zabuna o tome da li je maksimalna zaprećena kazna za ratne zločine, prema KZ SFRJ, petnaest (15) ili dvadeset (20) godina zatvora.

7) Veoma je važno razmotriti mogućnost obaveznog video i tonskog snimanja suđenja za ratne zločine. Ovo bi pomoglo da se izbegnu greške zapisničara, dokumentuju sudske rasprave i uštedi vreme prevodiocima.

8) SSK treba da se stara u kontinuitetu o značaju zadovoljavanja pravde u razumnom roku. I dalje su obustavljena četiri (4) sudska predmeta za ratne zločine pred Osnovnim sudom u Mitrovici/Mitrovicë, od sredine 2018. godine, nakon prenosa nadležnosti sa misije EULEX-a na lokalne sudije. Do kraja 2022. godine, nije održana nijedna sudska rasprava u vezi sa ovim predmetima. Ovakva zakašnjenja mogu ugroziti delotvornost i poverenje u pravni sistem. S druge strane, krše se prava stranaka u postupku na suđenje u razumnom roku. SSK treba da preduzme hitne mere kako bi ovi predmeti, koji su obustavljeni, počeli u najkraćem mogućem roku ili bili preneti Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë.

---

[47] Policijske istražne radnje su predviđene članom 70 ZKPRK (Zakonik br. 04/L-123).

9) Od završetka oružanog sukoba na Kosovu, domaće sudije (uključujući međunarodne misije) sudile su u desetine predmeta ratnih zločina na Kosovu. SSK treba da uspostavi elektronsku bazu podataka sa sudskom dokumentacijom o predmetima ratnih zločina, koji su pravnosnažno presuđeni. Ovo bi bilo od velike pomoći sudijama i tužiocima koji se bave istragom i suđenjem u predmetima ratnih zločina na Kosovu.

10) FHPK već nekoliko godina zaredom u svojim godišnjim preporukama ukazuje na nužnost uspostavljanja pravne saradnje sa Srbijom. Vlada Kosova se mora založiti da se na dnevni red pregovora sa Srbijom uvrsti i pitanje međunarodne pravne saradnje, potpisivanjem protokola o saradnji između specijalnih tužilaštava Kosova i Srbije. Pravna saradnja predstavlja jedan od načina uspešnog procesiranja ratnih zločina, ali i ostvarivanja pravde za žrtve ratnih zločina. Odsustvo saradnje i razmene informacija između kosovskih i srpskih istražnih organa ima za posledicu neefikasnost u podizanju optužnica za ratne zločine.

HLC KOSOVO - 2022 REPORT

**War crimes
trials:
no visible
progress**

CONTENT

List of Initialisms and Acronyms	213
Executive Summary	215
WAR CRIME TRIALS IN KOSOVO	227
1. Preliminary criminal proceedings	229
1.1. Case: Prosecutor v. Milorad Đoković	229
1.2. Case: Prosecutor v. Ekrem Bajrović	231
1.3. Case: Prosecutor v. Gavriilo Milosavljević	233
1.4. Case: Prosecutor v. Sladjan Trajković	235
2. First instance trial	238
2.1. Case: Prosecutor v. Svetomir Bačević	238
2.2. Case: Prosecutor v. Muhamet Alidemaj	242
2.3. Case: Prosecutor v. Duško Arsić	245
2.4. Case: Prosecutor v. Časlav Jolić	248
3. Retrials	251
3.1. Case: Prosecutor v. Remzi Shala	251
3.2. Case: Prosecutor v. Zoran Vukotić – Vukotić IV	260
4. The appellate proceedings	268
4.1. Case: Prosecutor v. Goran Stanišić	268
5. Proceedings before the supreme court	279
5.1. Case: Prosecutor v. Zoran Đokić	279
5.2. Case: Prosecutor v. Zlatan Krstić et Destan Shabanaj	296
The HLCK’s recommendations for the 2022 Annual Report	311

List of Initialisms and Acronyms

CCSFRY - Criminal Code of the Socialist Federative Republic of Yugoslavia, which came into force in 1977, and which was deemed applicable according to UNMIK regulation 1999/24 of December 12, 1999. According to this regulation, “the law applicable in Kosovo shall be the law in force on Kosovo on March 22, 1989

CCRP - Criminal Code of the Republic of Kosovo

CPCRK - Criminal Procedure Code of the Republic of Kosovo

EULEX - European Union Mission for the Rule of Law in Kosovo

HLCK - Humanitarian Law Center Kosovo

ICTY - International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

KFOR - Kosovo Force, the North Atlantic Treaty Organization (NATO) peace-keeping force, which has been in Kosovo since June 12, 1999

KJC - Kosovo Judicial Council

KLA - Kosovo Liberation Army

KP - Kosovo Police

MIA - Ministry of Interior Affairs

NATO - North Atlantic Treaty Organization

OSCE - Organization for Security and Co-operation in Europe

PP - Criminal complaint

PPS - Criminal complaint of the Special Prosecution (the initialism in English is identical to the one in Albanian; the international mission in Kosovo uses the Albanian version, because case registry in Kosovo is done in Albanian)

SCID - Serious Crime Investigation Directorate

SPRK - The Special Prosecution of the Republic of Kosovo

UNMIK - United Nations Mission in Kosovo

WCIS - War Crimes Investigation Section

Executive Summary

Within the framework of the project on monitoring of trials, during 2022 the Humanitarian Law Center Kosovo (HLCK) continued regularly to monitor and analyze trials for war crimes committed against the civilian population which have been conducted before the courts in Kosovo.

In addition to the war crime trials, during 2022 the HLCK also monitored the criminal proceedings in certain cases in which indictments were in some way related to the armed conflict in Kosovo 1998-1999, or to the political and ethnic consequences of this conflict. However, this report only includes analyses of court cases to do with war crimes in Kosovo.

Thanks to the regular monitoring of court proceedings which took place during 2022, the HLCK has been able to analyze the court documentation related to these court proceedings, to which it has had access thanks to the good multiyear cooperation with the Kosovo Judicial Council (KJC), based on the memorandum on cooperation with this institution.

Access to case documentation related to cases monitored during 2022, has allowed the HLCK to conduct a professional analysis of court proceedings and, where necessary, with reference to the legal provisions, to provide possible suggestions, remarks and recommendations or, where there was room, to praise them, considering the fact that the holders of judicial functions in Kosovo took over exclusive powers for the investigation and processing of war crimes charges only in mid-June 2018.

In this annual report, the HLCK has prepared a series of recommendations for overcoming the observed weaknesses and for further advancing the work of the judicial institutions, with the aim of achieving the best possible results in this field in the future.

This annual report includes only judicial processes for war crimes before the courts of Kosovo, and not those before the Specialized Chambers of Kosovo.

Monitoring of court hearings

During the reporting period (January 1 – December 31, 2022), HLCK monitors have monitored:

- forty (40) court hearings before the Kosovo courts, in eleven (11) cases related to indictments for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.
- twenty-one (21) court hearings in Kosovo courts related to criminal offenses, with a political and/or ethnic background in two (2) cases^[1].
- sixty-six (66) court hearings at the Specialized Chambers of Kosovo situated in The Hague, in four (4) cases^[2].

War Crime Trials in Kosovo Courts

The 2022 report includes analyses of criminal proceedings conducted during the reporting period before pre-trial judges or trial panels at the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, as well as before the trial panel of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren^[3].

The analyses of procedures and decisions in cases decided based on regular or extraordinary legal remedies by appeal panels of the Special Department of the Court of Appeals of Kosovo or panels of the Supreme Court of Kosovo, are also an integral part of the report.

During 2022, criminal proceedings were initiated or conducted in different stages in thirteen (13) cases against ten (10) Serbs, three (3) Albanians and one (1) Bosniak, on the grounds of suspicion that they had committed *war crimes against the civilian population*.

Twenty-four (24) witnesses were heard in forty (40) court hearings which took

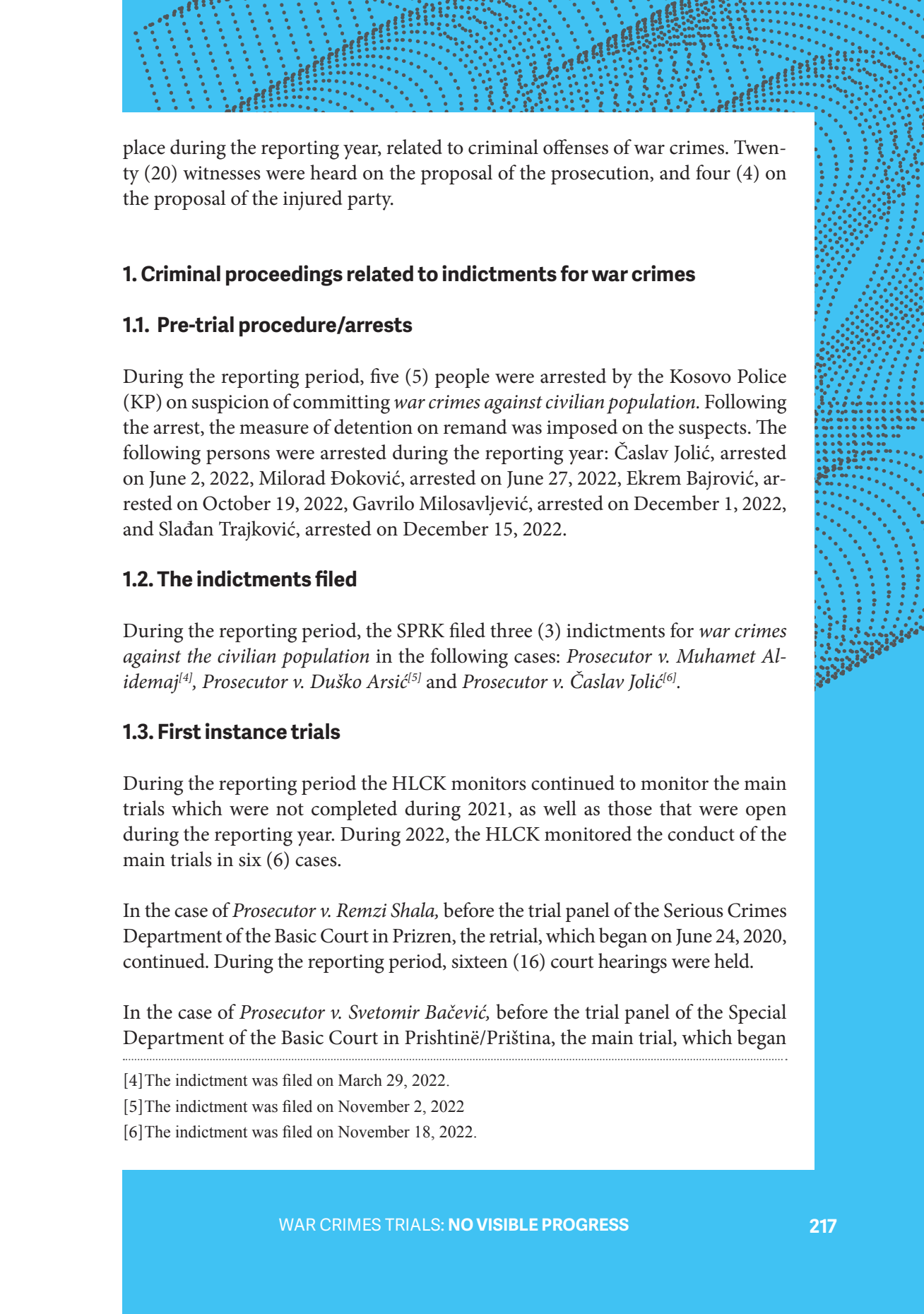
---

[1]Prosecutor v. Nedeljko Spasojević and others; as well as the Prosecutor v. Ivan Todosićević.

[2]Prosecutor v. Hashim Thaçi and others; Prosecutor v. Salih Mustafa; Prosecutor v. Pjetër Shala; and Prosecutor v. Hysni Gucati and Nasim Haradinaj.

[3]According to the Law on Courts, which entered into force on January 2, 2019, Article 13 provides that the Special Department at the Basic Court, established at that time, shall have jurisdiction over cases related to indictments of the SPRK, in which the indictment assessment procedure has not been completed until the entry into force of this law. Cases in which the indictment assessment procedure has been completed will be reviewed by the competent courts (mainly according to territorial jurisdiction), or the courts which initially started criminal proceedings, until their completion in all stages of proceedings.

place during the reporting year, related to criminal offenses of war crimes. Twenty (20) witnesses were heard on the proposal of the prosecution, and four (4) on the proposal of the injured party.

1. Criminal proceedings related to indictments for war crimes

1.1. Pre-trial procedure/arrests

During the reporting period, five (5) people were arrested by the Kosovo Police (KP) on suspicion of committing *war crimes against civilian population*. Following the arrest, the measure of detention on remand was imposed on the suspects. The following persons were arrested during the reporting year: Časlav Jolić, arrested on June 2, 2022, Milorad Đoković, arrested on June 27, 2022, Ekrem Bajrović, arrested on October 19, 2022, Gavriilo Milosavljević, arrested on December 1, 2022, and Slađan Trajković, arrested on December 15, 2022.

1.2. The indictments filed

During the reporting period, the SPRK filed three (3) indictments for *war crimes against the civilian population* in the following cases: *Prosecutor v. Muhamet Alidemaj*^[4], *Prosecutor v. Duško Arsić*^[5] and *Prosecutor v. Časlav Jolić*^[6].

1.3. First instance trials

During the reporting period the HLCK monitors continued to monitor the main trials which were not completed during 2021, as well as those that were open during the reporting year. During 2022, the HLCK monitored the conduct of the main trials in six (6) cases.

In the case of *Prosecutor v. Remzi Shala*, before the trial panel of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren, the retrial, which began on June 24, 2020, continued. During the reporting period, sixteen (16) court hearings were held.

In the case of *Prosecutor v. Svetomir Bačević*, before the trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, the main trial, which began

---

[4]The indictment was filed on March 29, 2022.

[5]The indictment was filed on November 2, 2022

[6]The indictment was filed on November 18, 2022.

on February 9, 2020, continued. During the reporting period, six (6) court hearings were held and the judgment was announced on September 8, 2022.

In the case *Prosecutor v. Zoran Vukotić – (Vukotić IV)*, the main retrial was opened before the panel of judges of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on October 25, 2022. During the reporting period, two (2) hearings were held and the judgment was announced on November 11, 2022.

In the case *Prosecutor v. Muhamet Alidemaj*, before the trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, the main trial, which began on December 28, 2020, continued.

In the case *Prosecutor v. Duško Arsić*, the initial hearing was held before the panel of judges of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on November 10, 2022. The main trial had not started by the end of the reporting year.

In the case *Prosecutor v. Časlav Jolić*, the initial hearing was held before the panel of judges of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on December 14, 2022. The main trial had not started by the end of the reporting year.

1.4. Appeals procedure

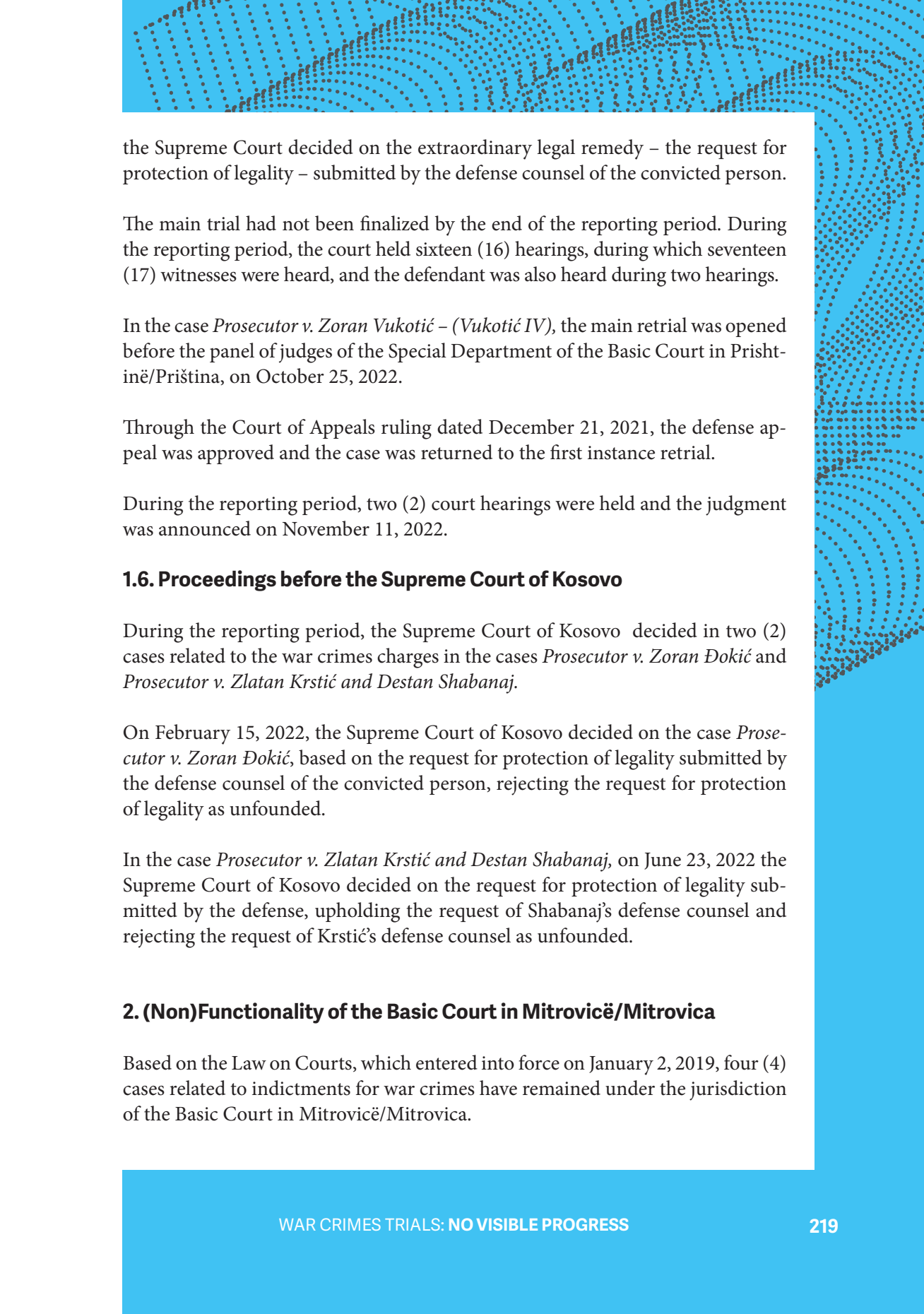
The Special Department of the Court of Appeals, in the reporting period, reached a decision in one (1) case following the appeals submitted by the parties in proceedings.

In the case of *Prosecutor v. Goran Stanišić*, ruling on the appeal of the defense counsel of the accused against the first instance judgment, on September 27, 2022, the Court of Appeals issued a judgment whereby it partially upheld the appeal of the defense counsel, thereby modifying only the sentencing decision.

1.5. Retrials

A retrial was initiated before the trial panel of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren, on June 24, 2020, in the case of *Prosecutor v. Remzi Shala*.

Through the Supreme Court of Kosovo judgment dated March 2, 2020, the criminal proceedings were remanded for retrial, after the final decision. In this case,

the Supreme Court decided on the extraordinary legal remedy – the request for protection of legality – submitted by the defense counsel of the convicted person.

The main trial had not been finalized by the end of the reporting period. During the reporting period, the court held sixteen (16) hearings, during which seventeen (17) witnesses were heard, and the defendant was also heard during two hearings.

In the case *Prosecutor v. Zoran Vukotić – (Vukotić IV)*, the main retrial was opened before the panel of judges of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on October 25, 2022.

Through the Court of Appeals ruling dated December 21, 2021, the defense appeal was approved and the case was returned to the first instance retrial.

During the reporting period, two (2) court hearings were held and the judgment was announced on November 11, 2022.

1.6. Proceedings before the Supreme Court of Kosovo

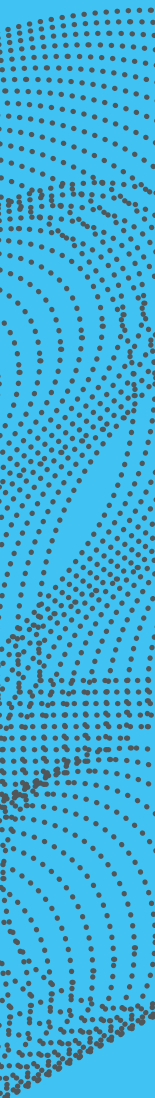
During the reporting period, the Supreme Court of Kosovo decided in two (2) cases related to the war crimes charges in the cases *Prosecutor v. Zoran Đokić* and *Prosecutor v. Zlatan Krstić and Destan Shabanaj*.

On February 15, 2022, the Supreme Court of Kosovo decided on the case *Prosecutor v. Zoran Đokić*, based on the request for protection of legality submitted by the defense counsel of the convicted person, rejecting the request for protection of legality as unfounded.

In the case *Prosecutor v. Zlatan Krstić and Destan Shabanaj*, on June 23, 2022 the Supreme Court of Kosovo decided on the request for protection of legality submitted by the defense, upholding the request of Shabanaj's defense counsel and rejecting the request of Krstić's defense counsel as unfounded.

2. (Non)Functionality of the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica

Based on the Law on Courts, which entered into force on January 2, 2019, four (4) cases related to indictments for war crimes have remained under the jurisdiction of the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica.

Even during 2022 this court did not take any action in the case *Prosecutor v. Sylejman Selimi*. Through the Supreme Court of Kosovo judgment dated June 11, 2018, this case was remanded to retrial. In this case, the Supreme Court decided on the extraordinary legal remedy – request for protection of legality submitted by the defense counsel of the convicted Selimi.

During 2022, the main trial before the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica, related to the indictments dated April 20, May 16 and June 23, 2017, with which the accused Zoran Vukotić (*Vukotić I, II, III*) was charged for *war crimes against the civilian population*, was not initiated.

Acting on the indictment dated April 20, 2017, with the judgment of the Court of Appeal dated January 30, 2019, the case (*Vukotić I*) was remanded to the first instance court for retrial related to **count 1** of the indictment.

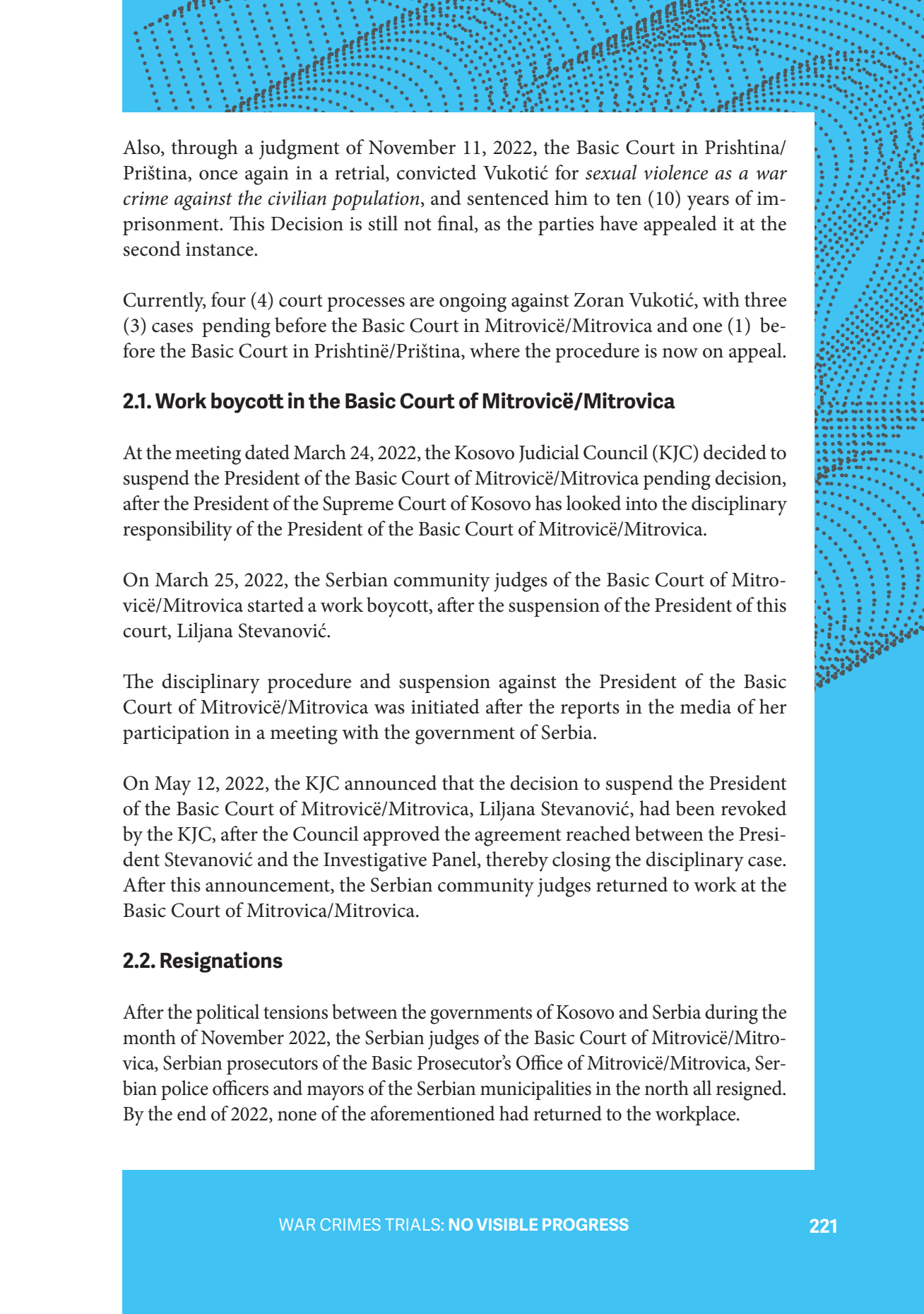
In the case *Vukotić II* based on the indictment dated May 16, 2017, acting on the prosecutor's appeal against the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica judgment dated May 16, 2018, the Court of Appeals annulled the first instance judgment and remanded the case for retrial.

Regarding the indictment filed on June 23, 2017 – (*Vukotić III*), through its decision dated February 1, 2018, the Court of Appeals completed the procedure for assessment of indictment. With this decision, the Court of Appeals confirmed the Decision of the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica, rejecting the requests of the accused and the defense to dismiss the indictment.

According to the information received by the court, all these cases have been assigned to judges.

The accused Vukotić is currently serving a prison sentence of six (6) years and six (6) months, which was imposed on him by the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica, in a judgment dated May 25, 2018 in relation to **count 3** of the indictment dated April 20, 2017. This part of the first instance judgment was confirmed by the Court of Appeals Judgment, dated January 30, 2019.

The defendant Vukotić was deprived of his liberty based on an international arrest warrant in March 2016, and after the extradition procedure, he was handed over to the prosecution authorities of Kosovo on November 10, 2016.

Also, through a judgment of November 11, 2022, the Basic Court in Prishtina/Priština, once again in a retrial, convicted Vukotić for *sexual violence as a war crime against the civilian population*, and sentenced him to ten (10) years of imprisonment. This Decision is still not final, as the parties have appealed it at the second instance.

Currently, four (4) court processes are ongoing against Zoran Vukotić, with three (3) cases pending before the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica and one (1) before the Basic Court in Prishtinë/Priština, where the procedure is now on appeal.

2.1. Work boycott in the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica

At the meeting dated March 24, 2022, the Kosovo Judicial Council (KJC) decided to suspend the President of the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica pending decision, after the President of the Supreme Court of Kosovo has looked into the disciplinary responsibility of the President of the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica.

On March 25, 2022, the Serbian community judges of the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica started a work boycott, after the suspension of the President of this court, Liljana Stevanović.

The disciplinary procedure and suspension against the President of the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica was initiated after the reports in the media of her participation in a meeting with the government of Serbia.

On May 12, 2022, the KJC announced that the decision to suspend the President of the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica, Liljana Stevanović, had been revoked by the KJC, after the Council approved the agreement reached between the President Stevanović and the Investigative Panel, thereby closing the disciplinary case. After this announcement, the Serbian community judges returned to work at the Basic Court of Mitrovica/Mitrovica.

2.2. Resignations

After the political tensions between the governments of Kosovo and Serbia during the month of November 2022, the Serbian judges of the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica, Serbian prosecutors of the Basic Prosecutor's Office of Mitrovicë/Mitrovica, Serbian police officers and mayors of the Serbian municipalities in the north all resigned. By the end of 2022, none of the aforementioned had returned to the workplace.

3. Establishment of Special Departments

The Law on Courts (06/L-054), which entered into force on January 2, 2019, foresaw the establishment of the Special Department within the Basic Court of Prishtinë/Priština and the Court of Appeals. These departments have the competencies to adjudicate and decide on cases that are under the jurisdiction of the Special Prosecution Office of the Republic of Kosovo (SPRK).

The SPRK office, based in Prishtinë/Priština, has the authority to act before the Basic Courts and the Basic Court in Prishtinë/Priština-Special Department, for criminal offenses: war crimes, organized crime, terrorism, corruption and financial crime. The jurisdiction of this prosecution office covers the entire territory of the Republic of Kosovo.

Cases in which the trial started in other basic courts before the entry into force of the Law on Courts (06/L-054), will be processed before those courts. Meanwhile, all the indictments of the SPRK related to war crimes and dating after January 2019, will be adjudicated by the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština.

3.1. Special Department – Basic Court in Prishtinë/Priština

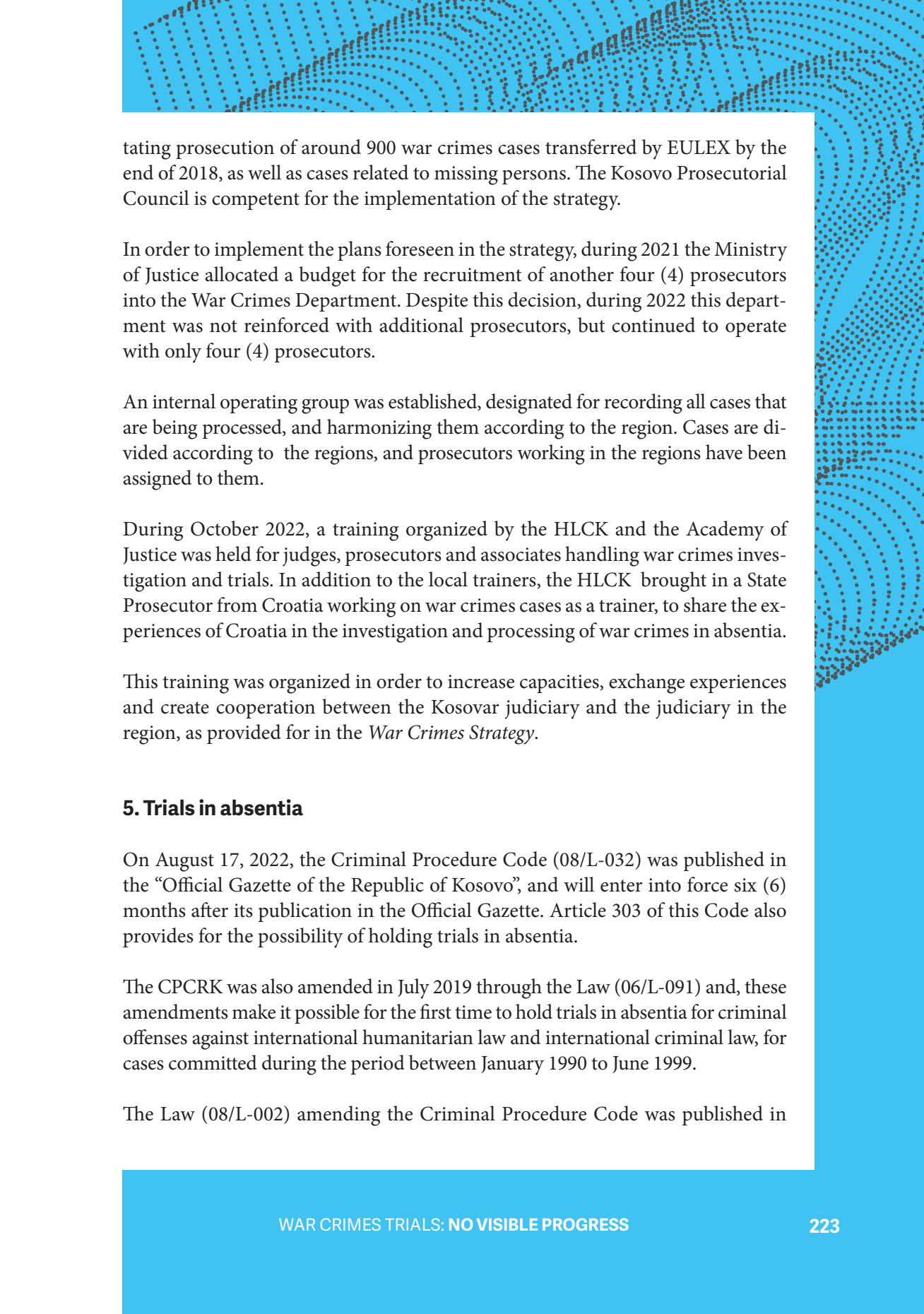
Since the creation of the Special Department at the Basic Court in Prishtinë/Priština, in January 2019, nine (9) court proceedings related to war crimes cases in Kosovo have been opened. By the end of 2022, four (4) of these cases had been adjudicated with final decisions.

The HLCK monitors have noticed that the judicial processes for war crimes at the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština and the Court of Appeal Special Department are being conducted with sufficient efficiency and professionalism by the judges of these departments, whereby judicial procedures are being carried out within a reasonable time.

4. Strategy of the State Prosecution for the prosecution of war crimes

During February 2019, the Kosovo Prosecutorial Council and the State Prosecutor's Office of Kosovo, in close cooperation with other institutions and international partners, have approved the *War Crimes Strategy*, with the aim of facili-

tating prosecution of around 900 war crimes cases transferred by EULEX by the end of 2018, as well as cases related to missing persons. The Kosovo Prosecutorial Council is competent for the implementation of the strategy.

In order to implement the plans foreseen in the strategy, during 2021 the Ministry of Justice allocated a budget for the recruitment of another four (4) prosecutors into the War Crimes Department. Despite this decision, during 2022 this department was not reinforced with additional prosecutors, but continued to operate with only four (4) prosecutors.

An internal operating group was established, designated for recording all cases that are being processed, and harmonizing them according to the region. Cases are divided according to the regions, and prosecutors working in the regions have been assigned to them.

During October 2022, a training organized by the HLCK and the Academy of Justice was held for judges, prosecutors and associates handling war crimes investigation and trials. In addition to the local trainers, the HLCK brought in a State Prosecutor from Croatia working on war crimes cases as a trainer, to share the experiences of Croatia in the investigation and processing of war crimes in absentia.

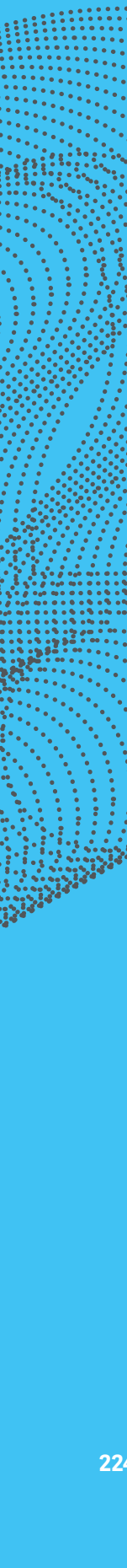
This training was organized in order to increase capacities, exchange experiences and create cooperation between the Kosovar judiciary and the judiciary in the region, as provided for in the *War Crimes Strategy*.

5. Trials in absentia

On August 17, 2022, the Criminal Procedure Code (08/L-032) was published in the “Official Gazette of the Republic of Kosovo”, and will enter into force six (6) months after its publication in the Official Gazette. Article 303 of this Code also provides for the possibility of holding trials in absentia.

The CPCRK was also amended in July 2019 through the Law (06/L-091) and, these amendments make it possible for the first time to hold trials in absentia for criminal offenses against international humanitarian law and international criminal law, for cases committed during the period between January 1990 to June 1999.

The Law (08/L-002) amending the Criminal Procedure Code was published in

the “Official Gazette of the Republic of Kosovo” in June 2021. This law partially amended the first Law (06/L-091) on in absentia trials, which was published in July 2019.

Once applicable, the CPCRK (08/L-032) provides for implementation of trials in absentia for other criminal offenses as well.

Regarding the war crimes or other criminal offenses under international law, a trial in absentia may begin when the single trial judge or presiding judge is *satisfied that reasonable efforts have been made to notify the accused about the judicial trial and to ensure his/her presence*. In this case, the accused is represented by the defense during the entire criminal proceedings, until the judgment takes its final form.

The “reasonable efforts” provided for in Article 303 of the CPCRK (08/L-032) are: summons to appear in court, issuance of arrest warrant by the court, and information campaign calling the accused to surrender to the jurisdiction of the court. In addition, the summons, together with the indictment, should be published on the website of the State Prosecution Office, the court conducting the proceedings and in the Official Gazette, calling on the accused to surrender.

A person tried in absentia for war crimes or other criminal offenses according to international law based on Article 303 of the CPCRK (08/L-032) has the right to an automatic unconditional retrial.

Therefore, as of July 2019 until the end of 2022, there have been three legal amendments. With every legal amendment, the conditions for starting trials in absentia have become less stringent.

According to the HLCK, under the new code (08/L-032), the fact that the single trial judge or the presiding judge must be *convinced that reasonable efforts have been made to notify the accused of the judicial trial and to ensure his/her presence*, represents uncertainty for the court and parties in proceedings, as it does not specify the legal term within which the conditions must be met before criminal proceedings can begin.

With Kosovo’s joining the Council of Europe, and once parties gain the right to initiate proceedings before the European Court of Human Rights, these court proceedings may be seen as quite controversial, in view of the fact that court proceedings in Kosovo may be initiated even without receiving any official answer

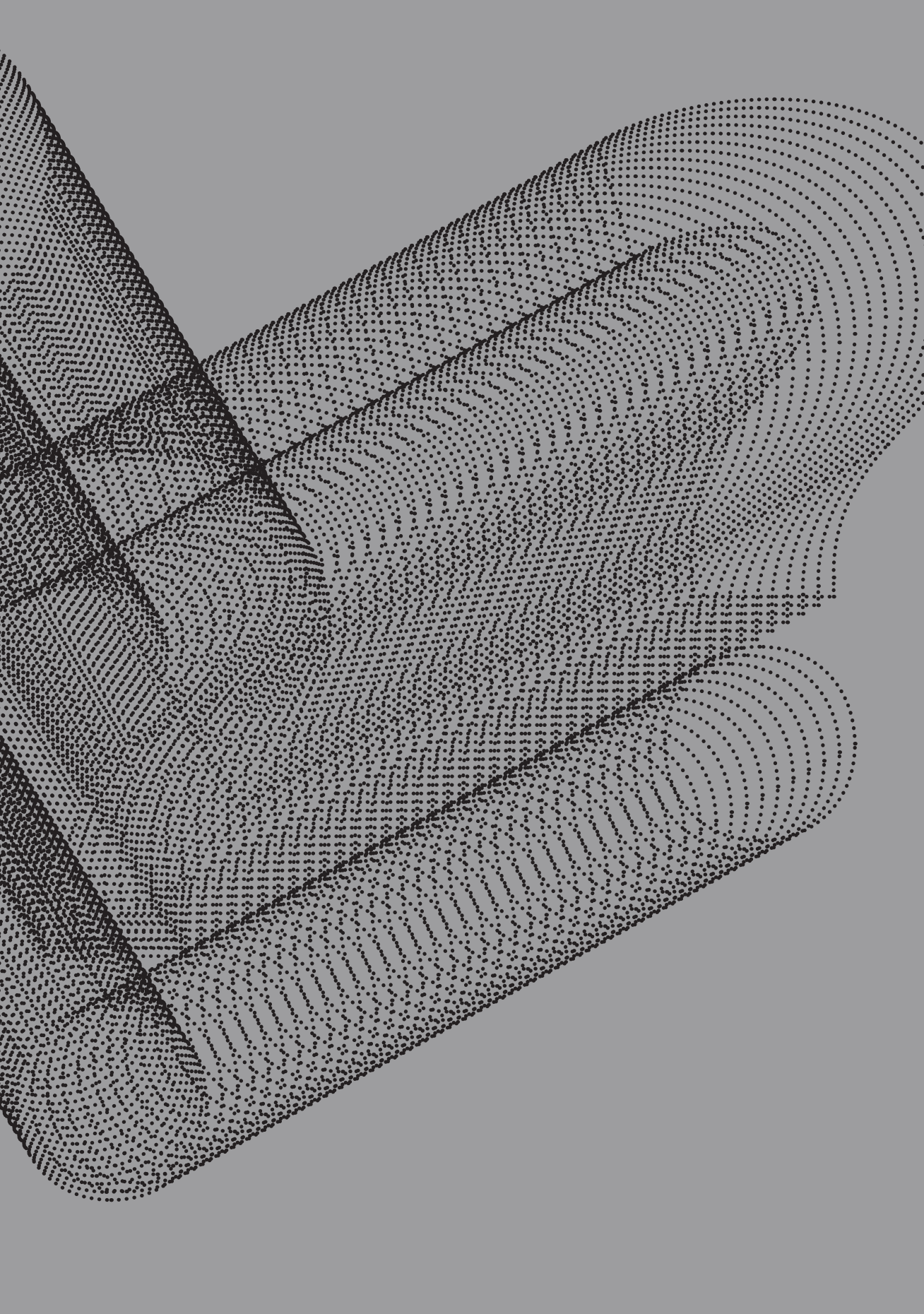

from the accused as to whether the same person is aware that judicial proceedings are being conducted against him.

Since the beginning of the public discussion on trials in absentia, the HLCK has been against application of this institute found in the legal provisions. The HLCK, furthermore, holds the view that trials in absentia violate the fundamental rights of the accused, guaranteed by the Constitution of Kosovo as well as by many international instruments and conventions.

By the end of 2022, no in absentia trial had been initiated against any accused.

WAR CRIME TRIALS IN KOSOVO

1. PRELIMINARY CRIMINAL PROCEEDINGS

1.1. Case: *Prosecutor v. Milorad Đoković*

On June 28, 2022 the pre-trial judge of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, Kujtim Krasniqi, rendered the decision to impose detention against the suspect Đoković for a period of one (1) month, until July 26, 2022, due to the grounded suspicion that during the time period 1998-1999, in the village of Ozrim/Ozdrim of Pejë/Peć Municipality, and in the surrounding villages of the Pejë/Peć region, individually and/or with other persons, as a member of the Serbian police forces, he committed the criminal offense of *war crime against the civilian population*.

The pre-trial judge rendered the decision to impose the measure of detention on remand, following a hearing held on the basis of the motion of the SPRK Office dated June 28, 2022 (PPS.nr 47/2022) for imposing the detention measure.

The preparatory procedure against the defendant had not been completed by the end of 2022, so the investigations against him are still ongoing.

The course of the criminal proceedings

The suspect, Milorad Đoković, a Serb of Montenegrin origin, now a national of both the Republic of Kosovo and Serbia, was arrested on June 27, 2022, around 14:00 hours, by the Kosovo Police in the city of Pejë/Peć, under the suspicion of having committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

On June 28, 2022 the War Crimes Investigation Unit of the Kosovo Police submitted a criminal report to the SPRK against suspects Milorad Đoković, R.V, A.Ç and M.V, together with the evidence collected up to that stage.

Decision to open investigations

After analyzing the criminal report and case files, on June 28, 2022 the special prosecutor of the SPRK, Ilir Morina, issued a decision to initiate investigations against

Milorad Đoković, R.V, A.Ç and M.V, based on the reasonable suspicion that these suspects, in co-perpetration, as members of the Serbian police and military forces of the FRY, on May 7, 1999 participated in the attack on the Albanian civilian population in the village of Ozrim/Ozdrim, killing 9 Albanian civilians and making 5 other Albanian civilians disappear, and arresting, imprisoning and mistreating dozens of Albanian men, who were released after the war in Kosovo through the mediation of the International Red Cross. On the same day, Serbian forces deported the rest of the residents to Albania, most of them members of the Shala, Gashi and Krasniqi families living in the village of Ozrim/Ozdrim, and afterwards looting and burning over 62 houses and other facilities.

The decision to impose the measure of detention on remand

On June 28, 2022, the SPRK office submitted to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština a request for imposing detention on remand against the suspect Đoković, due to the existence of a grounded suspicion that he had committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, as well as due to the risk of his escaping, were the suspect to have been released.

Acting according to the motion of the SPRK Office, the pre-trial judge on June 28, 2022 held the hearing session for imposing the security measure.

During the hearing, the special prosecutor remained completely with the written motion for imposing the measure of detention, on the grounds that there was sufficient evidence pointing to the incriminating actions of the defendant.

In relation to the SPRK's request for detention on remand, the defendant stated that the SPRK's allegations that he could escape were unsubstantiated, since he had been coming regularly to Kosovo since 2004, and since 2010 had been living in Kosovo as a returnee from Montenegro. However, regarding the decision to initiate investigations, it was stipulated that the crimes were committed by the police and the army, and that his name was not mentioned anywhere.

In this hearing, the defendant was represented by defense counsel Vasilije Arsić, who stated that the prosecution's allegations were unsubstantiated, since it had not been proven that the defendant had committed the criminal offense of which he was suspected. The statements of the three witnesses provided by the prosecution up to this moment failed to directly link the defendant as the perpetrator of the suspected criminal offense. The fact that the suspect had returned to live in Kosovo went against the prosecution's suspicion that he had committed the crime

of which he was suspected, therefore the defense requested that the defendant be placed under house arrest, and stated that he would regularly appear in the investigation procedure and would not hinder the course of criminal proceedings. This proposal was also supported by the suspect, who was ready to offer all his assets as bail.

Responding to the pre-trial judge's questions, the suspect stated that until June 1999 he had lived in the city of Pejë/Peć and was engaged as a reserve policeman in the Serbian police. Sometime around June 25 or 26, 1999, after KFOR troops entered Kosovo, he had left for Serbia for security reasons and because his house was burned.

After the hearing, the pre-trial judge rendered a decision thereby granting the motion of the prosecution to impose the measure of detention. A measure of one (1) month detention was imposed on the defendant, until July 26, 2022, due to the grounded suspicion that the suspect had committed *war crimes against the civilian population*.

On November 25, 2022, at the request of the SPRK, the pre-trial judge extended the detention of the defendant Milorad Đoković for another two (2) months, until January 26, 2023.

1.2. Case: **Prosecutor v. Ekrem Bajrović**

On October 21, 2022, the pre-trial judge of the Special Department of Basic Court in Prishtinë/Priština, rendered a decision to impose detention against the suspect Bajrović for a period of one (1) month respectively until November 19, 2022, due to the grounded suspicion that during the time period 1998 – 1999 he had committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The pre-trial judge rendered a decision to impose the measure of detention on remand of one (1) month, following a hearing held based on the motion of the SPRK Office dated October 20, 2022 (PPS.nr 87/2022) for imposing the detention measure.

On 17 November 2022 the defendant's detention on remand was extended for another two (2) months, until 19 of January 2023.

The course of the criminal proceedings

The suspect, Ekrem Bajrović, of Bosniak nationality, a Kosovo and Montenegro national, was arrested on 19 October 2022 around 16:15h, by the Kosovo Police in the city of Pejë/Peć, under the suspicion of having committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

On October 19, 2022 the War Crimes Investigation Unit of the Kosovo Police submitted a criminal report to the SPRK against the suspect Ekrem Bajrović, together with the evidence collected up to that stage.

Decision to open investigations

After analyzing the criminal report and the case files, on October 20, 2022 the special prosecutor of the SPRK, Ilir Morina, issued a decision to initiate investigations against the defendant Ekrem Bajrović due to the grounded suspicion that defendant Bajrović, in co-perpetration with other persons, in the capacity of policeman at the Police Station in Gjurakoc/Đurakovac, on May 8, 1999, in the village of Staradran/Starodvorane of Istog/Istok Municipality, participated in the attack on the Albanian civilian population, which was moving in a convoy from the city of Istog/Istok in the direction of the city of Klinë/Klina. When the convoy of civilians reached the village of Staradran/Starodvorane, it was stopped by the Serbian police and military forces of the FRY, among whom was the suspect Bajrović in the capacity of policeman. The Albanian civilians were first looted, and then the men were separated from the women, whereby 18 Albanian civilians who had not participated in the armed conflict were killed. According to the witness testimonies, the defendant Bajrović was seen armed and in uniform at the place of the massacre.

The decision to impose the measure of detention on remand

On October 20, 2022, the SPRK office submitted to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština a request for imposing detention on remand as a measure to ensure the presence of the defendant in the court proceedings, due to the existence of a grounded suspicion of his having committed the criminal offense of *war crimes against civilian population*, as well as due to the risk of his escaping, were the suspect to have been released.

Acting according to the motion of the SPRK Office, the pre-trial judge, on October 21, 2022 held the hearing session for imposing the measure of detention on remand.

During the hearing, the special prosecutor remained completely with the written motion for imposing the measure of detention, on the grounds that there was sufficient evidence pointing to the incriminating actions of the defendant.

The defendant stated in this session that on the critical day he had been on duty, and he remembered the case regarding the convoy with Albanian civilians. He did not deny his presence, but denied that he took part in the killing of Albanian civilians, stressing that he even helped some Albanian civilians whom he knew, and that after a while he left the crime scene by car and he did not know what happened next.

The defense counsel of the defendant, Milos Delević, considered the prosecution's reasons for imposing the detention measure as unfounded and said that the defendant had been traveling to Kosovo regularly since 2001, and that he had several property disputes at the Basic Court in Pejë/Peć. The defendant was a citizen of both Kosovo and Montenegro and had no reason to flee, as Montenegro also cooperates with Kosovo and there have been cases in the past where Montenegro has extradited suspects to Kosovo; what is more, the defendant had no connection with the Republic of Serbia.

After the hearing, the pre-trial judge rendered a decision granting the motion of the prosecution to impose the measure of detention. A measure of one (1) month detention was imposed on the defendant, until November 19, 2022, due to the grounded suspicion that the suspect had committed *war crimes against the civilian population*.

On November 17, 2022, at the request of the SPRK, the pre-trial judge extended the detention measure against the defendant for another two (2) months, until January 19, 2023.

1.3. Case: *Prosecutor v. Gavrilo Milosavljević*

The pre-trial judge of the Special Department of Basic Court in Prishtinë/Priština, Violeta Namani-Hajra, rendered a decision on December 18, 2022, to impose detention against the suspect Milosavljević for a period of one (1) month, until January 15, 2023, due to the grounded suspicion that during the time period 1998 – 1999 he had committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The pre-trial judge rendered a decision to impose the measure of detention on remand, following a hearing held based on the motion of the SPRK Office dated December 2, 2022 (PPS. no. 20/2011) for imposing the detention measure.

The course of the criminal proceedings

The suspect, Gavriilo Milosavljević, of Serbian nationality, was arrested on 1 December 2022, at around 17:20 hours, by the Kosovo Police in the city of Istog/Istok, under the suspicion of having committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

On December 1, 2022 the War Crimes Investigation Unit of the Kosovo Police filed a criminal report to the SPRK against the suspect Gavriilo Milosavljević, together with the evidence collected up to that stage.

Decision to open investigations

After analyzing the criminal report and the documents of the case, on December 2, 2022 the SPRK prosecutor Drita Hajdari issued the decision to expand the investigations^[1] against the defendant Gavriilo Milosavljević, due to a grounded suspicion that during the war in Kosovo, at the time of the NATO bombings, the defendant, as a member of the territorial defense of the Yugoslav army, while working as a guard in Dubrava prison in May 1999, acted in an inhumane manner, causing great suffering and bodily injuries to the victim N.K, who was imprisoned in Dubrava prison.

Likewise, in the hearing for imposing a security measure, dated December 2, 2022, the prosecution stated, among other things, that that very day a witness, while being interviewed, had incriminated the suspect as a direct participant in the Dubrava massacre on May 22, 1999.

The decision to impose the measure of detention on remand

On December 2, 2022, the SPRK office submitted to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština a request for imposing detention on remand, as a measure to ensure Milosavljević's presence in the court proceedings, due to the existence of a grounded suspicion of his having committed the criminal offense of *war crimes against civilian population*, as well as due to the risk of his escaping were he to have been released.

---

[1] On October 31, 2013, the SPRK office opened investigations against the suspect A.R, a former director of Dubrava prison, due to the suspicion that he had committed war crimes. This decision included several other suspects as well.

Acting according to the motion of the SPRK Office, the pre-trial judge, on December 2, 2022, held the hearing session for imposing the measure of detention on remand.

During the hearing, the special prosecutor remained completely with the written motion for imposing the measure of detention, on the grounds that there was sufficient evidence pointing to the incriminating actions of the defendant. From the statements ensured by the Kosovo police and the prosecution, the defendant is suspected of having participated in the mistreatment and killing of prisoners in Dubrava prison.

Regarding the allegations of the prosecution, the defense stated that until the beginning of the war the defendant had worked in Dubrava prison, but when the war broke out, or after March 27, 1999, he was dressed in army uniform and, during the period of time for which he is accused, the defendant was not working in Dubrava prison. In addition, the defendant stated that after the war he often came to Kosovo for the purpose of regulating his property inheritance, and had never been stopped by the police.

After the hearing, the pre-trial judge rendered a decision granting the motion of the prosecution to impose the measure of detention. A measure of one (1) month detention was imposed on the defendant, until January 1, 2023, due to the grounded suspicion that the suspect had committed *war crimes against the civilian population*.

1.4. Case: *Prosecutor v. Sladjan Trajković*

The pre-trial judge of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, Kujtim Krasniqi, rendered a decision on December 18, 2022, to impose detention on remand against the suspect Trajković for a period of one (1) month until January 15, 2023, due to the grounded suspicion that during the time period 1998 – 1999, he had committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population and organization of groups to commit genocide, crimes against humanity and war crimes*.

The pre-trial judge rendered the decision to impose the measure of detention on remand of one (1) month, following a hearing held based on the motion of the SPRK Office dated December 16, 2022 for imposing the detention measure.

The course of the criminal proceedings

The suspect Slađan Trajković, of Serbian nationality, a national of both Serbia and Kosovo, residing in Mitrovicë/Mitrovica, a former policeman at the police station in Mitrovicë/Mitrovica, was arrested on December 15, 2022, at around 18:00 hours, by Kosovo Police in the city of Mitrovicë/Mitrovica.

Decision to open investigations

On December 16, 2022, the special prosecutor of the SPRK, Florije Salihu-Shamolli, issued a decision to initiate investigations (PPS. nr. 208/09) against the defendant Slađan Trajković, due to the grounded suspicion that defendant Trajković, in co-perpetration with other persons, as members of the Serbian police and military forces, on April 6, 1999, participated in the military offensive in the village of Reznik/Resnik of the Vushtrri/Vučitrn Municipality, as well as in the offensive in the city of Vushtrri/Vučitrn on May 2, 1999.

The decision to impose the measure of detention on remand

On December 16, 2022, the SPRK office submitted to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština a request for imposing detention on remand against Slađan Trajković, as a measure to ensure his presence in court, due to the existence of a grounded suspicion that he had committed the criminal offense of *war crimes against civilian population* and of *organization of groups to commit genocide, crimes against humanity and war crimes*; as well as due to the risk of his fleeing, if he were to have been released.

On December 17, 2022 acting according to the motion of the SPRK Office, the pre-trial judge held the hearing session for imposing the measure of detention on remand.

During the hearing, the special prosecutor remained completely with the written motion for imposing the measure of detention, on the grounds that there was sufficient evidence showing the incriminating actions of the defendant.

The defense counsel of the defendant, Dejan Vasic, raised his doubts regarding the year of the initiation of investigations against the defendant, since the number in the decision on the initiation of investigations indicated that investigations had started in 2009 rather than 2022; and, if the investigations had started in 2009, during the defendant's admission to the Kosovo police he had submitted a certificate that no criminal proceedings were being conducted against him. From 2013 to November 6, 2022, the defendant had worked as a policeman in the Kosovo Police.

The defendant stated that he resided in the “Bosniak Mahala” neighborhood in Mitrovicë/Mitrovica, and that he had worked as a policeman for nine (9) years and had never left Kosovo, and had no home in Serbia. For this reason, the defense requested that he be placed under house arrest, and stated that he would appear in court sessions whenever summoned.

After the hearing held on 18 December 2022, the pre-trial judge rendered a decision granting the motion of the prosecution to impose the measure of detention. A measure of one (1) month detention was imposed on the defendant, until January 15, 2023, due to the grounded suspicion that the suspect had committed *war crimes against the civilian population* and *organized groups to commit genocide, crimes against humanity and war crimes*.

2.1. Case: *Prosecutor v. Svetomir Bačević*

On September 8, 2022 the Trial Panel^[2] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština presided over by Judge Musa Konxheli, found the defendant Svetomir Bačević guilty of the criminal offense of *war crimes against the civilian population*. The defendant was sentenced to five (5) years of imprisonment for having taken the injured Tigjë Kadrija hostage, in the village of Bellopojë/Belo Polje in the Municipality of Pejë/Peć during the period July – August 1998.

The defense and prosecution filed an appeal against the first instance judgment, and the Court of Appeals had not ruled on the appeal by the end of the reporting year.

The course of the criminal proceedings

On December 22, 2020, citizen S.Ç, reported to the Police Station in Peja/Peć, that the person who was suspected of having committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* during the armed conflict in Kosovo, by participating in the ill-treatment of the Kadrijaj family members from the village of Bellopojë/Belo Polje, Municipality of Pejë/Peć, was in the office of a notary in Peja/Peć.

The suspect Svetomir Bačević was deprived of liberty by the War Crimes Investigation Unit (WCIU) of the Kosovo Police, and on the same day he was placed in detention for forty-eight hours. On December 23, 2020, the SPRK Office filed a motion for imposing detention on remand.

On December 24, 2020, the pre-trial judge of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, Albina Shabani-Rama, in the case *Prosecutor v. Svetomir Bačević*, ruled that suspect Bačević be held in detention on remand for a period of thirty (30) days until January 22, 2021, due to the grounded suspicion

---

[2]The members of the panel: judges, Valon Kurtaj and Mentor Bajraktari.

that during the period 1998-1998 he had committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*^[3].

The pre-trial judge ruled on the detention on remand measure after the hearing held upon motion by the SPRK Office, dated December 23, 2020 (PPS No. 108/20), to decide on pre-trial detention.

Decision to open investigations

The Office of the SPRK, by a decision dated December 23, 2020, opened an investigation against the suspect, Svetomir Bačević, due to the existence of a grounded suspicion that during the period 1998-1999, in the village of Bellopojë/Belo Polje, Municipality of Pejë/Peć, acting alone or in co-perpetration with unknown persons, as a member of the police and armed forces of the FRY, committed a serious violation of the Rules of International Law during the war by engaging in crimes against the civilian population and property, more specifically, acting in violation of Article 3, paragraphs a), b) and c) of the Geneva Conventions of August 12, 1949, in such a manner that, while armed, he went to the house of Rexhep Kadrijaj's family, where he engaged in mental and physical ill-treatment of the Kadrijaj family members. After that, he abducted Rexhep's wife, Tigjë (at that time about 60 years old) and took her to the village shop, where, in the presence of other currently unknown persons, he proceeded to physically abuse her. The injured party was released on the same day through the mediation of their neighbor.

The decision to impose the measure of detention on remand

The pre-trial judge, after conducting the hearing and examining the case file, in the decision dated December 24, 2021, found that the motion for detention on remand filed by the prosecution was well grounded. According to the judge, there was a grounded suspicion that the actions of the suspect entailed elements of the criminal offense of which he is suspected, and that further investigations may prove his involvement in the commission of the criminal offense.

According to court findings, in the instant case, there are sufficient elements for imposing the most severe measures against the suspect.

According to court findings, if he were to be released, he could leave Kosovo to avoid criminal responsibility, because he is suspected of committing a serious criminal offense. The suspect has not lived in Kosovo since 1999, is not registered

---

[3] Provided and punishable under Article 142, in conjunction with Article 22 of CCSFRY; further provided and punishable under Article 146 of CCRK (No. 06/L-074).

with the Kosovo Civil Registry Agency, and does not possess Kosovo personal documents, and his absence would affect the normal conduct of the criminal proceedings which have been initiated against him. According to court findings, there is a possibility of influencing witnesses, because the suspect himself stated before the court that he knows them well, because they are from the same village.

While considering the motion of the Prosecution, the Court has taken into account the motion of the defense to impose a more lenient measure against the suspect, but in the instant case, as well as due to the current stage of criminal proceedings, detention on remand is required to ensure his presence in court and for the successful conduct of proceedings.

The defendant has been in custody from the moment of arrest until the end of the reporting year.

Indictment

The SPRK Office (state prosecutor Ilir Morina) filed an indictment^[4] against Svetomir Bačević for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, punishable under Article 142 of CLSFRY, as the law applicable at the time of the commission of the criminal offense and currently punishable under Article 146 of CCRK.

Defendant Bačević is accused of having, during the period July-August 1998, in the village of Bellopojë/Belo Polje, Pejë/Peć municipality, during a conflict that was not of international character but between members of the Kosovo Liberation Army (KLA) and military forces of the Federal Republic of Yugoslavia (FRY) and police forces of Serbia, intentionally violated the rules of international law against civilians, namely Article 3, paragraph 1, items (b) and (c) common to four Geneva Conventions of August 12, 1949, and Article 4, paragraph 2, items (c) and (e) of Protocol II, by committing the offense: of hostage-taking, by taking the injured party, Tigjë Kadrija, hostage from her house under the threat of a weapon and in the presence of her husband Rexhep. The defendant had told the injured party, Rexhep, that he would send his wife to the Serbian army and police headquarters in the center of the village, and that Rexhep could only come to pick her up after bringing in the KLA members. Thus, under the threat of a weapon, the injured party Tigja was taken to the center of the village near a shop and, in the presence of many other persons, was put against the wall for the purpose of humiliation. In those moments, the injured party's neighbor, witness M.S. arrived,

---

[4] The indictment (PPS. no. 108/2020) was filed on November 9, 2021.

who after a physical altercation with the defendant, managed to save the injured party and bring her back home. The next day, the injured party Kadrijaj, left the village of Bellopojë/Belo Polje and went to the city of Pejë/Peć.

The main trial

On February 9, 2022, at the Basic Court of Prishtinë/Priština, the main trial was opened with the reading of the indictment. Regarding the indictment, the defendant pleaded not guilty. Until the end of the main trial, six (6) witnesses proposed by the prosecution were heard, while the injured Tigjë Kadrija was heard during the hearing through the special investigative opportunity before the start of the main trial. The defendant Bačević did not himself make any declaration at the end of the main trial, but used his legal right to remain silent. The defense has not proposed any witnesses to be heard during the main trial.

The trial panel held a total of six (6) hearings of the main trial before reaching a judgment.

First instance judgment

On September 8, 2022, the trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, announced the guilty verdict against the defendant Svetomir Bačević. The defendant was sentenced to five (5) years of imprisonment, because in the period July – August 1998, in the village of Bellopojë/Belo Polje of the Municipality of Pejë/Peć, during the armed conflict in Kosovo, he took the injured Tigja Kadrijaj hostage; in such a way that the defendant, armed, went to the house of his neighbors (Rexhep and Tigja Kadrijaj), both aged around 60 years, whereupon he first fired with an automatic weapon towards the roof and windows of the house and then entered the house in order to check if there were other people inside. The injured were taken out to the yard, and then he forced them to sit down and stand up several times. Then the injured Tigjë was taken to the street, and was told that she would be sent to the headquarters of the Serbian army and police and that she would be released only after her husband brought in the KLA soldiers, while the injured Rexhep remained in the yard of his house. Walking along the road in the village at night, the defendant, together with the injured Tigjë, stopped at a village shop and, in the presence of others, placed the injured against the wall under the threat of a gun. At that moment, the other neighbor M.S came along. He spoke and punched the defendant Bačević. Witness M.S took the injured Tigjë and returned her to her home. The next day he drove the two injured (Rexhepi and Tigjë) away from the village of Bellopojë/Belo Polje in the direction of the city of Peć/Peć.

The court assessed that in the present case, the main evidence for the incriminating actions of the accused are the testimonies of Tigjë Kadrijaj and the eyewitness M.S. The court also took into account the testimonies of other witnesses, who heard about the event, but who were not eyewitnesses.

Findings by the HLCK

– In this particular case, the injured Tigjë Kadrijaj failed to identify the accused person as the person who kidnapped her during the war. The eyewitness M.S, a neighbor of the injured party, is the person who identified the defendant as the responsible person from whom he managed to save the injured party.

– On the basis of the monitoring of the main trial, the HLCK finds that the trial panel conducted the main trial in a professional manner. The court has respected the rights of the parties in the proceedings. The trial panel was active in asking questions of the witnesses to clarify the specific circumstances.

2.2. Case: *Prosecutor v. Muhamet Alidemaj*

The main hearing started before the trial panel^[5] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided over by judge, Vesel Ismaili, in the case *Prosecutor versus Muhamet Alidemaj*. In the session held on 28 December 2022, parties presented their opening statements.

The main hearing was set to continue on January 18, 2023, with the hearing of witnesses proposed by the prosecution.

The course of the criminal proceedings

On March 30, 2021, Kosovo Police detained the suspect Muhamet Alidemaj in the city of Skënderaj/Srbica, who had entered Kosovo a day before, according to the information provided by a witness, on the grounds that during the time period 1998-1999, the suspect was a member of the Serbian forces and had participated in the massacre of Izbicë/Izbica in Skënderaj/Srbica municipality, which occurred on March 28, 1999.

On March 30, 2021, the SPRK received the criminal report from the Kosovo Police War Crimes Investigation Unit, together with other evidence collected up to that stage. After analyzing these documents, the prosecution office considered

---

[5]Members of the trial panel, judges Suzana Qerkini and Violeta Namani-Hajra.

it reasonable to carry out investigations against the defendant in order to gather evidence and other information necessary to prove the allegations and establish the factual situation as stated in the criminal report.

Decision on opening of investigations

The SPRK office issued a decision of March 31, 2021, whereby it opened investigations against the suspect Muhamet Alidemaj based on the grounded suspicion that, during the time period 1998-1999, in the territory of Skenderaj/Srbica municipality, he individually and/or together with other, still unidentified, persons as members of the Serbian police and military forces, on March 28, 1999, in a group consisting of over 50 members of the Serbian military and police forces, of which the defendant was part, had entered the village of Izbicë/Izbica, initially shelling the village and destroying the homes and property of civilians, thereby forcing them to leave their homes, and had gathered them in one place, where they separated the men from the women and children, and forced the women and children to leave, sending them in the direction of Klinë/Klina; meanwhile, they gathered over 140 men in a place called “Kodra e Zallit” and killed them.

The decision to impose the measure of detention on remand

Following the hearing session and analysis of case documents, the pre-trial judge issued a decision dated April 1, 2021, whereby he found that the motion of the prosecution to impose the measure of detention on remand was well-founded. According to the judge, there was a grounded suspicion that the defendant had committed the criminal offenses for which he was charged, based on the decision on the initiation of investigations. Regarding his involvement in the Izbicë/Izbica massacre, two witnesses had testified that they had seen the suspect at the scene. It is a fact that the defendant left Kosovo in 1999 and has never returned and has no address of residence. The civil registration agency does not have any official information about this person. Taking into account the fact that Serbia has not shown willingness to cooperate in matters of this nature, the court estimates that there is a real possibility that the defendant, if released, would obstruct the normal course of this criminal proceedings, by fleeing from the territory of Kosovo, thus becoming inaccessible to law enforcement agencies. Therefore, according to the opinion of the Court, imposing detention on remand on the defendant at this stage of the criminal proceedings is more than reasonable and necessary for the successful and effective conduct of criminal proceedings.

The defendant has been in custody from the moment of arrest until the end of the reporting year.

Indictment

On March 29, 2022 the state prosecutor, Ilir Morina, submitted the indictment (PPS. No. 42/2021) versus Muhamet Alidemaj to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, due to the well-grounded suspicion that the defendant had committed the criminal offense of *war crime against the civilian population*.

The defendant is accused of having, in the time period between March 24 and June 11, 1999, during the armed conflict in Kosovo, as a member of the Serbian police and military forces, seriously violated the rules of international law in detriment of the civilian population and their property, in such a way that:

– on March 28, 1999 in the village of Izbicë/Izbica, Skënderaj/Srbica Municipality, the defendant is suspected of participation in and contribution to the murder of 130 Albanian civilians who were initially separated from their women and children, in co-perpetration with other members of the Serbian military and police forces;

– on March 28, 1999, the defendant, together with other members of the Serbian police and military forces, participated in the inhumane treatment of the civilian population, violating bodily integrity and health, committing robbery and destruction of property in the village of Izbicë/Izbica and the surrounding villages, initially by forcefully compelling Albanian civilians to leave their homes, threatening them with weapons and gathering them in a meadow in the middle of the village; and

– two (2) months later, the defendant, together with other members of the Serbian police and military forces, returned to the village in the same place where the Albanian civilians had been executed, to exhume the corpses with an excavator in order to take them to an unknown location. After the war, most of these corpses were found in mass graves in Batajnica, Serbia, in the village of Suhodoll/Suvi Do in Mitrovicës/Mitrovica, and in the village of Novolan/Nevojane in Vushtrri/Vučitrn.

In the indictment, the prosecution proposed that 19 witnesses be heard in the main hearing, and that the 103 witness statements, entered to the police and the prosecution, along with other evidence, be administered as physical evidence.

Findings of the HLCK

The defendant stated in the pre-trial procedure that it was not necessary for the documentation to be translated into Serbian, since he and his defense attorney

Veton Rrecaj understood Albanian. Meanwhile, after the indictment was filed, the defendant replaced lawyer Rrecaj and authorized two other lawyers, Milos Delevic and Dejan Vasic, to represent him during the main trial. The two new lawyers have requested from the court a discovery of the entire judicial documentation, up to the filing of indictment, and translation thereof into Serbian, but the court has rejected such a request. The defense has appealed the decision on the refusal to translate court documents in several court instances; however, all appeals have been rejected. Due to this reason, the start of the main trial has been postponed for several months.

Although the court's decision regarding the refusal to translate the court documentation from the preliminary procedure may be legal, if this case will ever be initiated before the ECHR, this decision may be quite debatable, since the court must take care of equality of arms in the procedure. The main hearing has continued despite the fact that the defendant's defense lawyers did not translate the documents of the preliminary procedure into Serbian.

2.3. Case: *Prosecutor v. Duško Arsić*

The initial hearing was held on June 10, November 2022 before the presiding judge of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, Vesel Ismaili, regarding the case of *Prosecutor versus Duško Arsić*. According to the indictment of the SPRK dated November 2, 2022, defendant Arsić is accused of the criminal offense of *war crime against the civilian population*, which occurred during the time period January – June 1999 in the vicinity of Prishtinë/Priština.

After holding the initial hearing, the defendant's defense attorney submitted objections to the evidence and a request for the dismissal of the indictment, within the legal deadline.

The first instance court rejected the evidence objections and the request to dismiss the indictment. The defense had not submitted an appeal against this decision to the Court of Appeals by the end of the reporting year.

The course of the criminal proceedings

The suspect Duško Arsić was arrested on December 8, 2021, at around 23:00, at the Jarinje border crossing point, by the Kosovo Police, under suspicion of having committed the criminal offense of *war crime against the civilian population*, while he was leaving Kosovo and returning to Serbia.

On November 25, 2021, the SPRK received the criminal report from the Kosovo Police War Crimes Investigation Unit, together with other evidence collected up to that stage. After analyzing these documents, the SPRK considered it reasonable to carry out investigations against the defendant in order to gather evidence and other information necessary to prove the allegations and establish the factual situation as stated in the criminal report.

Decision to open investigations

Through a decision of December 9, 2021, the SPRK Office opened the investigation against the suspect Duško Arsić due to the well-grounded suspicion that the defendant, in co-perpetration with other members of the Serbian police, had led the regular police forces and Serbian paramilitaries during the war in Kosovo, precisely in the village of Butovc/Butovac, of Prishtinë/Priština municipality, from January to June 1999, whereby he initially participated in the deportation and violent displacement of the citizens of Prishtina/Priština and the surrounding area, and the looting of houses, which were afterwards set fire to with the aim of damaging the property of Albanian citizens. The defendant participated in the mistreatment of defenseless Albanian civilians, in the process of which some of them were injured and killed just because they were Albanians.

Likewise, there is a reasonable suspicion that on April 20, 1999 in the village of Butovc/Butovac of Prishtinë/Priština municipality, in the place called “the Macedonian cemetery”, the defendant Arsić initially stopped A.K, at that time a fifteen(15)-year-old minor. After the victim was detained, defendant Arsić and other Serbian paramilitaries began to mistreat, torture and ill-treat him, to such an extent that the injured party still suffers from the consequences to this day.

The decision to impose the measure of detention on remand

On December 9, 2021, the SPRK office submitted to the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština a request for the imposition of detention on remand for the suspect, as a measure to ensure his presence in court, due to the existence of a grounded suspicion of his having committed the criminal offense described above, as well as due to the risk of his escaping, were the suspect to be released. Also, since he resides in the Republic of Serbia, which does not cooperate with the Republic of Kosovo in terms of war crimes proceedings, if the defendant were to go there, the justice authorities of Kosovo would find it impossible to ensure his presence in the court.

Acting according to the motion of the SPRK Office, the pre-trial judge, Mentor Bajraktari, on December 9, 2021 held the hearing session of the defendant for imposing the measure of detention on remand.

After the hearing, the pre-trial judge rendered a decision whereby the motion of the prosecution for the determination of the measure of detention was upheld. Detention on remand was imposed on the suspect for a duration of one (1) month, and the defendant was in custody from the moment of his arrest until the end of the reporting year. By a decision of November 4, 2022, the defendant's detention on remand was extended for another two (2) months.

Indictment

The SPRK office filed the indictment^[6] against Dushko Arsić for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Defendant Duško Arsić is accused to the effect that, in co-perpetration with other members of the Serbian police and paramilitary groups, during the period of the war in Kosovo, specifically from January to June 1999, he participated in the deportation, looting, damaging of property and mistreatment of Albanian civilians from Prishtinë/Priština and its surroundings.

The defendant is suspected of having participated in the execution of Brahim Shala, on April 20, 1999, in the village of Butovc/Butovac, in the place called “the Macedonian cemetery”.

On the same day in the same place, the defendant physically and mentally abused the injured party A.K (15 years old at the time), hitting him in the back with the barrel of a machine-gun. While they were mistreating A.K, a shot was fired in the direction of Brahim Shala from the village of Trudë/Trudna.

The prosecution, in the indictment, proposed eleven (11) witnesses to be heard before the trial panel.

---

[6] The indictment (PPS.no.118/2021) was filed on November 2, 2022, by the state prosecutor Atdhe Dema.

2.4. Case: *Prosecutor v. Časlav Jolić*

The initial hearing was held before the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on December 14, 2022. The hearing was presided over by the presiding judge, Judge Musa Konxheli, in the case *Prosecutor versus Časlav Jolić*. At the initial hearing, the indictment was read to the defendant, to which he pleaded not guilty. The defense gave notification that it would object to the evidence and file a request for dismissal of the indictment within the legal deadline.

By the end of the reporting year, the court had not rendered a decision regarding the objection to the evidence and the request to dismiss the indictment.

The course of the criminal proceedings

On June 2, 2022, around 11:30 a.m., in the city of Istog/Istok, the Kosovo Police detained the suspect Časlav Jolić, a Serbian national, who, at the time of the arrest, was at the Civil Registration Center, under the suspicion that during March and May 1998 he participated in the beating of Zef Malsija.

On June 2, 2022, the SPRK received the criminal report from the Kosovo Police War Crimes Investigation Unit, together with other evidence collected up to that stage. After analyzing these documents, the prosecution considered it reasonable to carry out investigations against the defendant in order to gather evidence and other information necessary to prove allegations and establish the factual situation as stated in the criminal report.

Decision to open investigations

Through a decision of June 3, 2022, the SPRK office (state prosecutor, Ilir Morina), opened the investigation against suspect Časlav Jolić, under the suspicion that, in the village of Gjurakoc/Đurakovac, Municipality of Istog/Istok, in collaboration with other members of the Serbian police, he participated in beating the injured Zef Malsija, initially in March 1998 in the corridor of the police station, and then also in May 1998, in the “Bllagaq” neighborhood of the village of Gjurakoc/Đurakovac.

The decision to impose the measure of detention on remand

Following the hearing session and analysis of case documents, the pre-trial judge Valon Kurtaj issued a decision dated 3 June 2022, whereby he found that the motion of the prosecution to impose the measure of detention on remand was well-founded. According to the judge, there was a grounded suspicion that the

defendant has committed the criminal offenses for which he is charged on the basis of the decision on the initiation of investigations. In addition, considering the fact that the defendant is a Serbia national and resides outside of Kosovo, there was a real risk that he could avoid prosecution.

Therefore, according to the opinion of the Court, imposing detention on remand on the defendant at this stage of the criminal proceedings is more than reasonable and necessary for the successful and effective conduct of criminal proceedings.

The defendant was in custody from the moment of arrest until the end of the reporting year. Through the last decision of December 30, 2022, the defendant's detention on remand was extended for another two (2) months, until 1 March 2023.

Indictment

On November 18, 2022 the state prosecutor, Ilir Morina, submitted the indictment (PPS. No. 42/2022) against Časlav Jolić to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, due to the grounded suspicion that the defendant has committed the criminal offense of *war crime against the civilian population*.

The defendant is accused to the effect that during the period January 1998 until June 21, 1999, in the territory of Istog/Istok municipality, in collaboration with other persons, in violation of the rules of international law, he applied measures of torture and infliction of great suffering or violation of bodily integrity or health against the civilian population, in such a way that:

– in May 1998, in the “Bllagaq” neighborhood of Gjurakoc/Đurakovac village, after the crash of a Serbian police and military forces helicopter, the injured Zef Malsija was accompanying two international journalists to the scene, together with an Albanian interpreter when, on their way to the scene, five people dressed in Serbian police uniforms came out from the house of the R.P family, among them the defendant Časlav Jolić. These policemen began to beat the injured Zef Malsija with punches and kicks for a period of 20 minutes, until he lost consciousness. The journalists then took him away from the scene soaked in blood and returned him to his house. The reason for the beating was the fact that the injured Zef Malsija had brought two international journalists to the scene;

– around March 15, 1998, while the injured Naim Ferati was drinking coffee in the “Shija” restaurant in Gjurakoc/Đurakovac, together with four other friends, five Serbian policemen came in and arrested the injured Naim Ferati and dragged

him out of the bar, whereupon all five of them assaulted him physically by hitting him in different parts of the body. Among them was the policeman named R.P. He was then sent to the police station in Gjurakoc/Đurakovac, and afterwards released on the same day. This event was also witnessed by victim Nexhmedin Curri, who was also beaten up by the same group of policemen that day.

– around March 15, 1998, while he was going from the village of Gjurakoc/Đurakovac in the direction of the village of Vrellë/Vrelo of the Municipality of Istog/Istok, the injured Nexhmedin Curri was stopped at the police checkpoint in the village of Gjurakoc/Đurakovac, where two Serbian policemen entered his car and asked him to drive them first to the house of the person called “Mala” and then to the store where “Slavisa” had worked. On arrival in front of the store, a person with the nickname “Jolić” took the injured Nexhmedin Curri out of the car, hitting him with the butt of his gun, and dragged him from there to a nearby local bar, all the while continuing to beat him, until other police officers intervened and took the injured person out of the bar – which person then took the car and left the village of Gjurakoc/Đurakovac. While leaving, he saw how the Serbian police were beating up the injured Naim Ferati.

In the indictment, the prosecution proposed that 17 witnesses be heard and other material evidence administered at the main trial.

3.1. Case: *Prosecutor v. Remzi Shala*

The retrial was opened before the trial panel^[7] of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren^[8], presided over by Judge Raime Elezi, on June 24, 2020, as the repeated trial in the case *Prosecutor versus Remzi Shala*. The Supreme Court of Kosovo through its judgment dated March 20, 2020, remanded the case to a retrial.

The retrial was opened in relation to the indictment of the SPRK Office dated October 19, 2016, which was clarified by the SPRK prosecutor at the beginning of the trial.

The Panel of the Supreme Court of Kosovo, presided over by Judge Nesrin Lush-ta^[9], in the session held on March 2, 2020, acting on the basis of the extraordinary legal remedy – the request for protection of legality by the defense counsel of the accused, Remzi Shala, rendered a judgment, whereby it decided to annul the final judgment of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren (P No. 181/2016) dated July 3, 2019, as well as the judgment of the Special Department of the Court of Appeals (APS nr. 14/2019), dated November 26, 2019, and re-mand the case to a retrial.

---

[7] According to the Law on Courts, which entered into force on January 2, 2019, Article 13 provides that the Special Department established at that time shall be competent to act in cases related to indictments of the Special Prosecutor's Office of Kosovo (SPRK), filed after the establishment of this department, as well as with the indictments of the SPRK, in which the indictment assessment procedure has not been completed. Cases in which the indictment assessment procedure has been completed will be reviewed by the competent courts (mainly according to territorial jurisdiction), or the courts which initially started the criminal proceedings, until their completion.

[8] Members of the retrial panel: judges Luan Berisha and Fatmir Krasniqi. The retrial is conducted before the same trial panel, which also decided in the first instance trial.

[9] Panel members: judges of the Supreme Court of Kosovo, Agim Maliqi and Rasim Rasimi.

The retrial had not been completed by the end of the reporting year. The continuation of the main trial was announced for January 20, 2023.

The course of the criminal proceedings^[10]

The preliminary investigation procedure regarding the violent abduction of Haxhi Përteshi from his home in the village of Duhël/Dulje by armed and uniformed members of the KLA on June 26, 1998, as well as regarding his unclear death a few days later (his body was found on July 1, 1998, near the road in the center of the village), was initiated by the testimonies of his family members given to UNMIK police investigators during 2002.

The investigation of this crime and the possible perpetrators has also been continued by EULEX investigators, since this rule of law mission took over jurisdiction in 2009 in Kosovo. With the decision of the EULEX international prosecutor, dated April 24, 2014, investigations were opened against former members of the KLA, Remzi Shala and B.Q.^[11].

Haxhi Përteshi was forcibly abducted from his home, and deprived of his liberty and life, because of the alleged suspicion that he cooperated with the Serbian authorities.

After the reduction of EULEX's mandate in Kosovo in the summer of 2015, the case was handed over to the jurisdiction of the local prosecutors of the SPRK Office, who continued the investigations against Shala and B.Q. Investigations against the suspect B.Q. were soon discontinued, due to absence of evidence.

Indictment

On October 19, 2016, the SPRK (Prosecutor Haki Gecaj) filed an indictment^[12] against the accused Remzi Shala for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*^[13], committed in co-perpetration with unknown perpetrators dur-

---

[10] The criminal procedure in the case *Prosecutor against Remzi Shala* has been the subject of analyses, which have been published in the annual reports of the FDHK for the years 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 and 2021. They can be found on the official website of the FDHK: www.hlc-kosovo.org

[11] The investigative procedure against the suspect B.Q. was later discontinued due to lack of evidence.

[12] This is the first indictment for war crimes by the local prosecutors of the SPRK Office, after the reduction of EULEX's mandate on June 15, 2014.

[13] Prescribed by Article 142 in relation to Article 22 of the CL of the SFRY, in relation to Article 3 (1a) of the Fourth Geneva Convention of 1949, also punishable by Article 152 in relation to

ing the armed conflict in Kosovo. The accused is charged with forcibly taking Haxhi Përteshi from his house on June 26, 1998, in the village of Duhël/Dulje, Suhareka/Suva Reka municipality. His body was found a few days later (July 1, 1998) near the regional road in the village of Duhël/Dulje, Suhareka/Suva Reka municipality.

The main trial

The indictment assessment procedure before the Basic Court in Prizren ended with the decision on the rejection of the request to dismiss the indictment dated March 6, 2017. The Court of Appeal, through a decision dated March 23, 2017, confirmed this decision of the Basic Court.

The main trial of the first instance was opened on May 12, 2017 with the reading of the indictment. In that regard, the accused Shala declared that he was not guilty. Opening speeches of parties in the procedure were also presented. Until the announcement of the judgment, on July 2, 2019, the trial panel held sessions over a period of thirty-seven (37)^[14] court days, during which thirty (30) witnesses proposed by the parties to the proceedings and *ex officio* by the trial panel were heard, [twenty-three (23) on the proposal of the prosecutor, four (4) on the proposal of the injured party, and three (3) *ex officio* by the court]. Physical evidence was also presented. The accused^[15] answered the defense's questions. He refused to answer the questions of the prosecutor and the trial panel, using the right to remain silent. Parties to the proceedings submitted their closing arguments.

First instance judgment

Through a judgment announced on July 3, 2019, the accused was found guilty of committing the criminal offense of *war crime against the civilian population*^[16], for

---

Article 32 of the CCRK.

[14] The hearings related to the indictment were not calculated in the days of trial.

[15] During the first trial of the first instance until the end of 2018, the accused was free. Even though he was duly notified, he did not respond to the court's summons for continuation of the main hearing, which was scheduled for January 9, 2019. Through the arrest warrant, he was deprived of liberty on May 24, 2019 in the morning hours. After the rendering of the Court of Appeal judgment dated November 26, 2019, which decided on the appeal of the first instance judgment, he was serving a prison sentence. With the overturning of the lower courts judgments by the Supreme Court of Kosovo, through a judgment of March 20, 2020, as well as with the return of the case for review and retrial, on April 30 a one month detention was once again imposed on the accused, which was later extended. The accused was in detention on remand until the end of the reporting year.

[16] Committed in co-perpetration punishable by Article 142 in relation to Article 22 of the CLS-FRY, in conjunction to Article 3 (a) of the Fourth Geneva Convention, also punishable by Article 152 paragraphs 1 and 2 in conjunction to Article 31 of the CCRK (2012).

the reason that during the time of the armed conflict, on June 26, 1998, around 23:00, in the village of Duhël/Dulje, Suhareka/Suva Reka municipality, he as a member of the KLA, being in a uniform and armed, in collaboration with five (5) or six (6) members of the KLA, deprived the civilian Haxhi Përteshi of his liberty under the suspicion that he was collaborating with the Serbian armed forces. His dead body was found near the road in the center of the village a few days later.

With the judgment of the court of first instance, the accused was sentenced to fourteen (14) years of imprisonment, which includes the time spent in detention, which was extended until the time of the finalization of the judgment.

Appeals procedure

The accused and his defense counsel, a lawyer from Suhareka/Suva Reka, Natal Bullakaj, challenged the first instance judgment through an appeal on the grounds of essential violations of the criminal procedure provisions, violation of the criminal law, the factual situation being found in an incorrect and incomplete way, as well as the decision on the criminal sanction. The authorized representative of the injured party objected to the first instance court judgment due to the length of the sentence imposed.

Appellate Court Judgment

The appeal panel of the Special Department of the Court of Appeal, presided over by Judge Vatou Durguti^[17], in the case *Prosecutor against Remzi Shala*, on November 26, 2019, held a hearing whereby the appeals of the parties against the judgment of the Department for Serious Crimes of the Basic Court in Prizren, announced on July 3 of the year 2019 (P. no. 181/2016), were reviewed.

The appeal panel, with its judgment dated November 26, 2019, partially accepted the appeal allegations of the accused, thereby modifying the judgment of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren *ex officio*, regarding the legal qualification of the criminal offense and the level of the sentence imposed. Through its judgment the Court of Appeals found that the actions of the accused Remzi Shala contained elements of the criminal offense of *war crime against the civilian population*, from article 142, in conjunction with Article 22 of the Criminal Law of the SFFRY (which was in force at the time the criminal offense was committed), as well as in conjunction to Article 3 (1a) of the Fourth Geneva Convention of 1949, for which he was sentenced to ten (10) years of imprisonment.

---

[17] Members of the appeal panel: judges Kreshnik Radoniqi (reporting judge) and Burim Ademi.

Through its judgment, the Court of Appeals rejected the appeal of the representative of the injured party, lawyer Asdren Hoxha, as unfounded.

Request for Protection of Legality

The defense counsel of the accused Shala, lawyer Natal Bullakaj, filed an extraordinary legal remedy – a request for protection of legality against the final judgment of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren dated July 3, 2020 (P nr. 181/2016) and judgment of the Special Department of the Court of Appeal (APS nr. 14/2019) dated November 26, 2019 – to the Supreme Court of Kosovo on January 20, 2020, on the grounds of violation of the criminal law, Article 432, paragraph 1, sub-par 1.2 of the CCRK, and essential violations of the provisions of the criminal procedure from Article 382 of the CPCRK.

In view of the contentions in the request for protection of legality, it was claimed the court of first instance had violated the criminal law to the detriment of the convicted person, because he was found guilty of committing the criminal offense of *war crime against the civilian population* (from Article 142, in conjunction to Article 22 of the CL of the SFRY, as well as in conjunction to Article 3 (1a) of the Fourth Geneva Convention of 1949, also punishable by Article 152, in conjunction to Article 31 of the CCRK), although, the presented evidence, found in the case files, shows that the actions of the accused did not contain the elements of the criminal offense for which he is accused and found guilty. Furthermore, it was stated that the first instance court, when announcing the judgment, failed to reason the decisive facts which constituted the figure of the criminal offense, as well as the facts which were related to the legal qualification of the criminal offense.

According to the contentions in the request, the first instance court, when announcing the judgment whereby it found the accused guilty, failed to properly assess all the circumstances and facts, which influenced the culpability, respectfully the innocence of the accused. The sentence was imposed without proving culpability. When rendering the decision, the first instance court failed to take into account the circumstances which were in favor of the accused. The type and level of the punishment imposed were in complete contradiction with the law, because not all the circumstances had been proven, which would have had an impact in bringing a fair and lawful decision.

In the request, the defense counsel asserted that the first instance court failed to provide a clear reasoning of the decisive factors regarding the commission of the criminal offense with which the accused Shala was charged. Also, it was claimed

there was a discrepancy between the enacting clause and the reasoning part of the judgment.

According to the defense's contentions, the second instance court repeated the omissions of the first instance court regarding the qualification of the criminal offense. The Court of Appeal, *ex officio*, has made re-qualification of the offense, qualifying it as a criminal offense of *war crime against the civilian population* from Article 142, in conjunction with Article 22 of the CL of the SFRY, as well as in conjunction with Article 3 (1a) of the Fourth Geneva Convention of 1949. The second instance court has modified the judgment of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren only in terms of the sentencing decision, imposing on the accused a prison sentence of ten (10) years, to include the time spent in detention since May 14, 2019.

According to the defense's findings, through its decision the second-instance court failed to eliminate the omissions and violations of the first-instance court, which was possible by means of annulling the first-instance judgment and returning the case to a retrial in the first instance.

According to the findings submitted in the request, the Court of Appeals, in the requalification of the offense, found that the accused had committed the criminal offense as a giver of orders, namely, that the accused on the critical evening was in charge of the group which was at the house of the injured party. The second instance court failed to present any evidence to support its findings. According to the defense's allegations, the defendant was just an ordinary soldier. The allegations that the defendant on the critical evening led the team which was at the home of the injured parties, are in the opinion of the defense a fabrication of the injured parties and a consequence of the erroneous statement of fact by the prosecuting authorities.

The defense counsel, through the petition, also noted examples of violations: certain circumstances, namely some particularly important parts in witness statements, were not introduced to the record by the court; certain witnesses, who for certain reasons had not been heard before, were heard; certain witnesses proposed by the defense were not called.

The defense counsel petitioned the Supreme Court to grant the request for protection of legality filed on behalf of the accused and to acquit him of all charges against him or reverse the judgment of the Basic Court in Prizren, dated July 3,

2019, and therefore, remand the case to the court of first instance for reconsideration or, if the Supreme Court does not find the violations noted in the request, to modify the referred judgments and reduce the sentence of the accused Shala below the statutory minimum.

The State Prosecutor's Office, in their submission dated February 14, 2020, proposed that the request for protection of legality filed by the defendant be rejected as unfounded.

Judgment of the Supreme Court of Kosovo

The Supreme Court deliberated in trial panel and reviewed the case file in accordance with the applicable legal provisions (Article 435, paragraph 1, in conjunction with Article 436, paragraph 1 of CPCRK), concluding that the motion for protection of legality had merit.

The Supreme Court found that the allegations of the defendant's defense counsel that the first instance judgment contained substantive violations of criminal procedure were founded. The second instance judgment failed to provide a reasoning regarding the existence of the criminal offense and the criminal responsibility of the defendant. The noted violations by the court of first instance were not redressed with the judgment of the court of second instance, which also contains a substantive violation of the provisions of criminal procedure under Article 384, paragraph 1, item 12, in conjunction with Article 370, paragraph 7 of CPCRK.

According to the findings of the Supreme Court, the noted judgments failed to provide any reasoning in terms of the existence of the criminal offense and the criminal responsibility of the defendant, especially in terms of the defendant issuing or enforcing orders, namely, enforcing an order against the civilian population. It had not been established that he acted in violation of the provisions of Article 142 of CLSFRY, namely, taking civilians hostage.

Moreover, the court of first instance failed to provide reasoning as to how the elements of the criminal offense under Article 142 of CLSFRY, "Whoever in violation of the rules of international law effective at the time of war, armed conflict, or occupation, orders that the civilian population be subject to killings, [...], taking of hostages, [...], terror [...], or who commits one of the foregoing acts..." were manifested.

The Supreme Court found that the court of first instance in its judgment failed to provide reasoning as to whether the defendant held any position in the military

chain of command at the time of commission, or what was his specific role on the critical day, although it was not disputed that he was a KLA member. However, according to the Supreme Court, in order to be able to prove the elements of the criminal offense of conviction, it was necessary to meet two conditions: firstly, to patently prove that he as the perpetrator gave the order (confirming the existence of his high-ranking position of authority in relation to the persons carrying out the order), namely, to precisely establish that he was the officer who gave the order for action against the civilian population, in the instant case against the injured parties; and, secondly, to establish whether the defendant carried out an order that he received from his superiors. In the instant case, these two essential elements of the criminal offense remained unproven in the respective court decisions.

According to the Supreme Court, the judgment failed to describe how the defendant acted, thereby falling short of meeting the basic elements of the criminal offense for which the defendant was found guilty. The fact that there were five (5) or six (6) unknown KLA members with the defendant on the critical evening does not necessarily mean that the defendant was the leader of the group, and it has not been specifically established that he was the person who gave orders to others, as stated in the judgment of the court of first instance, which was endorsed and affirmed by the decision of the court of second instance.

According to the findings of the Supreme Court, the reasoning of the court of first instance was contradictory. The court of first instance in its judgment found that the manner of committing the criminal offense of war crimes, for which the accused was found guilty, consisted “of giving the order to commit or committing unlawful acts,” although none of the paragraphs in the judgment of first instance solve the question as to whether the existence of the above elements had been established. Consequently, it followed that the reasoning was in contradiction with the enacting clause of the judgment of the court of first instance on the existence of the criminal offense and the responsibility of the defendant.

The judgment by the court of first instance failed to establish the elements of the criminal offense, such as, for example, the manner in which the defendant acted – in other words whether he acted as someone who gave or someone who carried out orders against the injured parties. For these reasons, the judgment of the first instance was drafted through substantive violations of criminal procedure, which were not eliminated by the decision of the court of second instance.

The court of first instance must, during proceedings, act in accordance with the judgment of the Supreme Court, administer the existing evidence, if necessary, obtain and introduce additional evidence and render a lawful and fair decision on this case. First of all, any uncertainties in the course of events must be eliminated and the manner in which the defendant acted must be specified. Accordingly, it would thus be fully established whether he gave orders or carried out orders to act in that manner towards the civilian population, in the instant case against the injured parties.

The retrial

The retrial started on June 24, 2020, before the same composition of the trial panel, which had tried the case in the first trial at the court of first instance.

During 2021, there were a total of sixteen (16) court sessions. During this period, seventeen (17) witnesses were heard, and during two hearings there were confrontations between some of the witnesses.

Likewise, the defendant Shala in the retrial gave a statement before the trial panel and was examined by his defense counsel, Blerim Mazreku, by the parties in the proceedings and by members of the trial panel.

The next court session was scheduled for January 20, 2023, where the hearing of witnesses will continue.

Findings by the HLCK

– The trial in this case has been taking too long and, thus, Article 6 of the European Convention on Human Rights (ECHR) is being violated, which provides that every person has the right to have his case heard within a reasonable time by an independent and impartial tribunal. The initial hearing in this case started in November 2016 and almost seven (7) years later the defendant is still being tried and the procedure is still in retrial at the first instance.

– During the main trial, the lack of order in the courtroom has often been apparent, where the parties take the floor without any order and without permission from the presiding judge. Some witnesses have expressed their frustration at being summoned several times to testify in this process, where confrontations between the witnesses often take place. Also, during this reporting year, the injured party and the family members of the accused, along with the accused himself, were involved in a physical altercation inside the courtroom, and such an event

reflects the low level of security in the courtroom and omissions from the trial panel in maintaining order, as there have been similar altercations between them in the past as well.

– Since the start of court proceedings in 2016, HLCK monitors have been regularly monitoring this court case. You can read more about the HLCK case analysis and findings in the annual reports on monitoring war crimes trials and on criminal offenses with political and ethnic backgrounds, published on the HLCK website: www.hlc-kosovo.org.

3.2. Case: *Prosecutor v. Zoran Vukotić – Vukotić IV*

The Trial Panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština (presided over by Judge Valbona Musliu Selimaj^[18]), in the retrial of *Prosecutor v. Zoran Vukotić-Vukotić IV*, on November 11, 2022, announced the judgment whereby defendant Vukotić was found guilty of committing the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.^[19] The accused, as a member of the Police Reserve Unit of the Ministry of Interior Affairs (MIA) of Serbia, on May 22, 1999, during the war in Kosovo, in the municipality of Vushtrri/Vučitrn, in co-perpetration with other members of this unit, participated in the expulsion of the Albanian civilian population, engaged in physical and psychological violence against them, and used force and other inhumane treatment to rape a woman of Albanian nationality.

The accused was sentenced to imprisonment for a term of ten (10) years.

This judgment was announced after the defense appeal was upheld and the case remanded for a retrial by the Court of Appeal.

This was the fourth indictment filed against the accused Zoran Vukotić, while three other indictments are being reviewed by the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica.^[20]

Course of Criminal Procedure

Regarding the existence of a grounded suspicion that defendant Zoran Vukotić raped witness/injured party D.1 during the armed conflict in Kosovo, the SPRK

---

[18] Members of the trial panel: Judge Valon Kurtaj and Judge Suzana Çerkini.

[19] Provided and punishable by Article 142 in conjunction with Article 22 of the CCSFRY.

[20] You can read more about these cases in the HLCK's Annual Reports on War Crimes Trials in Kosovo, published on the HLCK website www.hlc-kosovo.org

Office engaged the Serious Crimes Investigation Department (SCID) to investigate the circumstances in which the alleged crime took place, and provide evidence on the eventual involvement of defendant Vukotić in the suspected commission of the criminal offense.

Following the investigation, on July 25, 2018, the SCID submitted a criminal report to the SPRK Office. This Office, on August 5, 2019, decided to initiate an investigation against defendant Vukotić into the criminal offense of *rape as war crime*.

The SPRK Office's, during the investigations, in addition to providing evidence on the involvement of Vukotić in the commission of the criminal offense, from the competent bodies of Montenegro, has provided consent for the development of criminal proceedings against defendant Vukotić in connection with this offense^[21].

Indictment

Following the investigation into defendant Zoran Vukotić on a grounded suspicion that he committed the criminal offense of *rape as war crime against the civilian population*, the SPRK Office (State Prosecutor Drita Hajdari), on March 6, 2020, filed an indictment against the defendant. He is charged as follows:

- that during the armed conflict in Kosovo, in the capacity of member of the Police Reserve Unit of the Ministry of Interior Affairs (MIA) of Serbia, in May 1999, he acted in violation of the rules of international humanitarian law, took part in the widespread and systematic attack by the Serbian military, police, and paramilitary forces against the civilian population in the territory of the municipality of Vushtrri/Vučitrn, as well as in the expulsion of the Albanian civilian population, and engaged in physical, psychological, and sexual violence against a woman of Albanian nationality;
- that he committed physical violence against civilians in such a manner that, on May 22, 1999, at the Vushtrri/Vučitrn cemetery, he battered Albanian civilians,

---

[21] Defendant Vukotić is facing charges of *war crimes against the civilian population* in three more indictments filed earlier: on April 20, 2017, on May 16, 2017, and on June 23, 2017. The accused is currently in custody in the case of *Prosecutor v. Zoran Vukotić – Vukotić I*, in relation to count 3 of the indictment of April 20, 2017, according to which on May 2 and 3, 1999, in co-perpetration with others, he participated in the inhumane treatment of detainees and caused severe suffering to civilians of Albanian nationality, who were held in the Smrekovicë/Smrekovnica prison. For this offense, by the judgment issued on May 25, 2018, he was sentenced to six (6) years and six (6) months in prison, which was affirmed by the judgment of the Court of Appeals, dated January 30, 2019. The procedure related to count 1 of this indictment has been remanded to retrial. Since the end of EULEX's executive mandate in June 2018 and the transfer of these cases to the local judiciary, no court session has been held in these three cases at the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica.

whom the Serbian military, police, and paramilitary forces had ordered to sit on the ground, with a wooden cane;

– that during these events, in co-perpetration with other members of the Serbian Armed Forces, he took part in the separation of young men, who were loaded into trucks and sent in an unknown direction, while the women, children, and the elderly were forced to wait in a column in front of a two-storey house, ostensibly to provide them with ID cards. In order to sexually abuse D.1, the accused forcibly separated the injured party D.1 and took her to a room on the second floor of the house, where there were five other women, who were naked and being sexually abused by some police officers. On that occasion, the accused, in the presence of those women and police officers, threw the injured party D.1 onto the floor, tore her clothes, and raped her with the help of another, hitherto unidentified police officer. At the moment when the injured party tried to turn to the other side due to severe pain, the accused kicked her in the back, with a blow which caused her to faint. At the time when the victim was subjected to rape, she was three-months pregnant. As a consequence of the rape and beatings, she later lost her baby twin boys. The actions of the accused have left her with severe physical and mental trauma.

The prosecution qualified the actions of the accused as a criminal offense of *war crimes against the civilian population* committed in co-perpetration and provided for and punishable under Article 142, in conjunction with Article 22 of CCSFRY, currently punishable as *crimes against humanity* under Article 143, paragraph 1, items 1.4 and 1.6, in conjunction with Article 31 of CCRK.

Trial

The trial before the Trial Panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština was formally opened on January 21, 2021.

The trial has been closed to the public due to the sensitivity of the case. The HLCK, OSCE, and EULEX monitors, with the permission of the trial panel, were however allowed to attend the closed court sessions.

In this court case, a total of seven (7) court sessions were held, where a total of seven (7) witnesses proposed by the SPRK Office were heard, among them the injured party D.1. Also, at the proposal of the prosecution, the statement of one (1) witness from the earlier stages of the criminal procedure was read.

The defense did not call any alibi witnesses. After hearing witness testimony, the physical evidence was administered as proposed by the parties in the procedure.

Defendant Vukotić exercised his legal right to silence, while also pleading not guilty.

Judgment of First Instance

The trial panel announced their judgment in *Prosecutor v. Zoran Vukotić*, on July 5, 2021. According to the judgment, defendant Vukotić was found guilty of the criminal offense of *war crimes against the civilian population* and was sentenced to ten (10) years of imprisonment.

The court established this statement of fact from the administration of evidence presented in trial, such as personal evidence and testimony of witnesses, as follows: D.1, A.V., M.I., SH.G., M.XH., S.I.Ç., and V.D.XH., while the testimony of witness D.B. was also read and administered.

During trial, the court administered as material evidence the following: the record of identification of the person through photograph by witness D.1, dated April 3, 2018; medical reports of injured party/witness D.1; record of interrogation of witness D.B., dated March 30, 2018; record of identification of the person through photograph by witness M.XH., dated July 17, 2018; photo album from the scene and sketch of scene, dated April 24, 2018; letter of consent to criminal prosecution, dated November 8, 2018; Montenegrin documents, dated March 9, 2019; SPRK request for consent to criminal prosecution, dated August 7, 2019; SPRK urgent request for consent to criminal prosecution, dated September 25, 2019; letter of the Ministry of Justice No. 04/2-2473-K/16, dated October 24, 2019; as well as letter from the Government Commission for status recognition and verification of persons raped during the Kosovo Liberation War, to the injured party/witness D.1., granting her status, on August 24, 2018.

From the record of identification of the person through photograph by witness D.1, dated 03 April 2018, the court established that the identification process was conducted in accordance with the legal provisions, where the injured party among other persons, during the identification process, recognized defendant Zoran Vukotić among other photographs, and also provided a physical description of the person who committed the act of rape.

The medical reports of the injured party D.1., establish without question the statement of fact that the injured party had been admitted to the Obstetrics & Gynecology Clinic in Prishtinë/Priština, during September 22-29, 1999 – namely, 4 months following her sexual abuse; further, the medical reports show that she

suffers from back and leg pain, while the report dated March 3, 2016, establishes that the condition started 15 years ago and that she underwent surgery, and that this period of time is related to the time of the assault against her, to which fact injured party D.1 testified that during the act of rape she had received a strong kick from the accused on her back, causing her to lose consciousness, and that she still feels the consequences of that blow.

The record of interrogation of witness D.B., dated March 30, 2018, established the statement of fact described in the enacting clause of the judgment, where her testimony was identical and in full compliance with the testimony of injured party D.1, and witnesses A.V., M.I., and M.XH., as well as with the physical evidence.

From the record of identification of the person through photograph by witness M.XH. dated July 17, 2018, it has been established that among the persons shown in the photographs, the witness identified the accused, Zoran Vukotić, saying that he knew him well and had no problem identifying him.

From the physical evidence, the photo album from the scene and the sketch of the scene, dated April 24, 2018, show the place where the house of R. and M.XH. was located, and where thousands of residents of Vushtrri/Vučitrn were gathered, after previously being kicked out from their homes and forced to wait in line to register and receive ID cards, the place where the injured party was raped by the accused.

The accused was extradited to Kosovo, the Montenegrin authorities were provided with formal notice of the ruling to initiate an investigation against the accused into the criminal offense of war crimes, namely the criminal offense committed on May 22, 1999 at the Vushtrri/Vučitrn cemetery against injured party D.1, where Montenegrin authorities gave their consent to criminal proceedings on this criminal offense as well. Therefore with this physical evidence relating to the extradition procedure, the court held that the applicable provisions of the Law on International Legal Cooperation had been observed.

From the letter provided by the Government Commission for status recognition and verification of persons raped during the Kosovo Liberation War, it has been established that on August 24, 2018, injured party D.1 was officially granted the status of raped person.

In its sentencing considerations, the court examined the degree of criminal responsibility of the accused and found that the accused, who was a court clerk in Vush-

trri/Vučitrn, was a reservist of the Serbian police during the period of the armed conflict and that he intentionally and knowingly committed the criminal offense in co-perpetration with other members of the Serbian forces. The court examined the motive for committing the criminal offense and the violation of a protected victim, where it was established that the accused committed the criminal offense against a woman (protected person) and the victim was of Albanian nationality; while the circumstances in which the criminal offense was committed have been clearly linked to the situation created by the ongoing armed conflict. The behavior of the accused before and after the commission of the criminal offense was established by injured party D.1 and other witnesses, to the effect that the accused engaged in brutal conduct against the Albanian civilian population, physically assaulting them with a wooden cane, and such behavior was also established by the final judgment of the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica, where the accused stood trial for inhuman treatment and inflicting permanent suffering through beatings and violation of bodily integrity and health, and is now serving his sentence on that account, and that based on these reasons, the court has not found any circumstances in favor of extraordinary mitigation for the accused, but only aggravating circumstances. Therefore, based on the above-mentioned circumstances, the court decided to sentence the accused within the legal range provided for this criminal offense, as stated in the enacting clause of this judgment, concluding that even this sentence against him will achieve the required deterrent effect, namely, to refrain from such conduct or committing any criminal offense in the future.

Appellate Court Judgment

The Panel^[22] of the Special Department of the Court of Appeals, presided over by Judge Afërdita Bytyqi, after holding the panel session on December 21, 2021, rendered a decision thereby approving the appeal of the lawyer Nebojsa Vlajić, defense counsel of the defendant Vukotić, and the case was remanded for retrial at the first instance court.

The Court of Appeals found that the first-instance judgment was incomprehensible, and that it failed to present sufficiently the reasons on which it based its decision regarding the defendant's responsibility.

Likewise, this court found that there were many contradictions in the statements of witnesses D.1, A.V., M.I., M.GJ., SH.K. and D.B. as entered with the police and then presented at the main trial. According to the Court of Appeals, the first instance judgment was based on statements entered in the main trial without the

---

[22] Panel members: judges Tomislav Petrović (judge rapporteur) and Bashkim Hyseni.

giving of any argument or reasoning as to why the court did not take into account statements of witnesses entered with the police and prosecution, which mostly related to the identification of the accused, as, according to the court, statements entered in the preliminary procedure regarding the identification of the defendant were more fresh.

Therefore, the Court of Appeals found that the appeal allegations were well-founded and that, based on the findings and observations of this court, the case was remanded to the first instance court for retrial, and the first instance court was required to eliminate the legal violations, administer all the evidence and, depending on the assessment of evidence, issue a fair and lawful decision.

The retrial

The main retrial was opened on October 25, 2022 before the same panel of judges that decided in the first trial.

After the presentation of the opening speech of the parties in the proceedings, who mostly stood by the opening speeches made in the initial trial, the court continued with the hearing of witness/victim D.1.

The trial panel accepted the proposal of the prosecution to consider all the witness statements entered in the pre-trial proceedings and in the previous trial as read out. The representative of the injured party and the defense agreed with this proposal.

The defendant has used his legal right to defend himself in silence.

In the retrial, a total of two (2) court sessions were held and, in the second session on November 11, 2022, the verdict was announced, by which the defendant Vukotić was found guilty and sentenced to ten (10) years of imprisonment.

The main trial was closed to the public due to the sensitivity of the case. Only HLCK, EULEX and OSCE monitors participated in the closed sessions.

First instance judgment (The retrial)

The court announced the judgment in the case, *Prosecutor versus Zoran Vukotić* on November 11, 2022. The judgment found the accused Vukotić guilty of the criminal offense of *war crime against the civilian population* and sentenced him to ten (10) years of imprisonment.

The court found him guilty on the grounds that the defendant Zoran Vukotić, as a member of the police forces of the reserve unit of the MIA of Serbia, in collaboration with other members of this unit, participated in committing physical and psychological violence against the Albanian civilian population, where through use of violence and other inhumane actions, on May 22, 1999, during the armed conflict in Kosovo, he committed sexual violence against a woman of Albanian nationality, in the territory of the Municipality of Vushtrri/Vučitrn. Other women were also raped by Serbian police in the house near the city cemetery of the city of Vushtrri/Vučitrn. At the time of the rape, the victim was three months pregnant, and a few months later she had a miscarriage, thereby losing her twin children.

The court has confirmed that the accused at the time of committing the criminal offense was a member of the police forces reserve unit of the Ministry of Internal Affairs of Serbia. This fact, in addition to being proven by witnesses in this process, was also proven by the final Judgment of the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica (P.nr. 54/2017) dated June 25, 2018.

The court found that the injured party D.1 had learned about the name of the defendant for the first time on the critical day itself, while she was waiting in the convoy – she heard from other people that the defendant was an aggressive person. In addition, the injured party had also seen the defendant on May 2, 1999 while she was in the Studime/Studimlje line and then at the Agricultural Cooperative. The defendant was always wearing a police uniform.

The court assessed all the evidence administered during the main trial and linked them to the factual situation.

Findings by the HLCK

The decision of the Court of Appeals, whereby the case was returned for a retrial, was quite superficial and insufficiently reasoned. It failed to specify the inconsistencies between the statements of witnesses, which should be reviewed at the retrial. However, despite the remarks of the Court of Appeal that, in the retrial, the first-instance court should clarify the contradictions in the statements of the witnesses entered during the pre-trial procedure and at the main trial, the trial panel did not hear any witnesses as recommended by the second instance court, and the retrial of this case was conducted in a very formal way, where only the injured D.1 was heard and the physical evidence was administered together with the witness statements.

4.1. Case: *Prosecutor v. Goran Stanišić*

The Court of Appeals Panel^[23] presided over by Judge Burim Ademi in the criminal case against the accused Goran Stanišić, accused of committing the criminal offense of *war crime against the civilian population*, after the panel session, on September 27, 2022, deciding on the appeal of the defendant's defense counsel, Ljubomir Pantović, rendered a judgment whereby it partially upheld the appeal of the defense counsel.

The appellate judgment only modified the decision on the sentence, thereby sentencing the defendant Stanišić to a prison sentence of fifteen (15) years, for the criminal offense for which he was found guilty.

According to the first and second instance courts, the accused Goran Stanišić, as a reserve member of the MUP police forces of the Republic of Serbia, in the period between 15 and 16 April 1999, in a large-scale and systematic attack by the Serbian military, paramilitary and police forces against the Albanian civilian population in the villages of Sllovi/Slovinje and Tërbovc/ Trbovce in the Municipality of Lipjan/Lipljan, in co-perpetration with other members of this unit, took part in the deportation of the Albanian civilian population, killing thirteen (13) Albanian civilians, and injuring A1.

The course of criminal proceedings

The first investigative actions for these crimes, committed during the armed conflict in Kosovo in April 1999 in the village of Sllovi/Slovinje, Municipality of Lipjan/Lipljan, when the population of this village was subjected to terrorism, ill-treatment, looting and deportation from their homes, with forty-two (42) people killed and many others injured, were taken immediately after the end of the armed conflict.

---

[23] The members of the trial panel: judges Afërdita Bytyqi and Tomislav Petrović.

Shortly afterwards, decisions were made on the opening of investigations against certain suspects, many witnesses were heard, and a number of indictments were filed.^[24]

The SPRK Office, in order to shed light on the circumstances in which these events took place, continued to investigate the case in the village of Sllovi/Slovinje and, therefore, authorized the Kosovo Police (KP), specifically,ly the Serious Crimes Investigations Directorate (SCID), to investigate the circumstances.

SCID investigators, on May 14, 2018, submitted to the SPRK Office the criminal report against Goran Stanišić, MM, SM, as well as against twenty-eight (28) suspects, on the reasonable suspicion that they had committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* and other offenses covered by Chapter XV of the 2012 Criminal Code of Kosovo.

On this suspicion, suspect Stanišić was taken into custody on July 20, 2019 at the border crossing Jarinë/Jarinje, municipality of Leposaviq/Leposavić, for a duration of forty-eight (48) hours.

After reviewing the criminal report and the attached evidence, the SPRK Office on July 22, 2019 issued a decision to initiate investigations against the defendant Goran Stanišić for war crimes.

The SPRK Office, on the same day, submitted to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë /Priština the request for detention on remand^[25], due to the existence of a grounded suspicion that at the time suspect Stanišić, in co-perpetration with unknown persons and members of the reserve formation units of the Serbian army and police, to whom the Kosovo prosecuting authorities do not have access, carried out *war crimes against the civilian population*. This measure

---

[24] According to the information in the possession of the HLCK, based on the regular monitoring of war crime trials, on May 15, 2000, the District Public Prosecutor's Office in Prishtinë/Pristina filed an indictment against Dragisa Pejić for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*. The criminal proceedings regarding this indictment were discontinued, as the accused, following the filing of the indictment, fled from the Mitrovicë /Mitrovica hospital, where he was recovering. The indictment charges him with the criminal offense, carried out in co-perpetration with many other persons who at that time were not accessible to the prosecuting authorities, including the now accused Stanišić.
<https://www.hlc-kosovo.org/storage/app/media/HLC-Kosovo-An-overview-of-war-crime-trials-in-Kosovo-1999-2018.pdf>.

[25] The request was submitted by the State Prosecutor of the SPRK Office, Enver Krasniqi.

would also ensure his presence in court as well as the successful conduct of criminal proceedings.

Following the hearing, the Special Department of the Basic Court in Prishtinë / Priština on July 22, 2019 issued a decision to remand the suspect in detention for a period of thirty (30) days, due to the existence of a grounded suspicion that in co-perpetration, he had committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, in order to continue an unimpeded investigation, hear witnesses, and gather evidence, and because of the risk of his fleeing the country. According to the court findings, Kosovo prosecution authorities had had no access to the suspect for many years.

The SPRK Office (State Prosecutor, Drita Hajdari) on February 6, 2020 filed an indictment against Stanišić in relation to the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, also punishable as *war crimes in violation of Article 3 of the Geneva Conventions*, carried out by means of many different actions.

Indictment

The accused was charged that in April 1999, during the armed conflict in Kosovo, in the capacity of member of the MIA Police Reserve Forces of Serbia, in violation of the rules of international humanitarian law, in the framework of a widespread and systematic attack by Serbian military, police and paramilitary forces against the Albanian civilian population in the villages of Sllovi/Slovinje and Tërbovcë/Trbovac, in the Municipality of Lipjan/Lipljan, and in co-perpetration with other members, he participated in the expulsion of the Albanian civilian population, through killings and other inhumane acts, such as:

1. On April 15, 1999, in the village of Sllovi/Slovinje, together with persons inaccessible to the prosecuting authorities, he entered the yard of the Gashi family and ordered the members of the family to leave their homes. After they went into the courtyard, he took part in the separation of women from men as well as in ordering the women to leave the courtyard and go out into the street. After some of the women had gone out (Z.G. and Xh.H. remained in the yard), they lined up Murat, Omer and Enver Gashi, as well as their nephews, Arben Gashi and Bekim Haziri, by the yard wall and fired at them;
2. On the same day, in the same village, in the same capacity and in co-perpetration with the others, he went to the yard of the Behrami family, driving a *Lada Samara*. After getting out from the vehicle, they fired automatic weapons in the

direction of Fehim, Basri, Florim and Rexhep Behrami, who were in the yard, near the well. On that occasion, they deprived Florim Behrami of his life, whereas the other persons who were in the yard managed to escape;

3. On the same day, in the same village, near the old school, in the queue of the Albanian civilian population that had been forced to leave their homes, he participated in the separation of Jakup Kryeziu, Bajram Gashi, Mejdi Pacolli, Ramadan Kryeziu, Agim Ibrahim and Elmi Berisha. They were ordered to line up near a wall that was near the road, and he deprived them of their lives by shooting at them with an automatic rifle;

4. On 16 April 1999, near the village of Tërbovc/Trbovce, in a place called Lugu i Lakrave/Dolina Kupusa, the accused, with four armed persons in uniform, stopped the injured party A1 and Zylfije Gashi, who were moving through the forest in order to join their families who had left the village. They were ordered to sit on the ground. The injured A1 took the opportunity and tried to escape when she was asked to give them a pack of cigarettes. Defendant Stanišić and other gunmen shot at her and hit her in her right thigh, after which she fell and rolled towards the creek. The villagers found her the same day in the evening hours. Zylfije was found dead in the place where earlier that day she was stopped by an armed group of people, including the accused.

Trial

Following the indictment assessment procedure, the trial started before the aforementioned panel on 25 June 2020.

The issue of the public character of the procedure during the trial was addressed from the very beginning. The trial panel, in accordance with the decision of the Kosovo Judicial Council (KJC) to prevent the spread of Covid-19 virus, allowed the presence of only media representatives and observers at the main trial. The trial panel also informed the attendees that the prosecutor's proposal to grant the status of anonymous witness to a prosecution witness had been reviewed and approved. With the consent of the parties to the proceedings, and in order to protect the identity of the anonymous witness, the trial panel decided that the main trial should be open to the media and observers in the hearings on counts 1 to 3, but only in the presence of trial observers on count 4 of the indictment. Following the decision, all attendees were informed of the obligation to protect the confidentiality of the proceedings, whereby the observers were required to report using court codes for the anonymous witness.

Following the reading of the indictment at the opening of the main trial, the accused pleaded not guilty to the charges with which he was accused.

The main trial continued with the administration of evidence, namely the hearing of witnesses. During the main trial, which took place throughout 2020 and until the end of September 2021, the trial panel held a total of nineteen (19) court hearings (including the initial hearing). A total of twenty-two (22) witnesses were heard, of which eighteen (18) witnesses were proposed by the prosecution, and four (4) witnesses proposed by the defense. In addition, the statements of other witnesses given in the investigative procedures to international missions investigating the events in Sllovi/Slovinje were taken as read. After hearing the witnesses, material evidence was administered: minutes on the identification of the person through the photo array, medical documentation, autopsy reports and other forensic reports, contracts on the sale of real estate, etc.

At the end of the main trial, the defendant Goran Stanišić was cross-examined and answered questions from both the parties and the trial panel.

Defendant Stanišić stated that during the time of the armed conflict in Kosovo, until June 1999, he lived in the village of Sllovi/Slovinje. During the period of the armed conflict, he was engaged as a reserve member of the police station of the Municipality of Lipjan/Lipljan, within the MIA of Serbia. On 15 April 1999, the day the village of Sllovi/Slovinje was attacked, the defendant was on duty securing the Lipjan/Lipljan police station facility. He denied having taken part in the attack on the village of Sllovi/Slovinje. According to what the defendant had heard, the attack was carried out by paramilitary forces who came from Serbia.

Regarding the events of 16 April 1999, the defendant stated that on that day he was at the funeral of his godfather in the village of Dobrotin/Dobratin in the Municipality of Lipjan/Lipljan. According to him, from 8:00 in the morning until 15:00 in the afternoon, he was in Dobrotin/Dobratin, and in civilian clothes. He denies being present at the place called Lugu i lakrave/Dolina kupusa on April 16, 1999.

At the hearing of September 30, 2021, the parties in the proceedings presented their closing arguments.

On October 5, 2021, defendant Stanišić was found guilty of the criminal offense *war crimes against the civilian population* by the Special Department of the Basic

Court in Prishtinë/Priština, on all counts of the indictment, and was sentenced to a maximum of twenty (20) years of imprisonment.

First instance judgment

The Trial Panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština (presided over by Judge Valon Kurtaj^[26], in the case Prosecutor vs. Goran Stanišić, on October 5, 2021, issued a judgment finding the accused Stanišić guilty of committing the criminal offense *war crimes against the civilian population* and sentenced him to twenty (20) years of imprisonment.

According to the court, the accused Goran Stanišić, as a reserve member of the MIA police forces of the Republic of Serbia, in the period between 15 and 16 April 1999, in a large-scale and systematic attack by the Serbian military, paramilitary and police forces against the Albanian civilian population in the villages of Slllovi/Slovinje and Tërbovc/Trbovce in the Municipality of Lipjan/Lipljan, in co-perpetration with other members of this unit, took part in the expulsion of the Albanian civilian population, killing thirteen (13) Albanian civilians, and injuring A1.

The court in this criminal case confirmed the factual situation from the evidence administered in this judicial process.

The important and indisputable facts, which the court has confirmed in this criminal case, are that:

- The accused Goran Stanišić was a resident of the village of Slllovi/Slovinje in Lipjan/Lipljan until the end of the armed conflict in Kosovo. This fact is confirmed by a series of items of evidence and witness statements, amongst the most important of which is the statement of the accused Stanišić himself, who confirmed in his statements that he lived in the village of Slllovi/Slovinje in Lipjan/Lipljan together with his family (parents, wife and children) until they left the village after the end of the armed conflict and the entry of NATO forces into Kosovo;
- The accused Goran Stanišić is the son of Tomislav Stanišić, known by all residents of the village of Slllovi/Slovinje and beyond by the nickname of “Tomqi”. This fact was confirmed by the court both from the written documents in the case files, which prove the identity of the accused, and from the statement of the accused when his personal notes were ascertained;

---

[26] The members of the trial panel: the judges Valbona Musliu Selimaj and Musa Konxheli.

– The accused Goran Stanišić was a neighbor of the Gashi family, where the massacre took place, of which Goran Stanišić is accused. Goran Stanišić and the Gashi family were living in the vicinity of one another where they had their homes and properties, and where they often helped one other. This fact is testified by the witnesses Z.G. and Xh.H., but also the fact that they were neighbors is not denied by the accused Goran Stanišić himself;

– During the armed conflict in Kosovo, the accused Goran Stanišić was engaged as a reserve policeman of the police forces of the Ministry of Internal Affairs of Serbia, respectively engaged in the Police Station of Lipjan/Lipljan. The accused Stanišić was engaged as a reserve policeman at the Lipjan Police Station from October 1998 until the end of the war in Kosovo and the entry of NATO forces;

– During the time of the armed conflict in Kosovo, specifically on April 15, 1999, a massacre took place in the village of Slllovi/Slovinje in Lipjan/Lipljan municipality, where 46 civilians – Albanian residents of this village – were killed. And on April 16, 1999, a massacre took place in the village of Tërbovc/ Trbovce in Lipjan/Lipljan municipality, where Zylfije Gashi was among the massacred Albanian residents;

– Before the massacre took place, there was a discussion between the residents of Albanian nationality in the village of Slllovi/Slovinje and the Serbian police and armed forces, to meet and talk about the security of the village and the assurances they were giving the residents about their safety, telling them not to leave the village and promising that nothing bad would happen. However, contrary to that, the worst happened, and one of the policemen who made the promise to them is the accused Goran Stanišić. This fact is emphasized by the witness Sh.S. in his statement entered with the UNMIK Police on September 4, 2002.

The court confirmed that on April 15, 1999, at around 13:00-14:00, in the village of Slllovi/Slovinje of the Lipjan/Lipljan Municipality, in the courtyard of the Gashi family house, the accused Goran Stanišić, in co-perpetration with other members of the police reserve forces, and military, paramilitary and Serbian police forces, first went to the yard of the Gashi family without masks which they then put on, as they lined up the following persons, now deceased, in the yard of the house: Murat Gashi – the head of the family -, his two sons Omer and Enver Gashi, and his two nephews Arben Gashi and Bekim Haziri; whereby they then they shot at them with automatic weapons and killed them all.

The court confirmed that the accused Stanišić participated in the massacre of the Gashi family from the statements of witnesses Z.G. and Xh.H.

Through this judgment, the court found the defendant Stanišić guilty and confirmed that on April 15, 1999, around 13:00 – 14:00 in the village of Sllovi/Slovinje, the accused, in co-perpetration with other members of the reserve police, military forces, Serbian paramilitary and police forces, and near the old school of the village, separated Jakup Kryeziu, Bajram Gashi, Mejdi Pacolli Ramadan Kryeziu, Agim Ibrahim and Elmi Berisha from the line of local Albanian civilians whom they had forced to leave their homes. After they had lined them up against the wall of the house of a Serbian resident of the village, they shot at them with automatic weapons, killing them all.

The fact that the accused participated in this massacre is confirmed by the witness D.B., who was in the convoy with the civilian population and who saw the above-mentioned detainees near the old school at the crime scene, where among the uniformed members of the Serbian forces was also Goran Stanišić, who participated in detaining them. Other witnesses proposed by the prosecution also testified regarding the detention of these persons.

The court confirmed that on April 15, 1999, at around 18:00-19:00, in the village of Sllovi/Slovinje, the defendant Stanišić, together with other members of the Serbian forces, went to the backyard of the Brahimi family, and that, after getting out of the car, they shot with automatic weapons in the direction of Florim Brahimi, F.G., B.B. and R.B. who were in the backyard of F.B.'s house, whereby they killed Florim Brahimi, while the three other persons survived by managing to escape from the crime scene.

The fact that the accused participated in this murder is confirmed by the witnesses B.B, F.G and R.B, who were eyewitnesses of the event.

Also, the court found that on April 16, 1999, near the village of Tërbovc/Trbovce, in the place called Lugu i lakrave/Dolina kupusa, the late Zylfije Gashi, A1 and G.G, while returning from their homes towards the mountain where they were sheltering, encountered Goran Stanišić and four other members of the Serbian forces, and G.G managed to escape from the scene, while Zylfije Gashi and A1 were detained. Although detained and surrounded by these members of the Serbian forces, at one point A1 managed to leave and, while running, she was wounded in the back side of her leg from gun shots fired by the accused Stanišić

and other members, while the late Zylfije stayed there and was later killed. The injured A1 was found in the vicinity of a creek near the scene, while the deceased Zylfije Gashi was found killed at the place where they were stopped by Stanišić and the others.

The fact that the accused participated in this event is confirmed by witnesses A1 and G.G.

Appellate Court Judgment

The Court of Appeals Panel, presided over by Judge Burim Ademi in the criminal case against the accused Goran Stanišić, accused of committing the criminal offense of *war crime against the civilian population*, after the panel session, on September 27, 2022, deciding on the appeal of the defense counsel of the defendant Ljubomir Pantovic, rendered a judgment whereby it partially upheld the appeal of the defense counsel.

The appellate judgment only modified the decision on the sentence, thereby sentencing the defendant Stanišić to a prison sentence of fifteen (15) years, for the criminal offense for which he was found guilty.

The Court of Appeals found that the claims of the defense regarding the essential violations of the provisions of the criminal procedure were unsubstantiated, since the first instance court provided the appropriate reasons on all decisive facts and assessed the evidence in accordance with the provisions of the criminal procedure code. In the present case, clear reasons were given about the place, time and manner of commission of the criminal offense by the accused.

Also, the Court of Appeals found that the appeal allegations of the defense counsel and the accused regarding the erroneous and incomplete verification of the factual situation was unsubstantiated, because, according to the case files, the factual situation has been correctly and completely established, that the accused participated in the expulsion, killing and violence against the Albanian civilian population, as proven by the first instance judgment.

In terms of the contentions of the defense counsel regarding the sentencing decision, the court found that such contentions were well-grounded. The court found that, according to the provision of Article 38 of the CL of the SFRY, the prison sentence cannot be shorter than fifteen (15) days and longer than fifteen (15) years of imprisonment, while according to paragraph 2 of this Article, the court

can impose a sentence of twenty (20) years of imprisonment only for criminal offenses for which a death penalty is provided.

UNMIK Regulation, No. 1999/24, dated December 12, 1999, which entered into force on June 10, 1999, abolished capital punishment (Article 1.5), and the punishment of long-term imprisonment of forty (40) years was not instituted instead of the death penalty.

With the amendment of the aforementioned regulation through Regulation No. 2000/59, dated October 27, 2000, Article 1.5 of this regulation, the death penalty was abolished, while the provision of Article 1.6 of this regulation determined that for each criminal offense, for which the applicable law in Kosovo on March 22, 1989, provided the death penalty, the punishment will be imprisonment between the minimum provided for that criminal offense and the maximum of forty (40) years. However, the transitional provisions, Article 4 of this regulation, provide that this regulation entered into force on October 27, 2000, while the new Article 1.6 applies only to crimes committed after this date.

The second UNMIK regulation (2000/59) did not create new criminal legislation, but only amended the death penalty to forty (40) years of imprisonment, since the first regulation (1999/24) only abolished the death penalty and no long-term prison sentence had been determined until its amendment covering the period from June 10, 1999 to October 27, 2000, specifically based on Article 1.6 of the amended Regulation (2000/59), which has clearly determined that the long-term prison sentence applies only to crimes committed after October 27, 2000, taking into account the principle of prohibition of retroactivity of the criminal law. Due to the fact that there is no legal basis for the imposition of a long-term prison sentence during this period, as well as the principle of application of the most favorable law, the Court of Appeal found that for all criminal offenses of war crimes and other criminal offenses which have been committed until October 27, 2000, and for which the CL of the SFRY is applicable, the maximum sentence of imprisonment is fifteen (15) years^[27].

The court found that the appeal of the defense counsel of the accused was correct that the maximum prison sentence, which in this case could have been imposed on the accused, was the prison sentence for a duration of fifteen (15) years, and therefore the second-instance court also modified the first-instance judgment regarding the decision on the sentence from twenty (20) years to fifteen (15) years,

---

[27] Judgment of the Supreme Court, Pml.nr.138/2021, dated May 5, 2021.

as it found that the maximum sentence for this criminal offense is lower than the maximum penalty imposed by the first instance court.

Findings of the HLCK

– The panel of the Court of Appeals has rightly reasoned that, when rendering the judgment, the court should use CC of the SFRY and that the UNMIK Regulation number 1999/24 of December 12 1999 should also be taken into account, and that the second UNMIK Regulation 2000/59 of October 27, 2000 cannot be applied in cases of war crimes, since its application is only possible for criminal offenses committed after October 27, 2000 and not before this date.

– The Court of Appeals, through this decision, as well as the Supreme Court of Kosovo, through its decision dated May 5, 2021, in the case Pml. No.138/2021, have created a more lenient practice of maximum punishment compared to the previous practice, where the defendant Čedomir Jovanović was sentenced for war crimes to twenty (20) years of imprisonment by the District Court of Prizren in June 14, 2001, a decision that was also upheld by the second instance. The Supreme Court of Kosovo, as the highest judicial instance in Kosovo, which is also competent for issuing legal opinions, when deciding on the request for protection of legality in the specific case, must issue a detailed and comprehensible decision for the parties in the proceedings, with the aim of unifying the sentencing practice and the maximum prison sentence for criminal offenses of war crimes in Kosovo.

5.1. Case: *Prosecutor v. Zoran Đokić*

Trial Panel^[28] of the Supreme Court, presided over by Judge Mejreme Memaj, in proceedings regarding the extraordinary legal remedies (the request for protection of the legality of the defense counsel of the convicted, Zoran Đokić), in the case *Prosecutor versus Zoran Đokić*, through the judgment dated February 15, 2022, dismissed the request for protection of legality and confirmed the judgment of the Special Department of the Basic Court of Prishtinë/Priština (PS. nr.15/2019) as well as the Court of Appeals Judgment (APS. No. 22/2021).

Through the Judgment dated October 12, 2021, the Court of Appeals confirmed the first instance judgment for the convicted Đokić, whereby the defendant was sentenced to twelve (12) years of imprisonment for the criminal offense of *war crime against civilian population*.

Course of Criminal Procedure

On October 8, 2018, the SPRK office decided to open an investigation against the suspect, Zoran Đokić, into criminal offenses related to suspicions that in the Kristal settlement in Pejë/Peć, during March and May 1999, he participated in the commission of several criminal offenses together with certain other persons, in uniform and armed, where 33 Albanian civilians were killed. According to the decision, an investigation was also opened against suspects R.B., V.I., and S.S. The investigations were opened following investigative actions carried out by the Kosovo Police (KP) Serious Crimes Investigation Directorate (SCID) and the collection of evidence.

The SPRK office submitted to the Serious Crimes Department of the Basic Court in Pejë/Peć a request for an arrest warrant for the persons suspected of this crime against whom investigations have been opened, but it was not possible for them to be summoned regularly. They did not respond to regular summons from the com-

[28] Members of the panel: judges Nesrin Lushta and Rasim Rasimi.

petent institutions. Upon verification, information was provided that they did not reside at the addresses held by the prosecution.

Acting in relation to this request by the prosecution, the Basic Court in Pejë/Peć, on November 2, 2018, issued an arrest warrant against the persons subject to the aforementioned decision of the prosecution, dated October 8, 2018, to initiate investigations. Pursuant to this warrant, at the border crossing in Jarinë/Jarinje, Municipality of Leposaviq/Leposavić, on February 1, 2019, at 22:00, suspect Zoran Đokić was deprived of his liberty. Regarding the other suspects, the investigations were terminated because they were unreachable by Kosovo prosecuting authorities.

Following the deprivation of the liberty of Zoran Đokić, a decision was made to detain him for forty-eight (48) hours and a motion was made for detention on remand, to ensure his presence in court and to enable the unobstructed conduct of criminal proceedings.

The pre-trial judge of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Pejë/Peć, on February 2, 2019, issued a decision imposing detention on remand against suspect Đokić for a period of one (1) year, up to March 2, 2019. With this decision, the defense's motion to impose a more lenient measure was rejected. This decision was affirmed in the appellate procedure before the Court of Appeals, by its decision dated February 22, 2019.

The SPRK office filed the indictment against Đokić on May 31, 2019. After the entry into force of the new Law on Courts of Kosovo,^[29] the indictment was ceded to the recently established Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, to assume jurisdiction and adjudicate accordingly.

Indictment

The SPRK office (State Prosecutor Habibe Salihu) filed an indictment against Đokić involving multiple counts of *war crimes against the civilian population*,^[30] a war crime which was in serious violation of Article 3 common to the Geneva

---

[29] With the new Law on Courts, which entered into force on January 2, 2019, a Special Department was established at the Basic Court in Prishtinë/Priština, which is competent to try cases upon indictment by the SPRK Office, responsible for the investigation and prosecution of serious criminal offenses: <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18302>

[30] Provided and punishable under Article 142 of CCSFRY, applicable in conjunction with UNMIK Regulation 24/1999, dated December 12, 1999.

Conventions and a war crime which was in serious violation of the laws and customs applicable to armed conflicts of a non-international character.

The accused, according to the indictment, committed these offenses in such a manner that:

– during March and April 1999, in the settlement of Kristal in Pejë/Peć, acting within an organized criminal group composed of uniformed and armed members of the Serbian army, police, and paramilitary groups (still unreachable by Kosovo law enforcement agencies), by engaging in terrorism, robbery, murder, and deportation, he violated the bodily integrity and health of the vulnerable Albanian civilian population, which was not directly involved in conflict. In this case, he entered the homes of Albanian civilians, forced them and their families to leave the city, caused them great emotional suffering, confiscated their money and valuables, and, consequently, inflicted physical and mental abuse. From the house of the now deceased Hilmi Zeqiraj, he expelled his family and the Zeqiraj families who at that time had taken refuge in his house (the family of his brother, Skënder, and the family of Shaban Kaliqani, who had previously been forced to leave their family homes) and then ordered them to hand over money and valuables, such as their family jewels. In the yard of Hilmi Zeqiraj's house, he beat Shaban Kaliqani and hit him in the face, breaking his teeth, and then killed Hilmi Zeqiraj. From Skender Zeqiraj he took money to the amount of DM 1,000. After kicking the civilians out of their homes, at A.M.'s gate, about 70 meters away from the yard of the Zeqiraj house, the accused separated Skender Zeqiraj, Shaban Kaliqani and Bashkim Berisha from the column, and then, in A.M.'s yard, opened fire from a Kalashnikov, hitting Skender in the head, and shooting Bashkim in the chest. He told Shaban: "What are you waiting for? Leave!" Shaban left, and fled the scene. On the way, he ran into Riza Mamaj, who was then shot in the chest as he approached the armed group. Succumbing to his injuries, he died instantly. Shaban continued on to his father's house, from where, the next day, he went to Montenegro.

Trial

The trial before the Trial Panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština was formally opened on December 4, 2019.

This case involved a total of twelve (12) court sessions, where a total of seventeen (17) witnesses were heard. Of these, nine (9) witnesses were proposed by the SPRK, six (6) witnesses were proposed by the injured party, and two (2) witnesses were proposed by the defense.

After hearing the witnesses proposed by the parties in the proceedings, the physical evidence was administered, and the defendant was heard.

On January 8, 2021, the case prosecutor amended the indictment, now charging the defendant with five (5) counts in the indictment:

1) During the months of March-April 1999, and specifically on March 29, 1999, in the “Kristal” neighborhood of Pejë/Peć, in co-perpetration with an organized criminal group of Serbian nationality, among whom was a person named Dragan as well as NN still unidentified persons wearing police, paramilitary, and military uniforms, he was engaged in causing great suffering or violation of bodily integrity or health, applied measures of intimidation against the unprotected civilian population, committed murders, looting of a city or a place, ordered the displacement of the civilian population for conflict-related reasons directed against the civilian population or particular civilian individuals who did not participate directly in conflict, in such a manner that he, the accused Zoran Đokić, in co-perpetration with the above-mentioned persons, went to the “Kristal” neighborhood in Pejë/Peć, participated in the operation that had begun for the expulsion of Albanian citizens from their homes, and often their killing, in such a manner that while the family of injured party Lutfi Hajzeri, namely his brother Bedri and their children, were being forcibly removed from their home, as they were getting into their “Yugo 45A” car, of an orange color, he tried to stop them by addressing them with the words “Halt! Halt!”, and when they stopped, he and his co-perpetrators shot at them in order to deprive them of their lives, with four bullets hitting the car where were seated injured party Lutfi Hajzeri’s two minor children, who at that moment were leaving with their uncle Bedri; these shots wounded both sons of injured party Lutfi Hajzeri.

2) Defendant Zoran, together with other unidentified persons, first shot at injured party Lutfi, then entered his house, where they robbed him and took all the money he had, and also forced him together with his wife and sister-in-law to leave their homes; after which the defendant together with other persons went to the house of injured party Fuad Hoxhaj and, after realizing that the entire family were inside, in order to deprive them of life, lit some kind of bomb with a match, causing the trees that were in the yard to burst into flames, which spread to the house of injured party Fuad Hoxhaj; at which point the accused and the co-perpetrators left, so injured party Fuad together with his family managed to extinguish the house fire.

3) The accused, Zoran Đokić, had also entered the house of Hilmi Zeqiraj (now deceased), in such a manner that defendant Zoran, together with still unidentified persons, forcibly entered the house of the now deceased Hilmi, and while he was at home together with his family and the family of his brother Skender (also now deceased) and the family of injured party Shaban Kaliqani, forced the families to leave their homes, first battering injured party Shaban, then mistreating the late Hilmi and Skender Zeqiraj, robbing them and forcing them to hand over all the money they and their families had, including their family jewels; subsequently, in the yard of this house, they proceeded first to beat injured party Shaban again, by hitting him in the face and breaking his teeth, whilst also forcing Skender to go and find more money, and killing Hilmi.

4) Thereafter, on his return from looking for money as ordered, Skender, seeing his brother, the late Hilmi, now murdered, fell into great distress and started shouting, but was forced to hand over DM 1,000, and subsequently forced to leave the house; whereupon, Skender and Shaban met Bashkim Berisha (now deceased), whom the Serbian paramilitaries had forced to leave his house; on reaching A.M.'s door, approximately 70 meters from where Hilmi was killed, they were separated by the defendant from the column of Albanian citizens who had been forcibly removed from their homes, and again defendant Zoran stopped Skender, Bashkim and Shaban, forcing them to turn their faces towards him; and once all three had approached to within one meter of him, he addressed Skender and Bashkim, telling them, "You two go inside!", meaning into A.M.'s yard, and as he moved Skender and Bashkim inside the yard by about 4-5 meters, defendant Zoran then fired his Kalashnikov, hitting Skender in the face with a burst of shots, then fired a burst of shots into Bashkim's chest, leaving both dead, and then turned to Shaban and addressed him with the words "Run! What are you waiting for?" whereupon injured party Shaban, acting as ordered by the defendant, managed to leave.

5) Nearby on the road, the accused met Riza Mamaj (now deceased), who was pushing a wheelbarrow and whom the paramilitaries asked where he was going, to which he responded and then proceeded to push the wheelbarrow towards his cousin's house, only to be shot in the chest, falling down dead onto the wheelbarrow; subsequently, Shaban continued on his way, staying first at his father's house, and *leaving* the next day for Montenegro.

– By acting in this manner, he committed the criminal offense of war crimes.

The prosecutor extended the indictment by one (1) additional count:

1) During the months of March-April 1999, namely on March 28, 1999, in the "Te

Soliterat” neighborhood, now called “Rrokaqielli”, in Pejë/Peć, in co-perpetration with an organized criminal group of Serbian nationality, among whom was a person named Siniša as well as a couple of other persons wearing police, paramilitary, and military uniforms, aiming to cause great suffering or violation of bodily integrity or health, applying measures of intimidation against the unprotected civilian population, committing murders, looting places, ordering the displacement of the civilian population for conflict-related reasons directed against the civilian population or particular civilian individuals who did not participate directly in conflict, the defendant, together with other persons, forcibly entered the house of Albanian citizens to look for a person named Luan, who was not home on that day, and then entered the house of injured party A.N., firing their weapons (Kalashnikovs) in the air and forcing them to leave the house within a time limit of 5 minutes, addressing them with the words “Šiptari (Shiptars), all of you should be killed! Go to Albania!”, proceeding to force injured party Agim and other Albanian citizens to leave their homes, and separating family members in opposite directions, some in the direction of Albania, the rest in the direction of Montenegro.

– By acting in this manner, he committed the criminal offense of war crimes.

Judgment of First Instance

Trial panel^[31] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided over by Judge Arben Hoti, in *Prosecutor v. Zoran Đokić*, on February 11, 2021, issued a judgment^[32] finding the defendant guilty as charged. According to the judgment, the accused, Đokić, was found guilty on all counts of the indictment and was sentenced to a prison term of twelve (12) years, with time spent in detention on remand counting towards the sentence.

According to the court, the statement of facts was established based on witness testimony and physical evidence administered in the trial.

The fact that the victims, Hilmi Zeqiraj, Skender Zeqiraj, Bashkim Berisha and Riza Mamaj, were found in the mass grave in Batajnica in the Republic of Serbia was indisputable.

Regarding the critical dates, initially on March 28, 1999, in the “Te Soliterat” neighborhood now “Rrokaqielli” in Pejë/Peć, and then on March 29, 1999, in the “Kristal” neighborhood in Pejë/Peć, based on the testimony of witnesses it was established that, after the bombing of Serbian military, police, and paramil-

---

[31] Members of the trial panel: judges Albina Shabani Rama and Shadije Gërguri.

[32] Judgment of first instance, PS No. 15/19.

itary targets by the NATO military alliance which started on March 24, 1999, in the city of Pejë/Peć, specifically in these two neighborhoods, the Serbian forces launched an ethnic cleansing campaign, which was described by the witnesses, as all of these witnesses were forcibly removed from their homes due to their Albanian ethnicity, ending up as refugees mainly in Montenegro.

The testimony of witness V.B. was of great importance in identifying defendant Zoran Đokić as taking part in war crimes. The witness V.B. met the defendant at the door of her house, and she had communicated with him, begging him not to abduct her brother. She described the defendant as the person who abducted her brother, Bashkim.

Also, the testimony of witness Shaban Kaliqani was, according to the court, authentic evidence, proving the suffering and horror that Albanian families had experienced on the critical day, being subjected to extreme physical and psychological violence, mass displacement from and burning of their homes, and killings of the unarmed civilian population just because they were Albanian. This witness described in detail how Skender, Bashkim, and Riza were killed.

According to the court, the testimony of other witnesses also confirmed the presence of the defendant on the day and at the place where the crime took place.

That the defendant was a member of the reserve police force was proven by the physical evidence, the copy of the roster dated June 3, 1999, issued by the Ministry of Interior Affairs (MIA) Secretariat in Pejë/Peć, by the Police Station Commander, Major Miloš Stojanović. That we have not been dealing with another person with the same name and surname was confirmed by the physical evidence, namely the list found on open sources of the MIA, which in 1999 had published the list of police officers killed in 1998 in Kosovo.

The grounds for this judgment by the Court were based on the facts and evidence administered in the trial, leading to the conclusion that this evidence proved unequivocally that defendant Zoran Đokić, in co-perpetration, committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* under Article 142 in conjunction with Article 22 of CCSFRY, in conjunction with Article 3 of the Geneva Conventions of August 12, 1949, and Article 4 of the Second Protocol of June 8, 1977.

In terms of damages, the injured parties, L.Z., M.Z., V.B., SH.K., M.XH., F.H., F.M., A.N., and L.H. were instructed to pursue a civil claim.

Judgment of Court of Appeals

The Court of Appeals, deciding^[33] the appeals of the parties in a procedure against the judgment of first instance, rejected as unfounded the appeals of both the prosecution and the defense, while dismissing as inadmissible the appeal of the representative of the injured party.

Regarding the appellate allegation of the prosecution, the Court of Appeals found that it was without merit and that there were no discrepancies between the enacting clause and the reasoning, due to the fact that the action of the accused of firing an automatic weapon in the direction of witness F.H. and his uncle with the intention of depriving them of life had not been included, and also held that the allegation was unfounded because such an action was not included in the description of the incriminating actions of the accused in the indictment, and consequently, as such was *prima facie* unreasonable. In addition, because the allegations that the judgment was rendered on erroneous and incomplete findings of fact, since the judgment contained essential violations and for this reason an erroneous finding of fact was reached, and that the court had rendered the judgment without fully establishing the statement of facts, and that this was a result of failure to accurately assess the physical evidence and witness testimony, therefore the Court had not accurately assessed the statement of witness Shaban Kaliqani, where he indicated that Skender and Bashkim were killed by the accused, and that he had given this evidence to the CDHRF. The panel was of that opinion, regarding the discrepancies in the testimony of Shaban Kaliqani, who had identified two persons, namely N.M., in 2000, and the accused, Zoran Đokić, in 2016.

The court of first instance had explained this circumstance, that among the photographs presented to this witness in 2000, it was not certain whether the photo array included a photograph of the accused. In the absence of other witnesses and other corroborative evidence, the court did not find the accused to be a direct executioner of Skender and Bashkim, nor that the person who executed them was positioned at A.M.'s house waiting for the column of persons whom the soldiers were expelling, which was a circumstance that did not match the circumstances provided in witness testimony that the defendant had kicked them out of their house or with the statements of injured party V.B., who testified that the accused took her brother and ordered them to move up in the direction of A.M.'s house. Such reasons submitted as convincing, fair, logical, and in accordance with the evidence supplied, were also accepted by this court.

---

[33] Judgment APS. No. 22/2021 of November 15, 2021.

Regarding the defense's appeal, the Panel found that, in the judgment being challenged, the evidence and testimony were assessed one by one and in relation to the other pieces of evidence, then conclusions were drawn as to whether the facts were proved or not, in accordance with the requirement and legal standard provided in Article 261, paragraph 2 of the CPCRK, and that the judgment contained clear and complete reasons on the crucial facts, and that therefore the court of first instance found that the evidence and testimony of the witnesses constituted credible evidence, which proved beyond a grounded suspicion the guilt of the accused.

The appellate allegation that there was a violation of the provision of Article 288, paragraph 2 of CPCRK, was unfounded, because paragraph 1 of the cited provision allows the parties, defense counsel, and injured party to request, even after the trial has been scheduled, that new witnesses or expert witnesses be summoned to the trial or that new evidence be collected. The request of the parties must be supported by reasoning and must indicate which facts are to be proven and by which of the items of evidence proposed; therefore the testimony of witnesses, after the principal proposal by the parties in the trial, did not constitute any procedural obstacle to their hearing.

While paragraph 2, invoked by the defense, that witnesses and evidence may only be called if in favor of the accused, the Panel did not share this interpretation of the law with the defense, and considered that the meaning of the provision in paragraph 2 should be read in conjunction with the principle paragraph 1 of this Article, as that provision allows the parties, defense counsel, and injured party to propose evidence and witnesses, and that therefore the opposite meaning would give exclusivity only to the accused. Hence, it could be clearly concluded that the provision, not only in textual terms but also in logical terms, was not built for this purpose. Furthermore, it was a fact that the provision of Article 288, para.2 of the CPCRK ensures the right of the accused to a fair trial, namely, so that that right is not harmed by any rejection of proposed evidence; but this does not imply that the proposals of the parties and the injured party to hear witnesses and new evidence should only be allowed if in favor of the accused.

The Panel considered that failure to inform counsel to participate in investigative actions did not *a priori* render the evidence inadmissible, as the defense had had the opportunity to challenge the grounds of legality and to impeach the evidence collected in certain investigative actions during the further stages of the criminal proceedings. Therefore, such a violation must be assessed in the context of the impact on the regularity and legality of the court decision, and such a causal link

should be proven and not assumed; and therefore, such a violation in light of the circumstances of the instant case was not considered an essential violation of the provisions of criminal procedure.

The Panel found that the situation concerning the amendment and extension of the indictment under Article 351 of the CPCRK, as a result of evidence and facts discovered in the course of the trial, and the emphasis on a violation of the imperative provisions of Article 241, para. 1.1.7 of the CPCRK, which require the indictment to be supported by reasoning, was without merit. That provision addresses the filing of the initial indictment, but not the issue of its amendment and extension in the course of the trial, therefore the instant procedural situation as raised was outside the purview of this provision. In the instant case, in the view of the prosecutor, new facts were derived calling for the amendment and extension of the charges and, at the same time, the prosecutor had provided the accused, timely and clearly, information detailing the factual basis for the amendment and expansion of the charges against him.

There is a distinction between amending and extending the indictment at this procedural momentum, as opposed to filing the initial indictment and, in this respect, the indictment may be amended and extended even orally on the record or by proposing a recess for the new indictment to be prepared. However, in every situation it is a duty of the court to provide opportunities and time for the defense to prepare, and in this specific case, it could be established from the trial record that such an opportunity was awarded to the defense.

Regarding the appellate allegation that the court went beyond the scope of the indictment, where in the penultimate paragraph of count II of the judgment it found that the accused forcibly removed Bashkim Berisha from his house, although he was not charged with this in the indictment, to determine whether the scope of indictment was exceeded, the actions of the accused as charged according to the judgment should be looked at in the comprehensive context of the incriminating actions of the event described in the amended indictment, and not by detaching only this fragment as an isolated incident from the event and its course in relation to the late Bashkim Berisha. The fact that the court in its judgment made such a finding of fact based on the testimony of injured party V.B., was not considered to exceed the scope of indictment because:

a) it did not change the legal qualification of the criminal offense (to the qualification of a more serious criminal offense, or a criminal offense of a different nature and outside the chapter of offenses as charged);

b) it did not change his role in the commission of the criminal offense, according to the indictment and the judgment, since the defendant was accused of being a co-perpetrator with other persons and it remained the same according to the judgment too; and

c) the change consisted in the context of the same criminal event that occurred and in accordance with the proven outcome, that even the trial panel found certain incriminating actions as proven.

Consequently, in this respect, the court of first instance, in the context of the event, explained and gave tangible form to the incriminating actions based on evidence which it held credible, without compromising the substance of the charge. In this context, it is important to note the outcome of the final finding according to the judgment, that the accused, according to the indictment, was charged with opening fire with a Kalashnikov and killing the late B.B., where the trial panel did not accept this version of events, and in its judgment found a version of events that was more favorable for the accused, namely that a member of the armed group shot at the deceased, and therefore, in its totality, the situation of the accused was not aggravated in relation to the incriminating volume as charged under the amended and extended indictment.

The court of first instance, in determining the accuracy, truthfulness, and credibility of the testimony of the witnesses, provided sufficient and compelling reasons, which were also accepted by this Court. The testimony of direct witness V.B. was fully and exhaustively assessed. In assessing this evidence, the court analyzed in detail how she was able to identify the accused. Despite the fact that the witness had been heard several times, her testimony was consistent, not contradictory between the statements given in the investigative procedure and in the course of the trial, in relation to the characteristics and features involving the identification of the accused, and the fact that the event was hard and unique in her life meant that the memorization of such traumatic events was strongly anchored in her brain.

The appellate panel concluded that the identification of the accused did not come from a single identifying piece of evidence, because witness M.XH. identified the accused as “the member who did not take my money,” a circumstance which vests this testimony with objectivity and manifests a high degree of credibility from this witness. Also, witnesses A.N. and F.H. had known the accused before and had identified him, had shown on the basis of which characteristics they had distinguished him, such as hair and eyes, and that in this defendant these two

physical features, according to the court of first instance, were characteristic and stood out, rendering irrelevant the application of face paint in certain parts. The appellate panel agreed with the trial panel's finding that the above evidence was credible, objective, and accurate.

Regarding the findings of fact, the appellate panel noted that one of the crucial issues in the instant criminal case was the identification of the accused by witnesses, and whether they had managed to firmly and credibly identify the accused as a participant in the commission of criminal offenses, which occurred on March 28-29, 1999, at the place, time, and under the circumstances specifically described in the enacting clause of the challenged judgment.

The appellate panel recalled that the issue of visual identification in criminal jurisprudence must be handled with special care because of the probability of misidentification, even by honest and seemingly impressive witnesses, as a result of common obstacles that people may face while committing events and happenings to human memory. It is therefore important to examine in detail the circumstances in which the identification takes place, including the objective aspects of the witness meeting with the accused, such as duration, physical distance, whether the witness had the opportunity to have a clear view of more typical features, such as face, eyes, chin, hair, eyebrows, physical features, and whether witnesses have previously known the accused. However, whether accurate and credible identification has been achieved, must be decided based on the totality of evidence related to the issue of identification, both corroborating and refuting evidence.

Direct witness V.B. testified several times; and when asked "Can you describe the appearance of those people, the uniforms, the weapons they possessed?" the injured party explained that on the critical day, "the accused person and some others wore two types of uniforms, one type were green with some brown stripes, while the other uniforms were gray, and most of them had their faces painted black."

When asked if she remembered any of the paramilitaries and if she could describe them, the injured party replied that "The first paramilitary, who grabbed me by the clothes I was wearing and pushed me to the ground, was of average build, about 30 years old, with a bandana on his head, with green eyes, and black paint on his face, while the second paramilitary I remember was much younger and skinny, wore a lighter color mottled uniform, and had a long gun in his hand".^[34]

---

[34] Record of witness examination, dated February 25, 2019, PPS No. 23/2018, p. 4, last paragraph.

The same witness, upon presentation of a photo array, identified the accused, Zoran Đokić in Photo No. 1, and another paramilitary in Photo No. 10, as persons who had abused her on the critical day, and took her brother from their home.^[35]

Also, in the trial record dated December 19, 2019, when asked by the special prosecutor: “Had you discovered before today, who those persons were who took your brother on the critical day?” the witness replied; “No one told me anything, but based on the face, I learned who that person was and what his name was.”^[36]

Witness M.XH. testified that he saw injured party V.B. that day looking for her brother Bashkim, firmly identified the accused as the second person “who did not take my money and kicked me out of my house” (identifying him as 25-27 years old, uniformed, with a flushed face, green eyes). He also identified the accused, Zoran Đokić, upon presentation of a photo array and pointing at Photo No. 3, which matched the description provided by this witness.

Witness A.N., in the court session on July 9, 2020, stated that he knew the accused well due to the fact that he was responsible for reporting on activities by Serb forces in that part of the city of Pejë/Peć, further stating that both he and the accused attended the same school. He also stated that a few days before March 28, 1999, the accused with some paramilitaries came to some of his neighbors looking for a person named L., who was a mechanic and autobody repairer, in order to take some of his cars, but he and his family had left their home. This witness also explained that it was the accused who expelled him and some other residents from their neighborhood, giving them 5 minutes to leave, and also stated that he had known the accused since 92-93, being that this witness was an activist and took notes for such groups, further stating that he went to school with him at “Ramiz Sadiku”, and that they called him “Z...”.

Witness F.H, in his trial testimony on June 18, 2020, stated that on the critical day, after Serbian forces had entered the neighborhood, he was in the neighborhood, but then, on learning that a large group was entering, he ran home and informed his father, and his father directed him to the roof of their house together with his cousin, in order to evade the Serbian paramilitary forces. This witness testified that, from the roof above, he saw multiple movements in the neighborhood, and that at one point two persons had entered his house, one of them being described

---

[35] Record of identification of the person through photograph, dated February 25, 2019, PPS No. 23/2018, p. 2.

[36] Trial Record, dated December 19, 2019, p. 21, paragraph 5.

by him as being a young man approximately 27 or 26 years old, with black hair parted in the middle, and green eyes, and the other a paramilitary, stockier and heavily armed. He also stated that he heard the communication between them, where after one paramilitary had entered the garage, the other had asked, “Z..., is there anything there?” As for the identification, the same witness noted that after the war he saw some photos in several different books, and after the accused was arrested, he saw him in the news and in some photos on Facebook, and managed to identify the same person who he thinks was at his house on the critical day and killed Bashkim Berisha and Hilmi Zeqiraj in A.M.’s yard, where after a while, after the gunshots had been heard and the police had left, he testified that he had seen a white truck and a smaller military vehicle, as well as two persons placing the bodies in the white truck. He also said he was able to identify the victims as Bashkim and Hilmi, based on the clothes they wore.

Witness S.T. and witness F.SH. also confirmed the presence of the accused on the days of the events, as the accused was known to them since they worked together as staff with the OSCE Observation Mission in Pejë/Peć. The presence of the defendant in Pejë/Peć at that time was also corroborated by his neighbor B.M., which evidence cumulatively refuted the alibi of the accused that at the time these crimes were committed he was studying in Belgrade. That the accused was a member of the reserve police force is proven by physical evidence, the copy of roster dated June 3, 1999, issued by the Ministry of Interior Affairs Secretariat in Pejë/Peć by Police Station Commander, Major M.S. That we have not been dealing with another person with the same name and surname is confirmed by physical evidence, namely the list found on open sources of the Ministry of Interior, which in 1999 had published the list of police officers killed in 1998 in Kosovo.

Direct witnesses, such as V.B and M.XH, have identified the defendant through photo array and in the manner provided by law. These witnesses did not have any doubts about the identification, they made an accurate description of the physical characteristics of the defendant, giving explanations of the circumstances in which they met and the communication they had with the defendant on the day of the crime. Witness V.B. identified him as “*the soldier who took my brother,*” while witness M.XH, identifies the accused as “*the member who did not take my money.*”

Various witnesses as noted above, who were present in certain situations of events, were confronted with and observed the accused. Moreover, the statements of the witnesses are specific in terms of typical features and characteristics of the accused,

such as eye color, face, hair, body height. Such circumstances taken individually point to the finding of fact that the accused participated in the criminal events and such evidence interconnected in their unity are complementary, provide a complete picture, and unequivocally prove the participation, role, and contribution of the accused in committing the criminal offenses as charged.

Consequently, identification by a number of witnesses with specific descriptions of the features of the accused in various circumstances of the incriminating events indicates a real and firm identification. Therefore, it can be concluded that the complete quantum of facts and direct information as provided represents sufficient probative and identification material and, as such, can serve as a clear and accurate finding of criminal liability of the accused as a result of participation, in the form of co-perpetration with other persons, in the commission of criminal offenses, as described in the judgment, for which he was found guilty.

The appellate panel finds that the first instance judgment does not contain any essential violation of the provisions of Article 384 of CPCRK, contrary to the appellate allegations and further ensured by the court *ex officio*, i.e., the judgment contains sufficient and compelling reasons to establish the crucial facts, ensuring proper application of the provisions of criminal law.

The appellate panel found that the conclusions of the court of first instance are clear and in accordance with the administered evidence, did not find the judgment of the court of first instance to contain any essential violations of the provisions of criminal procedure as highlighted by the parties, and which the Court of Appeals ensured *ex officio*, and did not find any erroneous and incomplete finding of facts, as well as no erroneous application of the criminal law, and, consequently, the appeal of the Special Prosecution and the defense counsel of the accused are unfounded, while the appeal filed by the injured party's representative is found inadmissible, due to the fact that the criminal offense of conviction does not fall under the chapters of criminal offenses where an appeal by the injured party is allowed.

Judgment of the Supreme Court of Kosovo

The Supreme Court Panel^[37] presided by Judge Mejreme Memaj, in proceedings regarding the extraordinary legal remedies (the request for protection of legality of the defense counsel of the convicted, Zoran Djokić), in the case of *Prosecutor versus Zoran Djokić*, through the judgment dated February 15, 2022, dismissed

---

[37] Panel members, Judges Nesrin Lushta and Rasim Rasimi

the request for protection of legality and confirmed the judgment of the Special Department of the Basic Court of Prishtina/Priština (PS.nr.15/2019) as well as the Court of Appeals Judgment (APS.nr.22/2021)

Through Judgment dated October 12, 2021 the Court of Appeals confirmed the first instance judgment for convicted Đokić, whereby the defendant was sentenced to twelve (12) years of imprisonment for the criminal offense of *war crime against civilian population*.

In relation to the claims of the convict's defense that the first and second instance judgments contain essential violations of the criminal procedure provisions as well as violations of the criminal law, the Supreme Court of Kosovo finds that they are unfounded.

The Supreme Court found that the two judgments of the lower level courts are comprehensible and are not in contradiction or the reasons presented therein. The first instance court provided sufficient reasons about the decisive facts and assessed the accuracy of the conflicting evidence as well as the reasons on which it based its decision about this criminal case, and especially when establishing the existence of the criminal offense. The first-instance court assessed the evidence in line with the legal provisions, by clearly presenting which facts and for what reasons it considered them as proven or unproven and also gave clear reasons regarding the place, time and manner in which the criminal offense was committed. Thus, the two lower instance judgments do not contain essential violations of criminal procedure provisions, the circumstances presented in the judgments are clear and in line with the legal provisions that are subject to the exact criminal offense for which the convict was found guilty.

Regarding the defense's allegation that the first instance court went beyond the charge when it found that the convict took Bashkim Berisha forcefully out of the house, considering that this action of the convict is not charged in the indictment, according to the assessment of this court is unfounded, based on the fact that the court in its judgment found such a fact based on the testimony of the injured party V.B, and this is not considered exceeding of the indictment as: the legal qualification of the criminal offense has not been changed (qualification for a more serious criminal offense, or for a criminal offense of a different nature and outside the chapter for which he is accused). It does not change his role in the commission of the criminal offense, according to the indictment and the judgment, since the defendant is accused of being a co-perpetrator with other persons and his role

has remained the same according to the judgment too. The change consists in the framework of the same criminal event that occurred and in compliance with the proven result.

In this regard, the first instance court has provided sufficient and compelling reasons for determining the accuracy, truthfulness, and credibility of the testimony of witnesses, which are also accepted by the Supreme Court. In assessing the testimony of V.B. the court analyzed in detail how she was able to identify the accused. In this context, it is important to note the outcome of the final finding according to the judgment, respectively that the accused, according to the indictment, is charged with opening fire with a Kalashnikov thereby killing the late Bashkim Berisha, whereby the trial panel does not accept this version of events, and in its judgment found a version of events that is more favorable for the accused, namely that a member of the armed group shot at the deceased, therefore, in its totality, the situation of the defendant was not aggravated in relation to the incriminating volume with which he is charged under the amended and extended indictment.

Regarding the allegations of the defense that the prosecution, when amending the indictment, failed to provide a reasoning, the panel of the Supreme Court finds that this situation is related to amendment and extension of the indictment, which is made in the sense of Article 351 of the CPCRK, as a result of evidence and facts resulting in judicial trial. In the current case, based on the prosecutor's point of view, new facts that have conditioned the amendment and extension of the indictment charges have emerged. Regarding this difference observed when amending and extending the indictment, in contrast to the initial indictment, the second instance court has given sufficient reasoning for this in its judgment, which is also supported by the Supreme Court. From the case files and challenged judgments, it appears that the court gave the defense of the convicted person the opportunity and time to prepare, which is confirmed by the main trial records, which indicate that such an opportunity was given to the defense.

Also, the Supreme Court found that the allegations of the defense that the defendant was not informed about participation in the investigative actions, does not a priori make the evidence inadmissible, since the defense had the opportunity to challenge the legality and question the evidence obtained during certain investigative actions in the further stage of criminal proceedings and such violation must be assessed in the context of the impact on the regularity and legality of the court decision and in this particular case this does not represent an essential violation of criminal procedure provisions.

The allegation of the defense that the criminal law was violated to the detriment of the convicted person, is unfounded, due to the fact that the lower instance courts have applied the criminal law based on such situation of proven facts, therefore, there is no violation of the criminal law, because the actions of the convicted person contain all the objective elements of the criminal offense for which he was found guilty.

Findings by HLCK

The Humanitarian Law Center Kosovo has reported on this case since the beginning of the trial, and comments and remarks related to the trial in the case of the *Prosecutor versus Zoran Đokić* can be found throughout its the annual reports for 2019, 2020 and 2021. www.hlc-kosovo.org.

5.2. Case: *Prosecutor v. Zlatan Krstić et Destan Shabanaj*

The panel^[38] of the Supreme Court of Kosovo, presided by judge Mejreme Memaj, in the procedure related to the extraordinary legal remedy (request for protection of legality filed by the defense), in the case *Prosecutor versus Zlatan Krstić et Destan Shabanaj*, through its judgment (Pml 46/ 2022) dated June 23, 2022, ruled to dismiss the request of the convicted Krstić and his defense^[39] as unfounded, while upholding the request of the convicted Shabanaj and his defense^[40].

Through its judgment the Supreme Court acquitted defendant Destan Shabanaj of the criminal charges for *war crime against the civilian population*, who was previously sentenced to seven (7) years of imprisonment through a final decision. Regarding defendant Zlatan Krstić, when deciding on the extraordinary legal remedy, the Supreme Court of Kosovo did not modify the sentencing decision of the Basic Court of Pristina judgment (PS 76/2019) and Court of Appeals Judgment (APS 26/2021), whereby the defendant was sentenced to fourteen (14) years and six (6) months of imprisonment for the criminal offense of *war crime against the civilian population*.

Course of Criminal Procedure

In relation to the attack on the Nuhaj family in the village of Nerodime e Epërme/ Gornje Nerodimlje, Municipality of Ferizaj/Uroševac, which took place on March

---

[38] Panel members, Judges Valdete Daka and Rasim Rasimi.

[39] Defense counsel Dejan Vasiq.

[40] Defense counsel Mentor Neziri.

26, 1999, when this family, according to witnesses, was subjected to ill-treatment and robbery, where some members of this family were killed, the SPRK Office authorized the Serious Crimes Investigation Directorate (SCID) of the Kosovo Police (KP) to investigate these events and to identify the participants in the attack and potential perpetrators of the crime.

Pre-Trial Procedure against Defendant Krstić

The accused Krstić, by order of the prosecutor of the SPRK Office, was deprived of liberty on April 12, 2019, due to the existence of grounded suspicion that he committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*. Upon arrest, he was detained for forty-eight (48) hours by the police.

The next day, on April 13, 2019, SCID submitted a criminal report to the SPRK Office against Zlatan Krstić, as well as against M.Z, B.K, M,^[41] R.M, and B.J,^[42] due to the existence of grounded suspicion that, in co-perpetration, they participated in the ill-treatment, robbery, and murder of several members of the Nuhaj family, which occurred on March 26, 1999, in the village of Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje. Pursuant to the police criminal report, the SPRK Office submitted to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština their decision to open an investigation against suspect Krstić, as well as against suspects M.Z, B.K, R.M, and B.J,^[43] (unreachable by Kosovo prosecution authorities). On that occasion, in order to ensure his presence in the courtroom, the prosecution also filed with the court a motion for detention on remand against Krstić.

Judge of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština Arben Hoti, after holding a hearing on the motion for detention on remand, on April 14, 2019, issued a decision whereby suspect Krstić was remanded in detention for a period of thirty (30) days. This measure was challenged through an appeal, which was rejected as unfounded by decision of the Court of Appeals, dated April 23, 2019.

Pre-Trial Procedure against Defendant Destan Shabanaj

Criminal proceedings against defendant Destan Shabanaj were initiated due to the existence of grounded suspicion that, during the armed conflict in Kosovo, in the capacity of a member of the Serbian police and in co-perpetration with other

---

[41] Only the name of the suspect and the name of his father are noted in the criminal report.

[42] The Report will not refer any names of suspects who are unreachable by Kosovo prosecuting authorities, but only the initials of their names, in order not to obstruct formal investigations, which are ongoing against these persons.

[43] *Ibid.*

persons, on April 1, 1999, he participated in the destruction of evidence and removal of remains of members of the Nuhaj family, who were killed on March 26, 1999, in the village of Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje, and of the body of Ismet Ramadani from Ferizaj/Uroševac. The SPRK Office, by decision dated April 15, 2019, launched an investigation against Destan Shabanaj and multiple persons, who are still on at large. Shabanaj was deprived of liberty at the Bërnjak/Brnjak border crossing, Municipality of Zubin Potok/Zubin Potok, on June 4, 2019, on the occasion of entering the territory of Kosovo, where he was detained for forty-eight (48) hours.

The SPRK Office, the next day, on June 15, 2019, due to the existence of grounded suspicion that suspect Shabanaj committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, filed a motion with the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština for detention on remand due to the potential flight risk if he were to be released.

By decision of the Special Department, dated June 16, 2019, Shabanaj was remanded in detention for a period of one month, until July 15, 2019. This measure for detention on remand was also challenged by an appeal, which was rejected as unfounded by the court of second instance.

Indictment

The SPRK Office (state prosecutor Valdet Gashi), on December 30, 2019, filed an indictment against defendants Krstić and Shabanaj.

Defendant Zlatan Krstić

The accused, Zlatan Krstić, is charged that during the armed conflict in Kosovo, as a member of the Serbian police forces, he acted in serious violation of the rules of international humanitarian law against civilians and their property, Article 3 common (1a and b) to the Geneva Conventions of August 12, 1949, Article 52, paragraphs 1 and 2, of the First Additional Protocol, and Article 4, paragraphs 1 and 2, in conjunction with Articles 13 and 17 of the Second Additional Protocol of 1977, in such manner that:

1. On March 26, 1999, at around 20:00, in the village of Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje, Municipality of Ferizaj/Uroševac, in co-perpetration with other members of police, military, and paramilitary units, in uniform and armed, knowingly and intentionally, acting according to a pre-established plan and following the orders of his superiors, he took part in the attacks against the civilian

population of Albanian nationality, namely the Nuhaj family, who were not involved in the conflict;

2. In the same capacity and formation, entered the yard of Osman Nuhaj's house, and subsequently, by opening fire, shouting, and use of force, entered the house, where nineteen (19) members of the family were present, among them also women and children;

3. In co-perpetration with above noted members of the Serbian armed forces, engaged in serious endangerment of person and human dignity of members of the Nuhaj family, expelling them and keeping them under the threat of weapons for a certain period of time;

4. Participated in the unlawful and deliberate destruction of property of the Nuhaj family, in the burning of houses, livestock feed, and property, located in the compound, which was not justified under military needs;

5. In the same capacity and in co-perpetration, participated in the expulsion of fifteen (15) members of the Nuhaj family, lined up in the yard, in such manner that under the threat of weapons he ordered them to leave their place of residence and go in an unknown direction;

6. Participated in hostage-taking, separating four members of the Nuhaj family, the now deceased Osman, Bajram, Agron, and Brahim; and

7. In the same capacity and in co-perpetration, after the separation of the four members of this family, participated in their inhuman treatment, abuse, mutilation, and killing with firearms. With the intent to hide the traces of the crime, they dumped their bodies along the Ferizaj/Uroševac – Prishtinë/Priština road.

These actions, committed in co-perpetration, the prosecution qualified as *war crimes against the civilian population*, also provided by CCRK as *war crimes in grave violation of Article 3 common to the Geneva Conventions*.

Defendant Destan Shabanaj

The indictment provides that during the time of the armed conflict and in his capacity as a member of the Serbian armed forces, the accused acted in serious violation of the rules of international humanitarian law against civilians, namely in violation of Article 130 of the Fourth Geneva Convention of August 12,

1949, in conjunction with Article 34 of the First Additional Protocol, Article 3 (c) common to the Geneva Conventions, and articles 4 (e), 8, and 13 of the Second Additional Protocol of June 8, 1977 and thereby:

1. On April 1, 1999, in the capacity of a police inspector, armed with an automatic weapon, with the intent to desecrate and degrade the bodies of the victims, ordered that the bodies of Osman, Brahim, Bajram, and Agron Nuhaj, as well as that of Ismet Ramadani, be buried without honors and in violation of the rules of warfare provided by international humanitarian law;
2. On the same day, by order of the accused and other members of the police, the bodies of the above-mentioned victims were moved with a yellow FAP truck from the morgue of the Prishtinë/Priština hospital, without any performed autopsy. Halim Krasniqi, Ismet Asimi, and a person named Rade took part in the transfer of the remains. The dead bodies were taken to a location near the city cemetery in Ferizaj/Uroševac, called the Muslim Cemetery, where they were received by the accused Shabanaj, who ordered a person named Maksut to dig a pit with an excavator in order to dump the bodies in it;
3. After digging a pit 2 to 3 meters wide and 70 to 80 cm deep, the accused Shabanaj ordered the unloading of the remains from the truck and, without respecting any customs or religious rites, dumping them into the pit, namely mass grave; and
4. After the bodies were dumped in the pit, the accused ordered that the pit be covered by excavator, without recording the identity of the persons who were dumped in it and without marking the gravesite location.

The prosecution qualified the actions of the accused as *war crimes against the civilian population*, also provided by CCRK as *war crimes in grave violation of Article 3 common to the Geneva Conventions*.

Decision by Special Department of Basic Court in Prishtinë/Priština

Presiding judge Musa Konxheli, by decision of March 16, 2020, rejected as unfounded the defense's motions to dismiss charges and objections to the deposited evidence, filed with the court by the defendants' defense counsels.

In the reasoning supporting the decision, the court found that the defense of the accused failed to provide sufficient grounds, which would justify the dismissal of the indictment at this stage of criminal proceedings. The court held that in the

instant case, the prosecution, through the indictment, has deposited significant evidence, which provide grounds for trial.

According to the information privy to HLCK, the parties to proceedings did not appeal this decision to reject the motion to dismiss charges and the objections to evidence deposited with the indictment, paving the way to trial on the indictment.

Trial

The trial before the trial panel presided by judge Konxheli, was opened on July 2, 2020, with the reading of the indictment and the opening statements by the parties to proceedings. The accused in this case pleaded not guilty to all counts of the indictment.

The trial proceeded with the presentation of evidence and the hearing of witnesses proposed by the prosecution. As of the end of the reporting period, the trial panel held fourteen (14) court sessions (including initial hearing), where eighteen (18) witnesses were heard. All witnesses who gave testimony were called by the prosecution.

After the witnesses were heard, the physical evidence was administered as proposed by the parties in proceedings and the defendants were heard.

Defendant Krstić stated that he had heard about the incident, which took place with the Nuhaj family, from his mother. He also stated that he knew the Nuhaj family well and that in 1995-1996 he sold a plot of land to this family, where they paid for the land immediately, but the transfer of ownership took place after the war ended. Prior to his arrest, he stated that he had been to the village of Nerodime/Nerodimlje around 5-6 times and that he had never had any problems during these visits.

He further stated that during the war he was mobilized three times at 15 days each and served at the Police Station in Ferizaj/Uroševac. According to him, in 1998 he deregistered at the Ministry of Interior Affairs in Ferizaj/Uroševac and went to Kragujevac. He remained there until the moment he was arrested. During 1999, from time to time he visited his mother who lived in Nerodime/Nerodimlje, and regarding March 26, 1999, he stated that he was in Kragujevac.

Defendant Shabanaj stated that from 1987 he was employed in the Secretariat of Interior Affairs in Ferizaj/Uroševac. In 1996/97 he was appointed to the position

of inspector for crimes against life and limb, sex crimes, and traffic crimes. Even during the war, he worked in this position. On March 27, 1999, by order of magistrate Liljana Miličević, he responded to the scene in the village of Babush/Babuš, near the Prishtinë/Priština-Ferizaj/Uroševac-Shkup/Skopje Road. Four (4) male bodies were found there. Defendant Shabanaj compiled the crime scene record and, then by order of the magistrate, the bodies were transferred for autopsy to the Forensic Medicine Institute (FMI) in Prishtinë/Priština. Due to the state of war, FMI was not working, and, by order of the magistrate, the bodies were taken from there and buried in the Muslim Cemetery in Ferizaj/Uroševac.

In the end, closing arguments were given by the parties to proceedings. The accused were held in remand for the duration of the trial.

Judgment of First Instance

Trial panel^[44] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided by judge Musa Konxheli, in *Prosecutor v. Zlatan Krstić et Destan Shabanaj*, on March 23, 2021, rendered a judgment^[45] of conviction against the defendants for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Defendant **Zlatan Krstić** was found guilty and sentenced to imprisonment for a term of fourteen (14) years and six (6) months for the following reason:

– On March 26, 1999, at around 20:00, in the village of Nerodime e Epërme/ Gornje Nerodimlje, Municipality of Ferizaj/Uroševac, in co-perpetration with other members of police, military, and paramilitary units, in uniform and armed, knowingly and intentionally, acting according to a pre-established plan and following the orders of his superior, he was directly involved in the attacks against the civilian population of Albanian nationality, namely the Nuhaj family, who were not actively involved in armed conflict.

– The defendant, during this operation, in co-perpetration with other members of police, military, and paramilitary forces, initially with military and police motor vehicles entered the yard of Osman Nuhaj's house, and then under gunfire and shouting in Serbian, abruptly and forcibly entered the house, where nineteen (19) members of this family were staying, among whom children, women, and men.

– Subsequently, the defendant in co-perpetration with other members of police,

---

[44] Members of the trial panel, judge Valbona Musliu Selimaj and judge Lutfi Shala.

[45] Judgment PS No. 75/2019.

military, and paramilitary forces, engaged in serious endangerment of person and human dignity of members of this family, because by force and under the threat of weapons, they instilled fear of death, forcibly removed them from the house, and by treating them inhumanely, lined them up in the yard in front of the house, where they were kept for a long time under fear and pressure.

– While the civilians of the Nuhaj family were lined up in the yard, in their presence, the defendant, in co-perpetration with others, participated in the unlawful and deliberate destruction of property of this family (burning of houses, animals, animal feed, and all property found in the yard), which was not justified under military needs.

– Defendant Krstić, at the same time, participated in the expulsion of fifteen (15) members of this family, who were previously lined up in the yard, where in co-perpetration with others, under the threat of weapons, they ordered them to leave their place of residence, forcibly expelling them in an unknown direction.

– Following the operation by the police, military, and paramilitary forces, the defendant also, in co-perpetration with others, participated in the hostage taking of four (4) persons of this family, where, he initially separated Osman Nuhaj, Bajram Nuhaj, Agron Nuhaj, and Brahim Nuhaj, now deceased, from the other family members.

– Subsequently, in co-perpetration with others, after taking Osman, Bajram, Agron, and Brahim Nuhaj hostage, the defendant, substantially contributed to their cruel treatment, by engaging in ill-treatment, torture, mutilation, and ultimately killing by firearm the victims, whose bodies, in order to hide the crime, were dumped at the edge of the Prishtinë/Priština-Ferizaj/Uroševac Road, specifically in the village of Babush/Babuš, and

– By acting in this manner, he committed in co-perpetration the *criminal offense of war crimes against the civilian population* under Article 142 in conjunction with Article 22 of CCSFRY, an offense sanctioned under Article 3 of the Geneva Convention and its Second Protocol.

Defendant **Destan Shabanaj** was found guilty and sentenced to imprisonment for a term of seven (7) years for the following reason:

– On April 1, 1999, in the capacity of a police inspector, armed with an automatic

weapon, with the intent to desecrate, debase, and degrade the bodies of Osman Nuhaj, Brahim Nuhaj, Bajram Nuhaj, Agron Nuhaj, and Ismet Ramadani, following orders, he contributed to the burial of their bodies in an undignified manner and in violation of the rules of warfare provided by international humanitarian law;

On the same day, by order of magistrate Liljana Miličević, the defendant and other police officers, moved the bodies of the above-mentioned victims through H.K, I.A, and another person named “Rade”, with a yellow “FAP” truck from the Prishtinë/Priština morgue without any performed autopsy and took them to a location near the Ferizaj/Uroševac city cemetery called “Muslim Cemetery,” where defendant Destan Shabanaj was waiting and who, as soon as the bodies arrived, following orders, ordered the person named “Maksut” to start digging a pit with an excavator in order to dump the bodies in it.

– After digging a pit approximately 2-3 meters wide and 70-80 centimeters deep, defendant Shabanaj ordered that the bodies of the killed first be taken off the truck and then, without respecting any customs or religious rites, be dumped haphazardly in the same mass grave.

– Defendant Shabanaj, contrary to the customs and habits and religious rites of the killed, ordered that the bodies thrown into the mass grave be covered by using the excavator, without recording the identity of the buried and without marking the location as a burial site, and

– By acting in this manner, he committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* under Article 142 of CCSFRY, in serious violation of Article 3 common to the Geneva Conventions.

The trial panel found that in the instant case the key testimony to the incriminating actions of the accused comes from persons who are the injured party.

In the assessment of their testimony, it was established that they were quite accurate and entirely consistent with their statements given during the investigative procedure, that it proved the crucial fact, that it provided details of the events, and also that they were complementary.

In particular, the testimony by the injured parties as witnesses, as well as other witnesses, clearly described the events that took place on March 26, 1999, in the house of the now deceased Osman Nuhaj in the village of Nerodime e Epërme/

Gornje Nerodimlje of Ferizaj/Uroševac, where 19 members of three Nuhaj families were seeking shelter, as well as the family of Ismet Ramadani in Ferizaj/Uroševac, who was found killed three days later in Fshati i Vjetër/Staro Selo of the Municipality of Ferizaj/Uroševac.

Witness testimony established that on the critical day, March 26, 1999, during a state of war, Serbian police and paramilitary forces entered the yard of the Nuhaj family in the village of Nerodime e Epërme/Gornje Nerodimlje, at around 20:00 in the evening. Initially they had attempted to open the front door of Osman's house, where 19 members of three Nuhaj families were seeking shelter, among them women and children, and, failing to open it, they had broken the kitchen window and started banging on the door. At which point, Osman Nuhaj's son, Brahim, got up and opened the door to the police and paramilitary forces, who ordered all members of the Nuhaj family staying at Osman Nuhaj's house to immediately go out into the yard, which actually happened. And after all members of the Nuhaj family had come out into the yard, one of the Serbian police officers entered the house, checking whether anyone was still inside and when he was satisfied that no one was inside, he set fire to the house, and subsequently, the police and paramilitary forces set fire to both the hay and the stable. Seeing that situation, Osman Nuhaj had attempted to go to the stables to sort out the animals so as not to burn, but the Serbian police forces did not allow it and, according to witnesses F.N and F.N, in those moments when Osman was heading in the direction of the stable, Zlatan Krstić tried to assault Osman but was stopped by another policeman pushing him with the butt of his rifle. The presence and participation of defendant Zlatan Krstić on the critical night in the yard of Osman Nuhaj's house was confirmed by other witnesses heard in this trial, who stated that they knew him as Blago's son, and that they had seen him even before dressed in uniform and armed, while Osman Nuhaj's family members knew him because he owned a plot of land near the Nuhaj family, where only the road separated them, and they saw him many times working this plot of land.

In addition, eyewitness testimony established that, on the critical night, the police and paramilitary forces initially lined up 19 members of the Nuhaj family to stand in the yard in front of the well, where then, after receiving orders from someone, they ordered the women and children (15 members) to leave, while the men (4 members) – head of household Osman Nuhaj, his son Brahim Nuhaj, and the two sons of his brother, Bajram Nuhaj and Agron Nuhaj – were detained there, and after the women and children left the yard, under shouts and insults by the police forces, heading for the hills barefoot and underdressed towards the village

of Dramjakë/ Dramnjak and, after a few minutes, the witnesses heard the word “Pucaj” which in Albanian means “Shoot” and then immediately heard gunshots. The fate of the four (4) men who had been detained there by police forces, was unknown to their relatives until after the end of the war, when they were informed by a person named Sabri Hajrullahu, whose house was near the cemetery of the city of Ferizaj/Uroševac. That witness, while looking for his missing brother, had seen at the cemetery the truck with five (5) corpses and some laborers as well as the police inspector, Destan Shabanaj. Witness S.H. had seen the burial process of those corpses, so in conversation with members of the Nuhaj family, but also of the Ramadani family, he informed them about those corpses and when he described what they looked like, the Nuhaj family and the Ramadani family had thought that those corpses belong to their family members (4 of the Nuhaj family and 1 of the Ramadani family), therefore they informed the US KFOR and the KPC, who organized the exhumation, which proved that the victims buried together in one grave were from the Nuhaj family and the Ramadani family, respectively. In the instant case, upon administration of evidence and hearing of injured parties as well as other witnesses, the evidence establishes the elements of the criminal offense as follows: time when the above-mentioned events occurred, means of commission, manner of commission, conduct and other acts by the defendants, status of the defendants at the critical time, description of the uniform and weapons that the defendants possessed at that time, their identification by witnesses according to identification procedures as well as other physical evidence, which establish the state of war in Kosovo at that time, clear identity of crime victims, treatment of the killed persons of the Nuhaj family and the Ramadani family, cause of death, their treatment before and after the killing, manner of killing, means by which the killing was committed, crime scene, ill-treatment and mutilation of the victims, desecration of the victims during the burial process, all these have clarified the incriminating actions of the defendants.

The trial panel recognized the above evidence, because as such it is mutually consistent and corroborated by other evidence found in the case file (crime scene record by the Municipal Court in Ferizaj/Uroševac Kri. No. 64/1999, dated March 27, 1999; video recording-CD, which contains the exhumation procedure of 5 bodies, dated July 12, 1999; copy from the Prishtinë/Priština Morgue Record for the 5 victims, identified as NN; evaluation-exhumation report, dated June 7, 2019; autopsy report for victims Osman Nuhaj, Brahim Nuhaj, Bajram Nuhaj, and Agron Nuhaj; autopsy reports for the above-mentioned victims providing detailed findings from the forensics examination of remains).

Judgment of Court of Appeals

The Court of Appeals in Prishtinë/Priština, upon reviewing the entire case file together with the appealed judgment, and after assessing the appellate allegations and the appellate responses, found that the appeal filed by the SPRK and the appeals by the accused and their defense counsels are unfounded, while the appeal filed by the injured party's representative was dismissed as inadmissible.

The Court of Appeals held that the above-mentioned appellate allegations are without merit and that there are no other violations of the provisions of criminal procedure, which this court is bound to ensure *ex officio*, which would require a reversal of the appealed judgment.

The Court of Appeals also found that the appellate allegations brought by the defense counsels and the accused regarding the erroneous and incomplete finding of facts are without merit, because, according to the case file, the statement of facts has been correctly and fully established by the court of first instance, and that the criminal panel of this court considers that in this regard there are no facts which remain in doubt, as claimed without merit in the filed appeals.

Based on this evidence as administered, assessed, and analyzed by the court of first instance, but also on other evidence found in the case file, the statement of facts has been fully and fairly established, because it has been established that the accused committed the above-mentioned criminal offenses.

The Court of Appeals held that the court of first instance, based on witness testimony, has established the fact that on March 26, 1999, Zlatan Krstić was among the Serbian police officers, where together with other members of the Serbian forces he directly participated in the attack perpetrated against the Nuhaj family, forcibly and under the threat of weapons kicked out of their house 19 members of this family, treated them inhumanely, that he also took part in the burning of property, as well as in the expulsion of 15 members of this family, mostly women and children, in an unknown direction, separating from other members of the family O.N., B.N., A.N., and B.N., and after exposing them to abuse, torture, and mutilation, killed them.

The Court of Appeals considers that the court of first instance has rightly concluded that the accused Destan Shabanaj, in the capacity of an inspector of the Secretariat of Interior Affairs, was aware of the armed conflict and that he knowingly violated humanitarian and customary law, by burying the killed civilians all

together in a pit on top of each other and then covered their bodies by using an excavator without leaving any identification mark or keeping any record of the burial process, and such actions are covered by International Conventions as a serious violation of International Humanitarian and Customary Law.

The Court of Appeals of Kosovo, based on all of the above, considers that the court of first instance has fairly and fully established the statement of facts, because in this criminal case there are no facts that remain unproven. Moreover, the appealed judgment is not in violation of the criminal law, as alleged by the defense counsels of the accused in their appeals, due to the fact that the actions of the accused encompass all the subjective and objective elements of the criminal offenses of conviction, that for these criminal offenses they are criminally liable, and there are no circumstances which preclude criminal prosecution or criminal liability of the accused.

Supreme Court Judgment

The panel of the Supreme Court of Kosovo, in the procedure related to the extraordinary legal remedy (request for the protection of legality filed by the defense), in the case *Prosecutor versus Zlatan Krstić et Destan Shabanaj*, through its judgment (Pml 46/ 2022) dated June 23, 2022, ruled to dismiss the request of the convict Krstić and his defense counsel, while upholding the request of the convict Shabanaj and his defense counsel.

Through its judgment, the Supreme Court **acquitted** defendant Destan Shabanaj from the criminal charges for *war crimes against the civilian population*, who was previously sentenced to seven (7) years of imprisonment through a final decision.

Regarding defendant Zlatan Krstić, when deciding on the extraordinary legal remedy, the Supreme Court of Kosovo did not modify the sentencing decision of the Basic Court of Pristina Judgment (PS 76/2019) and Court of Appeals Judgment (APS 26/2021), whereby the defendant was sentenced to fourteen (14) years, six (6) months of imprisonment for the criminal offense of *war crime against the civilian population*.

The defense counsels of convicted persons and the convicted persons themselves filed a request for protection of legality against the first and second instance judgments, on the grounds of essential violations of the criminal procedure provisions and violation of the criminal law with the proposal that the challenged judgments be modified or annulled and the case be returned to the first instance for retrial.

The state prosecutor proposed to reject the requests for protection of legality, presented against the above mentioned judgments as unfounded.

In the panel session, the Supreme Court of Kosovo reviewed the allegations of parties from the request for the protection of legality, and found that:

The request for protection of legality of the convicted Krstić and his counsel is unfounded, while that of the convicted Shabanaj and his counsel is well grounded. The Supreme Court found that the allegations in the request of the defense and the convicted Krstić are unfounded and found that the reasoning of the challenged judgments is clear and contains all the decisive facts of this criminal case and it was compiled in accordance with the provisions of the CPCRK. Its reasoning contains sufficient legal reasons on all factual and legal points, based on which a merit based decision was taken, and which, are upheld by this Court as fair and lawful.

According to the assessment of the Supreme Court, the first instance court acted correctly when it found that the convicted Krstić, acting in co-perpetration, committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Whereas, after reviewing the allegations of the defendant Shabanaj and his defense, the Supreme Court found that the incriminating actions are foreseen by the law, which was in force at the time of the commission of the criminal offense, in an alternate way, so the criminal offense can be committed by any of the described actions. However, this court finds that the actions of the convicted, even though proven to have been committed by him, are not included as incriminating actions under provisions of Article 142 of the CLSFRY. So, even though one of the conditions for commission of this criminal offense was met (violation of the rules of international law during the armed conflict), the actions of the convicted are not included in the provision which sanctions this criminal offense. Therefore, this court has come to the conclusion that the actions of the convicted person do not fulfill the essential elements of the criminal offense, for which he was found guilty. The factual situation was established in a fair and complete manner, however considering that the criminal law was wrongfully applied, i.e. wrong conclusions were drawn, the allegations in the request for protection of legality were correct, that there had been a violation of the of the criminal law from Article 385 paragraph 1, sub-par 1.4 of CPCRK^[46] -, thus resulting in the approval of the

---

[46] Article 385 paragraphs 1.2 and 1.4.: “A law that is not applicable was applied regarding the tried criminal offense”.

request for protection of legality and the decision to acquit the convicted of the charge.

Findings by HLCK

– On the findings of the HLCK regarding the judicial proceedings in the case of the *Prosecutor v. Zlatan Krstić et Destan Shabanaj*, please read the annual reports on trial monitoring, published for 2020 and 2021, available at the HLCK website: www.hlc-kosovo.org

Based on the monitoring of trials for war crimes in Kosovo as well as the analysis of judicial documentation in these cases, the Humanitarian Law Center Kosovo (HLCK) considers it necessary to convey certain recommendations to competent institutions, which identify the main problems in the work of judicial institutions, including proposals about ways to overcome them, with the aim of advancing the work of these institutions.

Since June 2018, Kosovo judiciary has exclusive powers in processing of war crimes, while the gradual transfer of powers from EULEX to the local judiciary began in mid-June 2014.

In May 2015, the War Crimes Department was established in the SPRK, and as of January 2019, the Special Departments were established at the Basic Court of Prishtinë/Priština and the Court of Appeals of Kosovo, which, among others, have jurisdiction for processing war crimes cases in Kosovo.

Among recommendations, there are also some that are repeated from previous years' reports, since the recommendations have not been fulfilled or were fulfilled only partially. We are hereby repeating them because their implementation is important for the efficient and professional work of Kosovo judiciary.

To Kosovo institutions and judicial bodies:

- 1) The HLCK considers that the focus should not only be on the establishment of departments that have jurisdiction for processing of war crimes, and in order to achieve the best results in their work, it is necessary to organize regular and meaningful trainings for professional development of prosecutors and judges.
- 2) Kosovo judiciary should establish long-term cooperation with the international and regional judiciary, which deals with the processing of war crimes, in order to exchange experiences and provide the most professional training in the field of war crimes.

3) Police investigators with knowledge of Serbian and English languages should be selected in the War Crimes Investigation Unit within the Kosovo Police, as when analyzing the judicial documentation from the trials held in ICTY, in Kosovo and in Serbia, most of these documents (physical evidence) are available only into Serbian and English.

4) During the reporting year, Kosovo Police arrested five (5) people suspected of war crimes in Kosovo. For most of these arrested persons, the police submitted a criminal report to the SPRK at the time of their arrest. Likewise, the SPRK also opened official investigations at that same moment. This is a bad practice of investigative authorities, since a person is first arrested and remanded in custody, and then official investigations and collection of evidence against him are initiated. This practice, although not prohibited by the CPCRK^[47], should not become a standard practice, rather, the investigations by the SPRK should be opened initially, sufficient evidence should be collected, and then the suspected persons should be arrested.

5) Kosovo Prosecutorial Council (KPC) must select four (4) additional prosecutors within the War Crimes Department of the SPRK, for which the budget has been allocated by the Government of Kosovo since 2021.

6) The Supreme Court of Kosovo, which is the highest judicial instance in Kosovo, which is also competent in issuing legal opinions, must issue a legal opinion regarding the interpretation of the maximum penalty for war crimes cases in Kosovo, since during the monitoring of court proceedings and the analysis of court decisions, confusion has been observed among the parties in the proceedings, on whether the maximum penalty for war crimes, according to the CLSFRY, is fifteen (15) or twenty (20) years of imprisonment?

7) It is very important to consider the possibility of mandatory audio and video recording of war crimes hearings. This would help to avoid errors of recording clerks, it would facilitate documenting court sessions, as well as save time to translators.

8) KJC must constantly take care of the importance of administering justice within a reasonable time. The four (4) court cases for war crimes before the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica, initiated in mid-2018, after the transfer of powers

---

[47] The investigative actions of the police are provided for by Article 70 of the CPCRK (Code No. 04/L-123).

from the EULEX mission to local judges, are still pending. Until the end of 2022, no court session was held regarding these cases. Such delays can jeopardize the effectiveness and credibility of the legal system. On the other hand, the rights of parties to a trial within a reasonable time are also being violated. The KJC should take urgent measures so that these cases, which are pending, can start as soon as possible or be transferred to the Special Department of the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica.

9) Since the end of the armed conflict in Kosovo, dozens of cases of war crimes in Kosovo have been tried by the local judiciary (including international missions). The KJC should create an electronic database with the judicial documentation of war crimes cases concluded with final decisions. This would greatly help judges and prosecutors, who deal with the investigation and adjudication of war crimes cases in Kosovo.

10) For several years now, HLCK in its annual recommendations, has emphasized the necessity of establishing legal cooperation with Serbia. The Government of Kosovo must engage in establishing international legal cooperation in the negotiations with Serbia through signing of cooperation protocols between Special Prosecution Offices of Kosovo and Serbia. Cooperation is one of the ways for a successful prosecution of war crimes, but also for realization of rights for the victims of war crimes. Lack of cooperation and exchange of information between the investigative bodies of Kosovo and Serbia affects the inefficiency of filing indictments for war crimes.

Botuesi/Izdavač/Publisher:

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo

Për botuesin/Za izdavača/For the Publisher:

Bekim Blakaj

Përgatiti/Pripremila/Prepared:

Amer Alija

Dizajni/Dizajn/Design:

Adela Zejnilović

Shtypshkronja/Štamparija/Printing house:

Grafika Rezniki

Tirazhi/Tiraž/Print run:

400

Prishtinë, Mars 2023

Priština, Mart 2023

Pristina, March 2023

Copyright © 2022

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë

Katalogimi në botim – (CIP)
Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”

341.322:343(496.51)(047)

Gjykimet për krimet e luftës pa përparim të dukshëm /
përgatiti Amer Alija. - Prishtinë : Fondi për të Drejtën
Humanitare Kosovë, 2023. -316 f. : ilustr. ; 24 cm.

1. Alija, Amer

ISBN 978-9951-9128-0-8